Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

5310 Kisújszállás,

Széchenyi u. 4.

2021. szeptember 1-jétől életbe lépő többszörösen módosított, egységes szerkezetű pedagógiai program.

Intézményvezetői jóváhagyás az Nkt. 69. § (1) e) pontja alapján:

Tóth József
főigazgató

Fenntartói jóváhagyás az Nkt. 32. § (1) i) pontja alapján:

Szilágyi Gábor Miklós
elnök-lelkész

A pedagógiai program legitimációja

Előzmények / névhasználat

- Kisújszállás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete *az önkormányzat fenntartásában levő közoktatási intézmények további fenntartásáról* szóló 215/2012. (V. 15.) sz. önkormányzati határozata szerint arról döntött, hogy az Arany János Általános Iskola és a Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium fenntartását az általa ellátott feladatokkal átadja a Kisújszállási Református Egyházközségnek.
- Az **Arany János Református Általános Iskola** és a **Móricz Zsigmond Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium** Pedagógiai programja 2012. augusztus 31-én lépett hatályba. Az iskola új fenntartója a Kisújszállási Református Egyházközség, melynek Presbitériuma hagyta jóvá a két dokumentumot.
- A fenntartó Kisújszállási Református Egyházközség Presbitériuma 2013. május 31-ei ülésén döntött a két intézmény egyesítéséről. Az új intézmény, a **Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakközépiskola és Általános Iskola** alapító okiratát a 31/2013. számú határozatával fogadta el. Ennek első módosítására 2013. 06. 16-án került sor (32/2013. sz. határozat)
- A fenntartó Kisújszállási Református Egyházközség Presbitériuma 2016. május 22-ei ülésén döntött az intézmény nevének megváltoztatásáról. A **Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola** alapító okiratát a 32/2016. számú határozatával fogadta el. A pedagógiai program módosításának elfogadása a 33/2016. sz. határozattal történt.
- A fenntartó Kisújszállási Református Egyházközség Presbitériuma 2018. január 7-kei ülésén, az 1/2018. sz. presbiteri határozatában döntött az alapfeladatok körének bővítéséről, így az óvodai feladatellátásra elindításáról. Az intézmény neve az új intézményegység beindításával **Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium, Általános Iskola és Óvoda** névre változik.
- A fenntartó Kisújszállási Református Egyházközség Presbitériuma 2020. május 12-ei ülésén döntött az intézmény nevének megváltoztatásáról. A **Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda** alapító okiratát a 20/2020. számú határozatával fogadta el. A pedagógiai program módosításának elfogadása a 21./2020. sz. határozattal történt.

Előzmények /helyi tantervek

- A helyi tantervek a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet, illetve a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet és annak mellékletei alapján készültek, és felmenő rendszerben 2013. szeptember 1-jétől léptek életbe. A helyi tantervek módosítására a vonatkozó szabályozók változásai miatt több esetben is sor került.
- A rendészeti ágazat szakgimnáziumi képzése vonatkozásában a tantervek 2016. szeptember 1-jétől lépnek hatályba.

- A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításaként kerül bevezetésre. A NAT 2020 és az illeszkedő tartalmi szabályzók (kerettantervek) alapján készített helyi tantervek 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre.

A pedagógiai program hatálya

- A Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakközépiskola és Általános Iskola pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyását követően 2013. szeptember 1-jén lép hatályba.
- A Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyását követően 2016. szeptember 1-jén lép hatályba.
- A Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakgimnázium, Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyását követően 2018. augusztus 1-jén lép hatályba.
- A Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyását követően 2020. szeptember 1-jén lép hatályba.
- A program egyaránt vonatkozik a székhely intézmény és a tagintézmények működésére. Ugyanakkor szerkezetében elválnak az óvodai, az általános iskolai, a középiskolai és kollégiumi alapfeladatok.

Felülvizsgálat, módosítás

- A pedagógiai program megvalósulását évente értékeli a tantestület (a tanév értékelésének részeként). A helyi tanterv órakeretbeli megfelelőségének vizsgálata évente történik.
- A teljes program átfogó felülvizsgálata vagy a jogszabályi háttér változásával, vagy kétévenként (legközelebb 2022. június hónapban) esedékes.
- A pedagógiai program módosítását az adott intézményegységre viszonyított tantestület legalább 30%-a, és az iskola igazgatója vagy tagintézmény vezetője kezdeményezheti.
- A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el, és az igazgató jóváhagyása után a fenntartói jóváhagyással lép életbe.
- A véleményeztetési és jóváhagyási eljárás történhet tagintézményenként.

A program nyilvánosságának biztosítása

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, egy-egy példánya a következő helyeken minden érdeklődő számára megtekinthető

- az iskola könyvtáraiban,
- a székhely intézmény iskolatitkárainál, a tagintézmények telephelyeinek tanári szobáiban (Szabadság tér, Kálvin utca, Arany János utca)
- az iskola honlapján (honlap: www.mzs.sulinet.hu)
- a KIR-ben

I. Az intézmény működésének általános jellemzői

1.1 Intézményi adatok

Az intézmény hivatalos neve:
Móricz Zsigmond Református Kollégium,
Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda

Az intézmény rövidített neve:
Móricz Zs. Ref. Kollégium

Az intézmény OM azonosítója:
201704

Az intézmény székhelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 4. A-K ép.
Telephelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 3. A ép.

Tagintézményei:

1, Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda
Arany János Általános Iskola tagintézménye

Telephelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 4. H-J ép.
A 2021/2022. és 2022/2023. tanévben működése szünetel
Ideiglenes telephelye: 5310 Kisújszállás, Mikes u. 2.
Telephelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 1. A-B ép.
Telephelye: 5310 Kisújszállás, Szabadság tér 2.

2, Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda
kollégiumi tagintézménye

Telephelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 3. A ép.
Telephelye: 5310 Kisújszállás, Széchenyi u. 3. B ép.

3, Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Technikum, Általános Iskola és Óvoda
Kisharang Óvoda tagintézménye

Telephelye: 5310 Kisújszállás, Vásár u. 24.

Intézmény típusa:

többcélú közös igazgatású köznevelési intézmény

- óvoda,
- általános iskola,
- középiskola: gimnázium (a nemzeti köznevelésről szóló tv. szerint),
- középiskola: technikum (a szakképzésről szóló tv. szerint),
- kollégium

Iskolai évfolyamok száma: 1-14. évfolyam

a) 1-8. évfolyamos nappali és esti rendszerű általános iskolai oktatás
b) 9-12. évfolyamos nappali rendszerű gimnáziumi oktatás, valamint az emelt szintű nyelvi oktatásban 9-13. évfolyam, melyből a 9. évfolyam nyelvi előkészítő évfolyam
c) 9-13. évfolyamos nappali rendszerű technikumi szakmai oktatás, az általános műveltséget megalapozó, az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgára felkészítő évfolyamok
d) 13-14. évfolyamos technikumi szakmai oktatás, érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő évfolyamok

Az intézmény alapítója és fenntartója:

Kisújszállási Református Egyházközség,

A fenntartó székhelye: 5310 Kisújszállás, Kálvin u.1.

Az intézmény jogállása: önálló jogi személy

Törvényességi ellenőrző szerve:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal

Egyházi felügyeleti szerve:

Tiszántúli Református Egyházkerület Tanügyi Hivatala 4026 Debrecen, Kálvin tér 17.

1.2 Az óvoda és iskola működésének feltételei

A református óvoda létrejötte

Óvodánk Kisújszállás legújabb nevelési intézménye, amely 2018. szeptember 01-jén nyitotta meg kapuját, fenntartója a Kisújszállási Református Egyházközség. A református óvoda színesíti városunk köznevelési kínálatát. Lehetőséget biztosít a hívő, valamint a vallási, világnézeti szempontból nem elkötelezett családok számára egyaránt a keresztyén szellemiségben történő óvodai nevelés igénybevételére.

Tapasztaltuk, hogy egyre gyakrabban fogalmazódott meg szülői igényként egy református óvoda indítása, amely hagyományos keresztyén értékeket közvetít, annak érdekében, hogy gyermekeik egészséges, kiegyensúlyozott, boldog, a világban jól eligazodó felnőttekké váljanak. Mi olyan óvoda szeretnénk lenni, ahol ehhez a kezdő lépéseket megadjuk.

Nevelőmunkánkat a keresztyén erkölcsi normákra építjük, nevelési szemléletünk középpontjában a szeretet, az elkötelezettség, a megbízhatóság, egymás tisztelete és a minőségi munkára való törekvés áll. Fontosnak tartjuk az érzelmi, erkölcsi, közösségi, hitre nevelést.
A 2018-2019-es nevelési évben a Szabadság tér 2. sz. alatti iskolaépületben, a földszinten, az iskolai résztől elkülönítetten, egy óvodai csoport működéséhez alakítottuk ki a megfelelő feltételeket. Ebben az átmeneti évben is az volt a törekvésünk, hogy színvonalas, nyugodt, családias, esztétikus, a kor követelményeinek megfelelő helyet biztosítsunk a leendő kis óvodásainknak és szüleiknek.
A Kisújszállási Református Egyházközség óvodafejlesztési programja folytatódott, melynek eredményeképpen a 2019-2020-as nevelési évtől újabb csoportot tudunk beindítani a Vásár utca 24. sz. alatti épületben. Az új óvodában 3 óvodai csoport működtetése válik lehetővé.
A Móricz Zsigmond Református Kollégium az óvoda indításával teljes körűvé teszi nevelési-oktatási rendszerét, ezzel biztosítva, hogy gyermekeink az óvodai, általános és középiskolai éveiket ugyanabban a szellemiségben éljék meg.

Társadalmi-gazdasági környezet, a tanulók összetétele

Városunk a Nagykunságot és egyben a Tiszántúlt is átszelő 4-es számú fő közlekedési út közvetlen közelében és a vasúti fővonal mellett terül el. A Nagykun városok egyike, lakosainak száma a KSH 2019. január 1-jére vonatkozó adatai szerint 10.750 fő. Mezőgazdasági jellegű település, s ebből adódóan nem mentes a gazdaságot sújtó nehézségektől. A munkaképes lakosság egy részét helyi mezőgazdasági szervezetek, ipari üzemek, valamint kis- és középvállalkozások alkalmazzák. A város oktatási intézményrendszere széles körben biztosítja a tanköteles korú gyerekek oktatását, nevelését. Ezzel méltán érdemelte ki az iskolaváros elnevezést.
Az iskola tanulói létszáma 1000 fő körüli, de a demográfiai tendenciáknak megfelelően csökken. Általános iskolai tanulóink legnagyobb számmal helybeliek, környező településekről is vannak bejárók. Az integráció következtében az osztályok összetétele heterogén. Ebben a tagiskolában a tanulók közel 8%-a hátrányos, 4%-a halmozottan hátrányos helyzetű. Nyolcadik osztályos tanulóink több, mint a fele - a város adottságainak köszönhetően - helyben folytatja középiskolai tanulmányait.

A középiskolába a kisújszállási és a város környéki, különböző egzisztenciális környezetben élő szülők különböző képességű gyermekei járnak. A középiskola tanulóinknak kb. 40%-a helybeli (főleg gimnáziumi tanuló), míg a gyerekek majdnem fele bejáró. A gimnazisták zöme, de a szakközépiskolában végrehajtott profilváltozásoknak köszönhetően az innen kikerülő diákok (szakirányú érdeklődésüknek megfelelően) is szép számmal tanulnak tovább felsőfokú intézményekben. Végzős tanulóink felsőfokú továbbtanulási aránya - az évente megjelenő hivatalos kimutatás szerint - országos szinten is előkelő helyre rangsorolja az iskolát. A tovább tanulni szándékozók számát reményeink szerint tovább fogja növelni a gimnáziumi és szakközépiskolai képzés közelítése.
A megyei fejlesztési terv jól tükrözi, hogy az ágazati szakképzés az elmúlt időszakban csak csekély mértékben követte a munkaerő-piaci keresletet, ami a pályakezdő fiatalok magas

munkanélküliségéhez vezetett. A versenyképes gazdaságban megyénkben is mind nagyobb szerepet kapnak az olyan fiatalok, akik a piacgazdaság igényeihez illeszkedő készségekkel, képességekkel és megfelelő szakképesítéssel (szakképesítésekkel) rendelkeznek. Iskolánk ezt a helyzetet idejében felismerve a szakképzésben végrehajtott profil-váltásokkal igyekezett arra törekedni, hogy tanulóink lehetőleg befejezett végzettséggel lépjenek ki a közoktatásból, és valós választási lehetőségük legyen az érettségi és a szakmai képzés utáni munkavállalás, illetve a továbbtanulás között. Ennek érdekében az alapos tárgyi tudás mellett változatos szakképzési lehetőségeket biztosítunk.

Tárgyi feltételek

Óvodai nevelés

Az új óvoda indításához a tárgyi feltételek maximálisan biztosítottak. Mivel minden újonnan került beszerzésre, ezért a legkorszerűbb, esztétikailag is kifogástalan bútorzattal, nevelőmunkát segítő-és fejlesztő eszközökkel rendeztük be óvodánkat.
Az óvodának helyt adó épület és a játszóudvar nagysága adott. Az épület adottságait figyelembe véve 3 óvodai csoport kialakítására van mód. A csoportszobák alapvetően többfunkciós helyiségként működnek. A meglévő adottságokhoz alkalmazkodó kialakítással, berendezéssel célunk egy esztétikus, biztonságos, ugyanakkor családias hangulatú, gyermekközpontú óvoda kialakítása. Igényeljük a bennünket körülvevő szép környezetet, tisztaságot, rendet. Sok növénnyel, esztétikus dekorációval tesszük kellemessé környezetünket.
Az egyes helyiségek kialakításánál alapvetően törekszünk a gyermekek által használt területek és a felnőtt terek elkülönítésére.
A tornaszoba felszereltségével együtt lehetővé teszi gyermekeink mozgás és játékigényének kielégítését. Az Ovi-Sport pálya kivételes lehetőséget nyújt minden évszakban a mozgásfejlesztésre, a különböző sportágak megismerésére, művelésére.
Az óvoda épületét, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését, fejlődését szolgálja.
A játszóudvaron törekszünk a természetes növényzet kialakítására, megtartására, az egészségvédelem, mozgásigény, játékigény kielégítésének szem előtt tartására.
Az óvodai dolgozók számára biztonságos, jó légkört eredményező munkakörülményeket biztosítunk.
Az óvoda főzőkonyhával nem rendelkezik, a gyermekek saját csoportszobájukban étkeznek. Az ételek kiosztását és a mosogatást a tálalókonyhán végzi a dajka. A napi háromszori étkezés biztosított.

Az iskola épületeinek legfőbb jegyei

Az iskola négy oktatási, egy szakképzést segítő gyakorlati és egy kollégiumi épületből áll. Az intézmény épületei a város központjában, egymás közelében helyezkednek el. A több mint egy évszázada (1894) épült gimnáziumi iskolaépület (székhely) ma is fontos meghatározója a város

arculatának. A gimnáziumi könyvtárral és a természetrajzi szertármúzeummal szívesen büszkélkedünk vendégeinknek.
Valamennyi iskolaegység rendelkezik udvarral, ezen belül sportudvarral és megfelelő zöld területtel, tornateremmel vagy tornaszobával. Az iskolaépületek állaga megfelelő, de épületenként változó. A Kálvin utcai épület homlokzatának és külső nyílászáróinak, a Szabadság téri épület udvar felőli nyílászáróinak, valamint az Arany János utcai épület külső nyílászáróinak és fűtésének felújítása egyre sürgetőbb feladat.
Az iskola tantermei – az évi szükséges karbantartási munkálatokkal - alkalmasak a jelenlegi diáklétszám mellett funkciójuk megfelelő színvonalú ellátására.

Az iskolának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

A minőségbiztosítási munka során kapott információk alapján egyértelműen megállapítható, hogy a tárgyi feltételek erősségeinkhez tartoznak. Az intézmény eszközellátottsága a beiskolázási eredményekre is kihatással van, ezért fontos feladat színvonalának megőrzése, lehetőség szerinti folyamatos fejlesztése.
A középiskolában négy, az általános iskolában három számítástechnika szaktanterem áll rendelkezésre, mely biztosítja minden épületben az informatika oktatását és az info-kommunikációs lehetőségeket. Az intézmény számítógépekkel és IKT eszközökkel való ellátottsága kiemelkedő, korszerűen felszerelt tantermeinkben minden diák széles sávú INTERNET hozzáférést biztosító gépen dolgozhat. A különféle pályázatok eszközbeszerzéseinek köszönhetően projektorral, aktív táblával felszerelt szaktantermek segítik a tanulók korszerű ismeretszerzését; számítógéptermek, biológiai és kémiai előadótermek, multimédiás szaktanterem, magyar nyelvi, az idegen nyelvi és a közgazdasági szakterem, illetve a gyakorlatorientált szakmai képzést segítő taniroda. A kollégák szavazórendszer és tanulói laptopok segítségével tehetik élményszerűvé a tanulói ismeretszerzés folyamatát.
Tervszerű, folyamatos fejlesztésre, az elhasználódott, vagy elavult eszközök pótlására a kötelező eszköz- és felszerelési jegyzék alapján került sor.
Az információ-áramláshoz és feldolgozáshoz szükséges intézményi infrastruktúra (számítógépek, telefon, fax, audiovizuális eszközök, stb.) állapota jelenleg megfelelő. További feladat rendszerbe való kapcsolásuk az iskola széttagoltsága miatt.
A nevelő-oktató munkát segítő kötelező (minimális) taneszközök és felszerelések jegyzékét a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete határozza meg. Az esetlegesen hiányzó tételek beszerzését ütemterv rögzíti. Az időarányos teljesítés fedezetét az éves költségvetésben e célra biztosított összeg, illetve a fenntartó és az intézmény által benyújtott pályázatokon nyert összeg biztosítja.
A nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét a pedagógiai program melléklete tartalmazza.

A kompetencia alapú oktatás megvalósítása a tankönyvek és taneszközök tudatos választását is meghatározza. Iskolánk a segédeszközök választásánál figyelembe veszi a helyi tantervben megfogalmazott vállalásainkat, és annak megfelelően használja a képességfejlesztő program részeként kiadott szakmai eszközrendszereket. A tantermek bútorzatának beszerzésekor figyelemmel leszünk arra, hogy a tanulóközösségek több munkaformában is dolgozhassanak, a

mozgatható és összeforgatható asztalok biztosítsák a gyors átalakítás lehetőségét. A tantermek info-kommunikációs felszereltsége (aktív tábla, projektor, számítógép) a többoldalú interakció biztosítéka.

A programot szolgáló egyéb tárgyi-dologi eszközök

Jelenleg két épületünkben található könyvtár, az általános iskolai (székhelyen udvari épület) több mint tízezer, a középiskolai könyvtár (székhely II. emelet díszterem) húszezer kötettel rendelkezik. Többféle időszaki kiadvánnyal várjuk a tanulókat, számos elektronikus dokumentummal segítjük a tanítást.

Iskolánkban több alapítvány és két sportegyesület működik.

Az alapítványok célja az iskolai oktató-nevelő munkához kapcsolódó tárgyi feltételek javítása, a kiemelkedően eredményes, illetve hátrányos helyzetű tanulók jutalmazása, támogatása - segítve ezzel az iskola ilyen jellegű pedagógiai feladatait. Ezen kívül az alapítvány támogatja a Diákönkormányzatot, változatossá teszi az iskolai közösségek életét és a tanulók tanórán kívüli tevékenységét.
Az általános iskolai *„Arany János Diáksport Egyesület”*, és a középiskolai *„Móricz Diáksport Egyesület”*jelentős részt vállal a szabadidős és versenysport szervezéséből, a tanulók versenyeztetéséből, és a mindennapi testnevelési feladatok biztosításából. A túrázást és a természetjárást kedvelő tanulók igényeinek egy részét elégíti ki az ecsegfalvi Vízi-bázis.

2011-ben alapítottuk a „Kisújszállási Aranyos Tanulóinkért Tehetségpontot”, melynek tevékenysége a hagyományosan is gazdag tehetséggondozó tevékenység szakmai feltételeinek javítását, a tehetséges gyerekek felismerését és egyéni gondoskodásban részesítését szolgálja.
Iskolánk pedagógusai továbbra is fontosnak tartják a tanulók nyári táborozási és határon túli kapcsolattartási lehetőségének minél szélesebb körű biztosítását. Ez nem lenne megvalósítható a pedagógusok sikeres pályázati tevékenysége nélkül.

Személyi feltételek

Óvodai nevelés

A fenntartónk az eredményes nevelőmunkához kedvezőbb személyi feltételrendszert biztosít, mint ami a jogszabályban meghatározott minimum létszám. Szükségesnek látjuk ezt azért is, hogy az óvoda teljes nyitvatartási idejében óvodapedagógus foglalkozhasson a gyermekekkel és a nevelő, fejlesztő tevékenységekkel párhuzamosan a gondozási teendők is felnőtt segítése, felügyelete mellett történhessenek.
Óvónőink módszertanilag jól képzett, a tudásukat folyamatosan megújító, korszerű nevelési módszereket alkalmazó óvodapedagógusok.
Szakmai munkánkat rendszeres megbeszélésekkel, továbbképzéseken való részvétellel, az újonnan megjelent szakirodalmak beszerzésével, megismerésével kívánjuk színvonalasan végezni.

Szükségesnek tartjuk, hogy a csoportban együtt dolgozó óvodapedagógusok, valamint a munkájukat segítő dajkák szakmai téren, valamint személyiségükben is úgy tudjanak együttműködni, hogy az a gyermekek javát szolgálja. Meggyőződésünk, hogy az alkalmazottak összehangolt munkája nagymértékben befolyásolja az óvodai nevelés eredményességét.
Az óvodapedagógusok munkáját pedagógiai asszisztens segíti. A hitéleti nevelés megvalósításában a gyülekezet református lelkész-hitoktatója, a fejlesztő munkában az intézményi gyógypedagógus-logopédus vesz részt. Az óvodavezető tanügyi feladatainak segítését, az óvoda adminisztrációs feladatainak ellátását óvodatitkár végzi.
Az óvodaépület és környezetének higiénéjére, tisztán tartására nagy figyelmet fordítunk. Ebben nélkülözhetetlen munkatársunk az óvoda takarítója.

Az iskola tantestülete

Iskolánkban a közismereti és szakmai tantárgyakat felkészült, jó szakmai megalapozottsággal rendelkező pedagógusok oktatják. A nevelőtestület képzettsége a törvényi előírásoknak megfelelő. A tanári kar többségét az általános iskolában főiskolai, a gimnáziumban egyetemi végzettségű pedagógus alkotja, nagy részük több diplomával, illetve pedagógus szakvizsgával rendelkezik. Az iskola pedagógusainak képzettségi mutatója rendkívül kedvező, mivel szakos ellátottság közel 100%-os.
Az oktató-nevelő munkát a főállású dolgozók mellett részmunkaidős foglalkoztatottak, és óraadók is segítik. A nevelőtestület életkori megoszlása kiegyensúlyozottnak tekinthető, a tapasztalt nyugdíjas és középkorú kollégák mellett sok a fiatal is.
Az engedélyezett álláshelyek száma az oktatási struktúrának, és a gyermekek létszámának megfelelő, a beiskolázási adatok ismeretében azt a fenntartó évente felülvizsgálja. Az oktatási intézmény dolgozói létszámukban és összetételükben alkalmasak a feladatok ellátására.
Az aktuális demográfiai mutatók függvényében változó létszámra számíthatunk. A gyesen lévők pótlása határozott idejű kinevezéssel alkalmazott pedagógusokkal történik.
A tanári karban a továbbképzések szervezetten, az 5 évre szóló továbbképzési programban lefektetett elveknek, és az éves beiskolázási tervnek megfelelően zajlanak. Nevelőink rendszeresen vesznek részt pedagógus továbbképzéseken, másoddiplomás képzéseken, több Európai Uniós pályázatban.
A nevelő- és oktatómunkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszámát 2011. évi CXC. törvény 61. §-a és 2. melléklet alapján állapítjuk meg, bevezetése a törvény nyújtotta lehetőségek szerint fog történni.

II.

Az óvodai tagintézményre vonatkozó pedagógiai program

2020

Előszó

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 26. §-a alapján az óvodai pedagógiai program az óvoda alapdokumentuma, amelyhez a fenntartó igazítja értékeléseit, elvárásait és fejlesztési támogatásait.
Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, a református keresztyén pedagógiai elvekkel, hagyományokkal és a Tevékenységközpontú óvodai program elemeivel kiegészítve az Óvodai nevelés országos alapprogram alapján készült.
Munkánk során felhasználtuk mindazt az információt, melyet a program bevezetése óta eltelt időben az óvodáktól képzések, konferenciák, bemutató foglalkozások és óvodai látogatások, valamint közvetlen konzultációk, beszélgetések során szereztünk.

A református óvoda szellemisége

A keresztyén óvoda és valamely más fenntartó által működtetett óvoda között a lelki karakterben van a különbség, s ez meghatározza a nevelés szellemiségét.
Korunk sajnos nélkülözi a stabil értékrendet. A családokkal való kapcsolat folyamán óvodánk remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálásában. Éppen ezért óvodánk nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda református szellemiségét.
Óvodai nevelésünk sajátossága, hogy a gyermek személyiségének érési folyamatában nem észlelhető azonnal az eredmény, a „termés”, ennek ellenére bízunk fejleszthetőségében és együtt örülünk az apró lépésekben megtett útnak.
Óvodánkban nincs hajszoltság, görcsös túlterheltség, mégis ösztönzött és követhető a pedagógiai munka. Az oldottság és a kötetlenség nem torkollik szétszórtságba, hanem jól érzékelhető marad a biztonságot adó kiegyensúlyozott fegyelem és nyugalom.
Óvodás korban a gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlesztés nevelésünk alapvető kritériuma. Programunk azonban nem választja szét az egyén fejlődését az őt körülvevő társakétól.
A társas együttélés, a közös tevékenységek megkívánják a következő személyiség-tulajdonságok hangsúlyosabb megalapozását: másokat toleráló magatartás, együttérzés, segítőkészség, megértés, azonosulás.
Pedagógiai tevékenységünkben a keresztyén értékrendre építünk, fontos szerepet szánunk az egyházi és a nemzeti hagyományainknak, a környezettudatos magatartás megalapozásának. Szeretnénk elérni, hogy gyermekeink a teremtett világot Isten ajándékának tekintsék, azt az ajándékot megillető megbecsüléssel védjék és használják.
Óvodánk nyitva áll a nevelésünk, munkánk iránt érdeklődők előtt. Szívesen látjuk a nálunk elidőző szülőket, a fenntartó gyülekezet tagjait, a munkánk iránt érdeklődő látogatókat.

2.1. Óvodánk nevelési alapelvei

2.1.1 Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott alapelveink

- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

2.1.2 Keresztyén értékrendünkből fakadó további alapelveink

- **Gyermekközpontúság:** A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése.
- **A gyermeki szabadság biztosítása:** A gyermekek számára csak kevés, világos, érthető szabály meghatározása, amely elősegíti a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok megalapozását.
- **A gyermek tevékenységére épülő tanulás:** A képességek kibontakoztatásához lehetővé tesszük, hogy a gyermekek saját szükségleteiknek megfelelően tevékenykedhessenek. Kizárólag a gyermekek által ténylegesen elvégzett, elkezdett és befejezett tevékenység lehet pedagógiailag hatásos.
- **Példaadás:** Minden szónál többet mondanak rólunk tetteink. Ezért az óvoda dolgozói arra törekszenek, hogy értékrendjükkel, emberi kapcsolataikkal, viselkedésükkel, kommunikációjukkal példát adjanak a gyermekeknek és a szülőknek.
- **Lelkiismeretesség:** Az óvodai nevelés során kötelességünknek tartjuk, hogy tudásunk legjavát adjuk.
- **Következetesség:** Az egységes pedagógiai hatás érdekében elengedhetetlen az önmagunkkal, a gyermekekkel és a szülőkkel való kapcsolatunkban a következetesség, ami nem jelenthet rugalmatlanságot.

2.1.3 Környezeti és egészségnevelési alapelveink

- **Rendszerszemléletre nevelés:** Tegyük képessé a gyermekeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.
- **A természet és a társadalom harmóniájának elve:** Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet – benne az ember – harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert. Felelős, környezettudatos és kulturált

magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

- **Fenntarthatóság:** Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre és a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöt.
- **Testi-lelki egészség:** Az óvoda minden dolgozója törekedjen a komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására. Tudatosítsuk gyermekeinkben, hogy az egészség érték – tenni kell érte. Alakítsuk gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igényt, hangsúlyozzuk az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát.

2.2 Óvodai nevelésünk célja

- a 3-7 éves gyermekeink személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztésével Istenét ismerő, szüleit tisztelő, a keresztyén értékeket belsővé érlelő gyermekek nevelése, akik fogékonyak a természeti-társadalmi értékek befogadására, védelmére, és tisztelik múltunkat, hagyományainkat, embertársainkat.
- a 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a képességek kibontakoztatásával, az életre való felkészítést a tevékenységeken keresztül, az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését a kooperáció és a kommunikáció által.
- A gyermekek a belső érés, valamint a családi és óvodai nevelés eredményeként az óvodáskor végére testileg, lelkileg és szociálisan érjék el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A szükségletek szerepe a nevelési célok elérése érdekében

A gyermek is fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó, testi, lelki szükségletei vannak. Fontos alapelv, hogy a gyermekek alapvető testi szükségleteit a nap folyamán bármikor kielégíthetik. A lelki szükségletek közül a szeretet, a gondoskodás igényét tartjuk a legfontosabbnak. A gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése és kielégítése, a gyermekekre való odafigyelés, a differenciált bánásmód biztonságot, megértést, nyugalmat sugároz a kisgyermek felé.

<u>Az óvodapedagógus feladatai:</u>

- a gyermek egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek megismerése és kielégítése
- a gyermek alapvető lelki szükségleteinek megismerése és kielégítése
- egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése

- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- megértő, elfogadó pedagógusi magatartás

A tevékenységek szerepe a nevelési célok elérése érdekében

A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.
A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi, bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a figyelmét és utánzásra ösztönzi. Éppen ezt a megismerési vágyat kihasználva szükséges minél több élményt nyújtani a gyermekeknek, minél több lehetőséget kínálni az őket körül vevő világ megismerésére.
A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Az életben is és a tevékenységekre épülő nevelésben is egyaránt főszerepet kap a komplexitás. Az egyes tevékenységformák egyszerre, együttesen, egymást átszőve jelennek meg a mindennapokban és az azt leképező gyermeki világban.
A tevékenységeket észrevétlenül építjük be a folyamatba a tervezett és a spontán kínálkozó lehetőségeken keresztül, melynek feltétele, hogy ismerjük a gyermeket, tudjuk mik a céljaink. Kizárólag a gyermekek által ténylegesen elvégzett, elkezdett és befejezett tevékenység lehet pedagógiailag hatásos.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa a minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához (párhuzamos tevékenységek) a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)
- a tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- élmények nyújtásával segítse elő a sokrétű, komplex tevékenységformák kialakulását

A képességek szerepe a nevelési célok elérése érdekében

Nevelésünk olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.
A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportja:

a) kooperációs képességek
b) kommunikációs képességek

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága határozza meg, vagyis korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

a) a képességek megfelelő tevékenységek közben fejlődnek
b) a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
c) a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
d) a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekeknek a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére
- Vegye figyelembe, hogy minden gyermek a neki megfelelő módon, tempóban és mértékben fejlődik. Minden gyermek képességét önmagához mérten – saját lehetőségeikhez viszonyítva – igyekezzen fejleszteni

2.3 A Református óvodai élet megszervezése

2.3.1 A nevelés tervezése és időkeretei, a foglalkozások munkaformái

A tervezés éppúgy, mint a nevelés, komplex folyamat, amely átfogja a nevelés-tanulás egészét. A tervezés rövid és hosszú távú, de sohasem lehet minden előre meghatározott. A hosszú távú, féléves nevelési terv a nevelés általános elveiből indul ki. A részletmegoldások a rövid távú tervezés sajátosságai. A tervezés tehát tudatos, átgondolt tevékenység, amely nem nélkülözi a spontán vagy a rövid távú elemeket sem.
A tervezés során arra törekszünk, hogy a már meglévő ismeretanyagot vegyük először számításba. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzünk.
A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.
Óvodai nevelésünk céljának és feladatainak ismeretében a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg a pedagógia ráhatások rendszerét. A tervezésben tudatosan vesszük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző.

Az óvodapedagógusok tervezési, dokumentációs feladatai:

- Éves anyaggyűjtés

- Nevelési terv készítése (szeptember-december, január-május, június-augusztus időszakokra)
- Tevékenységi tervek, tematikus tervek készítése (1-4 hetes időintervallumban, a téma tartalmának és a gyermekek érdeklődésének, további ötleteinek függvényében)
- Napi felkészülés (a pedagógusok egyéni jegyzetei)
- A csoportnapló és a Felvételi és mulasztási napló folyamatos vezetése (tartalma megegyezik a jogszabályi előírással)
- A fejlődés nyomon követése

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét. A **napirend** és a **heti rend** az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

Napirend

A **napirend** biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.
A gyermekek egészséges fejlődéséhez biztosítjuk a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozását is. Napirendünk lehetővé teszi, hogy a szabad levegőn hosszabb ideig tartózkodjunk, szokásrendszerünk a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását szolgálja. Amint az időjárás lehetővé teszi, tavasztól kora őszig a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. Hűvösebb időszakban is mindennap tartózkodunk a szabad levegőn, csupán annak időtartamát csökkentjük.
A napirend változtatható annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, illetve ahogy azt a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolja. A gyermekek életkorának és igényének megfelelően a pihenési időben is biztosítjuk a differenciálást. A nagycsoportosok esetében rövidül a délutáni pihenésre fordított idő. 13 órától 13.45-ig a csendes pihenőt minden gyermek számára biztosítjuk. 13.45-től az ébren lévő gyermekek – a pihenést igénylők zavarása nélkül – az óvoda egyéb helyiségeiben az óvodapedagógusok irányítása mellett különböző foglalkozásokon vehetnek részt. Ez az időszak is lehetőséget biztosít az egyéni fejlesztésekre, a tehetséggondozásra, a felzárkóztatásra.

A napirend általános időkerete 10 órás nyitva tartás esetén

NAPIREND		
Időtartam	**Tevékenységek**	
7.00-8.15	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Szabad játék	
8.15-8.45	Testápolási teendők Tízórai (előtte, utána imádság)	
8.45-10.30	Gyermekáhítatok, hitéleti nevelés, beszélgető kör Játék Komplex foglalkozások, egyéni és mikrocsoportos, csoportos tevékenységek	
10.30-12.00	JÁTÉK A SZABADBAN - Közös, vagy mikrocsoportos tapasztalatszerző séta - Szabad játék az óvoda udvarán	
12.00-13.00	Testápolási teendők Ebéd (előtte, utána imádság)	
13.00-15.00	Testápolási teendők Pihenés, alvás mesével, altatódallal, imával	Nagycsoportosok részére: 13.00-13.45 Csendes pihenő 13.45-15.00 Az ébren lévő gyermekek számára szabadidős tevékenységeken, tehetség-műhelyekben való részvételi lehetőség
15.00-16.00	Testápolási teendők Uzsonna (előtte, utána imádság)	
16.00-17.00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY AZ UDVARON Szabad játék Egyéni fejlesztések Szabadidős tevékenységek	

Heti rend

A **heti rend** a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A nevelési év elején a beszoktatás időszakában lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb a heti rendünk. Összeállításánál arra ügyelünk, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

HETI REND- KISCSOPORT				
Hétfő	Reggeli áhitat	Bibliai történet, hitéleti nevelés	Verselés, mesélés	**Testnevelés**
Kedd	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Szerda	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Csütörtök	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás

Péntek	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás

HETI REND- KÖZÉPSŐ CSOPORT				
Hétfő	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Kedd	Reggeli áhitat	Bibliai történet, hitéleti nevelés	Verselés, mesélés	**Testnevelés**
Szerda	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Csütörtök	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés	**Testnevelés**
Péntek	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás

HETI REND- NAGYCSOPORT				
Hétfő	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Kedd	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Szerda	Reggeli áhitat	Bibliai történet, hitéleti nevelés	Verselés, mesélés	**Testnevelés**
Csütörtök	Reggeli áhitat	Művészeti tevékenységek: Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Verselés, mesélés	Mindennapos mozgás
Péntek	Reggeli áhitat	Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatok	Verselés, mesélés	**Testnevelés**

(A csoportok heti rendjében a tábla szerinti javaslat a számosságokat jelöli, a tevékenységek tényleges napját az óvodapedagógusok határozzák meg)

A foglalkozások munkaformái

Csoportos/Frontális: A gyermekek ugyanazokért a célokért, ugyanolyan tartalom feldolgozásával, de képességeiknek megfelelő differenciálással, azonos időtartamban vesznek részt a tevékenység folyamatában.

Mikrocsoportos: Tudatosan tervezett tevékenység, több gyermek részvételével, de egyszerre csak annyi gyermek vehet részt a tevékenységben, amennyien az adott helyszínen, illetve asztalnál elférnek (maximum 6 fő). A mikrocsoportos tevékenységben való részvétel szokásának kialakításával azt szeretnénk elérni, hogy a gyermekek hozzászokjanak, hogy nyugodt tempóban, tolongás, lökdösődés nélkül is lehetőségük lesz a nap folyamán a tapasztalatszerzésre, tevékenykedésre. Ez a munkaforma lehetővé teszi az egyéni megsegítést

éppúgy, mint a közös gondolkodást, problémamegoldást, az együttműködés légkörének alakítását.

Egyéni: A gyermekek egyéni sajátosságainak maximális figyelembevételére törekszünk az eredményesség érdekében, így a legkedvezőbb módon biztosítjuk a differenciált tanulás feltételeit a gyermek számára.

Korcsoport	Csoportos foglalkozások	Párhuzamosan is végezhető differenciált mikrocsoportos, illetve egyéni tevékenységek
Kiscsoport	- Mindennapos mozgás - Testnevelés - Bibliai történet, hitéleti nevelés - Verselés, mesélés 5-15 perc	- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Külső világ tevékeny megismerése
Középső csoport	- Mindennapos mozgás - Testnevelés - Bibliai történet, hitéleti nevelés - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 15-25 perc	- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember - Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatok
Nagycsoport	- Mindennapos mozgás - Testnevelés - Bibliai történet, hitéleti nevelés - Verselés, mesélés - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 25-35 perc	- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Külső világ tevékeny megismerése: természet, társadalom, ember - Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatok

2.4 A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A dokumentáció tartalma

A gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentáció kialakításakor arra törekedtünk, hogy olyan megfigyelési szempontokat tartalmazzon, amelyek segítik a fejlődés várható jellemzőinek feltárását. A gyermekek fejlődésének nyomon követése és rögzítése a Fejlődési naplóban történik és az óvodába kerüléstől kezdve egészen az iskolába lépésig tart.
A gyermek fejlettségének elemzését az óvodáskor végére elérendő fejlettségi mutatók és az önmagához viszonyított fejlődés mentén végezzük.

A dokumentáció része:

- A gyermek anamnézise
- A családlátogatás feljegyzései
- A szülői tájékoztatás feljegyzései
- A beszoktatás tapasztalatai
- Nagycsoportosok esetében a DIFER-mérés eredménye
- A gyermeki mérések eredményei és a hozzá kapcsolódó további fejlesztési feladatok
- A gyermek által készített emberrajz, családrajz, ezek elemzése, ill. csatolhatók hozzá más feljegyzések, gyermekmunkák is.
- Szükség esetén szakértői vélemény
- Szükség esetén egyéni fejlesztési terv (SNI, BTMN)
- Külső szakemberek (fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, logopédus) megállapításai
- Napi bejegyzések

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentum összhangban áll az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával, a pedagógiai programmal, valamint a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelettel.

A gyermeki mérések, értékelések módszere

- megfigyelés
- irányított megfigyelés

A megfigyelések akkor hitelesek, ha természetes környezetben, folyamatosan és tevékenység közben történnek.
A jogszabály évi minimum két alkalommal teszi kötelezővé a mérést, illetve annak rögzítését.

A gyermeki fejlődés figyelemmel kísérésének területei

1. Szociális fejlettség – érzelmek, motivációk, beállítódás, akarati megnyilvánulások
2. Szociális fejlettség – társas kapcsolatok, viselkedés, neveltségi szint, szokásismeret
3. Értelmi fejlettség
4. Testi, illetve mozgásfejlettség
5. Beszédfejlettség
6. Egészséges életmód, önkiszolgálás
7. Játék
8. Munka jellegű tevékenységek
9. Tevékenységben megvalósuló tanulás

10. Külső világ tevékeny megismerése
11. Matematikai tartalmú tapasztalatok
12. Hitélet
13. Verselés, mesélés
14. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
15. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A fejlettségvizsgálat értékelési skálája

A skála számjegyei és a hozzájuk rendelt meghatározások	
3	Ezt a tevékenységet a gyermek önállóan végzi, része a mindennapi életnek/ Teljes mértékben jellemző
2	Ezt a tevékenységet a gyermek kis segítséggel végzi, gyakran megfigyelhető/ Általában jellemző
1	Ezt a tevékenységet a gyermek sok segítséggel végzi az óvónő kezdeményezésére/ Kevéssé jellemző
0	Ezzel a tevékenységgel kapcsolatban semmilyen szándék nem tapasztalható a gyermeknél/ Egyáltalán nem jellemző

A mérési eredmények felhasználása

A mérés eredményei feldolgozásra kerülnek, ezért a mérés nem cél, hanem eszköz számunkra, mégpedig a fejlesztés eszköze.
Olyan diagnosztikus mérőanyag kidolgozására törekedtünk, amely, mint a kimenet lehetséges eszköze képes pontos információt adni a gyermek ismereteiről, képességeiről, az óvodapedagógusok szakmai munkája szempontjából hatékony segítséget nyújt az ismeretátadás és a fejlesztés tervezéséhez.
A mérőanyaggal történő értékelés lehetőséget ad az intézmény gyermekinek, csoportjainak összehasonlítására.

Az eredmények felhasználásának lehetőségei a különböző szinteken:

a. **Az adott gyermek** önmagához való fejlődésére ad választ a képesség-, illetve tevékenységterületek mutatóinak összehasonlítása, a pontszámokban meghatározott, vagy összesített százalékos értéke is.
   A számszerűsíthető mutatók megteremtik annak lehetőségét, hogy kiértékeljük az egyes területeken belül, ill. a területek összehasonlításával az adott gyermek fejlődését, a fejlesztendő, vagy kimagasló képességeit. Az értékelés után meghatározásra kerülnek a fejlesztési területek.
b. **Több évet átfogó összehasonlítás**: lehetővé teszi, hogy a gyermek önmagához mért fejlődése számszerűen megmutatkozzon, segítve ezzel az egyénre szabott célzott fejlesztés meghatározását, irányvonalait. A mutatók segítségével mind a tehetségígéretek, mind pedig a részképesség elmaradások pontosan meghatározhatóvá válnak.
c. **Csoporton belüli összehasonlítás:** a csoportszintű táblázatos összesítés alapján sokkal könnyebbé válik meghatározni a nevelési feladatokat és azokat a területeket, melyekre a mindennapos tevékenységek során kiemelt figyelmet kell fordítani. (pl. ha több gyermeknél is megfigyelhető az adott területen belüli alacsonyabb pontszám/százalékos érték. Az értékelés után a fejlesztendő területek kidolgozásra kerülnek a nevelési tervekben, projekttervekben, tevékenységi tervekben.

d. **Intézményi szintű összehasonlítás:** a csoportszintű összehasonlítások, az évente megvalósuló kimeneti mérések alapjai lehetnek az intézményi szintű összevetés számszerű kimutatásának. Ez elősegíti a nevelési területek erősségének, gyengeségeinek behatárolását, ezáltal hozzájárul a Pedagógiai Programunk beválás vizsgálatához.

A gyermeki mérések, értékelések rendje

Gyermeki mérések	Ideje	Szülői tájékoztatás	Csoportösszesítés	Óvodai összesítés
Bemenet mérés (új gyermekek)	Óvodába lépéskor, legkésőbb október 31-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év, november 20-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év, november 20. *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év, június 5-ig *Felelős: minőségügyi felelős*
Kimenet mérés (nagycsoport végén)	Utolsó óvodai év végén, április 15-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Utolsó óvodai év végén, április 30-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Utolsó óvodai év, április 30. *Felelős: csoportos óvónők*	
Gyermekek egyéni mérése	Adott nevelési év október 31-ig illetve március 31-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év november 20-ig illetve április 20-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év, április 20. *Felelős: csoportos óvónők*	
DIFER mérés nagycsoportosok esetében	Adott nevelési év október 31-ig *Felelős: csoportos óvónők*	Adott nevelési év november 20-ig *Felelős: csoportos óvónők*		

2.5 Óvodai nevelésünk általános feladatai

2.5.1 Az egészséges életmód alakítása

A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető.
Az egészséges életvitel igényének kialakítása a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését. Elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.
Az ember egészségügyi szokásai döntően kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért különösen nagy a felelősségünk. Az egészség megőrzésében a prevenció fontosságát valljuk, ezért a gyermekek és a szülők figyelmét arra irányítjuk, hogy az egészség érték, melyet tudatosan óvni, ápolni kell.
Meggyőződésünk, hogy egészséges gyermek csak egészséges környezetben létezhet, ezért fontos feladatunknak tekintjük az **egészséges óvodai környezet kialakítását**, fenntartását.
Gyermekeink nagy **mozgásigényének kielégítése** örömforrás. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve a hét minden napján lehetőséget biztosítunk spontán vagy

szervezett formában a tornára, játékos mozgásra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre. Fontos szempont, hogy a gyermek testi képességeinek fejlődését segítsük, támogassuk különböző egyedi mozgásformák kipróbálásával.
Az óvodánk udvarán létesített műfüves **Ovi-Sport pálya** a legkisebb gyermekek igényeihez igazodik, komplex jellege pedig alkalmassá teszi különböző sportágak művelésére, illetve alapjainak elsajátítására: kézilabda, labdarúgás, kosárlabda, röplabda, tenisz és lábtenisz. Ezeken kívül alkalmas ügyességi játékok, mozgáskoordinációs feladatok gyakorlására egyaránt. **A pálya kiváló lehetőséget nyújt abban, hogy már a legkisebb korosztályt is az egészséges életmódra, a mozgás szeretetére neveljük, egyúttal biztosítva a sportoláshoz szükséges optimális feltételeket.**
Mozgásos és üléssel járó tevékenységekre a napirend lehetőséget ad. A mozgás és a pihenés egyensúlyának megteremtésével elkerüljük a gyerekek egyoldalú fizikai, szellemi igénybevételét. A sok mozgás eredménye: edzettség, állóképesség, fizikai erőnlét, így a mozgás igénye beépül a szokásrendszerbe. Az örömmel végzett mozgás az általános közérzetre jótékonyan hat, megnövekszik a gyerekek aktivitása az óvodai élet egyéb tevékenységei során is.
A **szabad levegőn tartózkodás** fontos, "nincs rossz idő, csak rosszul öltöztetett gyermek" – s ez így igaz. Az udvaron sokat tartózkodunk, a biztonságos játékeszközök teszik lehetővé sokoldalú mozgásigényük kielégítését, hozzájárulva a gyermekek egészségének megőrzéséhez, megóvásához.
Valamennyi évszakban rengeteg tapasztalatra lehet szert tenni a természetben. Az évszaknak megfelelően tervezett **séták, kirándulások** eredményezik a gyermekek egészséges életmódjának alakítását. Tudatosan tervezzük, szervezzük a csoport kirándulásait, és neveljük a gyermekeket a környezet megóvására.
A **kulturált étkezés** a csoportban minden kisgyermek számára nevelő értékű, és későbbi életére felkészítő jellegű. Szívesebben étkeznek, ha fejlettségüknek megfelelően, maguk is kenhetik a zsömlét, kenyeret, szeletelhetik a gyümölcsöt, és így annyit készítenek el, amennyit el is fogyasztanak. Az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosításával az egészséges életmód szokásait alakítjuk.
A **gyermekétkeztetés** biztosítja az óvodánkba járó, ételérzékenységgel bíró kisgyermekek számára a személyre szabott diétás étkezést.
A napi óvodai tevékenységek során folyamatosan biztosítjuk a **megfelelő folyadék szükségletének bevitelét** – bármikor szomjasak, ihatnak, magukat is kiszolgálhatják – ehhez biztosítjuk a megfelelő higiéniás környezetet, eszközöket.
Fontosnak tartjuk, hogy **ebéd után minden gyermek pihenjen**. Az alvás nem kötelező, de a nyugodt, csendes megpihenésre mindenkinek szüksége van. Aki nem igényli az alvást (elsősorban iskolába készülő gyermekek), bizonyos idő elteltével felkelhet. Ekkor választhat az óvodapedagógus által felkínált csendes tevékenységek közül. Követendő szabály, hogy aki nem alszik, nem zavarhatja pihenő társait.

Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód alakításában:

- egészséges és biztonságos környezet megteremtése
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- következetes szokásrend megtervezése, kialakítása
- ésszerű, rugalmas napirend, nyugalmas élettempó biztosítása
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a harmonikus mozgásfejlesztés érdekében a szabad mozgás lehetőségének biztosítása
- a szervezett mozgásfejlesztés, a mindennapos testmozgás biztosítása
- tevékenykedés a szabadban, a gyermekek edzése, prevenció
- étkezési kultúra alakítása
- a pihenés nyugodt körülményeinek biztosítása, a gyermekek pihenési szükségletének figyelembe vétele
- önmaguk és környezetük iránti igény alakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása
- egészségmegőrzés, betegség – és baleset megelőzés szokásainak elsajátítása
- az óvodában dolgozók példamutatása
- rendszeres gyermekorvosi, fogorvosi szűrővizsgálatok szervezése
- a gyermeki intimitás tiszteletben tartása
- szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Igénylik a mozgásos tevékenységeket, a szabad levegőn tartózkodást
- Képesek a saját személyük körüli alapvető tisztálkodási, öltözködési teendők önálló elvégzésére.
- Belső igényükké válik a tisztálkodás, az önmaguk körüli rend létrehozása
- Megalapozódott az étkezési kultúrájuk
- Tudnak helyesen teríteni, naposi feladatokat ellátni
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteiket képesek szándékosan irányítani.

2.5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Érzelmi nevelés

Nevelőmunkánkat a **keresztyén erkölcsi értékekre és normákra alapozzuk**. Ezért az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés hangsúlyos szerepet kap óvodai életünk minden területén.
Az óvodáskorú gyermeket az érzelemvezéreltség jellemzi. Az érzelmi biztonság igénye és szükségletének kielégítése minden gyermek lelki komfortérzetének alapja. A védettség, az állandóság érzése, a sajátos, az egyes gyermekre jellemző életritmus nyugalma, a következetesség, a szokások biztonsága, a tevékenység lehetőségének biztosítása, a meleg, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör biztosítja a gyermekek lelki komfortérzetét.

Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi nevelésben:

- érzelmi biztonság, derűs, kiegyensúlyozott, szerető, elfogadó légkör biztosítása
- a szokás-és normarendszer megalapozásával az akarati tulajdonságok alakítása
- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- erkölcsi tulajdonságok: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén speciális szakemberek által történő segítése
- érzelmi intelligencia és a szociális képességek fejlődésének segítése
- közös élményeket nyújtó tevékenységek által az összetartozás örömének megéreztetése
- a közösség fontosságának megtapasztalása, közösségi érzést erősítő helyzetek teremtése
- társas kapcsolatok fejlődésének segítése, a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolatának, pozitív attitűdjének formálása
- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése, az érzelmi intelligencia fejlődésének segítése
- az ösztönök és az érzelemirányítás képességének, az önkifejező, önérvényesítő törekvések fejlesztése
- az önfegyelem, fegyelem, udvariasság elsajátíttatása
- hagyományaink ápolása, a szülőföldhöz, városunkhoz való kötődés megalapozása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó érzelmi viszonyulások, szokások megalapozása
- a református értékek erősítése, közvetítése a gyermekek által a családba
- egyházi és világi ünnepek megélése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Derűs, kiegyensúlyozott érzelmi beállítódással rendelkeznek
- Az érzelmeket képesek fölismerni, kifejezni
- Megjelenik viselkedésükben az érzelmi beleélés (empátia), képesek az együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség megnyilvánulásainak kifejezésére
- Életkornak megfelelő mértékben megjelenik a frusztrációtűrés képessége
- Képesek törekedni a negatív érzelmek helyes kezelésére, kulturált kimutatására

Erkölcsi, közösségi nevelés

A gyermek számára a család után az óvoda a második olyan közösség, ahol idejének nagy részét tölti. **A család elsődleges szerepet tölt be** a társadalomba való beilleszkedés normáinak megtanításában, az óvoda pedig tudatosan újrarendezi, felerősíti ezeket a családi szocializációs hatásokat. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Az óvodai szocializáció **sikere abban rejlik, hogy a gyermekek tudják, hogy mit, mikor, hogyan szoktak csinálni.**

Az óvodai csoport, közösség sikeres formálása esetén **mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye** is kialakul.
A csoportban **elfogadott normák** befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még a nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.
Az óvodánkban minden tevékenység a gyermek egyéni örömén túl a közös élményt is erősíti. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősítik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni.
A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi, és szellemi épséget veszélyeztető tevékenységek képeznek.
Az óvodában fokozzuk a gyermekek és a felnőttek, a gyermekek és a gyermekek közötti **kooperáció és kommunikáció**, az együttműködés és az érintkezés gyakoriságát és intenzitását.
Az egyedi különbözőség, a **másság elfogadása** és természetesként történő megélése alapvető fontosságú a szociális érzelmek alakulásában.
Az érzelmi nevelés, a szocializáció a folyamatok tervezésének, lebonyolításának legfontosabb kerete. Szoros egymásra hatása segíti elő a kisgyermek fejlődését.

A csoport szokás és normarendjének kialakítása
A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunkánk egészét átszövik. Ebben a folyamatban legfontosabb időpont az, amikor a gyermekek ismerkednek az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket, az óvodapedagógusainkat egyaránt.
Óvodánkban a **beszoktatás** a gyermeki és a szülői igények figyelembe vételével történik - szülőkkel közösen, vagy szülők nélkül.
A harmonikus, kiegyensúlyozott, tevékenységgel teli óvodai élet csak derűs, nyugodt légkörű, **kialakított és megszilárdult szokásrendszerben** működik. Az óvodába lépés első pillanatától kezdve tervszerűen, határozottan, következetes odafigyeléssel alakítjuk a kisgyermek személyiségét. Megmutatjuk az eszközöket, hogyan lehet használni azokat, tevékenykedés után el kell tenni - és ezt kérjük is az első naptól.
Az óvodába lépés első pillanatától kezdve célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a kisgyermeket. A beszoktatásunk sikere a szülők és az óvodapedagógusok harmonikus együttműködésén alapszik. Nincs arra szabály meddig tartson, a szülői igények és a gyermeki egyéni igényeknek megfelelően először egy-két órát, majd egyre több időt tölt el a kisgyermek az anyával a csoportban, később az anya nélkül, **a fokozatosság szem előtt tartásával és az egyéni igények figyelembe vételével.** A bölcsődéből érkezett kisgyermekek többsége szinte egyik napról a másikra otthonosan érzik magukat.
Minden **kisgyermek behozhatja kedvenc otthoni játékát**, „alvó cimboráját”, ami egy darab az otthonból, és biztonságot, kapaszkodót jelent. Előbb-utóbb a szemlélődő kisgyermekek is bekapcsolódnak a tevékenységbe, kiépül a bizalom az óvónő irányába, és együttműködést eredményez közöttük.

A **közösségi szokások kialakítása** a tevékenységek elvégzését segíti, a gyermekek cselekedeteit irányítja. Lehetővé teszi, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység

elvégzése közben, a szokásrendszer elősegíti a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére való odafigyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését. Tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel segítjük a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert az óvodai életük során.

Az óvodapedagógus feladatai az erkölcsi, közösségi nevelés terén:

- Nyújtson nyitott, barátságos, empatikus viselkedésmintát
- A gyermekekhez, szülőkhöz, munkatársakhoz való keresztyén viszonyulása legyen mintaértékű, tiszteletre méltó
- A gyermekek beszoktatásánál legyen tapintatos, türelmes, elfogadó
- Állítson fel egyértelmű szokás- és szabályrendszert, azt működtesse következetesen és rugalmasan
- Éljen együtt a gyermekközösséggel, indirekt módon irányítsa annak életét, szocializációs légkörét
- A drámajáték módszerével segítse a közösségi érzés, a csoportkohézió kialakulását
- Ha szükséges, tárja fel a gyermekek interakciós problémáit, segítsen a konfliktusok megelőzésében, kezelésében, az ehhez szükséges stratégiák elsajátíttatásában

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A már ismert környezetben, közösségben oldottan, fesztelenül viselkednek
- Az énkép alakulásában pozitív célok, értékek vezérlik a gyermeket (jó akar lenni)
- Magatartásukban megjelennek az önérvényesítő képesség elfogadható formái
- Életkornak megfelelő helyzetfelismerő képességgel rendelkeznek
- Képesek a közösségi normák beépítésére
- Kötődnek társakhoz, vannak baráti kapcsolataik
- Az életkornak megfelelő, a rugalmas iskolakezdéshez szükséges akarati tulajdonságokkal rendelkeznek: kitartás, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, feladattudat, kudarctűrés
- Magatartásukban megnyilvánul a mások iránti tisztelet
- Képesek a jó és rossz értékítéletre, az elemi bibliai normák alapján
- Megmutatkozik a működő lelkiismeret, képesek a bocsánatkérésre, a megbocsátásra

2.5.3 A Hitéleti nevelés

Református óvodánk specifikuma a **hitéleti nevelés**. Óvodánk attól református, hogy református szellemiségű nevelés folyik benne, a **szeretetteljes keresztyén légkör** hatja át az óvodai élet minden mozzanatát. **Keresztyén erkölcsi értékeket közvetítünk** a gyermekek felé: feltétel nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, lelkiismeretesség. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szeretetben nevelkedjenek. Tanulják meg, hogy szeretetet nemcsak kapni, adni is jó.

Mivel az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége a játék, ezért gyermekeink óvodai napjait is ez a tevékenység határozza meg. Ebből adódóan a keresztyén szellemű nevelés ettől el nem választható és így a gyermekek egész napját áthatja.

A keresztyén óvodai nevelésünknek vannak kiemelt alkalmai, amelyek megvalósítása a gyerekek életkorához igazított formában és tartalommal, megfelelő szakmódszertani metódussal épülnek fel.

- Igehallgatás: bibliai történetek, mondatok (aranymondás)
- Gyermek Bibliák forgatása
- Az óvoda napirendjéhez kötött imádságok, szokások (napkezdés, étkezések, elalvás)
- Az óvodapedagógus/hitoktató által elmondott kötetlen; a gyermekek egyszerű, kötetlen imádságai
- Hitélethez kapcsolódó énekek hallgatása, megismerése
- Részvétel a gyülekezeti hitéletben (pl. ünnepek alkalmával, egyéb alkalmak)
- Ünnepek

Bibliai történetek feldolgozása

A kisgyermekek inkább érzik, mint értik a hitbeli dolgokat. Történeteken, énekeken keresztül juthat el hozzájuk Isten üzenete.
Ezért a keresztyén nevelés egyik kiemelt jelentőségű alkalma és lehetősége az óvodában a bibliai történetekkel való ismerkedés. A bibliai történetek elmondásának célja ebben az életkorban, hogy **az empatikusan átélt történetek segítségével élményeket, tapasztalatokat szerezzenek a gyermekek Isten szeretetéről**, Isten és ember kapcsolatáról.
A bibliai történet műfaja alapvetően más, mint a mese műfaja, ezért az életkori sajátosságokat szem előtt kell tartani. Nem az ismeretek halmozása a célunk, hanem az üzenetek belsővé válása az átélt élményeken keresztül. A történet elbeszélése, bemutatása során élünk a módszertani megoldások számtalan formájával, lehetőségével, amely az adott történethez és a gyermekcsoport életkorához, érdeklődési szintjéhez leginkább megfelelő.
A történet kiválasztásának kritériumai:

- A gyermekek életkorának, ismereteinek, fejlettségi szintjének, a csoport aktuális állapotának, az ünnepi aktualitásoknak a figyelembe vétele.
- A történet ne keltsen félelmet a gyermekekben, ne tartalmazzon számukra feldolgozhatatlan tartalmat, érzelmeket.
- Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, ugyanakkor előadásmódunk legyen gyerekszerű.
- Mielőtt a gyermekek elé visszük a történetet, tanulmányozzuk az Igeszakaszt, hogy nekünk mit üzen, s utána gondolkodjunk arról, hogy mit mondhat a gyermekeknek. Két kérdést kell megválaszolnunk: Mi az Ige fő üzenete? (igeszerűség) Mit üzen az Ige a gyermekek számára itt és most? (gyermekszerűség)
- Egy történethez több üzenetet választhatunk, de egy alkalommal csak egy nézőpontból mondjuk el a történetet. Így segítjük, hogy a gyermek valóban megértse, magával vigye az üzenetet. Lehetővé tesszük, hogy azonosulni tudjon az adott szereplővel, bele tudja élni magát a helyzetbe. Az óvodás gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni.

A történet elmondásának öt aranyszabálya:

1. Igeszerűen (a teljes Szentírással összhangban)
2. Egyszerűen (egy nézőponttal)

3. Dramatikus eszközöket használva, a gyermek érdeklődését fenntartva
4. Átéléssel
5. Szemléltetve (láttassuk a gyermekkel azt, amiről szó van)

Gyermekáhítatok

Gyermekáhítatot minden nap tartunk a csoportban. Ez leginkább a beszélgető körhöz hasonlít. A napirendben a reggeli időszakba illesztjük be, lehetőleg, amikor már mindenki megérkezett. Az áhítathoz nyugalmat kell biztosítani, tapintatosan igyekszünk mindenkit bevonni, a játékokat azonban nem fontos elrakodni. Fontos, hogy az áhítatok során beszélgessen közösen az egész csoport, derülhessenek ki az egyéni vágyak, bánatok, örömök, vegyük számba a hiányzókat, tartsuk számon, hogy mi van velük, miközben Isten iránti hálát építünk életünkért, szüleinkért, otthonunkért.
Érezzék a gyerekek, hogy fontosak számunkra, Isten számára, és legyenek egymás számára is azok. Mindig legyen időnk meghallgatni egymást.
Ilyenkor előveszünk egy-egy témát hitéletünk köréből, amely érdekli őket. De beszélgethetünk egy-egy Igéről (aranymondásról), amely érthetővé tehető a gyermekek számára.
Az áhítatok jelentik az imádságra nevelés bázisát. Arra is tanítsuk meg a gyerekeket, hogy Isten minden imádságra figyel, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogyan mi szeretnénk, ám biztos, hogy mindig a javunkat akarja.

Az imádság légkörének alakítása

Az imádság a keresztyén ember lelki lélegzetvétele. Nem pusztán vallási rítus. Az imádságot soha ne erőltessük, várjuk meg, amíg a gyermek belsőjéből fakad. Meg kell szokni, hogy az imádság szent dolog, olyankor nem figyelünk másra (ne legyen zavaró körülmény), hisz ehhez elcsendesedésre van szükség.
Fő feladatunk, hogy a gyermekeket megtanítsuk imádkozni. Ennek része, hogy megtanítjuk az imádkozás formáját, szokásrendszerét (kezünket összetesszük, fejet hajtunk, szemünket is becsukjuk – Isten iránti tiszteletünk jeléül).
Az imádsággal való ismerkedés folyamata:

- Egyszerű, kötött imádságokkal kezdjük (napkezdő, étkezés előtti, utáni imádság; hálaadó, lefekvés előtti imádság, stb.)
- A gyermekek előtt saját szavainkkal mondott rövid imáinkkal nyújtunk példát
- Fokozatosan szoktatjuk rá a gyerekeket, hogy ők is imádkozzanak saját szavaikkal (egyéni imádság). A közös imádság során mindenki ámént mondhat az egyénileg elmondott imádságra. Szokják meg, hogy magukban kövessék társuk imáját, belsőleg csatlakozzanak hozzá. Soha ne vágjanak egymás szavába – az óvodapedagógus halkan, finoman segítse a megszólalás rendjét.
- Az Úr imádságát, a „Mi Atyánk”-ot csak óvodáskor végén tanítjuk, amikor már tudjuk részletekben együtt értelmezni, hogy ne csak betanulják, hanem értsék is azt.
- Tanítsuk meg a gyermekeket kérni, hálát adni, megköszönni. Fedezzük fel együtt, hogy minden nap van miért hálát adni (egészségünk, családunk, táplálékunk, a napsütés, vagy

éppen az eső, a meghallgatott imádságunk, gyógyulás stb.) Örvendezzünk a gyerekekkel az élet apró örömei felett, beszéljük meg az élet kisebb-nagyobb gondjait is. Ezek adják imádságainknak a tartalmát a napi áhítatokon.

Az óvodapedagógus feladatai a hitéleti nevelésben:

- Keresztyén erkölcsi értékek gyermekszerű közvetítése
- A bibliai történetek alapos ismerete, átgondolt, változatos, érdekes továbbadása, ragaszkodás azok valódi üzenetéhez
- Az imádság meleg, elfogadó, őszinte, meghitt légkörének kialakításával Isten jelenlétének, közelségének érzékeltetése
- A tevékenységhez szükséges csendes, bensőséges légkör megteremtése, a feltételek biztosítása
- A Gyermek Biblia elérhetővé tétele a gyermekek számára (soha nem a mesekönyvek közé keveredve!) A bibliai történetek igaz, valós események, élesen különüljenek el a meséktől

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Örömmel hallgatnak bibliai történeteket, néhányat maguk is el tudnak mondani, dramatizálni
- Megismerkednek kötött imádságokkal, szokásrendjükben megjelenik az imádság (pihenéshez, étkezéshez kapcsolódóan)
- Saját szavaikkal is tudnak néhány mondatban imádkozni
- Ismernek református énekeket, egyéb lelki énekeket
- Ismernek aranymondásokat
- Szívesen forgatják a Gyermek Bibliát, felismerik, látták már a teljes Szentírást
- A megismert hitbeli, erkölcsi vonatkozásokat értik és próbálják életükben megvalósítani
- Szívesen jönnek a templomba

2.5.4 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi fejlesztés, nevelés

Az anyanyelvi nevelést nyugodtan sorolhatjuk a komplex foglalkozások köré, holott éppen arról van szó, hogy az anyanyelvi nevelést nem azonosíthatjuk a klasszikus értelemben vett foglalkozásokkal. Az óvodai anyanyelvi nevelés **komplex folyamat**, ami a nevelési folyamat egészében jelen van.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A nyelvi-, kommunikációs képességek fejlődése szempontjából **döntő tényező a család nyelvi kultúrája**. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatását kifejteni.

A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.
Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben **minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli**, ami foglalkoztatja. **A felnőtt modellszerepe** semmi mással nem pótolható. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi fejlesztés, nevelés során:

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni
- A beszédmegértés fejlesztése
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása
- Beszédhibás gyermekek esetén logopédus segítségének igénybevétele

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek oldottan, szívesen beszélnek, érthetően kommunikálnak
- Képesek mások beszédének megértésére, az annak megfelelő cselekvésre
- Szókincsük gazdag, minden szófajt használnak, aktív szókincsüknek megfelelő gyűjtőfogalmakat használnak
- Mondatszerkesztésük változatos, nyelvtanilag megfelelő
- Képekről kérdések alapján és önállóan is képesek beszélni
- Artikulációjuk megfelelő, tisztán ejtik a hangokat
- Nonverbális kommunikációjuk adekvát, képesek megérteni mások metakommunikatív jelzéseit is
- Verbális memóriával rendelkeznek, képesek szövegvisszaadásra
- Beszédfegyelmük kialakult, képesek figyelmesen végighallgatni másokat

Értelmi fejlesztés, nevelés

A megismerési képességek fejlődése az óvodában a különböző tevékenységek hatására együttesen fejlődik. A játékbeli spontán és az óvodapedagógus által szervezett és irányított tanulás más oldalról ugyan, de egymással kölcsönhatásban fejlesztik a gyermekek értelmi képességeit. Minél sokoldalúbb tevékenység közben és mellett megy végbe a fejlődés, annál inkább biztosítja az egyéni adottságok legteljesebb kibontakozását.

A gyakorlati megvalósítás során fontosnak tartjuk az **utánzásra épülő tanulással** együtt a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetben való **felfedezéseket, a próbálkozásokat,** az **élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismeréseket**, a pszichikus funkciók intenzív fejlődését.

A gyermekek természetes kíváncsiságára, érzelmeikre, érdeklődésére, tanulási, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tesszük lehetővé, hogy gyermekeink egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetükről. Fontos, hogy minél tágabbra nyissuk a gyermekek környezetét a teremtett világ megismerésére, **kíváncsiságuk megőrzésével, tanulási vágyuk felkeltésével és kreativitásuk kibontakoztatásával.** A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek, a környezetben szerzett tapasztalatok élményszerű átélése, újrarendezése során olyan érdekes problémahelyzetekkel találkoznak, amelyek megoldása segíti az egyszerű gondolkodási műveletek kibontakozását, a logikus gondolkodásuk, problémamegoldó képességük, kreativitásuk fejlődését.

<u>Az óvodapedagógus feladatai az értelmi fejlesztés, nevelés során:</u>

- A gyermekek belső motivációjának gazdagítása
- A spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek tapasztalati úton történő bővítése, rendszerezése
- Az „énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése
- Téri tájékozódás (oldaliság, irányok, viszonyok) segítése
- A keresztcsatornák fejlődésének segítése
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képességek fejlesztése
- Az észlelt összefüggések megfogalmazására ösztönzés
- Feladatmegoldó képesség fejlesztése
- Gyakorlás biztosítása különböző tevékenységekben és élethelyzetekben
- A tevékenységeken keresztül az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése
- A képzelet és a kreativitás fejlesztése, az egyedi, eredeti megoldások elismerése

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:</u>

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek saját magukról és környezetükről
  - tudja saját nevét, lakcímét,
  - tudja szülei nevét, foglalkozásukat
  - ismeri a szűkebb lakóhelyét
  - ismeri a napszakokat, évszakokat, az azokra jellemző vonásokat
  - felismeri az időjárás és az öltözködés összefüggéseit
  - ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét
  - ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi együttéléshez, a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
  - ismeri és a gyakorlatban is jól alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait
  - elemi mennyiségi ismereteik vannak

- Örömet jelent számukra a tanulás, képesek a szándékos és tartós figyelemre
- Nyitott érdeklődéssel, várakozással készen állnak az iskolába lépésre

2.6 Óvodai nevelésünk sajátos feladatai

2.6.1 Gyermekvédelem

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Az emberi jogok tiszteletben tartása, a családi nevelés meghatározó jellegének tudatosítása, a gyermekek számára a különleges védelem biztosítása magában foglalja a gyermek-, ifjúság-, és családvédelmi munka komplex feladatrendszerét.
Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája általában itt érzékelhető először intézményes keretek között.
A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, amit kiegészít az intézményi nevelés/oktatás, így az óvodai nevelés. A gyermekek sorsával való törődés természetes része nevelőmunkánknak. Óvodai nevelésünknek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki- és szabadságjogok tiszteletben tartására kell épülnie.
Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Nevelőközösségünk tagjai figyelemmel kísérik óvodásaink családi körülményeit, és a gondokon a szakemberek bevonásával igyekeznek segíteni. Mindezek megvalósítása nagy körültekintést, a törvényességi előírások ismeretét, különös figyelmet, empátiát, problémaérzékenységet igényel, s hivatali titoktartásra kötelezi az óvoda valamennyi dolgozóját.
A gyermekvédelmi munka koordinálását az óvodavezető látja el, munkáját segíti az óvoda gyermekvédelmi felelőse.

Az óvodapedagógusok feladatai a gyermekvédelemben:

- Feltárjuk, elemezzük – az eltérő szocio- és szubkulturális környezetből érkező - óvodásaink családi helyzetét, körülményeit, hátrányos helyzetét, veszélyeztetettségét, mindazon körülményeket, amelyek a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják
- A szülőkkel közvetlen, tapintatos, segítő, megértő viszony kialakítására törekszünk annak reményében, hogy pozitívan tudjuk befolyásolni a családi nevelést, s mérsékelni tudjuk a negatív, személyiségkárosító hatásokat.
- Figyelemmel kísérjük az évközi, időszakosan jelentkező problémákat, változásokat, s kompetenciánk alapján eljárunk, intézkedést kezdeményezünk, tanácsot, segítséget nyújtunk, szükség szerint más szakembereket is bevonunk.
- Kapcsolatot tartunk a családsegítő-és gyermekjóléti szolgálattal, gyámügyi hivatallal, az egészségügyben dolgozó szakemberekkel, a pedagógiai szakszolgálattal
- A gyermek bántalmazása, elhanyagolása vagy egyéb veszélyeztetettsége esetén a jelzőrendszer azonnali működtetését biztosítjuk
- Szükség esetén évente több alkalommal családlátogatást végzünk

- Szorgalmazzuk a rendszeres óvodába járást, jelezzük az igazolatlan hiányzásokat

2.6.2 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítése

Óvodánkban kiemelten kezeljük a gyermekek esélyegyenlőségének megvalósítását. Az óvodánk által nyújtott szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést, befogadó, biztonságot adó légkör megteremtésével igyekszünk minden gyermek számára elérhetővé tenni.
Nevelőmunkánk során olyan hátránykompenzáló módszerek, eljárások alkalmazására törekszünk, amelyekkel a gyermekek nevelése, fejlesztése eredményesebbé tehető.

Az óvodapedagógus feladatai az esélyegyenlőség biztosításában:

- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- A hozzánk jelentkező hátrányos helyzetű gyermekek egész napos óvodai ellátásának biztosítása
- Tájékozódás a hátrányos helyzetű gyermek életkörülményeiről, napi gondjairól, nyitott, diszkrét kapcsolat kialakítása a szülőkkel
- Segítségnyújtás a szülőknek a gyermekvédelmi támogatások, és egyéb szociális juttatások igénybevételében
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását segítő, munkaidejét figyelembe vevő óvodai nyitva tartás kialakítása
- A szülői értekezletek a szülők munkaideje után történő szervezése
- Befogadó szemlélet, attitűd biztosítása
- Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazása

2.6.3 Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

2.6.3.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Sajátos nevelési igény fogalma:
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve határozza meg az óvoda feladatát e területen.
A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.
A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek

lesznek egymás iránt. Ezt elfogadva dolgozta ki intézményünk a Sajátos nevelési igényű gyermekek helyi program fejezetét.

Cél

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.
- A sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarctól mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai az SNI gyermekek fejlesztésében:

- Befogadó attitűd kialakítása az óvodai csoportban
- Olyan komplex (orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai) szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, amelyek alapján tervezzük a specifikus fejlesztést.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése
- A napi életritmusba a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sérültek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek óvodai fejlesztésében különösen jelentős szerepet tölt be a nem fogyatékos óvodás korúakkal való együttnevelés. A kortárscsoportban átélt élmények, tapasztalatok, látott minták segítik a gyermek spontán tanulását, az együttműködési készség és a kommunikációs készség fejlődését.

Az óvodapedagógus feladatai az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek fejlesztésében:

- a gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről történő gondoskodás,
- a fejlesztés során a gyermek aktuális igényének megfelelő ismeretek, tevékenységformák, módszerek, szervezeti keretek biztosítása,
- a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlesztése.

Beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje,
- a beszédértés és észlelés nehézsége,
- kifejezőkészség nehézsége (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség),
- a beszédszerveződés nehézsége (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága),
- a beszédszervi működés gyengesége,
- a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya,
- az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavar (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai),
- a verbális tanulás lassú fejlődése.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok:

- diszlexia,
- diszgráfia,
- diszkalkulia veszélyeztetettség,
- magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

Az óvodapedagógus feladatai a beszédfogyatékos gyermekek fejlesztésében:

- tudatos és tervszerű fejlesztés: a beszéd állapotának felmérése, a terápiás terv meghatározása, tudatos módszerválasztás, komplexitás és a folyamatkövetés a logopédus segítségével
- módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelembevételével,
- a kinesztéziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése,
- a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére,
- anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, értelmi képesség, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése,

- Az ismeretszerzés biztosítása sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.
A beszédhibás gyermekek terápiás ellátását az intézményünk logopédusával közösen végezzük. Azoknál a beszédfogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfogyatékossághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékosság módszereinek kombinációjával valósítjuk meg.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiségfejlődésnek egészét átható, úgynevezett pervazív zavar.
A többségi intézményekben leggyakrabban azok az autizmussal élő gyermekek jelennek meg, akiknél az autizmus nem jár együtt értelmi sérüléssel, nyelvi képességeik pedig megfelelnek az adott életkorban elvártnak. Ezeknek a gyermekeknek a diagnózisa általában az Asperger-szindróma, vagy a magasan funkcionáló autizmus.
Az autizmus tünetei igen változatosak, az alábbi tünetcsoport azonban a spektrumon elhelyezkedő zavarok mindegyikére jellemző:

- A szociális interakciók minőségbeli károsodása (pl. az empátia hiánya; gyermeteg, nem a helyzetnek megfelelő, egyoldalú kapcsolatok; a barátságok kialakításához szükséges készségek hiánya, gyengesége, stb.)
- A kommunikáció minőségbeli károsodása (pl. pedáns, ismétlésekkel jellemezhető beszéd; szegényes nonverbális kommunikáció, stb.)
- A sztereotip és repetitív viselkedés és érdeklődés (pl. korlátozott érdeklődési kör; motoros furcsaságok; rugalmatlan ragaszkodás rutinokhoz, rituálékhoz, stb.)

<u>Az óvodapedagógus feladatai az autista gyermekek fejlesztésében:</u>

- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása
- A szocializációs készségek fejlesztése
- A kommunikációs készségek fejlesztése
- Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták tanítása,
- Énkép, önismeret,
- Érzelmek kifejezése,
- Önkontroll tanítása.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.
Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.
Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodapedagógus feladatai az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek fejlesztésében:

- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A szülővel együttműködve a „különbözőség" korai felismerése, diagnosztizáltatása (amennyiben a probléma az óvodában realizálódik).
- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése, a kóros viselkedés kialakulásának megelőzése
- A teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.
- Egyénre szabott, egyéni ütemben történő fejlesztés kidolgozás, komplex kezelés biztosítása a gyermek fejlődése érdekében.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenységek esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

2.6.3.2. BTMN gyermekek fejlesztése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási zavar fogalma:
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Beilleszkedési nehézséggel küzdő kisgyermek:
Az, aki az óvodai élet szabályaihoz nehezen alkalmazkodik, nehezen kapcsolódik be a közös tevékenységekbe. Gyakran keveredik konfliktusba társaival.
A probléma megoldásában a család részvétele és pszichológus irányítása egyaránt szükséges.

A tanulási problémák leggyakoribb típusai:
Tanulási zavar tünetei: beszédfejlődési zavar, az egyes tevékenységek eredménytelensége.

Tanulási akadályozottság: kognitív funkciók, beszéd lassúbb fejlődése, szociális tanulás, beilleszkedés problémái.
Tanulási gyengeség, nehézség: részképesség zavar.
Fejlesztőpedagógiai, logopédiai vizsgálatokkal állapítható meg és fejlesztő foglalkozásokkal jól korrigálható.

Magatartási nehézség:
Olyan viselkedési probléma, amely mögött szorongás, félelem, érzelmi fejlődési zavar, aktivitásbeli probléma állhat.
Egyes kisgyermekeknél alvászavar, evészavar, bepisilés, stb., dühkitörés, figyelemzavar formájában, túlmozgásban jelenik meg.
Pszichológiai megsegítésre van szüksége a kisgyermeknek és a családjának, hogy iskoláskorra megszűnjenek, vagy legalábbis csökkenjenek a problémák.

Az óvodapedagógus feladatai a BTMN gyermekek fejlesztésében:
- Befogadó attitűd kialakítása az óvodai csoportban
- Az erősségek és a gyengeségek feltérképezése és intenzív fejlesztése, megerősítése
- Egyéni/mikro csoportos fejlesztés
- A hiányzó készségek pótlólagos fejlesztése, a nevelés legfőbb funkciója, a szocializáció elősegítése
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése
- Egyéni fejlesztési terv, értékelés, szakvélemény készítése
- Tartásjavító- és lábstatikai torna szervezése
- Logopédiai ellátás biztosítása
- Folyamatos kapcsolattartás és konzultáció a szakemberekkel, szülőkkel
- Szakmai felkészültség, célirányos képzéseken való részvétel

2.6.3.3 Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Kiemelten tehetséges gyermek fogalma:
Kiemelten tehetséges az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti speciális képességek birtokában van, magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti motiváció, elkötelezettség.

Óvodánk elkötelezett a tehetséggondozás megvalósításában. Tartjuk és valljuk, hogy **minden kisgyermek önmagához mérten fejleszthető**, nevelhető, ha a nevelő hatást gyakorló személyek empátiája, pedagógiai optimizmusa, mintaadása célirányosan a gyermeki személyiség megismerésére, megértésére, kibontakoztatására, fejlesztésére irányul.
Már az óvodás korú gyermeknél is megjelennek tehetségre utaló jelek, tehetségcsírák, amit észre kell vennünk. A tehetséggondozás első és egyben nagyon fontos fázisa, hogy minél előbb felismerjük a tehetségre utaló jeleket, tulajdonságokat (testi, fizikai, intellektuális, érzelmi, emocionális, stb.) **Az óvodapedagógusok 3-5 éves korban megfigyelik a**

csoportjukba járó gyermekek adottságait, érdeklődésüket. Az így szerzett tapasztalat alapján a különböző tevékenységi területeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó **gyermekekkel differenciáltan foglalkozunk**. A saját csoporton belül minden óvodapedagógusnak kiemelt feladata a tehetséggondozás.
A felfedezett tehetségígéretek adottságait a szülőkkel közösen gondozni, támogatni kell, hogy ne vesszen el egyetlen érték sem.
A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás, dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyermekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban" részesülnek (a gyermek erős, illetve gyenge oldalának fejlesztését szolgáló játékok) Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetségígéretes gyermekeiket milyen nevelési időn túli tevékenységekkel, lehetőségekkel célszerű továbbfejleszteni.

Az óvodapedagógus feladatai a tehetséggondozásban:

- Támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a tehetségígéretek minél korábban felfedezhetők és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított
- Integráló tehetséggondozás biztosítása a differenciálás eszközrendszerével
- A tehetség ígéretek erős oldalának fejlesztése
- A gyermekek gyenge oldalainak erősítése
- A gyermekek speciális érdeklődési körének megfelelő lehetőségek feltérképezése a környezetben

2.7 Az óvodai élet tevékenységformái

2.7.1 Játék

A gyermek játéka olyan önként vállalt, szabad, örömteli és többnyire különböző vágykielégítő tevékenység, amelynek célja a játékon belüli, a játékban önmagában van. A kisgyermekeknek azért elsődleges (meghatározó) tevékenysége, mert nincs semmi olyan egyéb tevékenység ebben az életkorban, amely olyan mértékben volna képes hatni a gyermek szinte valamennyi pszichés, motoros és szociális személyiségkomponensére, mint a játék. Játékkal, játszás közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, s ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait is. Felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőtthöz való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai a pszichikus szükséglet rangjára emelik a játékot.
A kisgyermek első, valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. A játék társas kapcsolataiban tanult, hallott erkölcsi ítéletek, viselkedésminták aktualizálódnak a különböző spontán élethelyzetekben. A játéknak személyiségfejlesztő hatása van, mivel a gyermekeknek kreatív együttműködésre, kompromisszumok kötésére van szükségük a zavartalan játéktevékenységhez.

A játék kitűnő talaja a fejlődésnek, játéktevékenység közben észrevétlenül tanul a gyermek. A játékban kiéli, kipróbálja, feldolgozza és gyakorolja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. A játék segíti a gyermeket az őt érő hatások feldolgozásában.
Bizonyos élethelyzetekben megoldásokat kap viselkedésére, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit.
Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Fontos, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra.

A játék két formájában - **szabad játék és** a kezdeményezett, vagy más néven **inspirált, pedagógiai játék** - az óvodapedagógus szerepe eltérő. Értelmezésünk szerint **a szabad játék feltételeit teremtjük meg,** szükség és igény szerint segítünk, együttjátszunk, de még véletlenül sem sugallhatjuk azt, hogy a gyermek helyett „szervezzük" meg a játékát. Ebből adódóan a szabad játék folyamatában nem oldhatunk meg direkt tanulási feladatokat. A játékot nem zavarhatjuk meg kérdezgetésekkel, tanulási szándékú ötletekkel.

Óvodapedagógusaink feladata, hogy tapintatos magatartásukkal biztosítsák ezen örömszerzési lehetőségek érvényesülését a gyermekek számára. A játék csak addig játék, amíg a felvett szerepekkel, a vállalt szabályokkal mindenki azonosul. Az együttjátszás során a pedagógiai magatartás megválasztására óvodapedagógusaink különös figyelmet fordítanak.

Játékfajták:

- gyakorlójáték
- szerepjáték
- dramatikus játék
- konstruáló, építő játék, barkácsolás
- szabályjáték

<u>Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:</u>

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, bővítése
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához, folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására
- Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel

<u>A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:</u>

- A gyermekek képesek kitartóan, akár több napon keresztül is egyazon játéktémában együtt játszani
- Játékukban a szerepjáték jelentkezik leggyakrabban.
- Képesek bonyolult építményeket létrehozni
- Kedvelik a szabályjátékokat és képesek a szabályok betartására
- Versenyjátékaikat az egészséges versenyszellem jellemzi, tudnak örülni egymás sikerének

- Párban és kisebb játszócsoportban tudnak együttműködni
- Nyitottak egymás ötleteire, tisztelik egymás igényeit, tudnak egymáshoz alkalmazkodni
- Vigyáznak játékaikra, a játék rendjét betartják.

2.7.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás nem szűkíthető le csupán az előre tervezett tevékenységeken való ismeretszerzésre, hiszen minden tartós változás, ami tapasztalatok hatására végbemegy, tanulás. **A tanulási folyamatot tehát a lehető legtágabban kell értelmeznünk az óvodában.**
A tevékenységekben megvalósuló tanulással óvodai nevelésünk során a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatjuk. Ezt a felelősséget a tanulási folyamat tudatos átgondolásával, megszervezésével, irányításával vállaljuk magunkra.

Nyitott, tanulási motiváltsággal rendelkező gyermekeket kívánunk nevelni, az a feladatunk, hogy megalapozzuk azt, hogy felnőtt korukra életük szerves része lehessen a megismerési vágy, a saját döntési, ítéletalkotási képesség, igényük legyen a gondolkodás.

A tanulási tevékenység **közvetlen célja az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése.** A gyermekek képességeit, készségeit úgy fejlesztjük, hogy a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás szintjére is eljuthassanak.

Feladatunk az attitűdök erősítése, képességek fejlesztése, melynek során a gyermek természetes kíváncsiságára, felfedező kedvére, előzetes tapasztalataira, ismereteire építünk.
Lényeges, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjon a gyermek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából.
A komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, hatással lehet az iskolai tanuláshoz való viszonyára is.
A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban a gyermekek.
Nagyon fontosnak tartjuk, hogy megfelelő színvonalú, **képességeinek megfelelő, differenciált feladatok** elé állítsuk a gyermeket. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez szükséges mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, bátorságod adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok hatására a gyermek bátortalanná, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát. Az óvodapedagógusaink szerepe kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítják az egyes gyermekeket, mennyire képesek megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás a nap folyamán adódó helyzetekben, kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában a napi élet bármely mozzanatában megoldhatók.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos minta-és modellkövetés, magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása

- spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai a tanulási folyamatban:

- A tanulási folyamat tudatos megtervezése, átgondolt felkészülés, de a megvalósításban a rugalmasságra törekvés
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Segítségnyújtás olyan tapasztalatok szerzéséhez, amelyben a gyermek a saját teljesítőképességét is megismerheti
- Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál
- Differenciálás
- A tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Önként és szívesen vesznek részt a tanulási tevékenységekben
- Nyitottak, érdeklődőek
- Bátran kérdeznek
- Ismereteik rendeződnek, pontosabbá válnak
- A problémától nem riadnak meg, vállalják és keresik a megoldást
- Képesek önmagukhoz viszonyítva kreatív megoldásokra
- Intellektuális érzelmeiket kifejezik (a világ mélyebb megismerésének vágya, kíváncsiság, felfedezés, a ráismerés, a megismerés, és az alkotás öröme)
- A tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkcióik, a motoros, az anyanyelvi és a szociális képességeik alapját képezik a hatékony, önálló iskolai tanulásnak

2.7.3 Munka jellegű tevékenység

A munka tudatos, célirányos tevékenység, egyéni és közösségi haszna van. Óvodáskorban indítéka a játékhoz hasonló: érdeklődés, kíváncsiság, a tevékenykedés lehetősége, az eszköz motiváló szerepe.
Vannak olyan képességek, amelyek a munkatevékenységgel fejleszthetők a leghatékonyabban: **a kitartás, az együttműködés képessége, a kötelességtudat, a szervezőképesség, részvétel, versengés és segítségnyújtás.**

Életkornak és egyéni képességnek megfelelő feladatokat adva segítjük, hogy a gyermekek a magukért és a másokért végzett tevékenységben örömöt találjanak.
A munka a gyermektől belső figyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. A tapasztalatszerzésnek, az együttműködési készségnek, céltudatosságnak, önállóságnak és az önfegyelemnek az alakítója. Az újrakezdés, a hibajavító próbálkozás edzi az akaratot, a kudarctűrést, az eredményességre törekvést.
A munka az **életre való felkészítés**, a társadalmi gyakorlat megismerését épp úgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel-lélekkel fogják végezni. A munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvodai mindennapokba, és amelynek során biztosítjuk a teljes önállóságot a gyermekek számára. A munka megosztása során feladatunknak tartjuk, hogy a gyerekek **tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani**. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

A tevékenység tartalma:

- **Önkiszolgálás:** a biológiai szükségletekkel kapcsolatos tevékenységek önálló végzése (öltözködés, tisztálkodás, étkezés)
- **A közvetlen környezet rendjének megőrzése, helyreállítása:** a már nem használt játékok helyrerakása, játszás után a csoportszoba rendjének helyreállítása, a rendrakás ellenőrzése, a csoportszoba esetenkénti átrendezése, egy-egy játéktér alaposabb rendberakása, „nagytakarítás”
- **Naposi munka:** másokért is végzett munkatevékenység. Akkor célszerű fokozatosan bevezetni, ha a gyerekek az önkiszolgálás során már megtanulták a terítés munkafogásait. Önként, örömmel végzett tevékenység legyen, melynek során megtapasztalják a csoport érdekében végzett munka örömét és a nagyfokú önállóságot.
- **Segítés az óvodapedagógusnak, felnőtteknek, társaiknak:** eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző, mosdó rendjének megőrzése, csoportszoba átrendezése, ünnepek előkészítése.
- **Növények, állatok gondozása:** élősarok gondozása, kert gondozása, az udvar tisztántartásában való részvétel (pl. gereblyézés, őszi avar, elszáradt gallyak összegyűjtése), madáretető feltöltése, stb.

<u>Az óvodapedagógus feladatai a munka tevékenység megszervezésében:</u>

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet;
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket;
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket;
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermekek tevékenységi vágyai és képességei nincsenek teljesen összhangban;

- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömöt jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhessék azokat;
- A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést, folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő, differenciált értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Az önkiszolgáló tevékenységeket önállóan végzik.
- Környezetük rendjére, saját felszerelésükre figyelnek.
- Alkalomszerű feladatokat szívesen vállalnak, azok elvégzésében igényesek, önállóak.
- Szívesen segítenek társaiknak és a felnőtteknek.
- Naposságot szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat önállóan és igényesen végzik.
- Képesek a feladatokat egymás között megosztani és a feladat elvégzése érdekében együttműködni.
- A környezetükben lévő növényeket ápolják, óvják, az állatok iránti gondoskodó felelősséget átérzik, gondozásukat életkoruknak, képességeiknek megfelelően végzik.
- Szeretnek közösen dolgozni, észreveszik az általuk is elvégezhető teendőket.
- A munkaeszközöket megfelelően használják.
- Tetteikért vállalják a felelősséget.
- Vigyáznak mások munkájára, tiszteletben tartják azt.

2.8 A komplex foglalkozások rendszere

A nevelés színtere a teljes napi óvodai élet, amely magában foglalja a nevelés-tanulás minden pillanatát. A nevelés-tanulás kérdéskörét a lehető legszélesebb értelemben használjuk, azaz a nevelési folyamat bármely szakaszában képes a gyermek tanulni.

Komplexitás a pedagógiai folyamatban

A komplexitás a didaktikai elvekhez képest annyiban jelent többet, hogy nemcsak szétbont, hanem össze is rak, helyreállítja az eredeti összetettséget, tudatosítja az összefüggéseket, és lehetőleg nemcsak a folyamat végén, hanem közben is. A komplexitásnak azért van helye a nevelési elvben, mert az óvodáskorú gyermek megismerési, tanulási sajátossága, hogy a világot a maga teljes valóságában kívánja és tudja érzékelni, megismerni.

A komplexitás tényezői:

- tények, jelenségek, tartalmak összetartozása (összetett probléma sok szempontú vizsgálata - projektek)
- a tevékenységformák összetartozása (a tevékenységek kognitív és operatív oldala – mondjuk és mutatjuk is)
- a személyiség minden szférájának jelenléte (érzelemvezéreltség)
- megjelenítési, kifejezési formák összetartozása, sokszínű megjelenítés (a gyermek minden érzékszervével tapasztalhasson)

- a gyermeki tevékenység teljessége (eredmény, ténylegesen elvégzett tevékenység, strukturális teljesség, öntevékenység, idő)
- pedagógusi tevékenység teljessége (előkészítés, lebonyolítás, lezárás)

A komplex foglalkozások rendszere:

a) Komplex rendszereket, folyamatokat értelmezünk az óvodás gyermek szintjén
b) A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
c) A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

A komplex foglalkozásokon arra törekszünk, hogy ne leszűkítve és ne önkényesen kiemelve csupán egy-egy szeletét értelmezzük a valóságnak. A projektek éppen ezért kiválóan illeszkednek a komplex foglalkozások rendszeréhez. A jól megtervezett projektek tulajdonképpen a komplex foglalkozások pedagógiai megvalósítását jelentik.

2.8.1 Külső világ tevékeny megismerése

2.8.1.1 A természeti, társadalmi valóság megismerése

A természeti-társadalmi valóság megismerése blokk felépítése:

1. Természet – társadalom – ember
   a) a környezet szeretetére és védelmére nevelés
   b) a természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése
2. Születéstől a felnőttkorig (az ember és környezetének harmonikus együttélése, illetve az erre történő szocializálás).

1. TERMÉSZET – TÁRSADALOM – EMBER

A természet – társadalom – ember című komplex tevékenység teljes mértékben beleillik a környezeti nevelés–környezetvédelem széles témakörébe, a külső világ tevékeny megismerése kategória minden egyes egyéb elemét is tartalmazza.

a.) A környezet szeretetére és védelmére nevelés

Ez a nevelési terület nemcsak széleskörű komplexitása, de a felnövekvő nemzedékek szempontjából rendkívüli aktualitása miatt is fontos.

Az óvodapedagógus felelőssége ebben a fogékony 3-7 éves korban igen nagy. A gyermeki kíváncsiságra, a gyermeki érzékelésre, a gyermek érzelmeire alapozva a természet megismerésére és megszerettetésére törekszünk. **A természet szeretetére és megóvására neveljük a gyerekeket,** természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával példát mutatva a gyermek számára. Megerősítjük a gyermekben, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

Legfontosabbnak tartjuk a sok sétát, a szabadban, a környezetben, elérhető közvetlen természetben történő nézelődést, tapasztalatok gyűjtését, a látottak, a megélt élmények

megbeszélését. Lényeges még, hogy az ilyen irányú élmények mind a négy évszakban biztosítva legyenek a gyerekek számára. A cselekvés, a tapasztalás, a természeti környezetre való rácsodálkozás legyen része ezeknek az alkalmaknak. A kisgyermek találjon minél több örömet a természeti környezettel való ismerkedésben, legyen érdekes, izgalmas ez a tevékenység, érezze jól magát közben. Amikor már megszerettettük a környező világot, akkor lehet a természet védelmére nevelés feladatait elkezdeni. Ennek a munkának lehetséges segítő tevékenységei: a kert művelése, a madarak etetése, a fák, bokrok megóvása, a virágok gondozása, a lehullott levelek összegyűjtése, a természet tisztaságának megőrzés stb.

A környezeti nevelés egyrészt azt jelenti, hogy a nap bármely szakában művelhető egy-egy konkrét foglalkozáson belül, másrészt, hogy a kötött és a kötetlen formák egyaránt alkalmazhatók a környezet megismerése során. **A környezeti nevelés integráló témakör**, más nevelési területekhez tartozó ismeretek, eszközök és módszerek természetes módon beilleszthetők (pl. a mese-vers, az ének-zene, a testi nevelés, az ábrázoló tevékenység témakörei, módszerei, eszközei).

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermek megismerje a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, a szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

A környezetvédelem, a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvetődik, és beépül a komplex tevékenységek rendszerébe. Lehetőséget biztosítunk a szelektív hulladékgyűjtésre, igyekszünk élni az újrahasznosítás lehetőségeivel, az újrafelhasználás megvalósításával.

b.) A természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

A világot, a gyermeket körülvevő környezetet a tevékenységeken keresztül próbáljuk a gyermek számára megismerhetővé tenni. Óvodás korban olyan erejű a kíváncsiság és a tevékenységi vágy, hogy ráépíthető a természeti és társadalmi valóság felfedezése. Ezt a közvetlen otthoni és óvodai környezet megismerésével kezdjük, majd a gyermekek egyéni tapasztalatait megismerve és felhasználva szélesíthetjük tovább.

A cselekvés, a tevékenység a környezet felfedezése során is pozitív módon segíti elő az ismeretek bővítését, ezért ebben a komplex tevékenységi ágban is a kötetlen és a teljes napi életet átfogó ismeretszerzés dominál. De szükség van kötött formában is a megszerzett ismeretek rendezésére, rendszerező tevékenységek megvalósítására. Ez a komplex tevékenység szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex tevékenységek legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A komplex tevékenység ebben a megközelítésben inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőség.

A környezet felfedezését a négy évszak, annak változásai és történései foglalják keretbe. Lényegesnek tartjuk az élményszerzést és a tapasztalást, igyekszünk sokat a szabad természetben tartózkodni a gyermekekkel, miközben összegyűjtjük a természetből mindazt, amit az év folyamán bármilyen tevékenységi ágban hasznosítani tudunk.
Az óvoda udvara és kertje a környezeti nevelés fontos helyszíne. A kertben megfigyelhető az élő és élettelen természet egyaránt. A kerti munka minta a környezettel való kapcsolatra, a természet megfigyelésére. Gazdagítja a gyermekek növény- és állatfajismeretét, lehetőséget nyújt az állatok, növények természetes körülmények közötti megfigyelésére. Ennek jegyében óvodánkban törekszünk a kert változatos, többfunkciós kialakítására /kialakítható zöldséges kert, virágos kert, télen madáretetők helyezhetők ki, élhetünk a változatos domborzati körülmények (sík terület, füves terület, lebetonozott udvarrész stb.) lehetőségével, sok rovar és madár megfigyeléséhez találhatunk kitűnő lehetőséget.

Programunkban **kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a kooperáció és a kommunikáció fejlesztésének.** Véleményünk szerint **a gyermek szempontjából az a legfontosabb, hogy biztonságosan mozogjon a társai között, képes legyen megszólítani, kapcsolatba lépni és együttműködni társaival.** Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Meg lehet éreztetni velük, hogy különböző vélemények, értékítéletek is megjelenhetnek egymás mellett, és hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni.
A tolerancia, mások véleményének, érzésének és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete, szeretete is.
A példa, a minta tehát ezen a téren is meghatározó, ezért nagy az óvoda felelőssége. Igyekszünk olyan pedagógiai légkört teremteni, amelyben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia, ahol lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére is.
A komplex tevékenység keretén belül az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ezáltal megérthető társadalmi folyamatok között még a **gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek.** Ennek példája a tényleges vásárlás a boltban, a piacon, vagy pl. a posta munkájával való ismerkedés.

Óvodás korban elsősorban az érzelmeken keresztül, a környezetben megtalált örömök segítségével, sok-sok élmény nyújtásával próbáljuk elérni a természeti és társadalmi környezet felfedezésének és megismerésének kitűzött céljait.

2. SZÜLETÉSTŐL A FELNŐTTKORIG

Az óvodáskorú gyermek legfőbb tevékenysége a játék, mely során leutánozza a felnőtt környezetből leszűrt tapasztalatokat. Újraéli a számára kellemes dolgokat, és kijátsza, feldolgozza a kellemetlen, félelmet keltő, nyomasztó élményeit, szorongásait. A környezettel való szoros kapcsolat, **az életfolyamatok újra játszása** nem csak arra ad lehetőséget, hogy a benne levő feszültségek feloldódjanak, hanem **elősegíti számára a társadalomba való**

későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. Ezekhez a játékokhoz sok időt, megfelelő terepet és szükség esetén eszközöket igyekszünk biztosítani óvodánkban.
A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex témakörbe a következő témák tartozhatnak: a család (papás-mamás), a babaápolás, a vendégek fogadása, testápolás, közlekedés, az orvosos-kórházas játékok, az óvodai szituációk, népszerű TV-sorozatok egymás között kiosztott szerepekkel történő eljátszása. **Ezek a játékok nyújtanak támpontot a gyermek számára a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.** Ezt nem tiltani, hanem megfigyelni kell, és a helyes útra kell terelni, ha szükséges. Minél inkább tiltjuk, annál inkább keresik az alkalmat a kijátszásra, mert a bennük lévő élményeket, feszültségeket szükséges ilyen módon is kiadni magukból. A nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

A születéstől-felnőttkorig témakör megtapasztalható és eljátszható elemei között kiemelkedő helye van az ünnepeknek. Az ünneplést mindig kiváló alkalomnak tartjuk a nevelés feladatainak megvalósítására, az előkészületeket és a tényleges ünnepet egyaránt alkalmasnak érezzük tevékenykedésre, beszélgetésre, közös együttlétre, kicsik és nagyok találkozására. A gyermekek érzelmi szempontból is megerősödnek az ünnepek alkalmával. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása játékosan valósul meg, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Minél több alkalmat teremtsen a természeti és a társadalmi környezettel való közvetlen tapasztalatszerzésre, felfedezésre
- Tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmával
- A megismerési folyamat megszervezése tevékenységközpontú legyen, minél több érzékszervet működtessen
- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabadban szervezze meg;
- Biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodai csoportban élősarok (pl. összegyűjtött termények) működjön.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Közvetlen környezetüket ismerik, biztonsággal tájékozódnak benne
- Be tudnak mutatkozni, ismerik a személyes adataikat
- El tudnak igazodni a családi kapcsolatokban
- Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodást
- Ismerik a házi- és a vadállat fogalmát, ismernek házi- és vadállatokat, madarakat, rovarokat
- Megnevezik és megmutatják saját testrészeiket, érzékszerveiket
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, tudják a napok, hónapok, napszakok sorrendjét, a napszakokhoz kapcsolódó tevékenységeket

- Megnevezik a közlekedési eszközöket, ismerik az alapvető közlekedési szabályokat
- Ismerik lakóhelyük nevezetességeit
- Ismerik a legfontosabb ünnepeket, a hozzá kapcsolódó szokásokat, hagyományokat
- Kialakul igényük a környezetük megóvására, környezettudatos magatartást tanúsítanak (pl. vízzel való takarékoskodás, szelektív hulladékkezelés, stb.)

2.8.1.2 Matematikai tartalmú tapasztalatok

Programunk a matematikai ismerettartalmak komplex kezelésére, az óvodai élet egészén belül megvalósuló fejlesztésre is hangsúlyt helyez. **Ez azt jelenti, hogy a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.**
Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematika tanulása több formában valósulhat meg:

- utánzásos, minta modellkövető
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülve
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire: érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.
A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban spontán megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük. A belső érdeklődésből fakadó tanulás a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli, és képes is kisebb nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel, azt az óvodapedagógus dönti el.
A matematikai nevelés tartalma szoros kapcsolatban áll az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék- és szabadidőben folyamatosan

létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában
- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- Matematikai gondolkodást igénylő játékok szervezése, készítése
- Olyan komplex matematikai tartalmú tevékenységeknek vagy kötetlen kezdeményezések szervezése, amelyek minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodnak

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- 10-es számkörben kialakul szám-és mennyiségfogalmuk
- Képesek alapvető matematikai műveletekre: összehasonlítás, sorba rendezés, szétválogatás, pótlás, megadott és önálló szempontok szerint
- Képesek geometriai tulajdonságok megfigyelésére
- Térben jól tájékozódnak, értik és követik az irányokat (pl. alá, fölé, mellé, közé, ismerik a jobbra, balra, stb.)
- Képesek rész és egész viszonyának megértésére
- Biztonsággal végeznek mennyiségi és minőségi összehasonlításokat
- Az általánosítás olyan szintjére jutnak, amelyben kifejeződik az őket körülvevő világban gyakori gyűjtőfogalmak ismerete

2.8.2 Művészeti tevékenységek

A művészeti tevékenységek komplex foglalkozás már megnevezésében tükrözi azt az összetettséget és azt a szándékot, ami a világ megismerésében, a kultúra elsajátításában, gyermekek felé közvetítésében programunk vállalt feladata.
A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. **Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. A művészeti nevelés szempontjából nagyon fontos az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket.** A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága, és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre.

A művészet a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrön keresztül. Soha nem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyermekekkel. Mindig arra törekszünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri, és igényli. **A kreativitás, az alkotó gondolkodás, és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladatai.**

Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése a kreatív emberek sajátossága.
Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását segíti elő az oldott légkör, a nagy mozgás- és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása. A tapasztalatszerzés (a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban) alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógusaink felelőssége nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. A média családban betöltött szerepétől a gyerekeket nem tudjuk megóvni, csak ellensúlyozhatjuk hatását, rávilágítva a valós értékekre. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő emberek foglalkozzanak a kisgyermekekkel.

A művészeti tevékenységek fogalma sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. Játékidőben vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését jelenti valamilyen formában. Az ősszel lehulló faleveleket színezhetjük, festhetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk, és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban, és ez visszatükröződik a tevékenységekben.

2.8.2.1 Verselés, mesélés

Ez a tevékenység nem véletlenül került mindennapi tevékenységként a programunkba. Abból indultunk ki, hogy a mesét, verset felfoghatjuk a kisgyermek alapvető szükségleteként. A játékidő alatt naponta kerülhet sor dramatizálásra, mesék eljátszására, vagy önállóan a bábok segítségével megvalósuló játékra. Arra törekedjünk, hogy a személyes kontaktus legyen intenzív, mert ilyen szituációban nem kell az eszközök figyelemfelkeltő erejére támaszkodni.
A mese a gyermek érzelmi, értelmi, és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.
Mindennap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
A mese-vers kezdeményezések anyagát, gerincét a magyar népmesekincs alkotja, de egyaránt helye van a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek is. A dúdolók a ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.
Kedvelt tevékenysége az óvodának a bábozás és dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez.

Az óvodapedagógus feladatai a verselés, mesélés terén:

- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása az életkornak megfelelően
- A megfelelő hely, idő, nyugalom megteremtése a tevékenységhez
- Könyvek biztosítása a gyermekek számára
- Mesélősarok kialakítása
- A dramatizáláshoz, bábozáshoz eszközök biztosítása
- Egy héten keresztül minden nap ugyanannak a mesének a mondása
- Hatásos, érdeklődést keltő, igényes előadásmód

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat
- Várják, igénylik a mesehallgatást
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak
- Verbális emlékezetük fejlődik: megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, képesek önálló mesemondásra
- A magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsükbe beépülnek és képesek azt önálló mesélés során előhívni
- Képesek egy mese, történet saját fantáziájuk alapján történő folytatására
- Beszédfegyelmük fejlődik, képesek türelmesen, átéléssel végighallgatni a meséket
- Önállóan képesek több versszakos verseket elmondani
- Ismernek az ünnepekhez kötődő alkalmi verseket
- Óvják a könyveket, szívesen nézegetik azokat, a képek alapján képesek mesék, történetek felidézésére

2.8.2.2 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális tevékenységek (gyurmázás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A **játékidő különösen alkalmas az alkotásra**, barkácsolásra, a játékhoz szükséges eszközök, kellékek létrehozására. Az önálló vizuális tapasztalatszerzést **kiegészítjük a kötöttebb, célra orientált, egy-egy technika elsajátítását célzó, a gyermekek tér-forma és színképzetét fejlesztő komplex foglalkozásokkal.**
A differenciálás, az egyéni látásmód érvényesülése, a kreativitás támogatása, bátorítása minden szituációban, foglalkoztatási formától függetlenül szükséges.
A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.
A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel. Szokás kérdése,

mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani.
A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják fantáziájukat.
Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóságra van szüksége. **Az ötlettől a megvalósításig, főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket.**
A csoportszobában külön helyet, szekrényt biztosítunk, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen ezáltal például a szerepjátékához is bármikor készülhetnek kiegészítő eszközök. Hangsúlyt fektetünk a népi hagyományok, a kézműves foglalkozások egyszerűbb megismertetésére, megkedveltetésére a gyermekek és szüleik körében. **Kiemelt szerepet biztosítunk a szülő-gyermek közös alkotó délutánok tervezésére és szervezésére.**

Az óvodapedagógus feladatai a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka terén:

- Esztétikus, derűt sugárzó, nyugalmas légkör kialakítása
- A tevékenység feltételeinek biztosítása az egész nap folyamán
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása
- Érdekes anyagok, eszközök, technikák felkínálása
- Az alkalmazott technikák alapos ismerete, biztonságos kezelése
- Művészeti alkotások megismertetése a gyermekekkel
- A gyermeki alkotás szabadságának tisztelete

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Kedvelik a vizuális tevékenységeket
- A képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- Ismernek különböző technikákat, alapanyagokat, eszközöket, azokat biztonsággal használják
- A színeket ismerik, biztonsággal kezelik
- Fejlődik arányérzékük
- Finommotorikájuk fejlettsége lehetővé teszi, hogy egyre gazdagabb, pontosabb, részletesebb munkákat készítsenek
- Formaábrázolásukban, emberábrázolásukban megjelennek a részletek
- Segítenek a környezet díszítésében, szívesen készítenek ajándékot
- Elegendő kitartással, feladattudattal rendelkeznek munkájuk igényes befejezéséhez
- Érzelmi élményeket szereznek képzőművészeti, népművészeti alkotások közvetítése során, képesek véleményt, értékítéletet mondani a műalkotásokról

2.8.2.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zene, az éneklés a kisgyermekek testi, lelki, szociális, érzelmi nevelésében játszik kitüntetett szerepet. **Fontos, hogy ebben a fogékony korban értékes, tiszta forrásból merített zenei élményeket közvetítsünk feléjük.**
A gyermek utánzási vágya és hajlama a zenei nevelésben meghatározó. Nagyon fontos tehát, hogy gyakran és kedvvel énekeljen az óvodapedagógus.
Az énekes játékok teszik ki a foglalkozások gerincét, ami a társakkal való együttműködést (köralakítás, kézfogás, egyenletes lüktetés, másik gyermekre való odafigyelés) a játékban résztvevők mindegyikénél fejleszti.

A **zenehallgatásnál** egyrészt az élő hang tiszta egyszerűségének, az érzelmek közvetlen megtapasztalásának élményét szükséges közvetíteni a gyermekek felé. Másrészt **az értékek nyújtásának, közvetítésének, a klasszikus zenei élmények gyermekhez való eljutásának felelősségét hangsúlyozzuk**. Az óvoda a zenehallgatás segítségével különböző műfajokkal és hangszerekkel ismertetheti meg a kicsiket, ezzel formálva zenei ízlésüket.
Az óvodai ének-zenei nevelésnek hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, az énekes játékok, népi gyermekdalok, világa ma is élő és felhasználható hagyomány. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyomány őrzése mellett a Kodály alkotta módszer is megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták, kirándulások. Ez a feladat sem korlátozható csupán a szervezett tevékenységek időtartamára. Napközben bármikor adódik lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékok játszására, tánclépések gyakorlására. **A komplex tevékenységek** inkább **összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére**. **Programunk Kodály Zoltán útmutatásai alapján a Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés világából meríti az ének-zenei nevelés anyagát, de ebből kiindulva teret adunk az értékes műzene és világzene megismerésére is.**
Az óvodai ének – zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása meglapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai az ének, zene, énekes játék, gyermektánc terén:

- A felhasznált zenei anyagok életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- Spontán helyzetek kihasználása a nap folyamán az éneklésre, mondókázásra, ölbeli játékokra
- A tevékenység különböző szervezeti formáinak biztosítása
- Zenei képességek fejlesztése (ritmusérzék-, hallásfejlesztés, éneklési készség, komplex zenei képességek fejlesztése)
- A gyermekek megismertetése vallásos tartalmú énekekkel, egyházi zenével
- A gyermekek megismertetése hangszerekkel, köztük az egyházi zene jellegzetes hangszerével, az orgonával

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat
- Gátlások nélkül, egyedül is tudnak énekelni
- Élvezettel tudnak figyelni a zenehallgatásra
- Képességeikhez mérten tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek
- Kedves dalaikból repertoárjuk van (kb. 10-15 dal)
- Ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik
- Tudják használni az óvodában alkalmazott ritmushangszereket
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot visszaadni és rögtönözni
- Zenei emlékezetük, belső hallásuk működik
- Képességeiknek megfelelően képesek a zenei önkifejezésre
- Zenére történő mozgásuk összerendezett, esztétikus (egyöntetűen, szép testtartással járnak körbe, vagy különböző térformákba)
- Ismernek néhány egyszerű tánclépést

2.8.3 Mozgásos tevékenységek

A nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, a rendszeres mozgás lehetőségének biztosítása. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító **mindennapos mozgás** nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm, és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgás lehetőségét, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembe vételével. Igyekszünk minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való mozgás minél hosszabb ideig való biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy felváltva biztosítjuk a mozgást és az üléssel együtt járó tevékenységeket, ezzel kerülve az egyoldalú terhelést.

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A különféle mozgásos feladatok a mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőség szerint a szabadban tartjuk. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre, és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású, spontán vagy szervezett testmozgás nemcsak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A szervezett mozgástevékenységeken, - vagy más néven **a testnevelés foglalkozásokon** a természetes nagymozgások (futás, járás, ugrás, dobás, támaszgyakorlatok) fejlődésének segítése kap hangsúlyt. A szervezett mozgásos játékok során megjelennek a térben való tájékozódás, gyakorlás lehetőségei, a kitartás, az erő, a gyorsaság, az állóképesség, a taktika, szabálytartás, a versenyszellem. A különböző kéziszerek, tornaeszközök (babzsák, labda, bot, kendő, szalag, pad, stb.) használatával a már jól ismert mozgásformák, az egyensúlyérzék, a szem-kéz-láb koordináció fejlesztésére is lehetőség nyílik.

Az óvodapedagógus feladatai a mozgásfejlesztésben:

- A gyermek testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- Sokoldalú mozgástapasztalat lehetőségének biztosítása a spontán és a szervezett formában történő mozgásos tevékenységek során is
- Baleset megelőzés
- Kézi-és tornaszerek, különböző sportágak eszközeinek biztosítása
- Egyéni bánásmód, differenciálás alkalmazása
- Jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása (megfelelő szellőztetéssel)
- A gyakorlás lehetőségének biztosítása
- A testnevelés foglalkozáson a várakozás kiküszöbölése, a köredzés módszerének alkalmazása
- A finommozgások fejlesztésére változatos lehetőségek biztosítása, ezzel segítve elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakítását
- Tartásjavító, lábstatikai gyakorlatok beépítése a mozgásos tevékenységekbe

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, szívesen élnek a mozgáslehetőségekkel
- Testi fejlődésük kiegyensúlyozott, erőnlétük, teljesítő képességük megfelelő, s ez lehetővé teszi a sikeres iskolai munkát
- Mozgásuk harmonikus, összerendezett, képesek azt szándékosan irányítani
- Cselekvőképességük gyors, a mozgásban kitartóak
- Az elvárható testséma ismerettel rendelkeznek
- Térben képesek tájékozódni
- Finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk fejlődése eléri az írás elsajátításához szükséges szintet
- Testi szükségleteiket képesek szándékosan irányítani, késleltetni

2.9 Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család együttműködése

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Nemcsak együtt kell működnünk, hanem együttnevelnünk! A család mindig adott, s úgy kell

elfogadnunk, ahogy van. A segítségnyújtás megoldásait, lehetőségeit a családhoz kell igazítanunk.
Óvodánk sajátos alternatívát nyújt a köznevelésben református keresztyén szellemiségével. Az óvoda nyitott mindenki felé, vallási hovatartozására való tekintet nélkül. Senkire sem erőltetjük rá hitünket, de mindenki felé megéljük. A beiratkozás időszakában betekintést engedünk a szülőknek óvodánk életébe, pedagógiai elkötelezettségünkbe. A beiratkozó szülők nyilatkozatot írnak alá arról, hogy ismerik óvodánk keresztyén elkötelezettségét, ennek tudatában választottak bennünket.
A családdal való együttműködés kapcsolata kölcsönös nyitottságon, tiszteleten, elismerésen és bizalmon alapul, ebben az óvoda a kezdeményező.

A kapcsolattartás formái:

- A beiratkozásánál nyitott, barátságos fogadtatás
- Lehetőleg még a befogadás előtt családlátogatás, a szülők felkészítése a befogadásra, szülőkkel közösen történő befogadás
- Az óvoda folyamatos nyitottsága (természetesen a csoportok zavartalan életének tiszteletben tartásával)
- Szülők bevonása az óvodai tevékenységekbe (kirándulás szervezése, óvoda körüli munkák lehetőleg a gyermekek jelenétében)
- Szülői értekezlet ahol törekedjünk a párbeszédre, a szülők aktivizálására
- Fogadóórák (bármikor; kezdeményezheti a szülő is, az óvodapedagógus és az óvodavezető is)
- Nyílt napok a beíratás alkalmával, illetve a pedagógussal való egyeztetés után bármikor lehetőség van rá
- A szülők bevonása ünnepeinkbe
- Közös szabadidős tevékenységek szervezése
- Minél több információ nyújtása a hirdetőtáblán
- A gyülekezeti ünneplésekbe, eseményekbe is igyekszünk bevonni szülőket
- Az óvodáért végzett közös munkák szervezése

A családok értékrendje, életrendje, érdeklődése eltérő. Engedjük, hogy ők válasszák meg, melyik kapcsolattartási forma a megfelelő nekik, de a kapcsolattartásról ne mondjunk le! Mindig érezzék, hogy bármilyen csekély részvételüket nagyra értékeljük, becsüljük! Igyekszünk, hogy az egész családot bevonjuk az együttműködésbe (apák, nagyszülők, testvérek).

<u>Az óvoda és a fenntartó gyülekezet együttműködése</u>

Óvodánk szerves része a fenntartó gyülekezetnek, kapcsolatunk nemcsak hivatalos jellegű, nem korlátozódik a gyülekezetet vezető presbitériumra. A gyülekezet tagjaitól már az óvodaszervezés időszakában is sok személyes szeretetet, értünk mondott imádságot, őszinte érdeklődést kaptunk, erre folyamatosan számítunk, az óvoda, pedig szeretné építeni a gyülekezetet. Az alábbiakat kell kölcsönösen szem előtt tartanunk:

- A gyülekezet közössége szükséges ahhoz, hogy a gyerekek tapasztalatot szerezzenek arról, hogy a felnőttek éppen olyan szeretettel, alázattal, hittel fordulnak Istenhez, mint ahogy azt ők az óvodai közösségben átélték.
- A gyermekek számára megerősítést, az értékrendjükbe való mélyebb beágyazódást jelent az, ha a felnőttek között is hallja az óvodában megismert történeteket, igeverseket, énekeket.
- A gyermek átérezheti, tudatosíthatja, hogy a gyülekezet állandóságot jelent, ahová tartozhat, bizalommal fordulhat iskolás, majd felnőtt korában is.
- A gyülekezet közösségében való részvétel az óvodások családjának is jelenthetnek örömet, közösségi élményt.
- A találkozások a gyülekezet tagjaiban is erősíthetik az óvodáért való áldozatvállalás értelmét, szükségességét, ha láthatják, hogy milyen áldásai vannak az óvodai keresztyén nevelőmunkának.

A kapcsolattartás formái:

- A gyülekezet tagjainak látogatásai az óvodában (spontán, vagy meghívásra; az óvoda ez irányban is nyitott)
- A lelkipásztor vagy a gyülekezeti szolgálattévők látogatásai az óvodában, részvételük a mindennapi életben
- A presbiterek meghívása az óvodába nyílt napok, ünnepségek alkalmával
- Az óvoda látogatásai a gyülekezetben (ünnepek alkalmával részvétel az Istentiszteleten, templomlátogatás, stb.)
- Közös programok a gyülekezettel
- A szülők bíztatása a gyülekezeti alkalmakon való részvételre (tájékoztatás, hívogatás)
- Kölcsönös tájékoztatás, beszámoló az óvoda működését érintő kérdésekben

<u>Az óvoda és az iskola együttműködése</u>

Óvodánk református keresztyén jellegéből természetesen adódik a kapcsolat az Arany János Általános Iskola Tagintézménnyel. Az óvodánkban megkezdett intézményes keresztyén nevelés a gyermekek többsége számára ebben az iskolában folytatódik tovább.

A kapcsolattartás formái:

- Nagycsoportosaink élményszerző látogatását ebbe az iskolába szervezzük
- Gyermekeinknek ismerős az iskola épülete, környezete, hiszen sokszor igénybe vesszük udvarát, régi óvodásainkkal, ismerőseinkkel találkozunk, intézményi összejöveteleinken, templomi alkalmakkor együtt vagyunk
- Az iskolát kezdők nyílt napon a szülővel, vagy óvónővel órát látogatnak az első osztályban, illetve különböző iskolai programokon vehetnek részt
- A leendő elsős tanítóknak lehetőséget adunk, hogy óvodai látogatásai során közösségben ismerkedhessen a gyermekekkel, szokásaikról, sajátosságaikról, egyéni igényeikről szertágazó tapasztalatot szerezhessen. A közös tevékenységekben ezáltal a gyermekek hozzá való kötődése is erősödik
- A leendő elsős tanítókat meghívjuk ünnepeinkre, rendezvényeinkre

- A tanító és óvónő folyamatos kapcsolatot tart a gyermek előmeneteléről, figyelemmel kíséri egyéni életútját
- Volt óvodásainkat meglátogatjuk az iskolában
- A beiskolázás, az utókövetés, a közös programok sikeressége érdekében az iskola igazgatója és az óvodavezető együttműködésen alapuló kapcsolatot tart fenn
- Tájékoztató anyagainkat kölcsönösen eljuttatjuk a családokhoz

Kapcsolat a szakmai szervezetekkel

Szakmai fejlődésünkhöz elengedhetetlen a szakmai szervezetekkel való együttműködés, kölcsönös tájékoztatás az innovációs törekvéseink megvalósításához

- Református Pedagógiai Intézet
- J-N-SZ Megyei Pedagógiai Intézet
- Pedagógiai Főiskolai Karok

Kapcsolat a pedagógiai szakszolgálattal

- Gyógypedagógiai tanácsadás
- Szakértői bizottsági tevékenység
- Nevelési tanácsadás
- Vizsgálatkérés a gyermekek iskolai alkalmasságához
- Esetmegbeszélések, BTMN gyermekek fejlesztéséhez szaktanácsadás
- Óvodapszichológiai feladatok koordinációja

Kapcsolat az egészségügyi szervekkel

- Szűrések elvégzése, tanácsadás
- Szükség esetén járványügyi ellenőrzések

Kapcsolat a gyermekvédő szervezetekkel

- Jelzőrendszer működtetése
- Esetmegbeszélések a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal
- Együttműködés a gyámhivatallal

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

- Színház-és mozi látogatások
- Kiállítások megtekintése
- Együttműködés programszervezésben
- Rendezvényhelyszín igénylése
- Könyvtári foglalkozásokon való részvétel
- Könyvkölcsönzés

Kapcsolat a szolgáltató partnerrel

- Folyamatos napi kapcsolattartás a gyermekétkeztetési szolgáltatóval

2.10 Az óvoda ünnepei

	Egyházi ünnepek, hagyományok	**Néphagyomány-őrző egyéb jeles napok**	**A gyermeki élet „sorsfordulói"-hoz kapcsolódó jeles napok, hagyományok**	**A természet-közeli életmód jeles napjai, hagyományai**	**Nemzeti ünnepünk és kapcsolódó hagyományaink**	**Évszaktól független hagyományok**
Ősz	Reformáció ünnepe - október 31.	Termésünnep - október 15. Márton nap - november 11.	Az óvodába érkező gyermekek fogadása	Állatok világnapja - október 4.		A gyermekek születésnapja az óvodában
Tél	Advent	Mikulás - december 6. – Farsang				
Tavasz	Húsvét Pünkösd		Anyák napja Évzáró Nagyok búcsúja Gyermeknap	A víz napja - március 22. Föld napja - április 22. Madarak és fák napja - május 10.	Nemzeti ünnepünk napja - március 15.	
Nyár			Apák napja	Nyári kirándulás napja		

Keresztyén óvodánkban a gyermekek nevelésének egyik sajátos eszköze a jól előkészített és szervezett ünneplés, mely pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek. Gondolunk itt a sokszínű tevékenységi lehetőségekre, az érzelmi-esztétikai élmények hatására, a hagyományok ápolására, kultúránk megismertetésének lehetőségeire vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására.
Ünnepelünk egyrészt azért, mert a református egyházban kialakult szép rendet kívánjuk megőrizni és továbbadni, valamint azért, mert történelmünk kiemelkedő eseményeinek átörökítése gyermekeink számára jövőnk záloga. Harmadik okunk pedig az, hogy óvodánk jellemző arculatának kialakításához nagymértékben hozzájárul az ünnepek sajátos gyakorlásának kialakítása.

A nyilvános óvodai ünnepek nyilvánosságuk miatt jó lehetőséget nyújtanak számunkra a szülőkkel való nyílt párbeszéd, szoros együttműködés megvalósítására, sajátos, egyéni arculatunk megteremtésére és megmutatására is. Az ünnepeken, rendezvényeken keresztül munkánkról hű képet alkothatnak a szülők és az érdeklődők. Arra is lehetőséget adnak ezek az alkalmak, hogy a szélesebb nyilvánosság számára is megmutatkozzon óvodánk, mely a helyi viszonyok és helyi lehetőségek pozitív irányú befolyásolásának erősödését segítheti.

Az ünnepek, ünnepnapok kiemelkednek a hétköznapjainkból. Ezek a napok mélyebb érzelmeket váltanak ki gyermekekből, felnőttekből egyaránt. Óvodánkban bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünnepelünk, mindig a gyermek van a középpontban. Az ünnepet, a szervezést illetően többféle formában valósítjuk meg.

EGYHÁZI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

Reformáció ünnepe – október 31
A reformáció napja több protestáns egyházban október 31-én tartott ünnepnap, annak emlékére, hogy 1517-ben ezen a napon függesztette ki Luther Márton a wittenbergi vártemplom kapujára a bűnbocsátó levelek árusításával kapcsolatos 95 tételét. Az egyedül a Szentírás elve szerint a Biblia Istennek az egyedüli ihletett és hiteles szava, a keresztyén tanítás egyetlen forrása. Ez az isteni szó mindenki számára hozzáférhető, azaz mindenki számára érthető.
Ennek a napnak a jelentősége, az ünneplése a nagyobb óvodáskorú gyermekek számára is nagy körültekintést és az ismeretek valós, ám leegyszerűsített közvetítését jelenti az óvodapedagógus részéről. Játékos módon érzékeltetjük a gyermekek számára, hogy mit jelent a megújítás és milyen jelentősége van annak, hogy a Bibliát saját anyanyelvükön olvashatják az emberek.

Advent – november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig
Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az adventre. Célunk, hogy a gyermekek ismerjék meg és éljék át a biblikus adventet, mint Jézus Krisztus születésének várását.
A december hónap a készülődés, várakozás jegyében telik, melynek keretében adventi kézműves napot szervezünk, melyre a szülőket is meghívjuk.

Húsvét - Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe
A 40 napig tartó böjt vége. A Nagyhéten az örömhírre tesszük a hangsúlyt, Jézus Krisztus meghalt, de harmadnapra feltámadott, így a gyermekekben nem keltünk félelmet és az igazságot sem torzítjuk. Kiscsoportban Húsvét ünnepénél Isten szeretetéről beszélünk pl. az elveszett bárány és a Jó pásztor történetén keresztül.
Az ünnepet megelőző időszakban a gyermekek tevékenységei lehetnek: ágak rügyeztetése, tojásfestés, süteménysütés, stb.

Pünkösd – Húsvét után 50 nappal kezdődik.
Pünkösd ünnepét a keresztyén egyház annak emlékére tartja, hogy Jézus mennybemenetele utána Szentlélek leszállt az apostolokra.
A kisebb gyermekekkel májusfát állítunk, a nagyobb óvodásokkal pünkösdi király és pünkösdi királyné választó dramatikus játékot játszunk.

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ EGYÉB JELES NAPOK

Termésünnep - október 15.
E nap körül történik a közös szüret családoknál, vagy gazdaságokban. A leszedett gyümölcsöt különböző módon dolgozzuk fel: befőtt, kompót, lekvár, must készülhet belőlük. Az óvodában

szüreti mulatságot szervezünk gyümölcskínálással, mustkészítéssel, körjátékokkal, mókázással, tánccal.

Márton nap - november 11.
A népi időjóslás szerint, ha ezen a napon hó esik, kemény tél lesz. „Ha Márton fehér lovon jön, enyhe tél, ha barnán, akkor kemény tél várható.” A nap hangulatához hozzátartoznak a ludas játékok, mondókák, a libából készült ételek.

Mikulás - december 6.
A gyermekek megismerik Miklós püspök történetét. Az „igazi” Mikulást a csoport énekkel, verssel köszönti, aki cserében megajándékozza a gyermekeket jócselekedeteikért. A délelőtt folyamán a felnőttek hangulatos bábozása, mesejátéka is mélyíti az élményeket.

Farsang – Vízkereszt napja után kezdődik és Húsvét előtt hat héttel ér véget.
A farsangi vidám télbúcsúztató napot február első felében tartjuk. Lehetőség van jelmezes beöltözésre, alakoskodásokra. Megszervezésénél arra ügyelünk, hogy ne essen bele a böjti időszakba. Ezen a napon a szülőkkel együtt versenyjátékokat, ügyességi játékokat játszunk, jelmezbemutatót és táncos mulatságot szervezünk.

A GYERMEKI ÉLET „SORSFORDULÓI”-HOZ KAPCSOLÓDÓ JELES NAPOK, HAGYOMÁNYOK

Az óvodába érkező gyermekek fogadása
Az óvodába érkezés napján kedves köszöntő szöveggel, virággal feldíszített bejárattal fogadjuk az új gyermekeket és szüleiket. Választott jelükhöz kapcsolódó verses emléklappal tesszük maradandóvá az óvodakezdést.

Anyák napja
Nem más ez az ünnep, mint az érzelmek és a hála ünnepe. A gyerekek nagy-nagy izgalommal próbálnak valamit visszaadni a visszaadhatatlanból.
Az édesanyák köszöntése az óvodában különböző szervezeti formákban zajlik – műsorral, egyéni köszöntéssel, közös játékkal. A gyermekekkel közösen készülünk a szeretett édesanyák fogadására, a csoportszoba díszítésére, az ajándékok, meglepetések elkészítésére.

Kisharang ünnep (Évzáró)

Nyílt ünnepség formájában, az év során megismert mondókákból, versekből, dalokból és mesékből nyújtunk át egy csokorra valót a szülőknek, a fenntartó képviselőinek, a gyülekezet érdeklődő tagjainak.

Nagyok búcsúja
Az iskolába készülő gyermekek óvodástársaik és szüleik társaságában búcsúműsorral köszönnek el az óvodától. A kisebbek dallal, verssel és ajándék átadásával búcsúztatják a legnagyobbakat.

Gyermeknap
Játékos, mókás, zenés, vidám forgatag. Érezhető, hogy ez a nap más, mint a többi. Évente változó tartalommal igyekszünk a gyermekek számára egy különleges világot teremteni erre a napra (bábszínház, mesejáték, koncert, ugrálóvár, versenyjátékok, sport-és egyéb bemutatók, stb.)

Apák napja
Apának lenni csodálatos dolog, kihívásokkal teli feladat és egyben talán a legörömtelibb szerep egy férfi életében.
Ezen a napon az a célunk, hogy az édesapák a mindennapi munkájuk és elfoglaltságuk mellett, ha csak egy kis időre is, de „megpihenhessenek" a csoportszobákban. Ahol kikapcsolódásképpen felkínáljuk a gyermekeikkel való együttjátszás lehetőségét és örömét, majd jó hangulatú, közös versenyjátékokon és megmérettetéseken vehetnek részt, ahol a vidámságé a főszerep.

A TERMÉSZET-KÖZELI ÉLETMÓD JELES NAPJAI, HAGYOMÁNYAI

A „Zöld Ünnepek”-et változatosan, színvonalasan tervezzük és bonyolítjuk le, melyekbe a családokat is bevonjuk. A jeles napokról való megemlékezést nem egy napra korlátozzuk, hanem projektként dolgozzuk fel, annak érdekében, hogy a környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás maradandóan kialakuljon a gyermekekben.

Állatok világnapja - október 4.
Az ÁLLATOK világnapja alkalmából beszélgetünk az állatvédelemről és a felelős állatgondozásról.

A víz napja - március 22.
A VÍZ világnapja alkalmából fokozott figyelmet fordítunk vizeink tisztaságára, a vízben élő élőlények megismerésére, a takarékos vízfelhasználásra, fenntarthatóságra.

Föld napja - április 22.
A Föld világnapja alkalmából fokozott figyelmet fordítunk környezetünk tisztaságára, az élő és élettelen környezet kapcsolatára, a környezetvédelemre, környezetünk szépítésére. A projektek során szó esik a veszélyeztetett állatokról, növényekről, a Föld népeiről.

Madarak és fák napja - május 10.
Madarak és fák napja alkalmából ismerkedünk a környék leggyakoribb fafajtáival, madaraival és azok jellemző jegyeivel, védelmükkel.

Nyári kirándulás napja
Júniusban az egész óvoda apraja-nagyja a szülőkkel közösen kiránduláson vesz részt.

NEMZETI ÜNNEPÜNK ÉS KAPCSOLÓDÓ HAGYOMÁNYAINK

Nemzeti ünnepünk napja - március 15.
Az ünnep hangulatát az óvoda helyiségeinek, ablakainak díszítésével alapozzuk meg, amelyben megjelenítjük az adott ünnepre jellemző színeket, szimbólumokat. A március tizenötödikei nemzeti ünnep egyike azoknak a témáknak, amelyet projektben dolgozunk fel. Például: Huszárok, katonák; Magyar erődök, várak; Nemzeti lobogó; Nemzeti jelképek, stb.
A hősök előtti tiszteletünk jeléül elsétálunk és virágot viszünk a gyermekekkel az 1848-49-es emlékműhöz.

ÉVSZAKTÓL FÜGGETLEN HAGYOMÁNYOK

A gyermekek születésnapja az óvodában
Ilyenkor a csoport egésze bensőségesen együtt van. Énekléssel, a születésnapos életkorának megfelelő számú gyertya gyújtásával, apró kedveskedéssel köszöntjük a születésnapját ünneplő gyermeket. A csoport közösségében imádkozunk is érte, hálát adunk, hogy az ünnepelt közénk tartozik.

Felhasznált irodalom

- A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- Kövér Sándorné dr. – Papp Lászlóné – Váradi Gáborné: A református óvodai nevelés keretprogramja *(Református Köznevelési és Közoktatási Intézet 1998)*
- Chrappán Magdolna - Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
- *(Fabula Humán Szóig. Bt., 2007)*
- 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének
- irányelve

NEVELÉSI PROGRAM

Iskolai nevelés

Az iskola feladatának tekinti az általános- és középiskolai nevelés és oktatás keretében, hogy tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a haza és a nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.
Feladata református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá, a nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlása mellett – saját felekezetük, világnézetük és a Református Egyház értékeinek megbecsülésére nevelni.

Az egyházi oktatás alapfeladatai:

- A magyar református iskolák évszázadok során kialakult hitbeli örökségére és pedagógiai kultúrájára épülő, az evangéliumi hit és erkölcs szellemében történő nevelés.
- Korszerű ismeretanyag és általános műveltség közvetítése, a továbbtanulásra, sikeres alapműveltségi vizsgára való felkészítés.
- A tanulók szellemi és fizikai képességeinek kibontakoztatása, munkás, alkotó, szolgáló életre nevelés, amelynek során a tanulók művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész polgáraivá válnak.
- Olyan keresztyén közösség teremtése, amely a fiatalok hitben való megerősödéséhez, nemzeti hovatartozásuk vállalásához lelki-erkölcsi példát támaszt és keretet ad.

Ezt a következő eszközökkel kívánjuk elérni:

- a hit- és erkölcstan és egyházi ének órák óratervbe építésével,
- az egyházi ünnepekről való megemlékezések révén iskolai keretek között vagy gyülekezeti közösségben,
- komoly odafigyeléssel választjuk meg a tankönyveket a Református Pedagógia Intézet ajánlásaira tekintettel,
- a tantárgyak tanterveiben a bibliai ismeretek átadása is helyet kap,
- minden oktatási épületben kívánatos az „Áldás, békesség” és napszaknak megfelelő köszönés, mely érvényes a tanulókra és minden dolgozóra,
- az alsós tanulók a saját épületükben, a felsősök a templomban, a középiskolások az iskolarádión keresztül minden héten hétkezdő áhítaton vesznek részt,
- a napi első óra minden reggel igeolvasással kezdődik, amit az első órát tartó pedagógus tart.

Iskolánk légkörére az alábbiak lesznek jellemzőek:

- szeretetteljes emberi kapcsolatok megvalósítására törekszünk tanár és diák, diák és diák, tanár és szülők, tanár és tanár tekintetében,
- a fegyelmezés dolgaiban tudni kell a megbocsátással is élni, mert mindannyian bocsánatból élünk,
- a tanulók személyiségét tiszteletben tartjuk, mert ők Isten kegyelmének részesei,
- diákjaink előre megismerik a velük szemben áhított követelményeket,
- a tanulókat bevonjuk az iskolai élet szervezésébe az őket érintő területeken,
- a tanulók egymás közötti kapcsolatában hangsúlyozzuk és felügyeljük az Isten előtti egyenlőséget.

Munkánkat az alábbiak szerint végezzük:

- a nevelők magatartásukkal református keresztyénhez illő módon élnek és dolgoznak,
- református tanulóink esetében arra törekszünk, hogy egyházunk hitvalló tagjaivá lehessenek,
- nem református tanulóinkat saját vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett református egyházunk értékeinek megbecsülésére neveljük.

III.

Az általános iskolára vonatkozó nevelési program

3.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása

Mindennapi nevelő-oktató munkánkban a következő alapelveket szeretnénk érvényre juttatni: Meghatározza Isten Igéje, mércéje Jézus Krisztus.

„Elmenvén, azért tegyetek tanítványotokká minden népeket!”

(Máté 28/19.)

A hitet nem lehet szembeállítani a tudománnyal. A hit ellentéte a hitetlenség, a tudásnak a tudatlanság.
A református iskola igaz értékeket közvetít, növendékeit az evangéliumi szellemben neveli. Az iskola minden tevékenységét áthatja az Igéből táplálkozó, református hit és az ökumenikus gondolkodás, ugyanakkor toleráns más felfogások, világnézetek, felekezetek iránt.
Az iskola a munkássága során tanúskodjon a teremtő Isten bölcsességéről, hatalmáról, Jézusban megjelenő kegyelmes, megváltó szeretetéről és a Szentlélek megvilágosító, eligazító, erőt adó szeretetéről.
Az Ige tanítása szerint neveli növendékeit Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére, puritán életvitelre. Segíti abban, hogy harmonikusan növekedő, jellemes individuummá, szociális érzékenységű, demokratikusan az élet küzdelmét is vállaló, tevékeny, kreatív felnőtté váljon a test, lélek és szellem egységében.
Tudatosítsa bennük: hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességünk talentumaikkal jól sáfárkodnunk.
Hazaszeretetük mellett tiszteljék, becsüljék más népek értékeit, a teremtett világot. Az életet féltő szeretettel óvják, védjék, környezetükre vigyázzanak.
A szó tiszta értelmében vett „református” hagyomány nem önmagára, nem történelmi örökségre, nem csak „hitvalló ősökre” mutat, hanem közvetlenül a kijelentett Igére: a Szentírás üzenetére és a testté lett Igére, Jézus Krisztusra.
A gyermekekkel, szülőkkel, tanárokkal, szeretetben együttműködően lehet eredményesen tanítani, nevelni, így válhat sugárzó közösséggé az iskola.
Az egyházi iskolában a tanárok szolgálata a pedagógia. Hitvallásukkal, szaktudásukkal, életvitelükkel, egyéniségükkel, tisztességes, példamutató, empatikus magatartásukkal tölthetik be hivatásukat, lehetnek hitelesek.
Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat. Iskolánkban a gyermekek érdeke érvényesül.

Nevelési programunk vezérelve: újraéleszteni, megtartani és kialakítani mindazon *értékek*et, amelyek birtokában tanítványaink - szociális helyzetükre, világnézetükre, családi hátterükre való tekintet nélkül – képesek művelt, kulturált emberként helytállni, majd (az iskolában szerzett ismeretekre és készségekre építve) későbbi tanulmányaikat folytatni, szakemberként érvényesülni a felnőtt életükben.

Melyek ezek az értékek?

- becsületesség, egyenesség, őszinteség, megbízhatóság;
- kíváncsiság és tudásvágy;
- tolerancia és szolidaritás;
- a másik ember tiszteletének képessége és a szeretni tudás;

- a szűkebb és tágabb környezet szeretete és védelme;
- kötődés a családhoz, iskolához;
- magyarság- és európaiság-tudat;
- önfegyelem és a másokra figyelés képessége;
- szorgalom és türelem a munkában;
- törekvés széles körű műveltségre;
- reális önismeret és erre alapozott döntésképesség;
- vitakészség és kifejezőkészség;
- innovatív készség, kreativitás;
- törekvés az egészséges életmódra;
- az érték és a talmi közötti biztos választás képessége.

Napjainkban alapvető követelmény, hogy a fiatalok, bármely műveltségi területre vonatkozó felkészültségük, tudásuk mellett egy vagy két *idegen nyelv*et is ismerjenek meg. Az idegen nyelv az ismeretszerzés, a világban való tájékozódás és kapcsolatteremtés nélkülözhetetlen eszközévé vált. Ezért is tulajdonítunk kiemelt jelentőséget az angol és német nyelvek tanításának, a szülők igénye alapján egyre alacsonyabb évfolyamon is.

Az általános iskolai képzésünk elvi célkitűzése az, hogy a program elején felsorolt értékek közül minél többet juttasson el a tanulókhoz, az életkori sajátosságaiknak legmegfelelőbb formában. A gyakorlati cél: felkészíteni a gyerekeket a *középfokú továbbtanulás*ra, kialakítani bennük azokat a készségeket, amelyekre alapozva képesek lesznek az egyéniségükhöz leginkább illő pálya választására.

Az iskolánkban *általános műveltség*et megalapozó nevelés-oktatás folyik, ahol a tanuló felkészül a diagnosztikus vizsgára, továbbá érdeklődésének, képességeinek legjobban megfelelő középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, pályaválasztásra, valamint a társadalmi beilleszkedésre.

A *roma nemzetiséghez tartozó tanulók*kal történő foglalkozásunk során megvalósítjuk az iskolai nevelés és oktatás általános céljait és feladatait, a kisebbség történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és teremtést, az önismeret kialakítását, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását. A tanulók számára biztosított tevékenységi formák segítik, hogy a gyerekek megtalálják, megőrizzék és fejlesszék identitásukat, vállalják másságukat, elfogadják és másoknak is megmutassák a kisebbség értékeit, erősítsék a közösséghez való kötődést.
A *sajátos nevelési igényű tanulók*kal való foglalkozások tekintetében biztosítjuk, hogy a fogyatékos gyermek a többi gyerekkel egy tanuló- és napközis csoportba integrálva járjon, amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság is ezt látja előnyösnek számára. Iskolánk figyelembe veszi a szakértői és rehabilitációs bizottság véleményét, annak minden tekintetben igyekszik eleget tenni, ezzel is elkerülve a szegregáció veszélyének előfordulási lehetőségét.

Iskolánk a tanulók személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában *együttműködik a szülőkkel*.

- A pedagógiai folyamatok egyszerre szolgálják az intellektuális ismeretek birtokbavételét, az érzelmi, szociális és egyéb készségek, képességek kibontakoztatását, valamint a szilárd erkölcsi értékek kialakítását, megerősítését.
- A tanulók csak az életkori sajátosságuknak megfelelő készségek, képességek és a továbbhaladáshoz szüksége tudás birtokában léphessenek tovább.

- Egyforma hangsúlyt kapjon a felzárkóztatás és tehetséggondozás az iskolai tevékenység során.

Az alapelvek érvényesüléséhez a következő célkitűzéseket kell szem előtt tartani

a) Az intellektuális (értelmi) oktatás-nevelés legfőbb célkitűzései:

Korszerű, tudományos alapokon nyugvó, a XXI. század globális kihívásaira is választ nyújtó, továbbépíthető ismeretanyag közvetítése, amelynek alappillérei:

- az anyanyelvi nevelés és gondolkodásmód;
- egy idegen nyelv alapfokú ismerete (alkalmazása);
- a természettudományos logika elsajátítása;
- eligazodás az informatikában, a globális problémák felismerésében, az esztétikum, a művészet modern világában;
- a helyi (magyar és lakóhelyi) társadalom alapvető kérdéseinek helyes értelmezése, kezelési stratégiáinak életkorhoz mért megismerése;
- olyan ismeretanyag elsajátíttatása, amely képessé teszi a tanulókat a továbbtanulásra, az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerésére és tudatos felhasználásra.

b) A képességek, készségek fejlesztése területén kitűzött célok:

- az alapkészségek megerősítése és biztos alapokra helyezése;
- a megismerés, ismeretelsajátítás, önművelés, a tanulás és motivációk;
- a kommunikációs (magyar és idegen nyelvű), valamint informatikai;
- a mozgási, zenei, vizuális, esztétikai képességek és készségek elsajátítása.

c) Az értékek, mint személyiségfejlesztés területén elérendő célok:

- a testi-lelki egészség, a személyes higiéné, a viselkedés kultúrája;
- az önismeret és reális én-kép kialakítása;
- a szociális magatartás (nyíltság, empátia, szolidaritás, stb.) képességeinek és készségeinek elsajátíttatása;
- kezdeményezés, aktivitás, felelősségvállalás értékei;
- értékek változása, devalválódása miatt új értékek megjelenésének folyamata;
- a harmónia (ember-ember, ember és az őt körülvevő társadalmi közeg, ember és természet), mint a legelemibb emberi kapcsolatok alapjának felismerése, felismertetése, és az arra való törekvés igényének kialakítása az egyes tanulóknál, és ezek megvalósítása az iskola belső életében.

A fenti célok elérése érdekében az iskolánk színes és sokoldalú tevékenységet biztosít a tanulásra és a szabadidő hasznos eltöltésére. Ezen tevékenységek fejlesztik a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, edzik akaratukat, hozzájárulnak életmódjuk, motívumaik, értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához. Célunk, hogy a HHH tanulók minél nagyobb arányban vegyenek részt ezeken a programokon.

d) Az értékek, mint a közösségfejlesztés területén elérendő célok:

- az emberi történelem során felhalmozott és tartós értékek (az EMBER tisztelete, másságának tolerálása, nyugodt megfontoltság, szeretet, törvénytisztelet, az alkotás öröme, a pusztítás elutasítása) elfogadtatása;
- nemzettudat, hazaszeretet, európaiság szellemének elmélyítése;
- a demokrácia gyakoroltatása és a helyes magatartási norma kialakítása;
- a hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel;
- a tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsüljék, tiszteljék ezeket;
- iskolánk és a tanulók is törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vegyenek a nemzetközi kapcsolatok ápolásában;
- a tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésében, gyarapításában;
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldás terén;
- a kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és –kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének képességei állnak;
- az iskolának az új információs környezetben eligazodó, és azt kritikai módon használó fiatalokat kell nevelnie;
- a pedagógusok fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

e) Az intézmény pszichés klímája területén kitűzött célok:

- gyermek- és emberközpontú tanulói és pedagógusi magatartás, nevelési eljárások;
- az egyoldalú értelmi nevelés helyett az intellektus, az érzelem, a szociális képességek egyenrangúságát elismerő és valló pedagógiai értelmezés, és az ennek megfelelő gyakorlat kialakítása;
- a tanulói képességek, készségek különbözőségének minél korábbi felismerése, s az ennek megfelelően alkalmazott differenciált eljárások alkalmazása (tehetséggondozás, hátrányok kompenzálása).

A fentieken túlmenően sajátos célokat fogalmaz meg az iskola a – korábban testnevelés tagozatos – emelt szintű sportcsoportjaiba járó tanulók részére. Nevezetesen azt, hogy teljesítsék az emelt szintű követelményeket, fokozottan váljon igényükké és szokásukká a minden napos testmozgás, az egészséges életmód, az *„ép testben ép lélek”* szellemisége, fejlődjenek a választott sportáguk szempontjából lényeges képességeik.

A mindennapi gyakorlatban rohamosan növekszik a társadalom igénye arra, hogy rendszere egyre kvalifikáltabb egyénekből tevődjön össze. Felértékelődik az ismeretszerzés, informálódás képessége. A felnövekvő nemzedéknek egzisztenciális érdeke, hogy olyan ismereteket kapjon, melyeket megfelelően rendszerezve, kreatívan alkalmazva képes életvitele alakítását pozitív irányba befolyásolni.

Ehhez szükséges az, hogy a (szabadon tervezhető és a nem kötelező órák terhére) csoport szinten szervezett *tehetséggondozó és képességfejlesztő program*ban – egészségesen kiaknázva a gyermekek veleszületett adottságait, szociális és kulturális környezetük kedvező feltételeit – kibővítsük az ismeretszerzés lehetőségeit, alkalmat adjunk a családi és óvodai nevelés eredményeire alapozva a továbbfejlesztésre. Ennek érdekében a program keretében az

ismeretanyagot, az óraszámot és a szabadon felhasználható órakeretet (informatika, idegen nyelv, matematika) a 6-14 éves korú gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve bővítjük.

A célok megvalósítása érdekében megoldandó feladatok

A pedagógusok számára – a tanulókkal szemben támasztott követelmények

a) Követelmények az intellektuális oktatás-nevelés területén:

- Az iskola minden tanulója sajátítsa el (legalább minimum szinten) az iskolai tantervben szereplő tantárgyak követelményeit, s annak a helyi tantervben előírt kimeneti pontokon, a megjelölt módon (vizsgák, stb.) ellenőrizve tegyen is eleget.
- Szerzett ismereteit legyen képes olyan világképpé alakítani, ahol az egységes egészként jelenik meg, s törvényszerűségei egyaránt vonatkoztathatók a természetre és az emberi társadalomra egyaránt.
- Ismeretei nyújtsanak elégséges alapot ahhoz, hogy tudjon alkalmazkodni a XXI. század világának előreláthatóan viharos gyorsaságú változásaihoz, legyen képes a változások irányainak felismerésére, s az ehhez szükséges személyi konzekvenciák levonására.
- Ennek megfelelően legyen tisztában azzal, hogy az iskolában megszerzett műveltsége csak alap, amelyre további ismeretszerzéssel építheti majd fel az élethez szükséges szakmai tudásanyagát. Ezért itt, az iskolában kell elsajátítania azokat az ismeretszerzési technikákat, amelyek segítségével a permanens tanulás a jövőben mindig fellépő követelményeinek eleget tehet.

b) Követelmények a képességek, készségek fejlesztése terén:

- Legyen képes a személyiségének legmegfelelőbb ismeretszerzési (tanulási) eljárások elsajátítására, tanuljon meg tanulni, a tanulásához mindig legyenek motivációi, érdeklődése ne csupán az iskolai tananyagra terjedjen ki, hanem keresse az önművelés egyéb területeit is.
- Tudjon anyanyelvén világosan, célszerűen és lényegre törően kommunikálni, érvelni, vitatkozni. Törekedjen arra, hogy idegen nyelven a legegyszerűbb szituációkban legyen képes megfogalmazni kérdéseit, gondolatait. Tudatosan válogasson a média nyújtotta információs áradatban, tudja felhasználni a számára fontos információkat.
- Sajátítsa el a harmonikus mozgáskultúra legfontosabb elemeit, legyen tisztában testi adottságaival, legyen akarata ahhoz, hogy az esetleges hiányosságait kemény munkával kompenzálja, javítsa.
- Legyen fogékony a művészetek iránt, tudjon különbséget tenni az értékes és a silány alkotások között. Fejlessze ízlését, legyen tisztában azzal, hogy az életkor és a közvetlen környezet (barátok, család) erősen befolyásolja a művészetekről alkotott véleményt, amelyet azonban végső soron önmagának kell kialakítania.
- Ismerje fel és tudja, hogy az egészség az ember legnagyobb kincse, amelynek károsodása (esetleg tudatos károsítása: drog, alkohol, dohányzás, stb.), később visszafordíthatatlan és jóvátehetetlen folyamatokhoz vezet. Az egészséges életmód alappillére a testi-lelki higiéné, ezért tisztában kel lennie az emberi test (mindkét nem!) és pszichikum működésének alapelveivel, hogy tudja, mikor kihez kell fordulnia problémák megjelenése esetén (orvos, család, barátok, pedagógus, stb.), vagy önmaga képes-e megbirkózni gondjaival.

- A tanulói teljesítmény, viselkedés (esetleges magatartászavarok) belső mozgató rugóit elsősorban a tanulóknak kell felismernie. Az önismeret épp ezért nélkülözhetetlen számukra, tehát mindegyiküknek reális én-képpel kell rendelkezniük. Ez az önismeret szabja meg a célokat, szab egyúttal korlátokat, pl. a pályaválasztás területén, vagy az élet későbbi folyamataiban.
- Az önismeret kímélheti meg az önmaga képességeit túlbecsülő embert a szinte biztos sikertelenségekből származó kudarc negatív hatásaitól is. Mindezeket a tanulónak már az iskolában meg kell tapasztalnia.
- A tanulóknak el kell sajátítania azokat az érzelmi, tudati elemeket, magatartásformákat, reakciókat, amelyekkel a különféle csoportokhoz, embertársaihoz közelít.

c) Értékek és követelmények:

- Az iskola értékrendjében emberközpontú, humanista.
- Tanulóinak tehát elsősorban az EMBER tiszteletén, megértésén és szükség szerinti segítésén alapuló humanista értékekkel kell rendelkezniük.
- Ugyanakkor értékként preferálja az aktivitást, kezdeményezőkészséget, döntési képességet, az innovativitást, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd későbbi életüket.
- Minden tanuló alapvető kötelessége a magyar nemzettudat megalapozása, a magyar nép helyének, történelmének reális megítélése, a hazaszeretet okos (nem szélsőséges) megélése és gyakorlása, amelynek tere és alakítója az iskola.
- Tudniuk kell eligazodni az őket körülvevő társadalom működésének mechanizmusában, különböző folyamataiban. Állampolgárként nemcsak részesei, hanem megítélői is lesznek azoknak. Fel kell ismerniük a működés pozitív elemeit, azokat értékként kell kezelniük, ugyanakkor tisztában kell lenniük azzal is, hogy minden társadalom életében tömegesen fordulnak elő negatív folyamatok, amelyek mérséklésére kísérletet kell tenni.

d) Követelmények az iskola belső életével kapcsolatban:

Az iskola gyermek- és emberközpontú nevelési filozófiája megköveteli, hogy a tanulók a sokoldalú személyiségfejlesztés eredményeképp maguk is aktív részesei legyenek egy derűs, harmonikus iskolai közösségnek, annak céljait, nevelési gyakorlatát képességeik szerint maximálisan segítsék teljesítményükkel, magatartásukkal, jó szándékukkal.

Az iskolai alapcélok teljesülése szempontjából *fontos kritérium*, hogy:

- a tanulók kifejezésre juttatják: jól érzik magukat ebben az iskolában;
- a gyerekek aktuális fejlettségi szintjüknek, domináns életkori sajátosságaiknak megfelelően első osztálytól kezdve a játékosság, a tevékenykedtetés, a cselekvő ismeretszerzés módjaitól eljutnak felsőbb évfolyamokra az önálló szaktárgyi ismeretszerzésig;
- minden tanuló valamely területen sikert ér el, átlagon felüli teljesítményről, biztonságos tudásról ad számot, és teljesítményét a közösség előtt is elismerik;
- a tanulók tanáraikkal, tanítóikkal jó együttműködésben, képességeiknek megfelelő eredmény produkálnak és a továbbtanulási mutatók is ezt bizonyítják;
- az óvoda és a szülői ház partner feladataink megvalósításában;
- megtalálják a helyes egyensúlyt szellemi igényeik kielégítése és életkori sajátosságaiknak megfelelő tevékenységeik között.

Az *emelt szintű sportcsoportok* elé tűzött célok akkor teljesülnek, ha a tanulók kedvvel és eredményesen űzik sportágukat, illetve a testnevelés minden területén jó teljesítményt nyújtanak, a fizikai képességük az átlagosnál jobban fejlődik.

A tehetséggondozó és képességfejlesztő program céljai akkor teljesülnek, ha:

- a tanulók eredményei tanulmányaik során tartósan jók, magas színvonalúak;
- az adott csoportban tanító nevelők felelősen hisznek munkájuk jelentőségében, módszereik és személyiségük biztosíték a tanulók motiváltságára és képesek elérni, hogy a gyerekekben kialakuljon egyfajta igényesség saját munkájuk iránt;
- a tanulók a tanórán kívüli tevékenységeikben, tanulmányi versenyeken, pályázatokon való részvételükkel is bizonyítják, hogy ismereteik alaposak, sokoldalúak;
- örömmel mélyednek el érdeklődési területüknek megfelelően az önálló/irányított kutatómunkában;
- maximálisan biztosítottak a személyi és tárgyi feltételek.

Képességfejlesztő, kompetencia alapú oktatás

A kompetencia alapú oktatás változatos módszereinek alkalmazása következtében törekedni kell arra, hogy tanulóink minél nagyobb számban, és minél több területen feleljenek meg az alábbiaknak: alkotó alkalmazkodás, tolerancia, logikai gondolkodás, együttműködési készség, munkamegosztás, empátia, etikai érzék, érzelmi intelligencia, kreativitás, közösségépítés, kockázatvállalás és feladatvállalás képessége. Ennek elérése érdekében *alkalmazni kívánjuk a kompetencia alapú oktatás elemeit iskolánkban (szociális-életviteli, életpálya-építési, idegen nyelvi, matematikai, szövegértés-szövegalkotási és IKT területeken).*

A jelen iskola feladata az, hogy a jövőben is hasznosítható tudással rendelkező diákokat képezzen, olyan készségek és képességek birtokába juttassa őket, amelyekkel a XXI. század világában el tudnak igazodni, a változó munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodni képesek. Elengedhetetlen, hogy az iskolából kikerülő tanulók rendelkezzenek azokkal az alap- és kulcskompetenciákkal, amelyek feltétlenül kellenek ahhoz, hogy az életpályájukat – ha szükséges – tudják módosítani, új ismereteket, készségeket, képességeket legyenek képesek elsajátítani. A közoktatás feladata az is, hogy egyenlő esélyeket biztosítson minden gyermek számára, különösen a hátrányos helyzetben lévőknek adja meg a felzárkózás lehetőségét. A fejlesztés során építsünk a gyermekek előzetes tudására, tanítsuk meg, hogyan kell tanulni (a tanulás tanítása).

A kompetencia alapú oktatás célja az, hogy a gyermekek a mindennapi életben hasznosítható tudással rendelkezzenek – nem lemondva az ismeretek elsajátításáról, vagyis „ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés” megvalósítására törekszik. Kompetencia alapú fejlesztésen a készségek, képességek fejlesztését, az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást értjük.” (suliNova)

A kompetencia alapú fejlesztés előnye, hogy segíti a különböző fejlettségi szinten lévő gyermekek közötti különbségek csökkentését, a hátrányokkal rendelkezők felzárkózását. Az új módszerek, technikák alkalmazásával (kooperatív, projekt, témahét, moduláris oktatás, stb.) a tanulók olyan képességei is fejlődnek, mint a kommunikációs képesség, vitakészség, együttműködés, a másság elfogadása. A kompetencia alapú oktatás során is fontos szempont (mint mindenfajta tanításnál), hogy a gyermeket tanítsuk, ne a tantárgyat.

A módszerek megválasztása

A hagyományos tanítási módszerekkel nem lehet új kompetenciákat elsajátíttatni, hiszen a módszerek megválasztásától függ a megszerezhető tudás minősége is. A pedagógusok módszertani kultúráját kell bővíteni ahhoz, hogy a tanórák minősége megváltozzon. A napjainkban gyakran használt frontális osztálymunka mellett a differenciálással, a kooperatív technikák, projektek alkalmazásával tudjuk a tanítási munkát megújítani. Az egész életen át tartó tanulás képességének megszerzése érdekében meg kell tanítani tanulni tanítványainkat. A kompetencia alapú fejlesztéshez elengedhetetlen a tevékenykedtetés, a mindennapi életből vett feladatok megoldása.

Alkalmazható módszerek:

- differenciálás – egyéni képességek szerint;
- kutatószemlélet – kérdésfeltevés;
- tevékenykedtetés;
- differenciált értékelés (minősítő és fejlesztő értékelés, árnyalt értékelés);
- saját tanulási folyamat és tevékenység;
- konfliktus-kezelés;
- tanulói megismerés (motiváció, attitűd);
- szülőkkel való kommunikáció;
- drámapedagógia – szerepjáték,
- szituációs játékok;
- gondolkodás és cselekvés egymásra építése;
- felfedeztető tanulás – tanítás,
- problémaközpontú tanítás;
- vita;
- interjú;
- magyarázat, szemléltetés, megbeszélés, versenyek;
- iskolánkban témahét, jelenség alapú oktatás.

Munkaformák, tanulásszervezési módok

Minden pedagógusnak elemeznie kell, milyen képességeket hogyan tud fejleszteni saját tantárgyán belül. Például a szövegértési, matematikai kompetencia akkor alakul megfelelően, ha azt minden tanító, minden tanár erősíti, ápolja. Meg kell találni azokat az alkalmakat, helyzeteket, feladatokat, ahol e képességek kifejlesztéséhez hozzá tudnak járulni. A páros munka, a csoportos tevékenységek, a projektmódszer, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása, a dokumentum-elemzés, a csapatépítő és bizalomfejlesztő játékok, a szabad tanulás, a műhelymunka hozzájárulnak a tanulók kulcskompetenciáinak a fejlődéséhez.”

Vallástanítás és hitoktatás

Nemcsak vallástanárra van szüksége az iskolának, hanem lelkipásztorra is. Lehetőséget biztosítunk tanítványainknak a konfirmációra. De nekünk, akár vallásosak vagyunk, akár hívők, együtt kell dolgoznunk. Nem lehet senkiben sem hívő gőg. Úgy éljek, hogy követendő legyen életem. Ez szolgálatban, áldozatos szeretetben nyilvánuljon meg.
Az iskola szellemiségének alakulását az igazgató mellett meghatározza a hitoktató illetve a vallástanár személye, tevékenysége.

Hit- és erkölcstan valamint egyházi ének tantárgyat csak hittanoktató vagy vallástanár végzettséggel rendelkező szakember láthat el.
Az órák előtti reggeli, hétkezdő áhítatok menetét valamint azt, hogy milyen kiadványokból történjen az áhítat megtartása, az igazgató jóváhagyásával a hittanoktató vagy vallástanár javaslata alapján történik.

Az alábbi értékeket tartjuk fontosnak

- keresztyén értékrend
- magyarságtudat
- becsületesség, igazságosság, őszinteség, bizalom,
- a természet tisztelete, védelme, környezetünk megóvása a jövő nemzedék számára,
- önfegyelem, önismeret, példamutatás,
- pontosság, igényesség és kitartás a munkában,
- a tudás, a munka, az értékteremtés megbecsülése,
- esztétikai, művészeti értékek, az egyetemes és nemzeti kultúra tisztelete,
- a kulturális érdeklődés és tolerancia
- a másik emberrel való törődés
- türelem, egymás tisztelete, megbecsülése,
- szeretet, elfogadás,

Pedagógiai nevelő-oktató munkánk során az előbbiekben felsorolt értékek közvetítését alapfeladatnak tekintjük, nevelő-oktató munkánkat ezen értékek mentén végezzük. Különösen kiemelt feladat, hogy a nem egyházi fenntartású iskolából érkező tanulók, pedagógusok, szülők is megkapják a megfelelő segítséget, hitoktatásban részesülhessenek önkéntes vállalásuk alapján, és az iskola egységes keresztyén arculata mihamarabb kiteljesedhessen.
Az iskolával és a családdal összhangban a teljes személyiség nevelésére törekszünk. A nevelés folyamatában a játéknak és a munkának, mint mindennapos tervszerű, szervezett tevékenységnek kell helyet kapnia.

3.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulók személyiségének fejlesztése, képességeinek kibontakoztatása érdekében az iskola együttműködik a szülővel.
A szülő és a pedagógus közös feladata, hogy a gyermekkel elsajátíttassa a közösségi együttműködés szabályait, az iskolai házirendet és szokásrendet, és azt életkorának és fejlettségének figyelembevételével betartassa vele. Ennek érdekében az iskola nevelőtestülete együttműködik a szülők közösségével, kikéri és figyelembe veszi annak véleményét.
Az iskola pedagógusai nevelő oktató tevékenységük során figyelembe veszik a tanuló egyéni képességeit, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, esetleges fogyatékosságát. Segítik a tanuló képességének, tehetségének kibontakoztatását, illetve a bármilyen okból hátrányos helyzetben lévő tanuló felzárkóztatását tanulótársaihoz.

A személyiségfejlesztő munka során az osztályfőnökök különösen fontos feladata feltérképezni osztálya tanulóinak egyéni sajátosságait, személyiségjegyeit, figyelemmel kísérni az személyiségfejlődésük szintjeit, és a szaktanárokkal, valamint a szülőkkel egyeztetve megkeresni a fejlesztési lehetőségek területeit.

Tanulóink személyiségfejlesztésének területei

A tanulók református szellemiségben történő nevelése:

A tanulót művelt, jellemes keresztény emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja.

A tanulók erkölcsi nevelése:

A tanulók erkölcsi nevelése területén az alapvető erkölcsi értékek irányukba történő megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása a legfőbb feladat.

A tanulók értelmi nevelése:

Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése:

Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése:

Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása.

A tanulók akarati nevelése:

Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

A tanulók munkára nevelése:

Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása. Felkészítés a felnőtté válásra.

A tanulók nemzeti nevelése:

A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, nemzeti nagyjaink, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése:

Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. Tájékozódás segítése a napi politikában, társadalomismeret.

A tanulók testi nevelése:

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

Tanórák során működő személyiségfejlesztő feladatok

Az iskolánk pedagógusai a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását. A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.

A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a *módszerek*et *és szervezeti formák*at, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

A szabadon tervezhető tanórákon pluszban adott időkeret, az emelt óraszámmal történő oktatás lehetőséget nyújt arra, hogy:

- az ismeretszerzés a tanulók tevékenykedtetéséből induljon ki;
- az ismeretek mélyítése gyakorlati tevékenységgel történjen;
- a frontális osztálymunka mellett előnyben részesítjük az önálló és csoportmunkát.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a *differenciálás*, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. Ennek érdekében a következő oktatási formák, módszerek alkalmazhatók az iskolában:

- tanórai differenciálás;
- nívócsoport (azonos évfolyam azonos tantárgy órái között);
- általános tantervű osztály, amelyben képességeit figyelembe vevő fejlesztés és felzárkóztatás folyik;
- évfolyam szinten emelt szintű sportcsoportok indítása, melyben a testi fejlődés mellett a lelki ellenállóképesség sport általi fejlesztése is folyik;
- bontott órák (egyes tantárgyakból);
- tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások, szakkörök, sportkörök, diákkörök, hitoktatás az egyéni érdeklődés és képességek figyelembe vételével, a Kisújszállási Aranyos Tanulóinkért Tehetségponttal és az Arany János Diáksport Egyesülettel együttműködve.

A *kommunikációs kultúrafejlesztés*énél: a megismerést, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat és együttműködést, az információk felfogását, megértését, szelektálását, elemzését, értékelését, felhasználását, közvetítését kell tanítványainknak megtanítani.

Ennek érdekében a lehetőségek szerint egyénre szabott tanulási módszereket, eljárásokat kell kiépítenünk az értő olvasás fejlesztésére.

Az emlékezet erősítése érdekében a célszerű rögzítési módokat gyakoroltatnunk kell.

A *gondolkodási kultúrá*t az önművelés igényének és szokásának megtanításával fejlesztjük.

A tanulók előrehaladásánál döntően fontos a *koncentrált figyelem*. Napjainkban az információk özöne zúdul a gyermekekre, ebben a helyzetben meg kell tanítanunk szelektálni az információkat. A lényeg kiemelése a tanulás során fontos, ezt sokat kell gyakoroltatnunk. A tanulásnál a figyelmük egy bizonyos dologra irányuljon, mert csak figyelmük összpontosításával tudják sikeresen elvégezni munkájukat.

A tanítási órán kívüli személyiségfejlesztő feladatok

Hagyományőrző tevékenységek

Feladatunk, hogy az iskola közösségi életét megszépítő szokások megőrzése, ápolása, az idősebb korosztályról a fiatalabbra való átszármaztatása. Tapasztaltuk, hogy kialakult *hagyományaink* megkönnyítik és megszépítik a közösség életét, nagy hatással vannak a személyiség kialakulására. Az eddig kialakult, valamint az egyesülés utáni években kialakuló és elfogadott, megismert hagyományok biztonságot nyújtanak. Rendezvényeink lehetőséget biztosítanak tanulóink számára a szereplésre, önmaguk megmérettetésére. Megemlékezünk a kiemelkedő tanulmányi- és sporteredményekről, azokról az eseményekről, amelyek felejthetetlenné teszik az adott tanévet.

Az Arany János Általános Iskola Tagintézmény szervezett esemény-naptárát és hagyományrendszerének megfelelő tanévenként ciklikusan ismétlődő programjait az SZMSZ által szabályozott és a nevelőtestület által elfogadott éves *munka-, illetve rendezvénytervb*en rögzített feladatok, rendezvények határozzák meg.

A felsorolás kívánkozik a *nemzeti ünnepek* tagintézmény szinten történő megrendezése, ahol a tanulóifjúság - az iskolai ünnepi viseletben - tanáraikkal, tanítóikkal közösen emlékeznek meg nagy elődeinkről.
Egyéb ünnepekre az iskolai-, valamint az iskolaegységekben és osztálytermekben elhelyezett faliújságokon, valamint osztályfőnöki órákon történik megemlékezés.

Hagyományosan-aláírt megállapodás keretében-*testvériskolai kapcsolatok*at ápolunk a pacséri (Szerbia) általános iskolával és a négyfalui (Románia) Zajzoni Rab István középiskolával. Évente több alkalommal találkoznak a tanulók mindhárom településen.

A *tanévnyitó- és tanévzáró ünnepségek* méltó eseményei egy tanév kezdetének és befejezésének – a kívülállók számára is. Kedves színfoltja a tanévnyitó ünnepségeknek a leendő első osztályosok köszöntése, az iskola jelvényével és szalagjával történő megajándékozása. Erre minden évben a diákönkormányzat szervezésében kerül sor, ahol az ajándékokat a diákönkormányzat tagjai adják át.

Immár hagyományosan a tanévzáró ünnepség előtti napon – attól elválasztva - rendezzük meg *ballagási ünnepség*ünket. A végzős nyolcadikos diákjaink búcsúztatása felemelő és egyben szomorú – de mindenképpen emlékezetes - ünnep minden tanulónak, szülőnek, pedagógusnak. Ezt megelőzően diákjaink az utolsó tanítási nap délelőttjén, a folyosókon, tantermeken végig sétálva búcsúznak társaiktól, tanáraiktól, az iskolától.

Az Alapfokú Művészeti Iskolával meglévő és fejlődő együttműködésnek köszönhetően más művészeti alkalmak és tevékenységek is egyre nagyobb jelentőséggel bírnak nevelő-oktató munkánk során. Az énekkar fejlődése egy „Népi műhely” irányába mutat. Az elmúlt évek

kedvező tapasztalatai alapján a Zenei Világnap rendezvénye szerves részévé vált iskolánk életének.

Minden évben megemlékezünk iskolánk névadójáról, Arany Jánosról. Az *Arany-napok* rendezvénysorozatra meghívást kapnak a határainkon túli testvériskolák tanulói és tanárai. Előzetes feladatként pályázatot hirdetünk meg minden korosztálynak más-más témában és formában.
Az Arany-napok az előzetes feladatok, valamint az ének-, a hangszer-, a prózamondó, szavaló- és sport versenyek eredményhirdetésével zárulnak. A díjnyertes pályaművekből pedig kiállítást rendezünk.

A *Föld napja* rendezvény beilleszkedik iskolánk környezeti nevelési programjába. A reál munkaközösség szervezte hagyományos programokba (környezetvédelmi terepgyakorlat, az egészséges életmódra nevelő előadások, természetvédelmi filmek vetítése, szakirodalmi könyvbemutató) évről-évre valamennyi tanuló és pedagógus bekapcsolódik.

Az iskolai *tanulmányi versenyek* a tehetséggondozást, a körzeti, megyei hasonló megmérettetésre történő kiválasztás szolgálják. A tanulók felkészítése tanórai differenciált munkáltatással, illetve szakkörökön, fakultációkon történik.

Az osztályok között megrendezésre kerülő *iskolabajnokságok* (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás sportágakban) minden évben nagy presztízscsatákat hoz.
A tanulók mozgásigénye, versenyszelleme, küzdeni tudása mérkőzésről-mérkőzésre bizonyítást nyer.

A közös ünneplésre, játékra nyújtanak lehetőséget a *Mikulás-kupa,* a *Farsang,* az iskolai *Karácsonyi ünnepség* és a júniusi *Gyermeknap* rendezvényei. Ezek az alkalmak szintén segítik a tanulók iskolához való kötődésének erősítését, valamint tanáraik, tanítóik más oldalról történő megismerését. A programok maradandó élményt nyújtanak az azon résztvevőknek.

A diákok nyáron sem szakítják meg kapcsolatukat az iskolával. Lelkes pedagógusok, valamint a DÖK, a DSE, a Micimackó Gyermekközösség, az alapítványok révén a tanulók többféle *nyári tábor* közül válogathatnak. A résztvevő gyerekeknek rendszeres nyári elfoglaltságot jelent az igény szerint megszervezett a sport-, a vízi-, a dráma-, a természetjáró-, a honismereti-, jutalom-, a városszépítő táborokban való részvétel. Ezen kívül régi hagyomány a kerékpáros vándortábor indítása hazánk különböző tájaira.

A személyiségfejlesztés további keretei

Diákönkormányzat:

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére, annak szervezett, hasznos eltöltésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott pedagógusok segítik.

Az alsó tagozatos Micimackó Gyermekközösség önállóan végzi tevékenységét.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások:

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a rászorulók felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

Iskolai sportegyesület:

Iskolánkban az *Arany János Diák Sportegyesület* működik, melynek tagja az iskola minden tanulója. *A*z iskolai sportegyesület - a tanórai testnevelési órákkal együtt - biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Gyógytestnevelés:

Betegségtípustól függően külön csoportokban -a gyógytestnevelés foglalkozások az arra rászoruló gyermekek részére. Ők az iskolaorvos, valamint az iskolai védőnő javaslatára, a testnevelő tanárok ajánlására vesznek részt ezeken a tanórán kívüli foglalkozásokon.

Logopédia:

Iskolánkban és az óvodában egy gyógypedagógus-logopédus a megyei szakszolgálatokkal együttműködve segíti az a logopédiai munkát. A fejlesztő tevékenységük során homogén logopédiai csoportok kialakításával törekszünk a különböző beszédhibák valamint a beszéd és a nyelvi elmaradás esetén a megfelelő terápiára, prevenciós fejlesztésre.

Fejlesztő foglalkozások:

Az SNI és BTMN tanulók ellátásában két fő fejlesztő pedagógus, egy főállású és szükség esetén iskolán kívülről óraadóként alkalmazott gyógypedagógus vesz részt. Az egyre speciálisabb szakképesítést igénylő, és a szakvélemények alapján egyre súlyosabb problémák ellenére is integrálhatóan nevelhetőnek minősített tanulók tanórai ellátása és egyéni fejlesztése is egyre nagyobb feladat az iskola pedagógusai számára.

Szakkörök:

A különböző szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják, valamint színesítik a tanórán kívüli tevékenységek sorát. Ezek létrehozását minden tanév elején a szülők és – a diákönkormányzaton keresztül - a diákok is kezdeményezhetik.

Énekkar:

Az énekkar, „népi műhely” tagja lehet az a tanuló, akit az énekkart vezető tanár erre jó hallása alapján alkalmasnak talál. Próbáikat hetente két órában tartják a központi épület ének-zene szaktantermében.

Tanulmányi kirándulások:

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A magasabb évfolyamokban – a szülők egyetértésével – a tanulócsoportok kétnapos kirándulást szervezhetnek úgy, hogy ebből egy tanítási napot használnak fel. Az osztálykirándulásokon a

tanulók részvétele nem kötelező. A program kezdete óra vesz részt hetedikeseink döntő többsége a Határtalanul programban, és jut el Erdélybe.

Iskolai könyvtár:

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon egyénileg és csoportosan látogatható iskolai könyvtár segíti. Könyvtárunk, és fiókkönyvtárunk külső-belső megjelenése minden igényt kielégítve szolgálja a tanító tevékenységet.

3.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az egészségfejlesztés leglényegesebb módszere az egészségnevelés. Célja, hogy az egészség kulturális szint növelésével, az életmód javításával elősegítse az egészség megtartását, a betegségek megelőzését. A hiányos egészségkultúra, az egészségtelen életmód, a környezeti tényezők, a hiányzó prevenciós tevékenységek közvetlenül befolyásolják a mai ember egészségi állapotát.
Az iskolai egészségnevelés célja, hogy példával, ráutaló magatartással, közös ténykedéssel megtanítsa a fiatalokat, hogyan kell az egészség értékét megszerezniük, megőrizniük, védeniük és fejleszteniük. Az egészségnevelési program segítségével a tanulók megtanulhatják, hogy miként:

- állítsanak fel kötelező értékrendszert az egészség iránti elkötelezettségnek;
- ismerjék meg az egészséges életmód legfontosabb szabályait;
- legyenek tisztában az egészséges táplálkozás fontosságával;
- tartsák szem előtt a testi higiénét, a rendszeres mozgás egészségét befolyásoló hatását;
- legyenek képesek a problémákat, konfliktusokat megfelelően kezelni;
- ismerjék meg a drog, az alkohol és a dohányzás egészségkárosító hatását;
- érjék el személyiségük fejlettségének lehetséges felső határát.

Az egészségnevelési program tehát arra való, hogy kellő ismeretek átadásával hozzásegítse a tanulókat az egészséges életvitel kialakításához, a helyes értékrend felépítéséhez.
Az iskolának a tanulók egészséges életvitelének kialakítására gyakorolt hatása többrétegű: létezik egyrészt egy nyíltan megfogalmazott oktatási-nevelési terv; másrészt az – ezzel összefüggésben vagy ettől függetlenül ható – ún. „rejtett tanterv”. Utóbbi az iskolai mindennapok hozadéka, amelyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik.
Az iskolában az egészségnevelés nem egy konkrét tananyag, hanem több tantárgy (biológia, kémia, testnevelés, környezetismeret és vizuális nevelés, osztályfőnöki órák stb.) témaköreiből összeálló ismeretanyagból tevődik össze.

Szinte minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez: a biológiai tantervekben a táplálkozás, a betegségek felismerésével, kezelésével és megelőzésével foglalkozó tananyagok szerepelnek; kémiaórákon a tanulók a nikotin, az alkohol, a kábítószer élettani hatásaival és egészségkárosító tulajdonságaival foglalkoznak; a testnevelési óra és a mindennapos testedzés kiemelt jelentőségű az egészségmegőrzés szempontjából.

Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a csapatmunka, valamint a társakkal történő együttműködés egyaránt fejleszthető. A mozgásélmény öröme és az egyénhez mért követelményszintek ösztönzik a tanulókat képességeik és akaratuk fejlesztésére. Az állóképesség, az edzettség kifejlesztése, a jellemépítés, a jellemformálás a továbbtanulás szempontjából igen fontos. A rendszeres testmozgás kedvezően befolyásolja a fiatalok testfelépítését, erősíti a gerincet, növeli az izmuk tömegét, szabályozza annak működését, valamint a szervezet zsírtartalmát. Biztosítja az egyenletesebb, harmonikusabb testi fejlődést, ami különösen fiatalkorban fontos, mert ebben az időszakban fokozott a kiegyensúlyozatlanság veszélye.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Minden osztály számára fontos, hogy az iskola megfelelő számú elsősegélynyújtó ládával rendelkezzen, melyet nemcsak a mindennapok, de a kirándulások, és egyéb rendezvények alkalmával is tudnak használni.

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók
   - ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
   - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
   - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
   - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
   - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
   - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
   - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.
2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:
   - a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
   - a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegélynyújtás alapismereteit;
   - a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.
3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:
   - az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel és az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületével;
   - tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
   - támogatjuk a pedagógusok elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésekre való jelentkezését.
4. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenység-formák szolgálják:

A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY–NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés

Kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
Fizika	- égési sérülések - forrázás
Testnevelés	- magasból esés

- az ötödik – nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele az ötödik – nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

5. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden évben egy alkalommal elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vagy az Ifjúsági Elsősegélynyújtók Országos Egyesületének bevonásával;
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap, illetve egy sportnap szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

3.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink keretében a tanulóközösségek kialakítása, fejlesztése során *a szülők közösségével*, az osztályok szülői munkaközösségével *együttműködve* végezzük oktató-nevelő munkánkat. Ebben a folyamatban az egyéni bánásmód alkalmazása is a közösségi nevelés megvalósulását teszi lehetővé úgy, hogy az egész közösség előtt álló követelményeket, a közös célokat, a mindenkire nézve érvényes feladatokat minden egyes gyermekkel elfogadtatjuk, miközben figyelembe vesszük egyéni sajátosságait. Így az egyéni sajátosságainak megfelelően tesszük a gyermeket a közösség tagjává, biztosítva számára a tulajdonságai minél teljesebb kifejlődését, személyisége pozitív vonásainak a közösség érdekében, a közösségi céloknak megfelelő fejlődését.
A közösségfejlesztést és –formálást segítik az osztályok – közös tevékenységük megszervezésére létrehozott – *diákönkormányzat*ai. Ezek a tanulói közösségek döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleményének meghallgatásával – saját közösségi életük megtervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és - az osztálytitkár delegálásával - jogosultak képviselni magukat az iskolai diákönkormányzatban.

Feladataink:

- A tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- A közösségben találja meg az igazi helyét. Tanuljon meg engedelmeskedni, alkalmazkodni, ha vezetésre termett, ezt szolgálatnak tekintse.

- Tudjon és merjen a konfliktusokról beszélni - a felnőttekkel is -, tapasztalja meg, hogy ezek természetesek, s hogy van rájuk megoldás. Tanítsuk meg a konfliktusok kezelésére, megoldására.
- Tanítsuk meg, hogy társát tisztelje, szeresse. Tanítsuk meg arra, hogy felismerje: szeretve van Isten által és az emberek által; segítsük, hogy a ráirányuló szeretetet el is tudja fogadni. Segítsük, hogy tudjon bízni a társaiban, az emberekben; hogy megtapasztalja, hogy igazi biztonságot az Istenbe vetett bizalom ad.
- Tapasztalja meg, és tudatosítsa, hogy a közösségnek milyen nélkülözhetetlen szerepe van a személyisége formálódásában.
- Igazodjék el az emberi kapcsolatok, közösségek világában. Minél szűkebb egy közösség, annál nagyobb a felelősség, ugyanakkor maradjon nyitott a nagyobb közösségek irányában is (iskola, egyház).
- Fejlesszük a beteg, sérült, és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Alapozzuk meg a nemzettudatot, mélyítsük el a lakóhely, a közvetlen és tágabb környezet megismerését; a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet.
- Ösztönözzük a hagyományok (családi, iskolai, népi) feltárására, ápolására, késztessük az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.
- Alakítsuk ki a tanulóban, hogy a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás legyen életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelv.

A közösséghez tartozás *külső megjelenés* több formában biztosított:

- az iskolai ünnepségek egységes viselete a fehér ing, sötét alj, az iskola jelképét ábrázoló és „Móricz Zs. Ref. Kollégium Arany János Általános Iskola Tagintézménye, Kisújszállás” feliratú jelvény a nyakba kötött kék bársonyszalagon;
- az iskola zászlója, melyet a ballagáson ünnepélyes keretek között vesznek át az utódok;
- az iskola zászlója minden évben gyarapodik a ballagási ünnepségen felkötött, a búcsúzó nyolcadikosok emlékszalagjával;
- az emelt szintű sportcsoportba járó tanulók testnevelés órainak felszerelése (fehér trikó, fehér zokni, piros nadrág, illetve piros tornadressz) szintén az egységes külső megjelenést szolgálja.
- szabadidős rendezvényekhez, iskolán kívüli megjelenéshez készítünk az iskolára utaló felirattal pólót, illetve sportversenyekre az Arany DSE által biztosított mezeket használnak sportolóink.

A fentieken túl az iskola *hagyománnyá vált* további közösségformáló elemei:

- hétkezdő és reggeli áhítat az osztályoknak;
- az óra megkezdése előtt az osztályterem előtti várakozás;
- osztálytermek óra utáni tiszta és rendben történő elhagyása;
- az iskola folyosóin, lépcsőin fegyelmezett haladás;
- a szünetekben a felügyeleti rend betartása, a tisztségek felelős ellátása.

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

Alapvető feladat a véletlenszerűen egy osztályba kerülő tanulókból olyan közösség formálása, amely képes egy közös értékrend elfogadására, egymás segítésére, a kölcsönös segítségnyújtásra, egymás közös ellenőrzésére, a munka szervezésére, a közvetlen tapasztalatszerzés segítésére, a tanulók önállóságának, öntevékenységének kialakítására, fejlesztésére.

Valamint szükség van a közös cselekvések fejlesztésére is: példamutatással, értékeléssel, továbbá bírálat, önbírálat segítségével – a pedagógus közvetlen, majd közvetett irányításával. A közösség legyen képes a már elért eredmények megtartására és fejlesztésére, a tananyag minél jobb elsajátítására különböző munkaformákkal. Az egyes tantárgyak közösségfejlesztési feladatait a tantárgyi követelmények tartalmazzák.

Olyan közösség kialakítása, amely képes a közös értékrend elfogadására, hajlandó a közös cél érdekében aktívan tevékenykedni, képes a saját és a közösségi célok összehangolására:

- A tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással;
- A tanulói kezdeményezések segítése;
- A tanulók önállóságának fejlesztése;
- A közvetlen tapasztalatszerzés segítése;
- A közösségi tevékenységek segítése, szervezése, fejlesztése;
- A közösségi és az egyéni célok összehangolása.

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

Olyan kötetlen tevékenységi formák szervezése, amelyek keretében a különböző iskolán belüli és kívüli kulturális programokon, kirándulásokon megvalósítható:

- A társas együttélés alapvető szabályait szimuláló helyzet;
- Az egészséges életmód gyakorlása;
- Felelős magatartás a környezet iránt,
- A nemzeti és más kultúrák értékeihez való pozitív viszonyulás;
- Megfelelő nyitottság a különböző szokások, kultúrák iránt;
- A saját és a közösségi érdekek egyeztetése, összehangolása;
- Problémák és konfliktushelyzetek megoldása, gyakorlása, helyes kezelése;

Az iskolai munka szerves részeként a tanórán kívüli foglalkozásokon belül megkülönböztetünk:

- Napközis, illetve tanulószobai foglalkozásokat;
- Iskolai sportkört;
- Szakkört;
- Házi versenyek a tanulmányi és kulturális területi versenyek előtt;
- Házibajnokságok különböző sportágak keretében;
- Versenyeket (tanulmányi: helyi, megyei, országos szintig felmenő (OM közlöny szerint), kulturális (színjátszó, szavaló, Ki mit tud?);
- Tanulmányi kirándulások (ezen belül Határtalanul program);
- Múzeumlátogatások;
- Nyári táborozások (ezen belül Határtalanul program);
- Testvériskolai látogatást;
- Felzárkóztató foglalkozást.

Az alábbi szempontok figyelembe vételével szervezzük egyéb foglalkozásainkat:

- A tanulói (szülői) igények ismeretében.
- A rendelkezésre álló szakemberek körét figyelembe véve.
- Az anyagi lehetőségek figyelembevételével.
- A tanulói leterheltséget figyelembe véve.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztő feladatai

Az iskolai DÖK a tanulók önirányító, önszervez közössége, melynek keretében önállóan intézik saját ügyeiket. Életkori sajátosságaikból kifolyólag általános iskolánk felső tagozatában működik, de itt is a segít pedagógus (a szabadidő-szervező) irányítása mellett, sokszor a pedagógus-közösséggel együttesen.
Iskolánk diákönkormányzata minden év szeptemberében újraalakul, demokratikus úton választja saját vezetőit, tisztségviselőit. Ezután megfogalmazzák azokat a célokat, feladatokat, melyeket az adott évben megvalósítani kívánnak.

Elsősorban közösségépítő jellegét erősíti a már kialakított hagyományok, programok szervezése, lebonyolítása. A régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése is fontos szerepet játszik.

- Helyi pályázatok, versenyek kiírása, lebonyolítása, melyek dekorációs céllal is készülnek, emellett emocionálisan is előkészítik a közelgő eseményeket, ünnepeket.
- Farsangi műsoros jelmezverseny.
- Ki mit tud?
- Mikulás-kupa, játékos sportverseny aktuális feladatokkal.
- Nemzeti értékeink ápolása, ünnepeinken, megemlékezéseinken a nemzeti érzés mélyítése.

Olyan tevékenységeket szervez a DÖK, amelyek értékes esztétikai élményeket nyújtanak a közösség tagjainak, és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség is.
A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztet tevékenységek szervezése.
Természetesen a tervező-szervező funkción túl a DÖK érdekképviseleti szerepet is betölt iskolánkban, itt azonban elsődleges céljuk a közösség érdekében végzett tevékenységekért a közösség előtti dicséret, ezzel is előmozdítani kívánják olyan egyéniségek kialakulását, akik szívesen kapcsolódnak be, majd kezdeményezik érdekes, hasznos tevékenységek lebonyolítását.
Összességében célunk olyan közösség kialakítása, amely büszke sikereire, és értékeli más közösségektől megkülönböztető jó tulajdonságait.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglakozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz, és hatása nem csak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.
Iskolánkban a lehetőségekhez mérten szabadidő-szervező, és 100 tanulónként egy fő pedagógiai asszisztens működik. A szabadidő-szervező és/vagy pedagógiai asszisztensek segítik az iskola pedagógusainak és a tanulóinak szabadidő szervezéssel, a közösségi élet kialakításával összefüggő munkáját.

Feladataik

- Az iskola Pedagógiai programjához kapcsolódó tanórán kívüli foglalkozások, programok előkészítése, szervezése.
- A környezeti neveléssel összefüggő tevékenység segítése.
- Nyári táborok szervezésének segítése.
- A Pedagógiai Programhoz nem kötődő szabadidős tevékenység előkészítése, szervezése, tájékoztatás nyújtása a szabadidős programokról.
- Az iskolai hagyományok keretébe tartozó foglakozások előkészítése szervezése:

- Mikulás ünnepség
- Iskolai karácsony.
- Farsang.
- Arany-napok, Reformáció napja.
- Az osztályok kirándulásai.
- Pedagógus-kirándulás.
- Figyelemmel kíséri a meghirdetett tanulmányi versenyeket. Ezekről tájékoztatja a szaktanárokat és segít a lebonyolításban, tanulókísérésben.
- A pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése, a pályázatok elkészítésében való közreműködés.
- Az egészséges életmóddal összefüggő szabadidős tevékenység szervezése.
- Az iskola tevékenységéről a helyi sajtóban, helyi televízióban rendszeresen hírt ad.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

- Jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítők külső szakemberekkel.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása.
- Tartós aktivitásra ösztönzés.
- Erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése.
- Olyan csoportok kialakításának segítsége, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

3.5 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása,
- osztályozó- és javítóvizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – a munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.

- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő gyermekvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola gyermekvédelmi felelősével, szülőkkel, szükség esetén családlátogatást kezdeményez, ennek eredménytelensége esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszeren keresztül jelzést ad.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az alsós vagy felsős munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Segíti és vezeti osztályát a fenntartó Kisújszállási Református Egyházközség rendezvényeibe, életébe történő bekapcsolódásban.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

3.6 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Az eredményes nevelő-oktató munka megvalósulása érdekében minden pedagógus feladata az átlagos fejlődési menetű tanulók mellett a kiemelt figyelmet igénylő tanulók fokozott megsegítése „speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.” (2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 3. § 6.)

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§ (13) a következőképpen határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körét:
„kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló
a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,”

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

„Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,” (Nkt. 4.§ 14.)

- Csoportszinten felzárkóztató és tehetséggondozó órák;
- 1. osztálytól informatika a szabadon tervezhető órakeret terhére; az új NAT bevezetése után szakköri formában;
- emelt szintű sportosztályokban alsó tagozatban többlet tananyagtartalom biztosítja a tanulók fizikai fejlődését;
- minden 1-2 évfolyamos gyermek megismerkedhet a néptánc alapjaival tanórai keretben;
- rendszeres és tervezett tanulmányi- és sportversenyekre történő felkészítések, melyeken a pedagógusok célja az ezeken való részvételt ösztönzésén túl a magabiztosság

fejlesztése, a versenyszituációkhoz való hozzászoktatás, az egyéni fejlesztés motivációja, a közösséghez való tartozás erősítése;
- szakköreink, a fakultációk, az énekkar (Népi műhely) tevékenysége a tanulók igényei és a lehetőségek alapján indíthatóak.

Tehetséggondozás lehetőségei

- 1-8. évfolyamon **heti egy óra idegen nyelv** szakköri órát biztosítunk a tanulóknak, lehetőség szerint a 4. évfolyamon órarendbe beépítve;
- a 4. évfolyamon az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével az idegen nyelvi órák számára heti +1 órát biztosít;
- 3-8. évfolyamon biztosítjuk, hogy **hetente legalább 2 órában természettudományos szakkör**ön vagy **tehetséggondozó foglalkozás**on vehessen részt a tanuló;
- 3-8. évfolyamon a **matematika** tantárgyból, tanórán kívül, **többlet tananyag-tartalom** közvetítést végzünk.
- 5-8. évfolyamon **matematika, 4-8. évfolyamon idegen nyelv** tantárgy esetén **nívócsoport**os oktatás keretében **csoportbontás**ban oktatjuk a tantárgyat.

Emelt szintű testnevelés keretében

- 1-8. évfolyamon biztosítjuk, hogy **heti 2 óra** időtartamban a délelőtti 5 óra fölött iskolai vagy sportegyesületi **sportági edzés**en vehessen részt a tanuló, és ebből a sportágból **versenyzési lehetőség**et is biztosítunk megfelelő egyéni szint elérése estén;
- 1-8. évfolyamon biztosítjuk, hogy **heti 2 óra** időtartamban iskolai vagy sportegyesületi **sportági edzés**en vehessen részt a tanuló, de ez felmentést nem jelent a délelőtti kötelező foglalkozások alól.
- 1-8. évfolyamon az emelt szintű testnevelést választók az ennek a célnak megfelelő, a **kerettanterv**ben meghatározott kötelező **követelményeknél magasabb szintű, és bővebb tartalom**mal elkészült helyi tanterv szerint haladnak, a foglalkozásokat megfelelő végzettségű szakemberek tartják;
- 1-2. évfolyamon a **heti 5** testnevelés órát (melyből egy óra néptánc) **délelőtt** órarendbe iktatva tartunk;
- 3-4. évfolyamon **heti 5 testnevelés órát délelőtt** órarendbe iktatva tartunk;
- 5-8. évfolyamon **heti 5 testnevelés órát délelőtt** órarendbe iktatva tartunk;
- 5-8. évfolyamon biztosítjuk, 3-4. évfolyamon a tárgyi és személyi feltételek megléte esetén lehetőség szerint vállaljuk a **lány-fiú csoportbontás**t testnevelés órákon.

A kötelező tanulási időn túl igénybe vehető *iskolai szolgáltatások*

- a tanulóknak egyéni igényeik szerint kötetlen tárgyú beszélgetésekre van lehetőségük a tanáraikkal;
- az iskolai könyvtár nyitvatartási idejében lehetőséget nyújt az önálló ismeretszerzésre érdeklődési körüknek megfelelően;
- a jól felszerelt informatika szaktantermekben tanári felügyelettel, kijelölt időpontokban számítógép- és internethasználat;
- az iskola nyitvatartási idejében a sportpályák használata tanulóink számára;
- iskolai szintű és szervezésű rendezvények, műsorok színesítik a mindennapi tevékenységünket, melynek során a tanulók színvonalas produkciói városi és megyei szinten is öregbítetik iskolánk hírnevét;

- az iskola gondozásában kerékpárral is megközelíthető ecsegfalvi vízi-bázis kedvelt cél az osztályainknak, ahol térítésmentesen szállás- és sportolási lehetőség biztosított az odalátogató csoportoknak;
- tanulóinknak szintén térítésmentesen turisztikai- és sporteszközök kölcsönzésére van lehetőségük;
- nyári táborozási kínálatok széles körűen állnak tanulóink rendelkezésére, melyek érdeklődési köröknek megfelelően szerveződnek, igény szerint, szaktanárok vezetésével és irányításával (napközis, sport, kerékpáros, természetjáró, életmód, dráma, vízi, városszépítő, honismereti, stb.).

A tanulási kudarcnak kitett, tanulási gyengeséggel küzdő tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek

Iskolánkban a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körébe soroljuk a jogszabály által meghatározott kategóriákon kívül a tanulási kudarcnak kitett, tanulási gyengeséggel küzdő tanulók körét.

Az oktató-nevelő munkánk egyik legnehezebb területe a tanulási kudarcnak kitett tanulókkal való foglalkozás. Őket mind tanórán differenciálással, korrepetálással, mind tanórán kívül egyéni fejlesztő foglalkozások során felzárkóztatással segítjük. *Felzárkóztatásra szorul a gyermek,* ha:

- szétszórt figyelmű;
- nehezen tud koncentrálni;
- gyorsan felejti, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat;
- túlmozgásos – túlzottan lassú;
- kézügyessége fejletlen;
- lassan vált egyik feladatról a másikra;
- számolási, olvasási, helyesírási készsége gyenge;

A felzárkóztatás célja

- a környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály-, illetve iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése;
- a készségek és képességek fejlesztése;
- a napi tanulás feltételeinek biztosítása a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén, a napi lépéstartás és az eredményes tanulási folyamat megszervezése;
- valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása, viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében;
- pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése.

A felzárkóztatás szervezeti keretei

- 1-4. évfolyamon szükség esetén, a tanórákhoz kapcsolódóan a készségek, képességek fejlesztése fejlesztőpedagógus és logopédus szakirányú végzettségű pedagógusok bevonásával;
- 1-8. évfolyamon egyéni és csoportos korrepetálás, kis létszámú fejlesztő foglalkozások;
- a tanórán kívüli foglalkozások, melynek tevékenységi körébe szintén beletartozik a felzárkóztatás.

A felzárkóztatás szervezési feladatai

- az első évfolyam tanulói képességeinek felmérése során az óvónők információi, a tanítók közvetlen ismeretei, családlátogatások tapasztalatai, a DIFER mérés eredményei alapján oldjuk meg a felzárkóztatást;
- órarendet készítünk, amelyben rögzítjük, hogy mikor, ki és hány órában részesíti segítségben a gyermekeket a fejlesztő pedagógus iránymutatása alapján;

Különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése, oktatása

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek

A feladatellátás jogszabályi környezete

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd," (Nkt. 4. § 25.)

Intézményünk az oktatás személyi és tárgyi feltételeinek figyelembe vételével az Alapító okiratban foglaltaknak megfelelően, integrált nevelési keretei között a következő kategóriákat látja el:

- mozgásszervi fogyatékos,
- enyhe értelmi fogyatékos,
- beszédfogyatékos,
- egyéb pszichés fejlődési zavar:
  - specifikus tanulási zavarok: diszlexia, diszgráfia, diszortográfia, diszkalkulia,
  - az aktivitás és a figyelem zavarai,
- hallási fogyatékos,
- látási fogyatékos,
- autizmus spektrumzavar.

Az SNI tanulók oktatásának megszervezéséhez a következő jogszabályokat, tartalmi szabályozó dokumentumokat vesszük figyelembe:

- 2011. évi CVC. törvény a nemzeti köznevelésről
- Nemzeti Alaptanterv
- A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

A sajátos nevelési igényű tanulók segítése

A sajátos nevelési igényű tanulók különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely a tanuló nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének az átlagtól eltérő jellegzetes különbségeit fejezi ki. A tanulók között fennálló

- egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket iskolánk a helyi pedagógiai program kialakításakor figyelembe vette.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékosság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.
Iskolánk felvállalta a kompetencia alapú oktatást, melynek tananyagrendszerét a kiadott vonatkozó *helyi tantervben* foglaltak alapján közvetítjük, felmenő rendszerben folyamatosan kiterjesztve. Ezzel valamennyi tanulónk számára biztosítjuk a tanulási és cselekvési képességek fejlesztését, a későbbi sikeres tanulás és munkába állás feltételét biztosító kulcskompetenciák fejlesztését.

A feladatellátás alapelvei

Intézményünk az integrációval többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladásukat tekintjük.

Az eredményes megvalósításhoz az SNI tanulók fejlesztésének alapelvei:

a) A tanulók mindenek felett álló érdeke
Cél: A tanuló mindenek felett álló érdekének figyelembe vétele. Feladat: Minden segítséget kapjon meg képessége kibontakozásához, részképességei, személyisége fejlesztéséhez. Eredmény: a rendelkezésre álló lehetőségek közül a legkedvezőbbet választva születik a döntés.

b) Egyenlő bánásmód elve
Cél: Az iskola minden tanulója azonos feltételek szerint részesüljön azonos színvonalú ellátásban. Feladat: Az oktatás szervezésében, irányításában, működtetésében a feladatok végrehajtásában közreműködők a döntésekben, az intézkedésekben tartsák be az egyenlő bánásmód követelményét. Eredmény: Nincs hátrányos megkülönböztetés.

c) Esélyegyenlőség érvényesülése
Cél: Esélyegyenlőség megteremtése, megalapozása az oktatásban a különleges gondozási igényű tanulók számára.
Feladat: Az SNI tanulók integrált oktatásában a tárgyi és személyi feltételek biztosításával, sajátos pedagógiai eljárásokkal és eszközökkel valósuljon meg a rehabilitáció és fejlesztés.

Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja az átlagosnál is hangsúlyosabbá teszi a tanulók toleranciára, empátiára, a másság elfogadására való nevelését.

Annak megtapasztalását és megértését, hogy minden személy egyformán értékes és fontos. Együtt tanulják meg, hogy mindenki felelős a másikért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre. Az integráció pozitív magatartásmintákat közvetít.
Ez hosszú távon az előítéletek enyhüléséhez vezethet.
Testületünk törekszik arra, hogy a segítségre szoruló gyerekek számára megtalálja a személyre szabott bánásmódot, önbizalmat, örömet adó tevékenységet.
A személyiségfejlesztés célja, de eszköze is a kulcskompetenciák fejlesztése.

A SNI tanulók pedagógiai célú habilitációs/rehabilitációs ellátása

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös célja és feladatai:

- a meglévő ép funkciók erősítése és bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni kompetenciák kialakítása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- a sérülés típusa, súlyossága
- a sérülés kialakulásának ideje
- a SNI tanuló életkora, állapota, műtétei, képességei, készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei
- a társadalmi integráció kívánalmai: egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, lehetőség szerint önálló életvitel.

A szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanári / terapeuta kompetenciája:

- programok összeállítása,
- fejlesztőmunka,
- közreműködés a tevékenységek tervezésében, s ezt követően a konzultációban
- a többségi pedagógusok munkájának segítése.

A sajátos nevelési igényű tanulók kategóriái

A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) tanuló

Mozgáskorlátozottság esetén a mozgásszerv rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása a szervezet funkcionális képességeit, az egyén aktivitását maradandóan akadályozza; az egyén részére hátrányos helyzetet, korlátozott életvitelt okozhat. Olyan jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, amelynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés, és a szocializáció csak nehezített körülmények között lehetséges.

A mozgáskorlátozott tanuló sajátos nevelési igényét a károsodás keletkezésének ideje, annak formája és elhelyezkedése, akadályozottságának mértéke egyedileg határozzák meg.

A hely- és helyzetváltoztatás, az önkiszolgálás, a kézfunkció, a manipuláció, a tárgy- és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmény, illetve a verbális és nonverbális kommunikáció eltérő mértékű akadályozottsága az iskolai nevelés, oktatás egész időtartama alatt megkívánhatja az egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák és eszközök, valamint a fizikai korlátozottságot csökkentő környezeti adaptációk alkalmazását.

Intézményünk az önálló hely-és helyzetváltoztatásra képes ép értelmű mozgáskorlátozott tanulókat fogadja.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei:

- A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása, képességeik tervszerű fejlesztése során az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, az individuális szükségletekhez kell igazodnunk mind a pedagógiai tevékenységek, mind a környezeti adaptációk tervezése, megvalósítása során annak érdekében, hogy csökkentsük a tevékenység akadályozottságát, segítsük a funkcióképesség kialakulását, és ezáltal elősegítsük a szűkebb és tágabb környezetben való aktív részvételt.
- A tanulók sérülésspecifikus ellátása csoportmunkában (team munkában) valósul meg – a különböző szakemberek (pedagógus, gyógypedagógusok, ortopéd szakorvos, neurológus, gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, a konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor stb.), illetve a család együttműködése.
- A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamata komplex, magában foglalja a nevelést, oktatást, mozgásfejlesztést, a kommunikáció fejlesztését, az eszközös megsegítést, az egészségügyi szükségletek ellátását és a gondozási feladatokat, valamint a személyiségfejlesztés együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazásait.
- Egyéni haladási ütemet biztosítunk, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során egyéni módszereket alkalmazunk.
- A mozgáskorlátozott tanulók számára is biztosítjuk az aktív tanulás lehetőségét. A személyes tanulási tér, és az adaptált tanulási környezet kialakítását az esélyegyenlőség szempontjából létfontosságúnak tartjuk. Az aktív tanulás problémacentrikus, motiváló és kutatásalapú. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a mozgáskorlátozott tanuló önállóan is képes legyen felismerni az összefüggéseket és a kölcsönhatásokat, melynek során fejlődik problémamegoldó gondolkodása, és alkalmazásképes tudást szerezhet.
- Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítjuk a megfelelő mozgás- és életteret, amely magában foglalja:
    - a fizikai környezetet, amely egyrészt akadálymentes, másrészt valamennyi tanuló számára biztosítja az egészséges környezeti feltételeket,
    - a személyre szabott (segéd)eszközök és egyéb, az oktatáshoz szükséges speciális eszközök meglétét és használatát,
    - a befogadó, elfogadó, kölcsönös alkalmazkodást kívánó, a tágabb környezetre is hatással bíró személyi környezetet (integrált oktatásnál a tanulótársak, azok szülei, az iskola dolgozói részére a befogadást segítő ismeretek átadása),
    - szükség szerint személyi segítő meglétét.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai:

- A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és oktatási célok az irányadók, de számukra a nevelési-oktatási folyamat kiemelt célja az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése annak érdekében, hogy az iskolai tanulmányaik során felkészültté váljanak az ismeretszerzésre és tanulásra, az önálló döntéshozatalra, képessé váljanak az önrendelkező életvitelre.

- A mozgáskorlátozott tanulók ismerjék meg a mozgáskorlátozottságukból eredő egészségi teendőket és az egészségügyi ellátás lehetőségeit, a sajátos helyzetükből adódó jogaikat, amely elősegíti jövendő felnőtt életüket, társadalmi beilleszkedésüket.
- Olyan belső motiváció teremtődjön meg, amely által a mozgáskorlátozott tanuló aktívan kapcsolódhat be a fejlesztő folyamatba; alakuljon ki a fejlődés igénye önmagával szemben, az igény a sikeres továbbtanuláshoz, munkába álláshoz.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának feladatai:

- Testi és lelki egészségre nevelés.
- Önismeret és társas kultúra fejlesztése.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés.
- Médiatudatosságra nevelés.
- A tanulás tanítása, pályaorientáció.
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása:

A mozgáskorlátozott tanuló optimális fejlődése, nevelése-oktatása érdekében megfelelő végzettségű szakember (szomatopedagógus, vagy központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor) aktív és támogató jelenlétét biztosítjuk. Továbbá amennyiben szükséges, speciális gyógyászati, rehabilitációs és technikai eszközök állnak a tanulók rendelkezésére, illetve a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása alapján egyéni fejlesztési terv készül. Mindez lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek, egyedileg kialakított segítő technológiák, gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazását, továbbá az időkeret módosítását, a tananyag elsajátításának egyénre szabott tempóját, módját. Szükség esetén hosszabb felkészülési időt biztosítunk az írásbeli vagy szóbeli felméréseken, továbbá lehetőséget adunk az iskolai tanulmányok során a mozgáskorlátozott tanuló által alkalmazott, megszokott eszközök használatára.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésében-oktatásában a következő speciális habilitációs és rehabilitációs célú tanulási területek, tantárgyak bevezetése válhat szükségessé:

- A testnevelés tantárgyi óra mellett vagy helyett mozgásnevelési foglalkozások megszervezése, melyeket a szakértői véleményben meghatározott óraszámban és fejlesztési területeken szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor, esetenként gyógytornász vezet.
- Egyes esetekben kialakulhat dysarthria (a beszéd kivitelezésének fonációs és artikulációs zavara), mely nehezen érthető beszédprodukciót eredményez, ezért a nevelés-oktatás során kiemelt feladat a beszéd- és kommunikációfejlesztés, súlyosabb esetben a logopédiai fejlesztés.
- A segítő technológiák használatával történő írás a kézírás mellett vagy helyett a gondolatközlés, illetve a kommunikáció eszköze, elősegítve ezzel a tanulók habilitációját, rehabilitációját. A mozgáskorlátozott tanulók esetében a megváltozott felső végtagi funkció – ideértve a megváltozott kézfunkció állapotát – megnehezítheti vagy lehetetlenné teheti az olvasható kézírás elsajátítását, melynek következtében az önálló tanulási tevékenységek akadályokba ütközhetnek.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztésének szakaszolása módosítási lehetőségekkel megegyezik a Nemzeti alaptanterv képzési szakaszaival.

A mozgáskorlátozott gyermek iskolakészültsége, fejlődésének sajátos útja, tapasztalatszerzésének eltérő volta, hiányosságai indokolhatják, hogy az 1. évfolyam teljesítésére a pedagógiai program helyi tanterve egy tanévnél hosszabb időt (két tanévet) biztosítson, vagy az 1. és a 2. évfolyam elvégzése után beiktatásra kerül egy úgynevezett képességrendező év, melynek során a megszerzett ismeretek készségszintűvé válhatnak.

Szükség esetén a további pedagógiai szakaszok is szerveződhetnek hosszabb idősávban, jellemzően a felső tagozaton.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulóknak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében kiemelt feladatunk:

- az ellátás során teammunka kialakítása,
- a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése, csökkentése, kompenzálása, a pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése,
- a kialakuló tanulási problémák korrekciója,
- a mozgásszervi károsodás és a mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés,
- a mozgáskorlátozott tanulók részvételét megteremtő és az egyéni igényekhez igazodó fejlesztést biztosító tanulásszervezési, módszertani eljárások, technikák alkalmazása (differenciálás, csoportmunkára építő módszerek, kooperatív technikák alkalmazása, témahetek szervezése, projektmunka),
- a mozgásszervi diagnózis szerinti technikai eszközzel támogatott írásbeli kommunikáció, infokommunikációs eszközök használatának megtanítása, amely akkor indokolt, ha a tanuló nem tudja iskolai munkáját kézírással végezni,
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre,
- az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülésspecifikus egyéni rehabilitációs eszközök biztosítása,
- a nyelvoktatás megvalósítása úgy, hogy az segítse a tanuló más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját, és a média segítségével biztosítsa a számára közvetlen megtapasztalással elérhetetlen élményeket,
- alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaorientáció,
- a mozgáskorlátozott személyekre vonatkozó jogi és érdekvédelmi tudnivalók (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatna.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei:

- A tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása.
- Minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia.
- Team munka megvalósítása, különböző szakemberek (pedagógus, gyógypedagógusok) illetve a család együttműködése.
- Egyéni haladási ütem biztosítása, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek alkalmazása.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának céljai:

- Kompetenciafejlesztés a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.
- A stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbrendűségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása.
- A tanulási motiváció kialakítása, fejlesztése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának kiemelt feladatai, nevelési-oktatási szakaszok:

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai:

- egyéni előrehaladású nevelés és oktatás,
- az egész személyiség fejlesztése,
- az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítása,
- az egyre önállóbb tanulási tevékenységre késztetés.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai:

- lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése,
- a tanulás iránti motiváció további fejlesztése,
- a megismerési módszerek további fejlesztése,
- a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, az elsajátított tanulási szokásokra épüljenek.
- váljon hangsúlyosabbá az önálló tanulási tevékenység.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása:

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul. Az adott tanuló képességeire alapozva az Irányelvekben megfogalmazott fejlesztési területekre bontjuk le a feladatokat a tanulási-nevelési céloknak megfelelően.
A tanulási területek céljait, feladatait, tartalmát, a tanulási terület kiemelt habilitációs/ rehabilitációs feladatait, az egyéni sajátosságokat, képességeket figyelembe véve, gyógypedagógus közreműködésével, az Irányelvekben foglaltaknak megfelelően, egyénre szabottan dolgozzuk ki.

Értékelés (tanulási eredmény):

A szakértői bizottság – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető

mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szöveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nemzeti alaptanterv által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban. Szükség esetén az értékelés másik formáját, a százalékos vagy ötfokú skálán kifejezhető értékeléseket is alkalmazzuk.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanuló tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció:

A tanulók a kötelező tanórákon kívül egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon vesznek részt.

Kiemelt feladatok:

- A probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával a gyermek képességeinek fejlesztése.
- Az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése.
- A hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, a kiemelkedő képességek fejlesztése.
- Az egyéni tanulási technika kialakítása, egyéni haladási tempó biztosítása, fejlődést tükröző értékelés.

A beszédfogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A beszédfogyatékos tanuló:

Beszédfogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat.
A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok megnyilvánulási formái:

- Beszédzavarok
- Auditív feldolgozási zavarok
- Nyelvi zavarok

A beszédfogyatékos SNI tanulók csoportján belül leírt zavarok mindegyike – még gondos fejlesztés ellenére is – végigkíséri a tanulók egész iskolai pályafutását, és természetükből adódóan más-más területen, de markáns teljesítményhátrányt jelentenek.

Az általános iskola évfolyamaira összpontosul az ismeretszerzés beszéddel összefüggő eszköz-rendszerének szinten tartása, további fejlesztése.

A beszédfogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei:

- Megfelelő készség-képességstruktúra, megküzdési stratégia és alapismeretek kialakítása a sikeres társadalmi beilleszkedés és az önálló, élethosszig tartó tanulás érdekében.
- Befogadó attitűd, együttműködési feltételek megteremtése. Az érintett tanulók specifikus nevelésének-oktatásának alapja egyéni szükségleteik felismerése, megértése, ezek tanulási-tanítási folyamatokban való figyelembevétele.
  Az iskolaközösség (szülők, pedagógusok, kortársak) érzékenyítése előfeltétele a beszédfogyatékosok integrációjának. A tanulók elsődleges beszéd-/nyelvi zavarainak tünetei, másodlagos tanulási/viselkedési zavaraik megfelelően adaptált és kommunikációs szempontból akadálymentesített, befogadó-elfogadó légkörű nevelési, tanítási környezetben enyhülnek.
- A logopédus és a többségi pedagógusok szerepe.
  A habilitációs-rehabilitációs munkában kulcsfontosságú szerepe van a logopédia szakon/logopédia szakirányon végzett gyógypedagógusnak. A kezelési folyamatban a habilitációs, rehabilitációs órák mellett a következményes tanulás- és viselkedészavarok megelőzése és kezelése érdekében más szakos gyógypedagógus, pszichológus vagy mentálhigiénés szakember bevonása is szükségessé válhat. Ez azonban nem váltja ki, csak kiegészíti a szakszerű logopédiai ellátást.
  Tagintézményünkben a sikeres integráció megvalósítása érdekében a habilitációs-rehabilitációs munkát végző logopédus az egyéni fejlesztési terv elkészítésében és megvalósításában gördülékenyen együttműködik az osztálytanítóval és a szaktanárokkal. Segíti a kollégákat a verbális tananyag mennyiségének, összetettségének sérülésspecifikus szempontok mentén való meghatározásában, a beszéd- és nyelvi szempontú akadálymentesítésében, a tanuló képességstruktúrájának, terhelhetőségének leginkább megfelelő feldolgozási és számonkérési mód kialakításában, valamint a feladatokra fordítható idő kijelölésében.
- A feltételek biztosítása, hogy a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló aktívan vehessen részt az osztály- és az iskolaközösség életében, megmutathassa tehetségét, erősségeit.
- Az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyag-feldolgozási stratégiák kialakítása, folyamatos fejlesztése.
- A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben a nem nyelvi megoldási módok előnyben részesítése.
- A pozitív önkép kialakulásának, megélésének elősegítése, a következményes emocionális vagy viselkedészavarok megelőzése az iskolai, sport-, művészeti vagy egyéb tevékenységek által, melyekben a gyermek sikeres lehet.
- Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés: a mindennapi kommunikációs helyzetekben és a tanórai munkában az oldott, biztonságos légkör megteremtése, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidővel a beszédfélelem csökkentése.

A beszédfogyatékos tanulók nevelésének-oktatásának kiemelt feladatai, nevelési-oktatási szakaszok:

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai:

- a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatának kialakítása,
- oldott légkör megteremtése, ahol az idő okozta nyomást a minimálisra csökkentve a tanuló kellő gyakorlási lehetőséget kap, a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi,
- egészséges önértékelés és önbizalom, ugyanakkor igényesség kialakítása a tanulókban,
- a nevelési-oktatási folyamat tanulók egyéni adottságaihoz történő igazítása,
- lehetőség biztosítása a képességeik kibontakoztatására,
- a másodlagos viselkedési és magatartási zavarok kialakulásának megelőzése.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai:

- lehetőség biztosítása a jelenségek megfigyelésére, felfedezésére, azok pontos leírásának segítése, a tanulók rávezetése a törvényszerűségek levonására.
- a tanulási folyamat kognitív, affektív és pszichomotoros elemek kiegyensúlyozott alkalmazására történő építése,
- a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztése
- a szövegértés-szövegalkotás alapkompetencia fejlesztése,
- tanulási, feldolgozási technikák elsajátításának segítése, a középfokú tanulmányok megkezdéséig az önálló tanulás kialakítása.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása

A Nat egyes szakaszaiban érvényes tanulási célok kisebb lépésekben, hosszabb idő alatt, a speciális képességstruktúrából következő szükségletek figyelembevételével szűrten vagy hangsúlyeltolódásokkal valósulnak meg.
A Nat kiemelt céljainak megvalósulását a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanulók esetében a kommunikációs szempontból akadálymentesített tanulási környezet, a rugalmas tanulásszervezés, a differenciált cél- és feladatkijelölés, a heterogén csoportban végzett projektmunkák és az adaptált tananyag alkalmazása együttesen teszi lehetővé. Ezek kialakításában és sikeres alkalmazásában döntő szerepet játszik az osztályban tanító pedagógusok, a logopédus és más, a fejlesztő teamben részt vevő szakemberek rendszeres együttműködése.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon. A foglalkozások megszervezésekor figyelembe vesszük a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.
A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai logopédus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg.

Kiemelt feladatok:

- A fejlesztési szükségletek összehangolása a tantárgyi célokkal, és erről rendszeres konzultáció a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.

- A habilitációs-rehabilitációs foglalkozásokat egyéni vagy kiscsoportos formában szervezzük.
- Fő fejlesztési területek:
  - a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése,
  - kognitív funkciók fejlesztése,
  - tanulási teljesítmények fejlesztése,
  - pszichomotoros, grafomotoros, vizuális és auditív készség-képességfejlesztés.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás területén az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembe-vételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási zavar:
- olvasási zavar (diszlexia),
- helyesírási zavar (diszortográfia),
- íráskivitelezés, íráskép zavara (diszgráfia)
- számolási zavar (diszkalkúlia)

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD)
- figyelemhiánnyal,
- túlmozgással,
- impulzivitással jellemezhető.

A normalitás övezetébe tartozó értelmi összteljesítményük mellett megjelenő teljesítmény- és viselkedészavaraik a pszichikus képességek egyenetlen fejlődésének következtében alakulnak ki, és gyakran mutatnak az idegrendszeri folyamatok diszharmonikus szerveződéséből eredő együtt-járást. Minthogy gyakran élnek át kudarchelyzetet, az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség, elutasítás, illetve önértékelési zavarok, különböző jellegű beilleszkedési problémák alakulhatnak ki. Ezek a sajátosságok az életkor előre haladásával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő.
A tanítás-tanulás folyamatában a részképességzavarok körébe elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás) elsajátításának és képességének deficitjeit, valamint az általuk kiváltott következményes magatartási és/vagy tanulási zavarok komplex tünetegyüttesét soroljuk. E fogyatékosság deficiál-diagnosztikai jellemzője, hogy a részképességben az intelligencia szintjének ellentmondó súlyos teljesítménybeli elmaradás, teljesítményszóródás mutatható ki a mozgás-koordináció és a beszéd szintje között.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei:

A tanulók fejlesztésében törekedni kell
- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának feladatai:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- az énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása;
- a feladatok megoldásához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
- az iskola segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassa a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

Kiemelt feladatok:

Olvasási zavar:

- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;
- stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;

- olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- szövegértési stratégiák kialakítása;
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.
- A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
    - fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
    - verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
    - modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
    - különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara:

- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.
- *A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:*

- eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara:

- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.
- *A célzott képességfejlesztés kiemelt területei*:

- fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- beszédpercepció fejlesztése;
- verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

- a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.
- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, diver-gens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása;
- A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

- esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- koncentráció fejlesztése;
- utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetenciaterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.
A helyi tantervben lévő, az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó

pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.
A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Iskolánkban az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása szükség esetén a logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik, és a tanulók ellátása rehabilitációs célú órakeretben zajlik. Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kapnak az osztálymunkában részt vevő pedagógusok, szaktanárok, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia.
A gyógypedagógiai tanár (, terapeuta) által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.
A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A hallási fogyatékos (hallássérült) tanuló

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye. A hallássérülés gyűjtőfogalom. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje nem feltétlenül korrelál életkorával, hallásállapotával.
A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése. Átalakul a külvilágról való információ felvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás.
Intézményünk a nagyothalló (enyhe nagyothallás, közepes nagyothallás) kategóriába tartozó hallássérült tanulókat fogadja.

A hallássérült tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei:
A hallássérült tanuló fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, segédeszközzel való ellátásának, a fejlesztés megkezdésének ideje.

- A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg.
- A komplex ellátás biztosítása a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve történik, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással, a jól beállított hallókészülékek és hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal.
- az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi habilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a pedagógus számára.

A hallássérült tanulók nevelésének-oktatásának feladatai:

- A tanuló számára fokozott segítségnyújtás biztosítása a hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.
- A többségi pedagógusoknak az értékelésnél figyelembe kell vennie a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat. Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangsúlyos, ritmusos versmondás, tollbamondás stb.). Az értékelésnél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.
- A gyermek közösségbe történő beilleszkedésének segítése.
- Konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőség biztosítása a gyógypedagógus számára.
- A szülőkkel történő aktív együttműködés kialakítása.
- A hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás). Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a fogyatékosság típusa szerint illetékes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás nyújt segítséget.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása:

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció:

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- Alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a

technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.

- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.
- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás az eredményes iskolai oktatás és az egészséges személyiségfejlődés szempontjából is.
- Kiemelt feladatunk:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő – minél korábbi – terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetséggondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;
- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátiás készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában.

A látási fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A látási fogyatékos (látássérült) tanuló

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgi/kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására.
Intézményünk a gyengénlátók kategóriába tartozó látássérült tanulókat fogadja.

A látássérült tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

- A látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más – haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. Fontos az összes érzékszerv – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tudatosítása és tanítása.
- A mindennapi élet tevékenységeinek (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás stb.) megsegítése.
- A tanulói sokféleség figyelembevétele.

- A megfelelő fizikai környezet megteremtése, a speciális eszközök biztosítása, valamint a hagyományos taneszközök adaptálása és a tanuláshoz szükséges motiváció és pozitív attitűd kialakítása.

A látássérült tanulók nevelésének-oktatásának kiemelt feladatai, nevelési-oktatási szakaszok:

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a NAT-ban alkalmazott szakaszolással.
A képzési szakaszok tervezésekor – az ép tanulókhoz hasonlóan – a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell vennünk az életkori sajátosságokat.

Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők:

- Alsó tagozat:
  - önállóság iránti igény fejlesztése,
  - az érdeklődés felkeltése a látható, tapintható világ megismerése iránt,
  - az érzékszervek használatának tudatosítása,
  - az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása,
  - kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre,
  - az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

- Felső tagozat:
  - az önállóság továbbfejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben,
  - a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása,
  - a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályaorientáció céljából,
  - az önfejlesztés igényének kialakítása,
  - az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása,
  - az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása:

A gyengénlátó és a látásukat praktikusan használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása lehetséges.
A gyengénlátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz – látásteljesítményükhöz igazodó mértékben – különleges technikák elsajátítása válhat szükségessé: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérült személyek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata stb. E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része.
A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (szükség szerint teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlási lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség.

A gyengénlátó és a látásukat praktikusan használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, készségekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak a tanulók egyéni igényeinek figyelembe vételével speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.
A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi tartalmak a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosítások alkalmazása az irányadó számunkra.
Minden tanulási terület oktatásában érvényesítenünk kell a látásteljesítményhez igazodó szemléltetést, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítását, a látóképesség kihasználására nevelést. Biztosítanunk szükséges a speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazását, a feladatok megvalósításához - szükség esetén – tágabb időkeret kijelölését, az egyéni adottságok figyelembevételét az értékelés során.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülni. Mindamellett az egyéni igények szerint külön habilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükségszerű, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg.
A gyengénlátó tanulók habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata);
- speciális IKT-ismeretek (pl. gépírás, nagyító, beszélő szoftverek, laptophasználat);
- mozgáskorrekció (finommozgás, nagymozgás);
- az olvasási készség fejlesztése;
- tájékozódásra és közlekedésre nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság);
- személyiségkorrekció;
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia reedukáció;
- logopédiai ellátás;
- gyógytestnevelés;
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata);
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása
Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló:

Az autizmus spektrumzavarok az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei.
Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul

meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és - kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása:

- nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele,
- az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása,
- a tanuló sérülésspecifikus támogatása a habilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul,
- az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról,
- az egyéni fejlesztési terv megvalósulását a gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával,
- az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról,
- a családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás,
- az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése,
- a tanuló támogatása, hogy pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről, ennek érdekében a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása,
- a tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- A strukturált környezet alkalmazása biztonságossá teszi a környező világot a tanuló számára.

- Szükség van egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- Az információ átadása a gyermek megértési szintjének megfelelő legyen.

A tanulási környezet

Szervezési feltételek:

- A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.
- Az iskola részéről:
  - a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit,
  - a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
  - jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
  - speciális eszközök, módszerek és környezet;
  - a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
  - szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
  - az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

Fizikai feltételek:

- Az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).
- Az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.

Társas feltételek:

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására.
- Fontos, hogy a tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek

kiaknázása, a habilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok.
A Nat kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.
A Nat nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok eléréséhez szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítanunk, szükség esetén az egyes tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg.
A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést a nevelő-oktató munka során biztosítjuk. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni.

Az 1–4. évfolyam kiemelt feladataink:

- a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása,
- a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása,
- az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása,
- szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása,
- kognitív fejlesztés,
- viselkedésproblémák kezelése.

Az 5-8 évfolyam kiemelt feladataink:

- a változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének oldása,
- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével,
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra,
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése,
- énkép, önismeret fejlesztése.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

- A rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg.
- Módszertanilag az autizmusspecifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.
- Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:
    - elemi szociális-kommunikációs készségek;

- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása.

Az együttnevelés

Az együttnevelés objektív tényezői

Napjainkban az integráció azt jelenti, hogy a SNI gyermekek beilleszkednek a többségi nevelési intézményeket látogató gyermekek, fiatalok közé. A törvény kimondja, 47.§. (1) hogy „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani”.
Az együttnevelés sikeres megvalósítása érdekében a befogadó iskoláknak rendelkezniük kell azokkal a tárgyi és személyi feltételekkel, amelyeket a törvény előír.
Az 1993-ban megszületett közoktatási törvény és annak módosításai, valamint az 1998. évi Esélyegyenlőségi törvény rögzítik azokat a körülményeket melyek által megvalósulhat a sikeres integráció.

Az integrációt vállaló intézmények feladatai

- Alapító okiratában szerepeltetni kell a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének-oktatásának feladatát, s azt hogy milyen fogyatékossági csoporthoz tartozó tanulókat fogad az intézmény.
- Átdolgozott pedagógiai programja és a helyi tanterve tartalmazza a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot.
- Szakemberek biztosítása: szükségleteknek megfelelően gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, konduktor.
- Fejlesztő eszközök, tanórai segédletek biztosítása.
- Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások biztosítása, a tanórai foglalkozásokon túl. Ennek meg kell jelennie az iskola óratervében, mely a fogyatékosság típusától függően az évfolyamra meghatározott heti óraszám.
- A szakértői vélemény alapján az intézmény igazgatója egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesíti a tanulót.
- Az első évfolyamon az értékelés és minősítés alól mentesített tanuló számára egyéni továbbhaladást engedélyezhet az igazgató, vagyis a gyermek haladása eltérhet osztálytársaitól egyes tantárgyakban.

Az együttnevelés szubjektív tényezői

A törvényi háttér megléte elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- a SNI tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többi tanulóval, ezt segíti a nyitottabb személyiség formálása, a szakértői bizottság által megjelölt pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat be kell építeni az egyéni fejlesztési tervekbe,
- a pedagógusok, a szülők és a többi gyermek felkészítését,
- habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesítését, sérülés specifikus módszerek alkalmazását, folyamatos értékelést, együttműködést a szakemberekkel.

Sikerkritérium az inkluzív, befogadó iskola kialakítása.

A befogadó iskolákban szeretik a heterogenitást, akár kiemelkedően tehetséges, akár fogyatékossággal élő tanulóról, akár hátrányos szociális helyzetű gyermekről legyen szó. A pedagógus itt nem hárítja a felelősséget másra, hanem igyekszik saját eszköztárát úgy bővíteni, hogy megoldást találjon a tanulási nehézségekre. Fontos, hogy a befogadó pedagógusok rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel, melyek az adott fogyatékossági típust jellemzik. Mivel a többségi iskolák pedagógusai képzésük során alig-alig szerezhettek ilyen jellegű tudást, lényeges, hogy konzultáljanak a gyermeket segítő gyógypedagógussal, valamint továbbképzéseken vegyenek részt.

Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő szakemberek team-munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.

Alapvető tényező továbbá, hogy a befogadó pedagógusok jártasak legyenek differenciált tanulásszervezésben.

A differenciálás az a folyamat, melynek során a pedagógus a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez rendeli. Ezáltal tudja a tanulóhoz igazítani a tananyag tartalmát, szintjét, a tanulás ütemét, az alkalmazott módszereket, az ellenőrzés, értékelés, számonkérés típusát stb. Ez a fajta tanulásszervezés nemcsak a SNI gyermekek számára kedvező, hanem a csoport valamennyi tagjának. A pedagógus így kaphat képet arról, hogy ki milyen téren kiemelkedő, tehetséges, illetve ki miben marad el társaitól.

Az erősségekre építve és támaszkodva határozhatja meg azokat az eljárásokat, módszereket, amelyekkel az elmaradott területek fejleszthetők.

A szülők szerepe, befolyása felelőssége az inkluzív iskolában kifejezetten nagy. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, kapcsolatot tartanak az osztálytanítóval és a gyógypedagógussal.

Ha a gyermek fogyatékosságát korán felismerték, akkor a szülőnek már volt ideje feldolgozni, s akkor a szülői elfogadás megbízható támaszt jelent. Találkozhatunk olyan szülői magatartással, amikor az integrált oktatási forma választása a stigmatizációból való megszabadulás lehetőségét jelenti. Ilyenkor nem számíthatunk szülői érdeklődésre, s gyermekének sem tud érzelmi biztonságot nyújtani.

Az iskola és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie: a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljék egymást, az információáramlás kölcsönös legyen, érezzék a szülők, hogy a nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermeküket egyediségét, ők is részesei a nevelési - oktatási folyamatnak. A pedagógusoknak nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában. A pedagógusok feladata, hogy ismertesse a gyermektársakkal a fogyatékosság mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit. Meg kell találni azt az egyensúlyt,

hogy a SNI tanuló pont annyi segítséget kapjon, amennyire szüksége van: se többet, se kevesebbet.
Együttműködés a szakemberekkel: az intézmény a sajátos nevelési igénynek, fogyatékosságnak, létszámnak megfelelő szakembereket biztosít. A gyógypedagógiai tanár / terapeuta feladata sokrétű. Azon túl, hogy egyéni fejlesztési terv szerint közvetlenül foglalkozik a gyermekkel, koordinálja a rehabilitációs munkában résztvevő más szakemberek munkáját, kapcsolatot tart a szülőkkel, nyomon követi a gyermek fejlődését.

Kapcsolatot tart a többségi pedagógusokkal:

- segíti a diagnózis értelmezését,
- javaslatot tesz a környezet kialakítására, speciális eszközök kiválasztására, speciális módszerek alkalmazására,
- folyamatosan konzultál velük,
- ráirányítja figyelmüket a beszerezhető szakirodalomra.
- Szükség lehet logopédus, pszichológus, gyógytestnevelő, fejlesztő pedagógus bevonására is.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek

A feladatellátás jogszabályi környezete:

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,” (Nkt. 4. § (3.))

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók oktatásának megszervezéséhez a következő jogszabályokat, tartalmi szabályozó dokumentumokat vesszük figyelembe:

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- Nemzeti Alaptanterv
- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához

A BTMN tanulók segítése:

Alapelvek:

- Differenciált oktatás és értékelés a tanuló sikeres továbbhaladásának, iskolai előmenetelének érdekében.
- Az elkülönítés, izoláció elkerülése.
- Sikerélményhez juttatás, az egészséges személyiségfejlődés támogatása.
- A kudarcok halmozódásának elkerülése.

Tartalmi elemek, a pedagógiai tevékenységek helyi rendje:

A BTMN tanulók fejlesztőpedagógiai ellátásának felzárkóztatási része a tantárgyat tanító pedagógus feladata, a készségfejlesztő része a fejlesztő pedagógusé. A Járási Szakértői Bizottságok által kiadott szakértői vélemények tartalmazzák a tanulók egyéni fejlesztésének, differenciált oktatásának pontos kereteit, tartalmát. Az Nkt. 27. § (5), valamint a szakértői vélemény alapján a tagintézmény vezetése a fejlesztő pedagógussal együttműködve határozza meg a fejlesztőpedagógiai ellátás felzárkóztatási- és készségfejlesztési óraszámát, feladatait.

Kiemelt feladatunknak tekintjük a tanórán belüli felzárkóztatás és a fejlesztő foglalkozásokon történő készségfejlesztés párhuzamos megvalósítását, az osztályfőnökök, tanítók, szaktanárok, fejlesztő pedagógusok közötti együttműködést, esetmegbeszélések tartását, az eredményes team munkát.

Módszertani szempontok, technikák, segítési módok:

- A tanuló képességeinek megismerése, tiszteletben tartása, ahhoz való igazodás.
- A tanórán a tananyag több csatornán keresztül történő megerősítse (szemléltetés, cselekedtetés, taktilis, kinesztetikus megerősítés).
- Rövid és egyszerű instrukciók használata a nevelési-oktatási folyamatban.
- A motiváció fenntartásához megfelelő haladási tempó biztosítása, az egyéni tanulási folyamat tervezése.
- A gyakori, segítő jellegű ellenőrzés.
- A teljesítmény értékelésekor a tanuló önmagához mért fejlődésének figyelembevétele, az elvárások igazítása a fejlődési üteméhez. Az eredmények személyre szabott megerősítése. Az önértékelés fejlődésének elősegítése.
- A tartalmak és követelmények átláthatóbbá tétele. A tanulási folyamatban való tájékozódás elősegítése.
- A tanulási stílus megismerése, stratégiák és módszerek bővítése.
- Rugalmasabb időkeret biztosítása a tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben.
- A tanuló nyelvi képességeihez történő igazodás.

Kulcskompetenciák fejlesztése az SNI, BTMN tanulók körében

A kulcskompetenciák fejlesztésére különös hangsúlyt helyezünk a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók esetében. Kitűzött pedagógiai céljaink elérését segítik e képességek. Az egyes fogyatékossági kategóriákba tartozó tanulók esetében a kompetenciafejlesztés speciális feladatait az Irányelvek ajánlásának figyelembe vételével végezzük.
Esélyegyenlőségük biztosítása érdekében a nevelés és az oktatás valamennyi területén fejlesztjük hozzáértésüket személyes boldogulásuk megtalálásában, társadalmi beilleszkedésükhöz és a munkához.

Anyanyelvi kompetencia
Tanulóink 4%-a küzd az olvasás, írás, szövegértés, szóbeli kifejezőkészség, nyelvtan és helyesírás zavarával, nehézségével, gyengeségével. A részükre szervezett pedagógiai célú rehabilitációs és fejlesztő foglalkozásokon túl tanórákon is hangsúlyos figyelmet kap az anyanyelvi kommunikáció.

Idegen nyelvi kompetencia
A különleges bánásmódban részesülő tanulóink számára biztosítjuk az idegen nyelvi kommunikáció lehetőségét. Kudarcérzésük elkerülése érdekében – amennyiben a Szakértői Bizottság a szakvéleményben ezt javasolja – mentesítést kapnak az idegen nyelv tantárgy, vagy az idegen nyelv írásbeli, helyesírási rész értékelése és minősítése alól. Az így biztosított pozitív attitűddel felkeltjük érdeklődésüket a kulturális sokféleség, a kultúrák közötti kommunikáció iránt.

Matematikai kompetencia
A matematikai kompetencia területén a matematikai gondolkodás fejlesztésével, logikai alkalmazásával segítjük, hogy felismerjék problémáikat és változatos megoldási lehetőségeket találjanak a sikeres megoldáshoz. E kompetenciát a diszkalkuliás tanulóknál is erősíteni szükséges.

Természettudományos kompetencia
A különleges bánásmódot igénylő tanulóink többségének praktikus készségei fejlettebbek a verbális készségeknél. Ezt a „vivő funkciót” kihasználva sikereket érhetnek el új helyzetekben. Ezért a természettudományos terület segíti a transzferálást. Az új tudás változatos alkalmazása a gyakorlatban elősegíti a gondolkodás rugalmasságát.

Hatékony, önálló tanulás kompetenciája
A kognitív folyamatok mozgásának irányításában törekednünk kell az egyes folyamatok egyre magasabb szintre emelésére. Az absztrahálás, stukturálás, transzferálás, kombinálás fejlesztése fogja képessé tenni segített tanulóinkat a hatékony, önálló tanulásra. A motiváció, az önbizalom, a reális önértékelés, a figyelem koncentrációja fontos eleme e kompetenciának. A rehabilitációs és a fejlesztő foglalkozásokon, valamint a tanórákon a pedagógusok is kiemelt figyelmet fordítanak ezen területek fejlesztésére.

Szociális és állampolgári kompetencia
Ez a kompetencia a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltétele. Ahhoz, hogy a tanulási zavarral, nehézséggel küzdő tanulóink befogadottak és elfogadottak legyenek, iskolánk valamennyi dolgozója és tanulója a gyakorlatban kell, hogy alkalmazza az egyenlőséget, megkülönböztetés-mentességet, a megértett kulturális identitást. Olyan attitűdöket kell kialakítani, melyben mindenki törekszik a személyes előítélet leküzdésére és a kompromisszumra.

Kezdeményező és vállalkozói kompetencia (5. évfolyamtól)
Speciálisan segített tanulóink többsége a megismerés, a felismerés rendellenességével küzd. Ennek következtében tágabb környezetükre vonatkozó ismereteik hiányosak. Ezért tudatosan törekszünk – különösen a diszkalkuliával diagnosztizáltaknál – a pénz valóságtartalmának gyakorlati megismerésére, a munkavégzés és a jövedelem összefüggésének felismertetésére. Különböző tevékenységek kockázati elemeinek összegyűjtése után kockázatelemzéssel erősítjük az ítéletalkotó gondolkodást, a felelősséggel vállalt döntést.

Esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség (5. évfolyamtól)
Részképesség-zavaros tanulóink írásbeli munkái szinte mindig esztétikai hiányosságot mutatnak. Ennek egyik oka a fejletlen grafomotorika is lehet. A finommozgás fejlesztésén túl következetesen tanítanunk kell az írás szép, tagolt, szellős, arányos, lendületes kivitelezését. A javítás esztétikáját meg kell mutatnunk. A művészetek – zene – tánc – rajz – festészet – irodalom – a komplex megsegítés nélkülözhetetlen eszközei. Motivációban,

képességfejlesztésben, emberi viszonyokban, reális önismeretben, emocionális kifejezésben gazdagodnak tanulóink, ha ezeket az élményeket átélik és tudatosan felhasználják.

A különböző fogyatékossági területekre vonatkozó kompetenciafejlesztés megvalósításánál figyelembe vesszük az Irányelvekben megfogalmazott szakmai ajánlásokat.

Kiemelt fejlesztési feladat a kulcskompetenciákhoz

A tanulás tanítása
Pedagógusaink fontos feladata, hogy megismerjék a különleges bánásmódot igénylő tanulók sajátos tanulási módját. A rehabilitáló és fejlesztő pedagógusokkal szorosan együttműködve, egyénre lebontva ismerjék meg a tanulási zavarok, nehézségek, gyengeségek korrekciójának lehetőségeit. A hatékony tanulási stratégiához az egyéni jellemzők figyelembevételével végig kell járni a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait. Ezeket az utakat életszerű tartalmakkal kell feltölteni. Törekedni kell a gondolkodási képességek: így a tapasztalás, következtetés, kombináció, problémamegoldás fejlesztésére. Különös tekintettel az analízis-szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználásra. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, konfliktusmegoldó, elkerülő stratégiák megismertetése. A tanulás tanítása tehát nem csupán ismeretelsajátítás, figyelem, emlékezet, gondolkodás működtetése, hanem az egész személyiség fejlesztése. Ezért csak sajátos tanulásszervezési megoldásokkal valósíthatók meg a különleges bánásmódot igényelő tanulók nevelésének, oktatásának feladatai.

Közösségfejlesztés
Sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók integrációja sajátos aspektusba helyezi a közösséget és az egyént. Harmonikusan működő közösség alapértékei: empátia, tolerancia, hitelesség, feltétel nélküli elfogadás. Ezek az értékek a humanisztikus pszichológia ars poetikája; a mentális egészség alapja. Legfontosabb a tanítók, tanárok példaértékű magatartása. Közösségfejlesztés egyetlen színtere a közösség. A közös élet, közös munka, közös szórakoztató programok.

Intézményünk Pedagógiai programja, mindennapos tevékenysége garancia arra, hogy a tanulókban kialakul a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit. Az osztályközösségek, napközis csoportok alakításánál törekszik az iskola, hogy különleges gondozási igényű tanuló arányos számban legyen jelen.

Tanórán kívüli foglalkozások
Külső kontroll erősítésével biztosítja a következő tanítási napra a felkészülést. Jól szolgálja a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteit, személyiségfejlesztést, ki és felhasznált idő hatékonyságának kialakítását, problémamegoldást. A kulturális foglalkozások, a manuális és játékfoglalkozások szolgálják a finommotorika, nagymozgás, örömérzet, közösségi élmény, szabálykövetés, fantázia, kreativitás fejlesztését. Emelik a nyelvi kompetenciát. Lehetőséget nyújt a gondolkodás, figyelem terjedelmében, intenzitásában való erősítésére. A napközis foglalkozás pozitív, sokrétű hatása megjelenik a tanulásban, pihenésben és a sportban is.

Sportfoglalkozások
Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóinkat kiemelten ösztönözzük arra, hogy vegyenek részt a szervezett

sportfoglalkozásainkon szükségletük, igényük szerint. Kosárlabda, futball, úszás, kézilabda, atlétika, tömegsport, diáksport, mindennapos testnevelés segíti a saját testrészérzékelés megalapozását. Ez fejleszti a megfigyelés, gondolkodás, a tanulási képességek fizikai-élettani alapját, elősegíti az egészséget, megelőzheti a lelki ártalmakat. Elősegíti a sikeres társkapcsolatok átélését. Adekvát eszköz az örömszerzésre, sikerélményre, önbizalom megteremtésére, zavartalan beilleszkedésre, elfogadottságra, a szabadidő értelmes eltöltésére.

Versenyek, vetélkedők

A pedagógus feladata, hogy felismerje tanítványa tehetségét még akkor is, ha az tanulási zavarral, tanulási nehézséggel küzd. E „vivő funkció" felhasználásának egyik terepe lehet a verseny és vetélkedő. Különös figyelmet érdemel a sport és művészet.

Logopédia

A súlyos beszédhibák javításában a beszéd tartalmi és alaki korrekciója történik kommunikációfejlesztéssel párhuzamosan. Sajátos nevelési igényű tanulóink az ellátásban elsőbbséget élveznek.

Egészségügyi szakszolgáltatás

Amennyiben a szakértői vélemény egészségügyi habilitáció vagy gyógyítás érdekében javasolja egészségügyi szakszolgáltatás igénybevételét /neurológus, pszichológus, gyermekpszichiáter, foniáter, gyermek ideggondozó, szemész…stb./, figyelemmel kísérjük a terápiába való bekapcsolódást és eredményeit. Ha szükséges, meggyőzzük a szülőt ennek fontosságáról.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Intézményünk nem szűkíti le a tehetséggondozás lehetőségét a tehetséges egyénre és tantárgyi képességeire. Minden pedagógus és tanuló számára világos, hogy ez a tevékenység a személyiségfejlődésre pozitív hatással van, egyben lehetőséget ad a jutalmazásra is. Az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű, beilleszkedésű, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink –nehézségeik és problémáik ellenére – egyes területeken tehetségesek, megtámogatva pedig sikeresek lesznek. Személyiségük diszharmóniája a sikerélményeken, az oktatástól eltérő tevékenységi területeken keresztül rendezhető. Ezt kell kihasználnunk, kiaknáznunk. Foglalkozások, lehetőségek a cél eléréséhez:

- sportköri részvétel,
- művészetoktatás,
- diákönkormányzati rendezvények: farsang, diáknap stb.
- énekkar,
- csoportos versenyek /integráció az integrációban/, mely főleg praktikus ismeretűek – komplex tanulmányi verseny,
- számítástechnikai tevékenységek,
- szabadidős foglalkozások – színház és múzeumlátogatás,
- „Kis matematikusok " vetélkedő, versmondó verseny
- tanulmányi kirándulások,
- felkészítés középiskolai tanulmányokra,
- személyes beszélgetések, a biztatás, a jutalmazás megfelelő formáinak megkeresése.

Gyermek- és ifjúságvédelem

A gyermekvédelem rendszerébe tartozó és sajátos nevelési igényű, beilleszkedési tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulói népesség gyakran egybeesik. Ennek függvényében készül el a Pedagógiai Program e fejezete. Ez az összefüggés indokolta, hogy együtt dolgoznak a rehabilitálók, fejlesztők és a gyermekvédelmi felelős. Iskolai gyermekvédelmi

tevékenység a fentieket figyelembe véve három területre terjed ki. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére.

Alapelve:
- a tanulók mindenekfelett álló érdeke,
- hátrányos megkülönböztetés elkerülése,
- tanulókat megillető jogok érvényesítése.

Szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenység
A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók sok esetben szociális hátránnyal is küzdenek. Esetkezelésük sajátossága indokolja, hogy rendszeres tevékenységi forma legyen az integrációt felvállaló iskolánkban
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás differenciált megszervezése, a pozitív diszkriminációs eszközök kihasználása,
- magántanuló részére fejlesztő egyéni foglalkozás szervezése,
- kompetenciánk határain túlmutató esetekben felajánljuk a szülőknek szakemberek és különböző terápiás gondozásra jogosult intézmények segítségét.

Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az iskolai gyermekvédelem célja és feladatai

Az iskolai gyermekvédelmi feladatok ellátásának céljai *azonosak az iskola céljaival. Sajátos eszközei* azonban:
- a veszélyeztetett, a halmozottan hátrányos helyzetű, és hátrányos helyzetű gyermekek életkörülményeinek megismerése, szükség esetén a lehetőség szerinti javítása, a nehézségek enyhítése;
- a felnőttkori devianciák kialakulásának megelőzése érdekében felvilágosító, megelőző tevékenység folytatása;
- támogatás nyújtása a rászoruló, hátrányos helyzetű családoknak gyermekeik neveléséhez;
- a különböző normatívák, támogatási rendszerek felhasználásával a szociális hátrányok enyhítése is tevékenységünk része (étkeztetés, tankönyvi támogatás);
- a pedagógus szoros kapcsolata a családokkal, mely elősegítheti a hatékony és gyors lépések megtételét;
- egyedi esetekben kapcsolatfelvétel és intézkedések kezdeményezése a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve az illetékes gyámhatóságnál, a Roma Nemzetiségi Önkormányzatnál;
- a gyámhatóság munkájának segítése véleményezés, tájékoztatás, jelentés adásával.

A gyermekvédelem módszerei

- a tanulók szociális hátterének ismeretében egyéni és személyes nevelési módszerek megtalálásával segítségnyújtás a gyermekeknek;
- a tanulók, a szülők érzelmi megnyerése, mely nagymértékben elősegítheti a tevékenység sikerességét;
- kedvező iskolai élmények nyújtása a gyermek ártalmas élményeinek ellensúlyozására;
- értékközvetítésre való törekvés az érintett tanulók esetében;

- meghatározó szerepe miatt az iskolába járás megszerettetése a gyenge eredményű, helytelen magatartású gyermekekkel is.

A gyermekvédelmi felelősök feladatai

A gyermekvédelmi felelősök alapvető feladata az osztályfőnökök, pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkájának segítése. Ezen belül a feladatai közé tartozik:

- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak;
- családlátogatásokon való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében;
- a veszélyeztető okok esetén kapcsolatfelvétel a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálata munkatársaival;
- a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálata tevékenységének segítése;
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése;
- az egészségnevelési feladat részeként a kábítószer-ellenes program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kisérése, szükség esetén intézkedés megtételének kezdeményezése az igazgatónál;
- az osztályfőnökök segítségével kimutatás készítése és annak évente történő felülvizsgálata a veszélyeztetett tanulók adatainak, veszélyeztetettségük okainak feltüntetésével.

Gyermekvédelmi intézkedések, feladatok az iskolában

Tanévenként két alkalommal az *osztályfőnökök feladata* a veszélyeztetett, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a hátrányos helyzetű gyermekek számának ismeretében a következő *intézkedések megtétele*:

- együttműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel;
- intézkedési terv készítése;
- a velük való foglalkozás megszervezése;
- a többi tanuló veszélyeztetettségének megelőzése.

Az iskola által *adható támogatás* lehet:

- segítség a tanulmányban (pl. korrepetálás, szakkörök, fakultációk);
- az életvitel segítése (menza);
- anyagi segítség (szociális ösztöndíj);
- nevelői, osztályfőnöki tanácsadás (tanulónak, szülőnek);
- a család segítése hivatalos ügyekben (pl. kérelem, folyamodvány írása);
- a gyermek patronálása, pártfogása, utógondozása;
- javaslatok készítése a család érdekében gyámügyi vagy más szervekhez;
- közösségi vagy hatósági beavatkozás kérése.

Az iskola gyermekvédelmi *feladatai:*

- támogatás nyújtása – különösen a serdülőkorú diákoknak – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozási szokások) felvételének megelőzésében;
- drogprevenciós előadások szervezése osztályfőnöki órán;
- a jogszabályi változások figyelemmel kísérése, rendszeres ismertetése, megbeszélése a nevelőtestület tagjaival;

- annak megakadályozása, hogy a gyerekek bűncselekmény áldozatává vagy elkövetőjévé váljanak, valamint annak tudatosítása, hogy az érintett tanulók forduljanak bizalommal a tanáraikhoz, a rendőrséghez, ha arra szükségük lenne;
- az egészséges életmód szokásrendszerének kiépítése: osztályok egészségi állapotának feltérképezése az iskolai védőnő segítségével, speciális egészségügyi, szexualitást érintő osztályfőnöki órák szervezése a biológiatanár és az iskolaorvos segítségével;
- az igazolatlan mulasztások lehetőség szerinti megelőzése, csökkentése;
- a sokat hiányzó vagy gyakran mulasztó tanulók fokozott figyelemmel kísérése az osztályfőnökök által, a hiányzás okainak feltárása, és ha szükséges, megszüntetése;
- a túlkoros tanulók tankötelezettségének fokozott figyelemmel kísérése mind a szaktanárok, mind osztályfőnökök, mind az iskolavezetés részéről, számukra minden lehetséges eszközzel előbbre jutásuk segítése.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az iskola által nyújtott szociális szolgáltatások

- tanítási napokon már 6,45 órától tartó nyitva tartás az iskola minden épületegységében;
- reggeli tanári ügyelet biztosítása minden épületben 7,20 órától;
- a központi épületben olyan iskolai büfé működtetése, melynek termékei az egészséges táplálkozást biztosítják „Gyermekbarát büfé”;
- szervezett étkeztetés (ebéd, uzsonna) biztosítása térítési díj ellenében;
- a tanulók figyelmének a különböző szintű pályázatokra történő felhívása, és segítségnyújtás a pályázat elkészítésében;
- a különböző egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése az iskolaorvos és a védőnő segítségével;
- logopédiai ellátás biztosítása;
- gyermek- és ifjúságvédelemi feladatok felvállalása;
- tanév végén tanulmányi-, tanév elején szociális ösztöndíj odaítélése.

További *fejlesztési tervek, irányok*: mivel a rossz szociális helyzet, a családok működési zavara, a szülők devianciája, műveltségének hiánya miatt nő a veszélyeztetett gyerekek száma, ez az iskolától a *mentálhigiéniai funkciójának kiteljesítésé*t követeli meg. Ezért *követő és preventív stratégiát* is alkalmazva a tanulókat olyan tudásanyaggal és gyakorlattal látjuk el, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy világos döntéseket hozzanak (testi-lelki-szociális) egészségükkel kapcsolatban.

A szociális nehézségek enyhítését segítő tevékenységek

Iskolánk valamennyi pedagógusa egyik legfőbb feladatának érzi a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásán túl *a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, megszüntetésében* végzett tevékenységet. A gyermekek személyiségének feltérképezéséhez alapvetően fontos a családi környezet megismerése, ezért szoros kapcsolatot igyekszünk kiépíteni a szülői házzal. A személyes kontaktus megteremtése ez esetben a *kölcsönös bizalomhoz vezető út* egyik módja.
A szocializációs zavarok, devianciák felismerése sokszor igen egyszerű, máskor szinte lehetetlen. A *probléma-megelőző gyermekvédelem* érdekében alapvetővé vált a mindenkori

szociális állapot felmérése, nyomon követése, az eredmények értékelése és a tendenciák megállapítása.
Így az iskolában nem csak a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (az aktuális tanév október 1-jei állapota alapján) gyermekek számának változását kell figyelnünk, illetve ezekből adódó zavarok kezelését kell megkezdenünk, hanem a nehéz körülmények között élő, a munkanélküli családtaggal bíró, vagy a szülők nélkül felnövő gyermekek arányára és az ebből adódó gondjaikra is maximális odafigyeléssel kell lennünk. A munkanélküliség egyre nagyobb számban érinti tanulóinkat, ennek következtében anyagi gondokkal is sok családnak szembe kell néznie.

A szociális hátrányok enyhítésére iskolánkban *több lehetőség adott*. Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése már az iskolakezdéstől - az első osztályosok bemeneti mérése alapján - megtörténik, és folytatódik a 2-8. évfolyamokon. Ezen túlmenően az alábbi tevékenységek és szervezési feladatok ellátása biztosítja a fenti a szociális hátrányok enyhítését:

- a felzárkóztató órák szervezése;
- a tanórán kívüli ellátás és diákétkeztetés biztosítása a rászorulóknak;
- differenciált tanulásszervezés;
- kooperatív technikák alkalmazása;
- tevékenységközpontú pedagógiák;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni, illetve csoportos használata;
- a pedagógusok és a tanulók személyes, segítő kapcsolata;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a rendszeres családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- az iskolai gyermekvédelmi felelősök tevékenysége;
- alapítványi és pályázati segélyek és jutalmazások;
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek;
- a jogszabályban előírt útmutatás alapján a szociálisan rászorulók további anyagi támogatásban részesülhetnek, mint pl. kedvezményes étkezési hozzájárulás, ingyenes tankönyv biztosítása.

A tanórán kívüli nevelés területe

A tanórán kívül folytatott tevékenység céljai megegyeznek az iskola céljaival. Az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott célok és feladatok kijelölik e nevelési célok feladatait is.
A tanórán kívüli nevelés alapvető feladata, hogy a gondjaira bízott gyermekek számára *biztonságot adjon és segítse* a gyermek sikeres iskolai életét.

A tanórán kívüli foglalkozásokon a következő *fejlesztési területek*et különböztetjük meg:

- a társas kapcsolatok fejlesztése;
- az egészséges életmódra nevelés;
- a mindennapi testedzés biztosítása;
- az önálló ismeretszerzésre, tanulásra nevelés;
- a szabadidő önálló felhasználására történő nevelés;
- a környezetvédelmi nevelés.

A nevelési területek nem választhatóak el egymástól, mivel szorosan összefüggenek. A tanuláshoz szükséges készségek, képességek kialakítása, korrekciója, megszilárdítása egyik

fontos színtere lehet szabadidőben a napközi otthon. A fejlesztés számára a legkedvesebb tevékenység a JÁTÉK, mely segíti többek között az adott szabályok megértését, betartását, a finom- és nagymozgás lehetőségét, a feladatértést és a feladattartást.

3.7 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákönkormányzat jogkörei

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeiknek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik.

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskola osztályközösségében megválasztott osztálytitkárokból (osztályonként 2 fő) álló diákönkormányzat vezetősége, illetve annak választott tisztségviselői (titkár és titkárhelyettes) érvényesítik. Az iskolai diákönkormányzat a magasabb rendű jogszabályokban megfogalmazott jogkörökkel rendelkezik, amelyek a következők:

- döntési;
- véleményezési;
- javaslattevő.

Döntési jogkör

- a tanulóközösségek dönthetnek saját közösségi életük megtervezésében, szervezésében, ellenőrzésében, értékelésében;
- képviselőjük, tisztségviselőjük személyéről és ezek megbízatásának visszavonásáról;
- a diákönkormányzat dönt a nevelőtestület véleményének meghallgatásával saját működéséről és szerveinek hatásköréről;
- a DÖK döntési jogköre, hogy mire költi a rendelkezésére álló pénzt;
- egy tanítás nélküli munkanap (Iskolai Gyermeknap) programjáról;
- az iskolaújság, iskolarádió létrehozásáról, működtetéséről.

Véleményezési jogkör

- a munkarendnek a tanulókat érintő kérdéseiben;
- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt (2011. évi CXC. 48§ (4);
- a tanórán kívüli foglalkozás formáinak meghatározásában;
- szervezett vélemény-nyilvánítás formáiban;
- jutalmazási elvekben;
- fegyelmező intézkedésekben;
- hagyományápolásban.
- létesítmények használati rendjében;
- egy helyiség biztosításában, illetve megvonásában a DÖK részére;
- a tanulók kitüntetésében és jutalmazásában;
- az iskolai házirend elfogadásakor és módosításakor (2011. évi CXC. 48§ (4);.
- az intézmény munkájának, helyzetének elemzésében, értékelésében;
- beszámolók elfogadásában;
- könyvtár, sportkör működési rendjében;
- pályázatok, versenyek megszervezésében;

- fegyelmi ügyekben;
- az iskolában lévő létesítmények használatában;
- tanórán kívüli foglalkozások meghatározásában;
- ünnepélyek szervezésében, hagyományépítésben.

Javaslattevő jogkör

A tanulóközösségek javaslatot tehetnek az iskolai élettel kapcsolatos problémák mindegyikének megoldására.

A tanulói képviseleti rendszer az osztálytitkárokon, és az iskolai diákönkormányzaton keresztül, illetve érdekvédelmi szervek útján működik.

Véleménynyilvánítás

A tanulók szervezett véleménynyilvánításának és tájékoztatásának fóruma a diákközgyűlés. Megtartásának idejét a tanév helyi rendje tartalmazza. A diákközgyűlés napirendjét az igazgató és a diákképviselő közösen állapítja meg. A napirend nyilvánosságra hozatala az osztályokban a faliújságon és iskolarádión keresztül történik.

A diákközgyűlésen jelen vannak a nevelőtestület képviselői. A diákközgyűlés levezető elnöke a diákönkormányzatot segítő tanár. A tanulók részére az igazgató ad tájékoztatást.

Az iskola életével kapcsolatos kérdéseket a diákönkormányzat segítő tanár közreműködésével a közgyűlést megelőzően írásban is eljuttathatja az iskola igazgatójához. Írásban, illetőleg a szóban feltett kérdésre az illetékes vezető ad érdemi választ.

A rendkívüli diákközgyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője a javasolt napirend megjelölésével a segítő tanár útján kezdeményezi az igazgatónál.

A tagintézmény-vezető a kezdeményezéstől számított 15 napon belül intézkedik a rendkívüli diákközgyűlés összehívásáról a napirend közzétételével. Ha az igazgató a rendkívüli diákközgyűlés összehívását nem tartja szükségesnek, gondoskodik a kezdeményezést kiváltó kérdés más úton való megnyugtató rendezéséről.

A tanulók egyénileg más keretek között is nyilváníthatnak véleményt a velük kapcsolatos dolgokról. Véleményt nyilváníthatnak osztályfőnöki órákon, elmondhatják problémáikat szaktanáraiknak, napközis nevelőiknek. Bedobhatják írásba foglalt véleményüket – névvel és osztály megjelöléssel ellátva – az első emeleti folyosón elhelyezett „Véleménygyűjtő ládába”.

Írásos véleményt és javaslatot nyújthatnak be (és erre választ kérhet) az iskola igazgatójához. A választ 14 munkanapon belül kell megkapniuk.

Tájékoztatás

A tanulók tájékoztatásának szóbeli és írásbeli formáját alkalmazzuk.

Szóbeli tájékoztatást adhat a nevelőtestület minden tagja. Rendszeres tájékoztatási kötelezettsége van az osztályfőnököknek.

A diákjogokat, az érdekvédelmet érintő kérdésekről a DÖK felnőtt segítője ad tájékoztatást.

A pályaválasztási, továbbtanulási kérdésekről az osztályfőnökökön kívül a felsős igazgatóhelyettesnél lehet érdeklődni.

Szociális kedvezmények igénybevételének lehetőségeiről a gyermekvédelmi felelős, vagy az igazgatóhelyettesek adnak tájékoztatást.

A térítési díjakról, pénztári befizetésekről a gazdasági irodában lehet felvilágosítást kérni.

Szóbeli tájékoztatásra felhasználhatja az iskolarádiót az iskola valamennyi pedagógusa.

Írásbeli tájékoztatás eszköze az intézetben elhelyezett faliújság. Felhasználható iskolai rendezvények, pályaválasztási események, ünnepélyek, iskolán kívüli – a nevelési elveinkkel nem ellentétes – programok közzétételére.

Az iskolaújság megjelentetéséért a diákönkormányzat felelős. A sokszorosítás lehetőségét az iskola biztosítja. Törekedni kell az önköltséges előállításra.

3.8 A kapcsolattartás formái a szülőkkel, tanulókkal és az iskola partnereivel

Az iskola nyilvánossági rendszere

Az iskola nevelőtestülete megkülönböztetett figyelmet fordít arra, hogy *tájékoztassa környezetét* az iskola életének különböző területeit érintő kérdésekről. Az intézményben folyó oktató-nevelő munka értékelése a tanévnyitó-, a félévi- és a tanévzáró *értekezlete*ken történik. Az előbbi, kiemelkedő tanulmányi- és sporteredményekről és az iskoláról szóló, a város lakosságát érintő beszámolók rendszeresen megjelennek az iskola honlapján, a helyi önkormányzati hírlevélben, a *Kisbíró*ban, és a helyi TV-ben.

A fenntartó Református Egyházközségnek a pedagógiai munkáról, a személyi és tárgyi feltételek alakulásáról, az intézmény gazdálkodásáról minden évben beszámol. Az értekezletekről készült jegyzőkönyvekbe és a jelentésekbe mindenki számára biztosított a betekintés.

Az évente megjelenő *Mi újság?* című, diákok által - tanári segítséggel - írt és szerkesztett lapból az érdeklődők megtudhatják, hogy mi újság az iskola életében, a szabadidő és a sport területén, hogyan látják a gyerekek „második otthon”-ukat az ő szemüvegükön át.
A minden évben hagyományosan megrendezésre kerülő Arany-napok rendezvénysorozat tiszteletére rendkívüli „beköszönő” számmal jelentkezik a *Mi újság?*

Az egységes informálást biztosítják az *osztályfőnöki órák*, valamint minden szünetben azok a pedagógusok, akik a tanári ügyeleti beosztásnak megfelelően a szüneteket a tanulók körében töltik.

Nagy hagyománya van az iskolában a *faliújságok*nak. Nemcsak az osztályok, hanem minden iskolaegység, valamint az Arany Diák Alapítvány is rendelkezik a nagy nyilvánossághoz szóló hirdetőtáblával.

Évente egy alkalommal kerül sor *iskolagyűlés*re, a diákönkormányzat havonta - illetve szükség szerint - ülésezik. A tanulók részére minden héten egy alkalommal iskolaépületenkénti tájékoztatást, értékelést tartunk.

A szülők szóbeli tájékoztatásának színterei az előző fejezetben említett fogadóórák, szülői értekezletek, szülői munkaközösségi értekezletek, nyílt napok, családlátogatások, olyan iskolai rendezvények, melyek keretei között a tartalmas időtöltés mellett a gyermekeik előmeneteléről is tájékoztatni tudjuk őket. A szülők a KRÉTA elektronikus naplóból folyamatosan tájékozódhatnak a tanulmányi előmenetelről.

Említést kell tenni a tanköteles korú óvodások szülei részére tartott *óvodai tájékoztató*ról. Az iskolaválasztás előtt a szülők minden, számukra érdekes információt megkaphatnak az iskola életéről, képzési rendszeréről, a gyermekeik előtt álló nyolc év lehetőségeiről.

A leendő első osztályos gyerekek szüleinek tájékoztatását különböző formákban valósítjuk meg. Minden évben kiadványt szerkesztünk, amelyben röviden bemutatjuk képzési kínálatainkat, ismertetjük a fenntartó által engedélyezett indítható első osztályok számát, az *„OvIskola”* foglalkozások programját, a *nyílt tanítási napok* beosztását. Az őszi hónapokban kezdetét veszik a Mozogni jó! foglalkozások, melyeken a játékosság és a mozgásfejlesztés kerül előtérbe.

Az *„OvIskola”* nevet viselő programunkon a téli-tavaszi időszakban délután biztosítunk arra lehetőséget, hogy az érdeklődő gyermekek és szüleik játékos foglalkozások keretében megismerkedhessenek az iskola belső viszonyaival, az alkalmazott tankönyvekkel, az iskolaépületekkel, tornatermekkel és a leendő tanítónőkkel. Augusztusban „*Beszoktató*” tábort szervezünk az iskolába lépő gyerekeknek.

Búcsúzó nyolcadikosaink minden évben *„Ballagási emlékfüzet”*-et kapnak. Ebben a kiadványban köszönünk el végzős diákjainktól.

Az iskola kapcsolatai

A Református Egyház különböző szintű oktatási és egyéb szervezetivel az előírásoknak megfelelően tartjuk a kapcsolatot, adatokat szolgáltatunk, szakmai és egyházi jellegű együttműködést folytatunk. Természetesen legszorosabb, napi kapcsolatunk a Kisújszállási Református Egyházközséggel, mint iskolánk fenntartójával van. A gyülekezet életében iskolánk tanárai, szülők és tanulók is egyre többen részt vesznek. A két elődiskola egyesülése után ennek további erősödése kívánatos, és számítunk is rá.

Az iskola tartós szakmai kapcsolatot tart fenn a *Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központtal*, valamint a *Református Pedagógiai Intézet*tel. Az iskola pedagógusai rendszeresen részt vesznek

a szakmai szolgáltatást végző intézet fórumain, továbbképzésein. További együttműködés alakult ki a tanulók tantárgyi versenyeztetése területén.

Számottevő kapcsolatként jegyezzük a *Jász–Nagykun-Szolnok Megyei Diáksport és Szabadidő Egyesülettel* évek óta fennálló összeköttetéseinket. A református egyház sportszövetségével meglévő, szintén gyümölcsöző kapcsolatunk is jelentős. Fontos az együttműködés a tanulók versenyeztetése, a szakmai segítség és tapasztalatcsere szempontjából.

Az iskola testnevelő tanárai a felső tagozatban, tanítói az alsó tagozatban évente két alkalommal végzik el a törvényi előírásoknak megfelelően a tanulók fizikai felkészültségének, teljesítményének mérését és értékelését. Az intézet külön felkérésére rendszeresen közreműködik iskolánk az emelt szintű testnevelés órákon részt vevő tanulók képesség-felmérésében.

A *Nagykun Baptista Oktatási Központ intézményeivel fennálló* vezetői szintű kapcsolatok kiszélesítésével kellene törekedni a két iskola jobb együttműködésére. Célszerű lenne rendszeressé tenni a szakmai-pedagógiai rendezvények kölcsönös látogatását a két nevelőtestület között.

Továbbra is kezdeményezünk mindkét általános iskola felé a sportversenyeken túl a tanulók között - a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan - tanulmányi megmérettetéseket és kulturális rendezvényeket.

A városunkban működő *Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium*mal szoros kapcsolat alakult ki, a család-otthonokban élő gyermekek egy része iskolánk tanulója. A megyei Pedagógiai Intézetben működő *Jász-Nagykun*-Szolnok *Megyei* Pedagógiai *Szakszolgálat* javaslatára kölcsönös áttelepítések történnek intézményeink között.

Szoros a kapcsolat a városban működő középfokú intézményekkel. Az általános iskolát elvégző tanulók nagy többsége - eredményétől függően - a *Móricz Zsigmond Református Kollégium*ban, valamint a *Nagykun Baptista Oktatási Központ Általános Iskola, Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium* intézményében tanul tovább. A jó kapcsolat további eleme egymás lefedetlen óráira történő pedagógusok biztosítása („áttanítás”), illetve egymás tereinek (sportpályák, tornatermek), technikai eszközeinek kölcsönös, díjtalan használatának biztosítása.

A *Baptista Alapfokú Művészeti Iskola m*indhárom tanszakon egyre szorosabb az együttműködés iskolánk, és a művészeti iskola között.

Hasonló szoros tartalmi együttműködés jellemzi az *óvodák*kal kialakult kapcsolatot is**.** Ezek közös szakmai továbbképzésekben, nyílt órák és napok, különböző rendezvények kölcsönös látogatásában nyilvánulnak meg.

A városi *Vigadó Kulturális Központtal* meglévő szerves kapcsolat közös rendezvényekben, egymás eszközeinek, felszereléseinek díjtalan használatában nyilvánul meg.

Iskolánk tanulóinak nagy része rendszeres látogatója a *Papi Lajos Alkotóház* művészeti kiállításainak osztályfőnöki-, rajzórák keretében, illetve napközis szabadidős csoportfoglalkozás alkalmából.

A város magyarlakta testvértelepüléseinek iskoláival tartott kapcsolataink közül kiemelkedik az erdélyi *Négyfalu* és a vajdasági *Pacsér* településekkel folytatott együttműködés, melyet az egyik elód intézmény, az Arany János Általános Iskola 2004. március 15-én kötött szerződésünk testvériskolai szintre emelt. Ezen belül kiemelten a pacséri általános iskolával, és az ottani Református Egyházközséggel, a négyfalui Zajzoni Rab István Középiskolával, és a Barcasági Csángó Alapítvánnyal.

Az *Kumánia Gyógyfürdő Kft.* biztosítja az iskolaorvos lelkiismeretes munkájával a védőnői szolgálaton keresztül a tanulók testi-fizikai fejlődésének rendszeres ellenőrzését és figyelemmel kísérését, balesetek, betegségek esetén a gyerekek szakszerű ellátását, és az iskolai fogászat újbóli bevezetését.

A *Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ* alapfeladatán, a nehéz anyagi helyzetben lévő családok támogatásán túl elsősorban tanulmányi kirándulásokhoz, nyári táborozásokhoz, tankönyvvásárláshoz nyújt anyagi segítséget tanulóinknak, szüleiknek. E mellett a magatartási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek problémáinak megoldása az említett szolgálat és az iskola egyre szorosabb együttműködésével, szakemberek bevonásával történik.

A *Városvédő és - Szépítő Egyesület* Ifjúsági Tagozata magába tömöríti azokat a tanulókat, akik szeretik a szépet, az igényes környezetet, és ezért hajlandók is tenni. A hagyományos nyári táboraikban minden évben 25-30 tanuló és a tevékenységüket egyre több szervező pedagógus vesz részt a város különböző részein történő munkálatokban.

A *Kisújszállási Sportegyesület*, valamint a *Súlyemelő és Szabadidő Sportegyesület* nem csak az emelt szintű képzésben részt vevő diákjaink versenysport lehetőségeit biztosítja. Tanulóink segítségükkel kiemelkedő megyei és országos szintű eredményeket értek el asztalitenisz, atlétika, kosárlabda, labdarúgás, tenisz, sakk, súlyemelés sportágakban.
Nevelőmunkájukat az elmúlt években több megyei és országos bajnoki cím, Diákolimpiai első helyezés dicsérte.

A város *vállalkozói* által nyújtott segítség, jelentős szerepet játszik az iskolai alapítványok és diákszervezetek működésének zökkenőmentességében. Támogatásuk hiányában nem lehetne ilyen változatos és színes szabadidős programokat szervezni, nem volna mód és lehetőség ennyi tanulónak ösztöndíjat nyújtani. Összefogásuk legeredményesebb és leglátványosabb színterei az alapítványi bálok, iskolai rendezvények, ahol bizonyítják önzetlen, pozitív hozzáállásukat.

Kapcsolattartás a szülőkkel

A szülőkkel kialakult kapcsolat, jelentős szerepet tölt be minden pedagógus munkájában. A szülők többsége *igényli* a részvételi lehetőséget az iskola életében. Ezt bizonyítja, hogy nagy számban jelennek meg az intézmény ünnepségein, rendezvényein (tanévnyitó- és záró ünnepség, farsang, iskolai gála, ballagás). Sajnos, a szülők egy csoportjával fenntartott kapcsolat időnként formális, felszínes, egyoldalú. Ezekkel a szülőkkel partneri viszonyt, tartalmas együttműködést nem mindig sikerül kialakítani. Ezért igyekszünk olyan, a szülők számára is hasznos, érdekes programokat kínálni, melyek során a gyermekeik iskolai előmenetelét is értékelni tudjuk.

Nagy örömünkre szolgál, hogy a szülők döntő többsége tisztában van a jogszabályokban rögzített *kötelességei*vel. Ennek megfelelően biztosítják a gyerekek tankötelezettségének teljesítését, jogaik érvényesítését. Tőlük telhetően megtesznek minden elvárhatót a gyermekük fejlődéséért, ennek érdekében rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a pedagógusokkal,

elősegítik a gyermekük közösségbe történő beilleszkedését, az iskola, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.

„A szorgalmi időszakban (adott oktatási év szeptembertől, júniusig) kéthavonta egy alkalommal (adott hónap első hétfőjén) *fogadóóra*, évi – minimum - két esetben *szülői értekezlet* biztosít lehetőséget pedagógus és szülő személyes találkozására. A fogadóórák célja egymás kölcsönös megismerésén túl az, hogy a szülők naprakészen tájékozottak legyenek gyermekük eredményeiről, fejlődéséről, az általuk nem ismert iskolai eseményekről, meghívottként az iskolai védőnő és pszichológus is jelen van. A szülői értekezleten – már szélesebb körben – a szülők megismerhetik az adott tanulócsoport közösséget érintő problémáit, örömeit, aktuális feladatait, történéseit."

A KRÉTA elektronikus napló hozzáférést biztosítjuk, valamint elektronikus üzenetek útján is kommunikálunk szükség szerint.

A tanulócsoportonként megszervezésre kerülő *nyílt napok*on a szülőknek módjuk nyílik a tanórai munka, a napközis tevékenység, így gyermekeik foglalkoztatásának megtekintésére, egy-egy új módszer, tankönyv tanórai használatának megismerésére.
Az osztály tanulmányi kirándulásain, túráin, klubdélutánokon, farsangok alkalmával, iskolai kulturális *rendezvények*en kötetlenebb formában is mód nyílik együttműködni azokkal a szülőkkel, akik erre igényt tartanak.

Az alsó tagozatos osztálytanítók és a felső tagozatos osztályfőnökök rendszeres *családlátogatás*ok alkalmával ismerkednek meg a gyerekek otthoni körülményeivel, szűkebb környezetükkel. Az osztályfőnökök a gyermekvédelmi felelősökkel közösen keresik meg a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek családjait, és ajánlják fel a segítségnyújtás különböző lehetőségeit. Szükség esetén felhívják a *Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ* szakembereinek a figyelmét a tapasztalt nehézségre.

Az *„Oviskola*" foglalkozások alkalmával nem csak a gyermekekkel ismerkednek meg a foglalkozásokat tartó pedagógusok és az iskolavezetés tagjai, hanem ez az időszak jó kapcsolat kialakulását is lehetővé teszi a szülők és a leendő tanítók és a vezetők között.

Kapcsolattartás a tanulókkal

A tanulók érdekképviseletét a *diákönkormányzat* fogja össze. Az alsó és a felső tagozatos tanulók autonóm diákönkormányzati testületet alkotnak. Ennek keretein belül az l-4. osztályosok feladata még csak az, hogy felkészüljenek a diákönkormányzati tevékenységre. A 5-8. évfolyamon az osztályokra egységesen érvényes megbízotti rendszer szerint az osztálytitkárok alkotják az Arany János Általános Iskola Tagintézmény Diákönkormányzatának vezetőségét. Ők választják maguk közül a testület titkárát, delegálnak tagokat az iskolaszékbe, az alapítványok kuratóriumaiba, gyakorolnak felügyeletet a saját munkacsoportjaik felett. A munkacsoportok, valamint az ügyelet, az iskolai média, az iskolaújság, a sportélet gyermekfelelősei rendszeresen beszámolnak a diákönkormányzat előtt a végzett tevékenységükről.

A diákönkormányzat vezetése hivatott összegyűjteni, majd a diákönkormányzatot segítő tanárnak átadni azokat az iskola bármely területével összefüggő *kérdések*et, *megoldásra váró problémák* leírását, amelyekre a tanulók az iskolavezetés részéről választ, illetve megoldást várnak. A kérdés és a problémafelvetés jellegétől függően a választ a diákönkormányzat, illetve

a kérdést feltevő tanuló vagy közösség közvetlenül kapja meg az iskolavezetéstől. A felvetett téma súlyától és az érintett tanulók számától függően - szükség esetén - iskolagyűlést hívunk össze az álláspontok és a megnyugtató megoldás érdekében.

Az iskola nevelőtestülete és a diákok képviselői *együttműködési megállapodás*ban rögzítették az együttélés és - munkálkodás alapvető szabályait.
Ezen túlmenően a gyermek megbízottak (osztálytitkárok) észrevételeiket, javaslataikat közvetlenül is közölhetik az igazgatóval.

3.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A fenti jogszabályban foglalt szabályozás szerint

- tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)
- és az értékelés rendjét a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A tanulmányok alatti vizsgák célja

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

Általános szabályok

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:
- osztályozó vizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javító vizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:
- aki osztályozó vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- aki különbözeti vizsgára jelentkezik
- aki a nevelőtestület határozatával javítóvizsgát tehet

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira. A vizsgaszabályzat határozatlan időre szól.

Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli, vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai Programja alapján.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A tanulmányok alatti vizsga - ha azt az iskolában szervezik - vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal bízza meg.

A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért, ennek keretében

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

A vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

A vizsgabizottság munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során

- dönt minden olyan, a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe,
- írásban kiadja az előírt megbízásokat, szükség esetén gondoskodik a helyettesítésről,
- ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását,
- minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan, pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató pedagógus által értékelhetően - így különösen rajz, műszaki rajz, festmény, számítástechnikai program formájában - kell elkészíteni.

A tanulmányok alatti vizsgán a nemzeti köznevelési törvény 47. §-nak hatálya alá tartozó tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az Intézmény nem a Pedagógiai programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

Osztályozó vizsga

Az intézmény osztályozó vizsgáit a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző vagy az azt követő két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak, ha

a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
c) a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésben meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
d) a tanuló a félévi, illetőleg év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsga elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

Különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdeni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

Javító vizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.
A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a kormányhivatal szervezi. A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 73. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak.

A kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Tanulmányok alatti vizsgák szervezésének legfontosabb alapelvei

A vizsgabizottság minimum három főből áll. Az általa ellátandó feladatok: elnök, kérdező tanár, ellenőrző tanár. Az elnök felel a szabályok betartásáért, ellenőrzi a vizsgázók adatait, vezeti a jegyzőkönyvet, ha kell szavazást rendel el.
A kérdező tanár(ok)nak csak megfelelő tanári végzettséggel lehet, lehetőség szerint ne az kérdezze a tanulót, aki vizsgára küldte. Az igazgató felel a vizsgák szabályos lebonyolításáért.
Az ellenőrző tanár lehetőség szerint szakos tanár, felel a vizsga szabályszerűségéért.

Írásbeli vizsgák általános szabályai

Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék, a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.

A feladatlapot
- az iskola pecsétjével kell ellátni
- fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését

- fel kell tüntetni a tanuló nevét
- fel kell tüntetni a dátumot

A feladatlap megoldásának ideje 45 perc.

A vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló magával hozhatja, illetve az intézmény biztosítja.
Ha a vizsgázó az írásbelin szabálytalanságot követ el, a felügyelő tanár e tényt jegyzőkönyvben rögzíti, és felvezeti a feladatlapra és jelenti az igazgatónak.

Az írásbeli vizsga javítása
- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapja és értesíti az igazgatót.

A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó szakértői bizottság szakvéleményével megalapozott kérésére, az igazgató engedélye alapján a vizsgázó számára
- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb 20 perccel meg kell növelni,
- lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet,
- a szóbeli vizsgát írásban teheti le.

Ha a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó a szóbeli vizsgát írásban teszi le, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc percet kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani. A pótló vizsga - szükség esetén újabb pihenőidő beiktatásával - harmadik vizsgaként is megszervezhető.

A szóbeli vizsga általános szabályai

- egy napon három szóbeli vizsga tehető le
- a vizsgázónak a vizsga előtt minimum 10 perccel kötelező megjelennie
- a vizsgák ideje alatti várakozáshoz lehetőség szerint pihenő helységet kell biztosítani.
- a szóbeli vizsgán minden vizsgázó tételt húz, a tantárgyakhoz kapcsolódó segédeszközökkel készül az önálló feleletre
- a felkészülési idő legalább 20 perc, kivétel az idegen nyelv ahol nincs felkészülési idő
- a felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja
- a felelet maximum 15 percet tarthat
- ha a vizsgázó az adott tételből, kérdésből teljes tudatlanságról tesz tanúbizonyságot, egy alkalommal póttételt húzhat, pótkérdést kaphat
- ha a vizsgázó pótkérdést kapott, a minősítést a póttételre adott felelet alapján úgy kell kialakítani, hogy az elért pontszámot meg kell felezni.
- két tantárgy között a vizsgázó pihenőidőt kérhet

- ha a szóbelin a vizsgázó szabálytalanságot követ el, az elnök figyelmezteti, jegyzőkönyvet készít és a vizsgabizottság a dönt a szóbeli eredményéről
- szabálytalanságok esetében a vizsgabizottság elnöke értesíti az igazgatót, aki a törvények alapján dönt.

Gyakorlati vizsga általános szabályai

- a gyakorlati vizsga esetén kötelező a vizsgázót tájékoztatni a gyakorlati vizsga rendjéről
- a gyakorlati vizsgarészt a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.
Vizsgatárgyak részei:

Irodalom	írásbeli + szóbeli vizsga
Magyar nyelvtan	írásbeli + szóbeli vizsga
Történelem	szóbeli vizsga
Idegen nyelv	írásbeli + szóbeli vizsga
Matematika	írásbeli vizsga
Fizika	szóbeli vizsga
Földrajz	szóbeli vizsga
Biológia	szóbeli vizsga
Kémia	szóbeli vizsga
Informatika	gyakorlati vizsga
Testnevelés	gyakorlati vizsga
Ének-zene	szóbeli vizsga
Technika	írásbeli + gyakorlati vizsga
Hit- és erkölcstan	szóbeli vizsga
Egyházi ének	szóbeli vizsga
Dráma	szóbeli vizsga
Hon- és népismeret	szóbeli vizsga

Jogorvoslati lehetőség

Az intézményben lefolytatott vizsgákkal kapcsolatos jogorvoslati lehetőség a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben, valamint a nemzeti köznevelési törvény vizsgákra vonatkozó részeiben található.

3.10 A felvételi eljárás és az átvétel helyi szabályai

Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei

Az iskola hivatalos beiskolázási körzete: **Kisújszállás város területe és a környező települések**
A törvényi előírásoknak megfelelően - az óvodai, illetve szakértői vélemények alapján - az *iskolaérett gyerekek* beiratkozhatnak az első osztályba. A beiskolázás feladatainak ellátásában az iskola kijelölt pedagógusai szoros kapcsolatot tartanak az óvodákkal, indokolt esetben a nevelési tanácsadóval.

Az első évfolyamra történő beiratkozás feltételét a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 45. §-a szabályozza.

Az *emelt szintű sportcsoport* esetében feltétel a felvételi megfelelés, amely általában a testedzésre vonatkozó tehetségígéret - ami a felvételi előkészítő foglalkozások közben, illetve az ottani eredményesség - alapján igazolható. Elutasított felvétel esetén jogorvoslatért az illetékes kormányhivatalhoz vagy járási hivatalhoz lehet fordulni.

Az első évfolyamba történő beiratkozáson be kell mutatni:
- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a gyermek lakcímet igazoló hatósági kártyáját;
- a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt;
- a nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményt (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta);
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

A 2-8. évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a gyermek lakcímet igazoló hatósági kártyáját;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

Az iskola magasabb évfolyamaiba lépés feltétele, hogy a nappali tagozatos tanuló valamennyi tantárgyból, míg a magántanuló az osztályozóvizsgán – a nemzeti köznevelési törvényben előírt – tantárgyakból legalább elégséges osztályzatot kapjon. Az elégséges osztályzat feltétele a minimum követelmények teljesítése. A tanuló bizonyítványába kerüljön bejegyzésre a nevelőtestület határozata arról, hogy az évfolyam követelményeit teljesítette és magasabb évfolyamba léphet.

Ha a 2.-8. osztályos tanuló a szorgalmi időszak végén egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kap, a nevelőtestület döntésének megfelelően javítóvizsgát tehet. Három vagy több tantárgyi elégtelen esetén a gyermek köteles az évfolyamot megismételni.

Szükség esetén - elsősorban a korábban nem magyarországi, vagy más képzési rendszerű iskolában tanult gyerekek körében - a nevelőtestület különbözeti (osztályozó-) vizsga letételét kérheti, amihez felkészülési időt, illetve szaksegítséget biztosít. **A tanév közbeni iskolaváltásnak külön szabályai nincsenek.** Vitás esetekre a nemzeti köznevelési törvény előírásai érvényesek.

A *továbbhaladás* szempontjából hagyományosan az adott tanév tekinthető az iskolában meghatározó időszaknak. A tanévtől eltérő ütemű továbbhaladásra az igazgató adhat engedélyt. A továbbhaladáshoz szükséges teljesítmény megállapításában a tanári, tanítói módszertani szabadság érvényesül a meglévő követelményrendszer alapján. A folyamatos számonkérés és értékelés, illetve egyes tantárgyak esetében a tanév végi diagnosztikus mérés az irányadó.

Az adott évfolyamon tanórai kereteken kívül szervezett tanulási formákon történő részvétel (három hetet meghaladó projekt) feltétele a továbbhaladásnak, de az ott feldolgozott témakör egyéni feldolgozására a szaktanár az igazgató engedélyével adhat lehetőséget a tanév más időpontjában.

Magasabb szintű iskolába lépés, pályaorientáció

A magasabb (közép-) szintű iskolába lépéshez a megfelelő bizonyítványon kívül az intézmény más értékelő dokumentumot nem állít ki, más feltételt nem támaszt, segítséget nyújt az iskolaválasztásban. A pályaorientációs tevékenység elsősorban az osztályfőnöki órák keretében folyik. Ezen kívül az iskola lehetőséget nyújt a középiskolákban történő látogatásokra, és gondoskodik arról, hogy a továbbtanulásról szóló tájékoztató füzetek kellő számban a tanulók rendelkezésére álljanak.

A Pályaorientációs Mérő- és Támogatóeszközt (POM) a tagintézményünk a 2021/2022. tanévtől beépíti a középfokú beiskolázást segítő tevékenységei közé.
A POM az Oktatási Hivatal által vezetett EFOP-3.2.13-17-2017-00002 azonosító számú, *"Az alap- és középfokú iskolák pályaorientációs tevékenységét, kiemelten az MTMI készségeket és kompetenciákat támogató pályaorientációs szakmai módszertan átfogó megalapozása és fejlesztése"* elnevezésű projekt keretében került kifejlesztésre.

E támogató rendszer használata a fenntartó számára többletkötelezettséget nem jelent."

IV.

Középiskolára vonatkozó nevelési program

4.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Az intézmény célja

A keresztyén értékrend alapján ökumenikus nyitottsággal és elkötelezettséggel Kisújszállás város és a környező települések lakói számára középfokú nevelés-oktatás biztosítása. Az iskola nyitva áll a történelmi egyházakhoz tartozó és felekezeten kívüli, minden középiskolás korú tanuló előtt, akinek szülei egyetértenek azzal, hogy gyermekük keresztyén nevelésben részesüljön. Az iskola feladatának tekinti az iskolai nevelés és oktatás keretében, hogy tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és a nemzet hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.

Feladata református tanulóit egyházunk hitvalló tagjaivá, a nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlása mellett – saját felekezetük, világnézetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelni.

A helyi célok (célrendszer) megfogalmazásakor figyelembe kell vennünk: az iskola múltját, jelenét, jövőjét; hogy olyan piacképes, korszerű, konvertálható és továbbfejleszthető tudást nyújtsunk, amely a várható gazdasági-társadalmi elvárásoknak megfelel. Különös gondot kell fordítani a 9. évfolyamra, ahova különböző előképzettséggel érkeznek a tanulók, s a beilleszkedés könnyítésével (segítésével) az iskolai célkitűzésekhez csatlakoztatjuk őket. Fontos az életkori sajátosságnak megfelelő műveltség biztosítása; olyan harmonikus személyiséget formáljunk, aki a közösségi élet keretein belül gyarapítja műveltségét úgy, hogy megalapozza az értelmes (alkotó) tevékenységet. A középiskolai évek alatt alakuljon ki bennük határozott, pozitív erkölcsi értékrend, szemléletmód, s legyenek képesek a társadalmi együttélésre ill. saját helyük megtalálására a társadalomban. A kívánatos értékrend tartalmazza: a humanizmus, a demokrácia, a tolerancia, a szolidaritás, a nemzeti identitástudat, az európaiság stb. eszmeiségét. A nevelés és oktatás folyamatában a pedagógiai és tanulói tevékenységnek egyaránt a tanuló személyiségfejlődését kell szolgálnia. Az iskola személyiségfejlesztő nevelési, pedagógiai feladata két területre összpontosít: 1, szocializált lénnyé fejleszti a gyermeket; 2, ismereteket közvetít, képességeket, kompetenciákat fejleszt, attitűdöt formál.

A megvalósítandó szocializációs célok:

- önvezérlő képesség kialakítása (a belső igények és külső elvárások összehangolása)
- a realitásérzék képességének kialakítása (a valóság és az elfogadott normáinak összevetése)
- racionalitás (az elfogadott normákat képes megindokolni)
- kreativitás képessége (magatartási normarendszerének önálló továbbfejlesztése)
- szociális extenzivitás (a csoporton belüli magatartási normákat képes generálisan alkalmazni)
- relativitás (képes választani, tájékozódni a különböző normák között)

Az iskolába érkező, gyakran komoly tudásbeli és motivációs különbséggel rendelkező tanulók egyre változatosabb módjait igénylik az ismeretszerzésnek. Felgyorsult világunkban meg kell tanítanunk őket a körülmények változásaihoz való alkalmazkodásra, az egész életen át tartó tanulás képességének megszerzésére. Iskolánk a **kompetencia alapú oktatás** változatos módszereinek alkalmazásával kíván az új kihívásokra válaszolni.

A **képességfejlesztő program és az új tanulásszervezési eljárások** bevezetésével és felfutásával a hagyományos frontális osztálymunka mellett folyamatosan kialakítja és kiegészíti a tanítás-tanulás folyamatának módszertanát a kooperatív tanulási technikák, a differenciáló egyéni és csoportmunka és digitális módszertan alkalmazásával. A nagyobb tanulási egységek támogatására és a kereszttantervi feldolgozás erősítésére szolgáló moduláris oktatás és projektpedagógia, valamint témahét, jelenségalapú tanítási hét bevezetését alkalmazza.

A ***kompetencia alapú oktatás célja*** az, hogy a gyermekek a mindennapi életben hasznosítható tudással rendelkezzenek – nem lemondva az ismeretek elsajátításáról, - vagyis „ismeretekbe ágyazott képességfejlesztés" megvalósítására törekszik. Kompetencia alapú fejlesztésen a készségek, képességek fejlesztését, az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatást, és a műveltségterülethez tartozó attitűd formálását és az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges tanulási képességek elsajátításának fejlesztését értjük. Iskolánkban az alapképességek és készségek ***fejlesztése*** a következő ***területeken*** kerül előtérbe;

- szövegértés-szövegalkotás
- matematikai-logika
- szociális, életviteli és környezeti
- idegen nyelvi
- IKT kompetencia területeken.

A ***kompetencia alapú fejlesztés előnye***, hogy segíti a különböző fejlettségi szinten levő gyermekek közötti különbségek csökkentését úgy, hogy a hátrányokkal rendelkezőket felzárkóztatja. Az új ***módszerek***, technikák alkalmazásával a tanulók olyan ***képességei is fejlődnek***, mint a kommunikációs képesség, vitakészség, együttműködés, tolerancia, a másság elfogadása. A kompetencia alapú oktatás során a tantárgyi ismeretanyag átadása mellett fontos szempont a gyermek személyiségfejlesztése és az alkalmazóképes tudás megszerzése.

Alkalmazható módszerek:

- differenciálás – egyéni képességek szerint
- rendszeresség
- kutatószemlélet – kérdésfeltevés
- tanulási folyamat irányítása
- tevékenykedtetés
- differenciált értékelés (minősítő és fejlesztő értékelés, árnyalt értékelés)
- saját tanulási folyamat és tevékenység
- konfliktus-kezelés
- tanulói megismerés (motiváció, attitűd)
- drámapedagógia-szerepjáték
- szituációs játékok
- gondolkodás és cselekvés egymásra építése
- felfedeztető tanítás-tanulás
- problémaközpontú tanítás
- vita
- interjú
- magyarázat, szemléltetés, megbeszélés, versenyek
- kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- csoportmunkák
- projektek
- integráló tanulás

Fejlesztett képességek, készségek:

- együttműködési készség, munkamegosztás
- partneri viszony elfogadása,
- tolerancia
- konszenzus-készség
- empátia
- érzelmi intelligencia
- etikai érzék
- logikai gondolkodás
- képzelőerő
- írásbeli és szóbeli kommunikációs készség
- kreativitás
- motiváció
- kockázatvállalás, feladatvállalás
- vitakészség
- közösségépítés

Az új módszerek gyakran ***új munkaformákat, a tanulásszervezés új módjait igénylik***. Ennek kapcsán előtérbe kerülnek azok a munkaformák, amelyek kifejlesztik a tanulókban – a munkaerő-piac által is preferált - a csoportban dolgozás képességét.

- csoportmunka (csoportképzés: kijelölés, szabad választás, sorsolás, játék)
- kooperatív tanulás
- projektmunka
- tantárgytömbösített oktatás (epochális tanulás)
- iskolán kívüli tanulási színterek bevonása
- moduláris programok megvalósítása (erkölcsi nevelés, IKT, testnevelés)
- témahét
- páros munka
- egyéni munka-frontális munka
- műhelymunka (kutatás, elemzés)
- csapatépítő és bizalomfejlesztő játékok
- mentorálás (heterogén csoportban)
- önképzés, szabad tanulás
- dokumentumelemzés
- önértékelés
- IKT eszközökkel támogatott órák

Innovativitás, horizontális kapcsolatok, egymástól tanulás

Iskolánk az elmúlt években számos, a módszertani munka megújítását, és a hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő nyertes pályázat részese és megvalósítója volt;

- Phare program: „Továbbképzési program középiskolai tanárok számára a vállalkozói készségfejlesztés módszertani megalapozására, vállalkozói ismeretek és készségek fejlesztésére, valamint diákvállalkozások megszervezésére.”
- Phare program: „Vállalkozói készségek fejlesztése a középfokú és felsőoktatásban”
- HEFOP 3.2.1. – Térségi Iskola- és Óvodafejlesztő Központok kialakítása - „A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése, gyermekeink jövőjének záloga”

- HEFOP 2.1.5/B - Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelése – „Ahány gyermek annyi út”
- HEFOP 2.1.9.- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelésből történő lemorzsolódásának csökkentése nyári fejlesztő- és szabadidős tevékenységek megvalósításával.
- HEFOP 3.1.3/B.- Taneszköz fejlesztés – „Fejlesztés a jövőért a Móriczban”
- TÁMOP 3.1.4. – Kompetenciaalapú oktatás, egyenlő hozzáférés – innovatív intézményekben
- EFOP-3.2.3-17-2017-00066 - ”Digitális környezet fejlesztése a biharkeresztesi, nyíregyházi, komádi, kisújszállási református köznevelési intézményekben”

Megelőző pályázataink közül kiemelkedő jelentőségű a HEFOP 3.1.2., ahol a „Kisújtiok” konzorcium vezetőjeként az észak-alföldi régió 8 közoktatási intézményével közösen vettünk részt a kompetencia alapú oktatás bevezetésének tesztelésében.

A HEFOP 2.1.5/B pályázatban Kisújszállás 5 oktatási-nevelési intézményével együttműködésben a hátrányos helyzetű tanulók települési szintű pályaorientációs tevékenységének, illetve az intézmények közti átmenetet segítő eljárásoknak a rendszerét dolgoztuk ki, amelyet azóta a gyakorlatban is alkalmazunk.

A TÁMOP 3.1.4. pályázatunk célja volt, hogy a kompetencia alapú oktatás feltételrendszerét, módszertanát, tevékenységeit kiszélesítsük és beépítsük a szakközépiskolai tanítás-tanulás folyamatába, és új, tanórai kereteken túl mutató oktatásszervezési gyakorlatok elterjesztését segítsük elő. A pályázat olyan intézményi innovációk fejlesztését is támogatta, amelyek munkaközösségi szinteken (matematika, szövegértés, természettudományok,) megjelennek a tanítás folyamatában. A szaktanárok által kidolgozott fejlesztések, szakmai anyagok nyilvánosságát a kosar.educatio.hu elektronikus elérhetőség mellett a munkaközösségi feladatbankok segítik. Iskolánknak a pályázati forrásból lehetősége nyílt más iskolák fejlesztéseinek, jó gyakorlatainak megismerésére és átvételére. Erre három területen került sor;

- világháló a nyelvoktatásban,
- az intézményi mérés-értékelés rendszere,
- a probléma alapú természettudományos oktatás (integrált természettudományi képzés) tárgyában.

EFOP-3.2.3-17-2017-00066 pályázatban 3 intézménnyel konzorciumban együttműködve a célunk az volt, hogy korszerű eszközökkel felszerelt, esélyegyenlőséget és egyenlő hozzáférést biztosító intézményt alakítsunk ki, ahol a pedagógusok és a tanulók is szívesen és rutinszerűen használják a digitális eszközöket a tanulás támogatására, az ismereteik bővítésére. A megfelelő eszköz- és szoftverellátottság hozzájárul, a differenciálás, a felzárkóztatás és tehetséggondozás megkönnyítéséhez, az egyéni képességek kibontakoztatásához szükséges feltételek megteremtéséhez.

Azt kívántuk elérni, hogy tanulóink és oktatóink minél magasabb fokon bírjanak a digitális kompetenciával, mely birtokában a tanulási folyamatok kötöttség nélkül, egyéni haladási ütemben, a tanuló saját tanulási stílusának megfelelően alakíthatóak ki. Ennek következtében növekszik a tanulás eredményessége, a tanulás hatékonysága. A digitális készségek alkalmazásának további tere a hálózatos, együttműködés általi, (collaborative learning), a tanulótársakkal és más oktatási szereplőkkel folytatott egyidejű vélemény-és információcsere révén történő tanulás. Ezen módszerek alkalmazásával nő a diákok kreativitása, alkotó gondolkodása, tágítható a látókörük, nő a megszerezhető tapasztalatok, kompetenciák lehetősége. Diákjaink jobb eredményeket érnek el a különböző megmérettetéseken (pl. kompetenciamérés, versenyek).

Sokrétű pedagógiai céljaink megvalósítása érdekében, valamint a továbbtanuláshoz, a felnőtt

életbe való beilleszkedéshez és a munkavállaláshoz szükséges korszerű digitális kompetenciák átadása érdekében, a digitális eszközök és alkalmazások tudatos, biztonsággal történő használata érdekében korszerű digitális pedagógiai módszertanokat alkalmazunk. Célunk olyan digitális oktatási, pedagógiai-módszertani rendszer kidolgozása, jelenlegi oktatási rendszerünkbe való integrálása és alkalmazása, működtetése, amely az eltérő szociokulturális környezetből érkező tanulók hatékony együttnevelése révén korszerű ismeretekkel, élményszerű, interaktív, vizuális oktatással, az élethosszig tartó tanulásra való képességgel rendelkező fiatalok kibocsátását biztosítja a további tanulás irányába majd ezt követően a munkaerőpiacra. Ebben a folyamatban a diák aktív résztvevőként jelenik meg, a tanár segítségével átéli a felfedezés, megismerés és a tudás örömét. Előtérbe helyezzük a tapasztalati tanulás szorgalmazását. Ehhez szükséges a megfelelő motiváció és a változatos, a korosztályhoz, tanulócsoporthoz és egyéniséghez illő munkamódszerek alkalmazása.

A több éves pályázati munka és a kapcsolódó továbbképzések során pedagógusaink olyan kompetenciákra tettek szert, ami alapján megvalósulhatott az ismeretek kollégáknak történő, horizontális átadása. Tanáraink képzőként, mentorként és tanácsadóként járják a régió iskoláit, szakmai előadásokat tartanak. Tananyag fejlesztéseink jó gyakorlatként bekerültek a tanítási munka gyakorlatába is, pl.:

- diákvállakozási projekt a Móriczban (a vállalkozói készségek fejlesztése című program),
- életpálya-építési, szociális életviteli kompetencia fejlesztése a FAMTA szoftver segítségével,
- elégedettségmérés és pedagógiai értékelés a PETERNET használatával,
- a tanulói laptop használatának lehetőségei az idegen nyelvek oktatásában.

Iskolánk szoros munkakapcsolatot tart fenn a Református Pedagógiai Intézettel (RPI) melynek bázisintézménye vagyunk. A megyei versenyek lebonyolításában együttműködünk a Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központtal. Ugyancsak szoros kapcsolatban állunk azokkal a regionális intézményekkel (óvodák, általános és középiskolák), amelyek pályázatainkban konzorciumi együttműködő partnereink voltak. Mindezek „hozadékaként" iskolánk megyei, regionális, sőt országos szinten is ismertté vált, amit bizonyít többek között a Jász-Nagykun-Szolnok megyei közgyűlés által 2007 szeptemberében adományozott Európa Díj is.
Pályázati munkánk eredményeként technikai és személyi feltételeink látványosan fejlődtek. Kollégáink közül projektmenedzserek, szakmai vezetők, illetve különböző kompetenciaterületek (angol nyelv, életpálya-építés, IKT, matematika, olvasás-szövegértés) képzői és mentorai kerültek ki.
Iskolánk az eddig összegyűjtött tapasztalatainak továbbadása, az ismeretek horizontális elterjesztése, illetve további pályázati lehetőségek kihasználása érdekében a pedagógiai intézettel együttműködésben pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat nyújt partnereinek, melynek területei; szaktanácsadás, pedagógiai tájékoztatás, pedagógusok képzésének, továbbképzésének és önképzésének segítése, szervezése**.**

A több éves sikeres pályázati munkánk, az innovatív, újításokra nyitott tantestületünk, szakmai fejlesztéseink és jó gyakorlataink alapot teremtettek arra, hogy bekapcsolódjunk a referencia iskolai minősítő eljárásba.

Digitális munkarend

Az intézményben speciális időszakban (pl. jelenléti tanulást akadályozó helyzetben, digitális témahét alkalmával a bevont csoportokban) illetve amikor azt a tananyagok feldolgozásának módja lehetővé teszi és jogszabály nem tiltja, digitális munkarend alkalmazására kerülhet sor. A digitális munkarend időtartamát, az érintett tanulócsoportokat, és az alkalmazás követelményeit a nevelőtestülettel egyeztetve az intézmény vezetése rendelheti el.

4.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés folyamatában négy fontos terület és célrendszer nevezhető meg:

- az értelem kiművelése (kognitív kompetencia)
- a szakmai képzés (speciális kompetencia)
- az egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia)
- a segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia)

Az értelem kiművelésének értékei:

- tárgyi tudás
- felkészültség
- tudatosság
- tehetség
- érdeklődés
- aktivitás
- szorgalom
- munkafegyelem
- szervezettség
- önálló tanulás
- önképzés
- pozitív gondolkodás

Célok

a) Tudatosuljon bennük, hogy e korosztály legfontosabb munkája a tanulás
b) Fejlesszék gondolkodási és problémamegoldó képességüket gyakorlati feladatok megoldásával
c) Legyenek birtokában a továbbtanuláshoz és sikeres életkezdéshez szükséges ismereteknek és készségeknek; továbbtanulásuk az érdeklődésüknek és képességeiknek megfelelő legyen (felkészültség).
d) Legyen igényük ismereteik folyamatos bővítésére, a kor igényeihez igazodó tudatos fejlesztésére.
e) Ismerjék és használják az érdeklődésüknek, képességeiknek és tehetségüknek megfelelő fakultációs, tanórán kívüli szakköri és művelődési lehetőségeket.
f) Vállaljanak aktív szerepet iskolai és iskolán kívüli, otthoni feladatok végrehajtásában (rendezvények, közélet, bármilyen értékteremtő munka)
g) Legyenek képesek:
   - a megszerzett ismeretek alkalmazására és hasznosítására a gyakorlatban;
   - önálló ismeretszerzésre, tudják használni gyűjtőmunkájukhoz az információ-hordozókat a hagyományostól a legmodernebbekig; tudják színvonalasan előadni ismereteiket anyanyelven vagy idegen nyelven;

- a jelenségek és események ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, tudjanak következtetni, elvonatkoztatni, lényeget kiemelni;
- az iskolán kívül szerzett tapasztalatokat és ismereteket az iskolában tanult rendszerezett ismeretek közé integrálni;
- a munkafolyamat önálló megtervezésére, végrehajtására, értékelésére; feladatmegoldásukat jellemezze: a kreativitás, a célszerűség és az ötletgazdagság;
- a munkafolyamat részfeladataiból (csoportos munkában) kiválasztani a képességeiknek legjobban megfelelő feladatokat, s összehangolt együttműködésre törekedjenek;
- erőfeszítésekre a felmerülő problémák és akadályok leküzdésére; munkavégzésükben legyenek kitartóak;
- átérezni a sikeres, jól végzett munka örömét, ügyeljenek az elvégzett munka külalakjára, esztétikumára; tanulják meg a saját és mások munkájának megbecsülését, értékelését és elismerését;
- a számítógép használattal, internethasználattal és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ismereteket gyakorlatban is alkalmazni;

Feladatok

a) A munka szeretetére, a tisztességes, eredményes munkavégzés örömének megismerésére (sikerélmény) és a munka megbecsülésére nevelés.
b) Az ismeretátadás folyamatának (tantárgyi programok, tanítás-tanulási folyamatok, értékelési rendszer) az életkori sajátosságnak, az egyéni képességeknek és adottságoknak megfelelő (differenciált módszerek, csoportbontások, fakultációk, szakkörök, egyéni fejlesztési technikák, csoportmunkák, projektek), a tárgyi feltételrendszert figyelembe vevő megtervezése;
c) Az önálló ismeretszerzés és a folyamatos önfejlesztés technikájának megtanítása (kompetencia alapú oktatás fejlesztése, tanulásmódszertan);
d) A tévedés és kérdezés szabadságának tudatosítása a feladatmegoldás folyamatában; fantázia, kreativitás, ötletesség a megoldások keresésében;
e) A csoportos munkavégzéshez szükséges szervezési ismeretek és együttműködési technikák megtanítása, gyakoroltatása;
f) Vonzó tevékenységek és munkalehetőségek biztosítása az iskolában;
g) Az írásbeli munkák külalakjának értékelése;
h) Pályázati lehetőségek megismertetése, a részvétel segítése;
i) A megalapozott (tudatos) pályaválasztás segítése, életpálya és karrierépítés

A szakmai képzés értékei:

- konvertálható tudás
- alkotóképesség
- szabályalkotás, alkalmazás
- komplexitás
- összehasonlítás képessége
- szakszerűség
- precizitás
- változtatási, fejlődési képesség (egy életen át)
- vállalkozói készségek fejlesztése

Célok

Legyenek képesek:

- jelekkel rögzített információ vagy megfelelő produktum létrehozására;
- az összefüggések felismerésére az általános és szakmai tárgyak között;
- a megszerzett szakmai tudás folyamatos megújítására;
- pontosan, egyértelműen, szakszerűen megfogalmazni gondolataikat;
- a munka, a társadalom és a gazdaság közötti hatékony kapcsolat felismerésére

A feladatokat a szakmai program tartalmazza

Az egészséges és kulturált életmód értékei: (részletesen az egészségnevelési programban)

- környezettudatos, egészséges életvitel
- tisztaság
- étkezés
- öltözködés
- pozitív életszemlélet
- önismeret (pozitív ÉN-kép)
- udvariasság

Célok:

a) Ismerjék az egészséges életmód kritériumait, ismerjék meg és tartsák be a higiénés szabályokat.
b) Ismerjék meg a helyes és egészséges öltözködés, táplálkozás alapjait.
c) Legyenek ápoltak, ügyeljenek önmaguk és környezetük tisztaságára.
d) Legyenek tisztában a szenvedélybetegségek egészségkárosító hatásával. Utasítsák el az alkoholt, a drogot és a cigarettát.
e) Tartsák tiszteletben az alapvető erkölcsi normákat és értékeket.
f) Törekedjenek saját pozitív és negatív értékeik megismerésére (önismeret).
g) Legyenek képesek önmagukat és környezetüket reálisan értékelni; tudják elfogadni az őket ért bírálatot.
h) Ismerjék és gyakorolják a kulturált viselkedés szabályait.

Feladatok:

a) Az egészséges életmód, táplálkozás, öltözködés, otthon kialakításához szükséges ismeretek nyújtása.
b) Az életkornak megfelelő mozgásigény és sportolás feltételeinek biztosítása.
c) A szenvedélybetegségekkel kapcsolatos tudnivalók megismertetése.
d) Igény és lehetőség esetén önismereti és önfejlesztő tréningek szervezése.
e) Segítségnyújtás a siker-kudarc megéléséhez, feldolgozásához.
f) Lehetőségek biztosítása az erkölcsi értékek felismeréséhez, a normaszegések megítéléséhez; olyan értékek közvetítése, amely adott esetben kívánatos.

A segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia)

A szocializáció értékei:

- nemzeti jelképek
- emberi kapcsolatok
- család
- empátia
- tolerancia
- együttműködés csoportokban
- nyitottság
- becsületesség, őszinteség
- környezetet óvó magatartás
- otthonosság, esztétikus, tiszta környezet

Célok:

a) Tiszteljék és becsüljék nemzeti jelképeinket.
b) Érezzenek felelősséget önmagukért, egymásért, döntéseikért és tetteik következményeiért.
c) Egymás segítése a gondok megoldásában.
d) Legyenek képesek érzelmi alapon tartós párkapcsolat kialakítására, készüljenek fel tudatosan a családi életre.
e) Legyenek nyitottak más civilizációk és általában a másság iránt is.
f) Növekedjen toleranciájuk, a személy másságának elfogadása, függetlenül attól, hogy ez a személyiség fejlődésének egyéni eltéréséből, szociális és kulturális különbségekből vagy egyéb eltérésből adódik.
g) Ismerjék a környezet értékeit, a környezetvédelem jelentőségét és az emberi életfeltételekre gyakorolt hatását.
h) Legyen meg bennük az igény szűkebb és tágabb környezetük harmóniájára, tisztaságára.

Feladatok:

a) A tanulók aktív részvételének biztosítása változatos tanórán kívüli programokban.
b) A tartós párkapcsolatok kialakításához és fenntartásához szükséges értékek megismertetése, a konfliktuskezelő magatartás gyakoroltatása.
c) A család és az utódnevelés jelentőségének tudatosítása, a család funkcióinak megismertetése.
d) Korszerű ökológiai szemlélet kialakítása. Környezetvédő programok ajánlása, védett természeti, építészeti értékek és élőlények megismertetése.
e) Az osztályterem és az iskola környezetének védelme, az esztétikus, otthonos környezet megteremtésében való részvétel.

4.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos összefüggő feladatok

Feltételek, rendelkezésre álló eszközök:

1. **tárgyi feltételek:**

Az iskolai egészségneveléshez szükséges tárgyi feltételek mind műszaki (multimédiás szakterem, projektor, videó lejátszó és TV, diavetítő stb..), mind prevenciós szakanyagok szintjén (szakkönyvek, szemléltető anyagok, videó kazetták és CD-k) megfelelőek. A későbbiekben szükségessé váló anyagok a taneszköz fejlesztés évi beszerzéseivel tervezhetőek.

2. **órakeret:**

Az egészségnevelés különböző területeit/témáit a biológia, az osztályfőnöki és a testnevelés órák időkerete fedi le.

3. **személyi (humán) feltételek**

Az egészségnevelési program megvalósításába bevonható, intézményi szinten jelenleg rendelkezésre álló humán erőforrás:

- természettudományi munkaközösség biológia szakos tanárai, közülük 1 fő az egészségvédelem területén akkreditált továbbképzéssel,
- testnevelés szakos kollégák, közülük 1 fő gyógy-testnevelői tanári végzettséggel,
- az osztályfőnöki munkaközösség vezetői és tagjai,
- DMS tanár,

Bizonyos témaköröknél az ismeretátadási és prevenciós tevékenység elvégzéséhez szükséges külső szakemberek bevonása is, úgymint

- iskolaorvos,
- védőnő,
- pszichológus,
- rendvédelmi szervek munkatársai,
- civil szervezetek szakemberei,
- stb…

Az iskolai egészségnevelés területei:

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek/témáknak az iskola pedagógiai rendszerébe be kell épülnie. Ezen témák a következők:

- az egészséges táplálkozás
- szenvedélybetegségek (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer használat)
- szexuális felvilágosítás, párkapcsolatok, családtervezés, AIDS prevenció
- a betegség és gyógyulást segítő magatartások, elsősegélynyújtás
- testi higiénia
- személyes biztonság, balesetvédelem (iskola, közlekedés)
- testedzés, mozgás, egészséges testtartás
- személyiségfejlődés elősegítése, önismeret, tanulási technikák
- egészséges környezet (tanulási környezet, természethez való viszony)

Az iskolai egészségnevelés színterei:

- az **iskola egészségügyi feladatok** ellátását a szerződés szerinti iskolaorvos és a körzet szerint illetékes védőnő látják el

Feladataik:
- a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, kötelező szűrővizsgálatok lebonyolítása (általános kötelező szűrővizsgálatok 10. és 12. évfolyam)
- szakképző évfolyamra jelentkezők számára iskola alkalmassági vizsgálat végzése
- sportegészségügyi vizsgálat (testnevelés óra alóli felmentés)
- a tanulók elsősegélyben való részesítése
- közreműködés közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve
- védőnői feladat még az iskolai egészségnevelésben való részvétel

A sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók ellátásában, problémáik diagnosztizálásában, szakvélemény elkészítésében a Jász - Nagykun - Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat szakértői bizottságként eljáró azon feladatellátási helyének, Tagintézményének (Járási Szakértői Bizottság) szolgáltatásait vesszük igénybe, amelynek működési körzetében a tanuló lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik.

- **tanórai foglalkozások**
  - **biológia tanórák**: az egyes szervek, szervrendszerek működéséhez kapcsolódó egészségügyi vonatkozású részek, szexuális felvilágosítás, elsősegélynyújtás, testi higiénia,
  - **osztályfőnöki órák**: szenvedélybetegségekkel való foglalkozás, párkapcsolat, családtervezés, szexuális felvilágosítás,
  - **testnevelés órák**: testedzés, mozgás, helyes testtartás, délutáni időkeretben érdeklődési körnek megfelelően moduláris programok megvalósítása. Úszásoktatás a 10. évfolyam számára
  - gyógytestnevelés: az iskolai szintű gyógytestnevelési feladatok ellátását külön időkeretben oldjuk meg,
  - minden tantárgy vonatkozásában: a tantárgyhoz kapcsolódó balesetvédelmi rendszabályok ismertetése az adott tantárgy első foglalkozásán történik
  - nyelvi előkészítő évfolyamon az önismeret és tanulási technikák fejlesztésével a **tanulásmódszertan és önismertet modul** is támogatja, segíti az egészségfejlesztési folyamatot

- **tanórán kívüli foglalkozások**
  - ismeretterjesztő előadások
  - témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek
  - délutáni szabadidős foglalkozások
  - sportprogramok, szakosztályi és tömegsport rendezvények
  - kirándulások, túrák, nyári táborok
  - projektek egyes tevékenységei
  - Témahét egyes tevékenységei

- **tájékoztató fórumok**
  - szülőcsoport számára szervezett fórum, tájékoztató (szülők felkészítése)

- szakmai tanácskozások, tréningek (tanárok felkészítése); ezek helyszíne lehet más intézmény
- kortárs segítők képzése (tanulók felkészítése); színtere lehet az iskola vagy más képző intézmény

Iskolai egészségfejlesztő testmozgás:

A köznevelési törvény jogszabályai alapján fontos feladatunk a mindennapi egészségfejlesztő testmozgás feltételeinek biztosítása. Ehhez a testnevelés tantárgy napi órakeretében osztályonként 3 órát biztosítunk, ezen túl a Diák Sport Egyesülettel együttműködve szervezzük meg a délutáni sportfoglalkozásokat, ahol minden tanuló számára biztosított, a 2012/2013. tanévtől kötelező a további +2 óra tömegsport és a versenyszerű szakosztályi sport művelése.

Iskolánk a következő sportolási és versenyzési lehetőségeket biztosítja tanulói számára: úszásoktatás (10. évfolyamon), kézilabda, kosárlabda, röplabda, labdarúgás, szertorna és atlétika.
A szabadidősportok közül tájfutással, tollaslabdázással, falmászással, görkorcsolyázással, floorballal, evezéssel, sízéssel ismerkedhetnek meg tanulóink.
A felsorolás évente új elemekkel egészülhet ki, illetve a jelentkezők száma alapján dől el egy-egy csoport indításának lehetősége.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulása érdekében a következő egészségügyi és pedagógiai szempontokat kívánjuk érvényesíteni a sportfoglalkozásokon:

- minden testnevelés órán és sportfoglalkozáson megtörténik a keringési- és légző-szervrendszer megfelelő terhelése
- minden testnevelés órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és izületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire
- az életkornak és egyéni adottságoknak megfelelő terhelés
- a testnevelési órák és a sportfoglalkozások örömöt és sikerélményt nyújtsanak még az eltérő adottságú tanulóknak is
- a testmozgás-program játékokat is tartalmaz
- a testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgásprogramban

Az egészségneveléssel kapcsolatban megfogalmazott rövid távú céljaink:

- az egészségnevelési programunk feladatainak ellátására az egészségfejlesztésben képzett, többlet szakértelemmel rendelkező kollégát (=**egészségnevelő**) kell **megbízni**. A feladat ellátásához a fenntartó/intézmény biztosítja a kolléga számára az intézményi órakereten felüli többlet óraszámot (2óra/hét). Feladatai: az intézményi egészségnevelési feladatok koordinálása, irányítása, partnerkapcsolatok biztosítása, osztályfőnöki munka segítése (egyes témakörök feldolgozásában), külső szakemberek előadásainak szervezése, pályázatok készítése.
- az egészségnevelésben szerepet vállaló kollégák szakirányú **továbbképzésének** biztosítása
- tanulóinknak biztosítani a kortárs képzéseken való részvételt

- minden tanulónk a 10. évfolyam végéig kapjon korszerű felvilágosító ismereteket a szexualitás és a szenvedélybetegségek témakörében, a „kényes" témáknál (pl. kábítószer használat) külső szakemberek bevonásával
- minden olyan prevenciós tevékenység támogatása, amely tanulóink egészségét szolgálja

Középtávú céljaink:

- a személyi feltételek folyamatos fejlesztésével **egészségfejlesztő team létrehozása** (tagjai: az intézményvezetés egy tagja, egészségfejlesztésért felelős pedagógus, gyermek és ifjúságvédelmi felelős, kollégiumi ápolónő, szabadidő szervező, biológia és testnevelés szaktanárok, DMS tanár, osztályfőnöki munkaközösség vezetője)
- tárgyi feltételek biztosításában: **orvosi szoba kialakítása**
- **az iskolai egészségfejlesztési program teljes körű kiépítése** a minőségfejlesztésben ismert PDCA ciklus ismérvei alapján. Intézményi helyzetfelmérés alapján (módszere: SWOT, kérdőív) a legfontosabb célok kiválasztása, majd ezek lebontása intézkedési (=cselekvési) tervvé. A program megvalósítását folyamatos ellenőrzés és önértékelés kíséri, ami alapján a terv módosítható.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

A terv célja, hogy megalapozza a felelősségteljes és szabálykövető magatartás kialakulását. Olyan pozitív attitűd kialakítása, amely nyitottá tesz környezetünk értékeire,azok tiszteletére és megvédésére ösztönöz. Cél a testi, lelki, szociális egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés, az egészséges életvezetésre való felkészítés.
További cél, hogy a tevékenység elsajátítása után bárhol, bármikor, bármilyen körülmények között tudjanak szakszerű segítséget nyújtani a rászorulóknak. Fontos a sürgősségi szemléletkialakítása, a baleset valamint a hirtelen bekövetkező egészségkárosodás alapszintű ellátásának elsajátítása. Fontos, hogy éles helyzetben saját kompetenciái ismeretében hatékonyan tudjon és merjen segíteni embertársainak.

Szervezeti keretek:
Iskolánk a 9. évfolyamon testnevelés órák keretében kívánja elsajátíttatni a tanulókkal az elsődleges elsősegély-nyújtási ismereteket. A szabadon választható órakeret terhére 6 órát szánunk az alapismeretek gyakorlatközpontú megvalósítására. A 6 órás modult egybefüggően, lehetőleg szeptemberben egy hónap alatt kívánjuk megvalósítani.

Feltételek:
Az iskola lehetőségei szerint törekszik arra, hogy a gyakorlatközpontú elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeit biztosítsa. Iskolánk rendelkezik újraélesztő készülékkel, melynek működési technikáját el tudják sajátítani a gyerekek. A szemléltetéshez szükség szerint szaktermi lehetőségek is biztosítottak.
A képzés személyi feltételeit az iskola testnevelési és természettudományi munkaközössége, illetve az egészségfejlesztéssel megbízott munkatárs biztosítja, szükség szerint külső szakember bevonásával.

Elsajátított kompetenciák:
A tanuló a modul végére képes lesz
- elvégezni a hatáskörébe tartozó teendőket baleset esetén.

- biztosítani a helyszínt.
- értesíteni a mentőket, tűzoltókat, rendőröket baleset esetén.
- felismerni a figyelemfelhívó panaszokat, tüneteket.
- elsősegélyt nyújtani.
- biztonságosan üzemeltetni az életmentő készüléket.
- vérzéscsillapítási eljárást alkalmazni.
- elsődleges sebellátást végezni

4.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos általános célok

- a társas viselkedés terén az empátia, a vitázó- és érvelőképesség, a konfliktustűrő - kezelő, - megoldó képesség, valamint a vezető- és szervezőképesség fejlesztése.
- a közösségi szokások, normák elfogadása Tudjon csapatban dolgozni, ismerje saját erősségeit, gyengeségeit. Vállaljon vezető szerepet, fogadja el mások irányítását.
- A multikulturális tartalmak kapcsán váljon nyitottá, megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt, becsülje meg ezeket.
- A tanítási órákon alkalmazott kooperatív technikák által legyen képes a más-más csoportokban való munkára, a kisközösségek megbecsülésére, egymás megismerésére.

A közösségfejlesztés színterei

Osztályközösség
Munkánk során osztályközösségekkel ill. az iskolaközösséggel érintkezünk. E szerveződési szinteken túl azzal is foglalkozunk, hogy felkészítjük tanulóinkat a társadalmi életben való eligazodásra. A legfontosabb iskolai közösség az osztály. A tanulók igénylik a közösség kialakítását és a jól működő osztályközösségben jobb teljesítmény nyújtására képesek.

Az osztályfőnök főbb feladatai a tanórán és a tanórákon kívüli tevékenységek során:
- a tanulók személyiségének, életkörülményeinek megismerése
- a közösség és a közösségi érzés kialakítása
- érzelmi kötődés kialakítása az iskola hagyományaihoz
- bizalmas, szeretetteljes légkör kialakítása
- az iskolai rend és fegyelem elfogadtatása
- képességek szerinti teljesítmény elérése
- a tudásvágy, a tanulási képesség kialakítása
- távlatadás
- külkapcsolatok kiépítése (nyelvi és szakmai)
- környezetünk értékeinek megőrzése és gyarapítása
- a kommunikációs kultúra fejlesztése
- az egészséges életmód
- pozitív példaadás
- tanulói nyomkövetési rendszer működtetése

Diákbizottságok, diákönkormányzat

- ODB = Osztály Diákbizottságok

AZ ODB osztályszintű feladatok koordinálását látja el. Tagjait az osztály választja meg, vezetőjét az IDB-be delegálja.

Feladatai:

- az osztályfőnökkel együttműködve az osztályközösség kialakítása
- az osztályközösség életének szervezése, irányítása
- szorgalmi és magatartási jegyekre javaslat
- az ODB-titkár tájékoztatja az osztályközösséget az IDB munkájáról
- véleményt nyilvánít szociális juttatásokról, s minden, a tanulókat érintő kérdésről

Fontos célunk a felelős társadalmi magatartás kialakítása, az állampolgári szerepre, a demokratikus életformára való felkészítés, a jogok és kötelességek összetartozásának tudatosítása. Tanulóink megismerhetik és gyakorolhatják a szabad választások alapelveit és lebonyolítási módjait.

- IDB = Iskolai Diákbizottság

Tagjai: az ODB-titkárok

Az IDB-n keresztül valósul meg az osztályközösségek érdekképviselete; a diákokat érintő szociális juttatások és pénzeszközök (pl. ösztöndíj) elosztási elveinek, illetve az iskolai rendezvények éves tervezetének elfogadásakor.

Feladatai:

- a diákparlament előkészítése, 3 évenkénti ill. rendkívüli összehívása
- mozgósítás tanulmányi versenyekre, vetélkedőkre, sportrendezvényekre
- az iskolai hagyományok ápolása
- az iskola közösségi életének szervezése
- a közösségi élet színterének tiszta, esztétikus, otthonos gondozása (dekorációs verseny)

- DÖK = Diákönkormányzat

Az iskolai élet kollektív érdekképviselet és érdekérvényesítés egyik legfontosabb szervezete, amely jogosult az iskola tanulóinak képviseletére. A diákönkormányzat rendelkezik a törvényi jogosítványokkal: iskolaszékben való részvétel; övé a kérdezés joga és az érdemi válaszhoz való jog, véleményezési és javaslattételi jog, a diák képviseletében való eljárás joga, ezen kívül szabadon gyakorolhatják döntéshozási és egyetértési jogaikat.

A közösségfejlesztést szolgálja a DÖK által felügyelt és a diákok által szerkesztett információs rendszer működtetése:

- iskolarádió
- diákújság

A diákfórumok a sérelmek, feszültségek, méltánytalanságok „orvoslására” is hivatottak.

Közösségi programok

Nagy múltú iskolánk gazdag hagyományokkal rendelkezik. Az osztályon belüli és az osztályok közötti kapcsolatok kiépülésében, az együvé tartozás érzésének elmélyítésében jelentős szerepe van az iskolai rendezvényeknek.

A társas együttlét tartalmas programjai meghatározó élményt nyújtanak, miközben a kulturált viselkedés gyakorlására is módjuk van.
Az iskola közösségeinek állandó feladata, hogy a kialakult hagyományokat ápolja, őrizze, továbbfejlessze.

Jelképek

- iskolazászló, címer: 2013 szeptemberétől

- ünnepi öltözék: a lányoknak az intézmény címerével díszített kék sál (vagy nyakkendő), a fiúknak az ugyanezen mintával ellátott nyakkendő kötelező. Ennek megvásárlására beiratkozáskor kerül sor. Ezen kívül a lányok fehér blúzt és sötét szoknyát, a fiúk sötét nadrágot, fehér inget viselnek.

Ünnepélyek

A hagyományos ünnepségeink mellett az oktatási minisztérium minden évben, rendeletben határozza meg a kötelező megemlékezések (aradi vértanúk, holokauszt és kommunista diktatúrák áldozatai) időpontjait. Az ünnepségek, megemlékezések városi, iskolai, ill. osztálykeretben történhetnek, illetve beilleszthetők tantervbe is. Az iskolai megemlékezések javasolt időpontja a tanítási nap első vagy utolsó (6. vagy 7.) órája.

Egyéb iskolai rendezvények

- A 9. osztályosok köszöntése = Gólyabál: a diákönkormányzat szervezésében a felsőbb évfolyamos tanulók gólyabált szerveznek a 9. évfolyamosoknak, ahol a gólyák műsorral mutatkozhatnak be.
- Gólyatábor: beiratkozott 9. évfolyamos tanulóink megismerkednek a várossal, a kollégiummal, az iskolával, a tanárokkal. Mindezt diáktársaik tolmácsolásában.
- Osztályközösségi keretben klubdélután szervezhető.
- Karácsonyfa-állítás: ajándékozási lehetőség a szeretet jegyében
- Karácsonyi hangverseny szünetekben
- Szalagavató: a 11. évfolyam tanulói ünnepséget rendeznek a 12. évfolyamosoknak. A szalagtűzést nyitótánc és szalagavató bál követi.
- Farsang: a diákönkormányzat másik nagy rendezvénye,
- Táborok, túrák: vízi tábor, sí tábor, gyalogtúrák, stb.
- Diák önkormányzati nap*:* hagyományosan a tavaszi szünet előtti napon, de ettől el lehet térni. A diákönkormányzat szervezésében játékos, humoros, a diákok irányította nap.
- Szerenád: a 12. évfolyamos tanulók szerenádot adhatnak tanár kísérettel.
- Ballagás: a 11. évfolyamos diákok szervezik a végzős tanulóknak. Ebből az alkalomból meghívó és osztálytabló készülhet. Iskolánk névadójának szobrát megkoszorúzzák.
- Bankett: az érettségi vizsgát bankett zárhatja.
- Tanulmányi kirándulás: az ismeretek bővítésére, az osztályközösség formálására tanévenként 2-2 nap fordítható kirándulásra.
- Pedagógusnap: június elején a pedagógusok köszöntése.
- Nagykun sportrendezvény: kétévente kerül megrendezésre. Kiváló alkalom az összetartozás érzésének megerősítésére.
- Osztálytalálkozók: az Alma materbe gyakran visszatérnek az osztályok; az öregdiákok baráti köre (ÖBK) is rendszeresen szervez találkozókat.

- Móricz-hét: november közepén a diákjainknak szervezett vidám, vetélkedőkkel és kulturális műsorokkal fűszerezett, a hagyományos oktatási formától eltérő tanítási nap.
- Móricz-gála: tehetséges diákjaink bemutatkozása a szülőknek, a városnak.
- Móricz-bál: városi szintű jótékonysági rendezvény alapítványaink javára.
- Témahét minden évben a munkatervben rögzített időpontban és az ott meghatározott fejlesztési fókusszal.
- Jelenségalapú tanulási hét: már hagyományosan minden tanévben az őszi szünet utáni héten a munkatervben meghatározott témában
- Moduláris programok a munkatervben rögzített kompetenciaterületen és időpontban

A tanulmányi kirándulások, a kulturális és sportrendezvények a Köznevelési törvény és annak végrehajtási rendeleteinek megfelelően tanítási napnak számíthatók.

Egyházi alkalmak

- ***Kibocsátó istentisztelet:*** jeles egyházi alkalmakhoz kötődő istentisztelet, melynek színhelye a református templom. Rendszerint tanítási szünetek előtti utolsó iskolai napon, első vagy ötödik órában kerül megtartásra.
- ***Csendes-nap:*** olyan iskolai tanítási nap, melyen nem tanórai keretek között folyik a napi munka, rendszerint kulturális produkciók, prevenciós célú előadások jellemzik

4.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A nevelőtestület minden tagjának feladata

- a legmagasabb szinten a lehetőségeket legjobban hasznosítva nevelni, oktatni iskolánk tanulóifjúságát,
- a NAT, a kerettantervek, és a pedagógiai program alapelvei, értékei, cél- és feladatrendszerének maradéktalan betartása és teljesítése,
- szakmailag, pedagógiailag tovább képezni magát,
- a városi, iskolai közösségi érdekeket szem előtt tartva tevékenykedik,
- gyakorolja a törvény által a nevelőtestületre ruházott jogokat teljesíti a kötelességeket,
- részt vesz a nevelőtestület értekezletein; az intézmény hosszú (pl.: IMIP, Pedagógiai Program, Beiskolázási terv) és rövid távú (pl.: éves munkaprogram) programjainak tervezésében, elfogadásában, végrehajtásában és értékelésében.
- elvégzi a pedagógusi tevékenységéhez kapcsolódó ügyviteli tevékenységet, különösen ügyel a határidők betartására,
- tájékoztatja a szülőket gyermekük nevelésével és oktatásával, fejlődésével kapcsolatosan, továbbá a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről,
- érdemi választ ad a szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire,
- a tantárgyfelosztás alapján, az órarendnek megfelelően ellátja kötelező óráit,
- **a 40 órás munkahét tanítási órával le nem kötött részének terhére;**
    - további utasítás szerint részt vesz a tanulók felügyeletének ellátásában,
    - az iskola kulturális és sportéletének megszervezésében,
    - a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezésében,

- közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában,
- felkészül a foglalkozásokra, tanítási órákra, előkészíti azokat,
- ellenőrzi és értékeli a tanulók írásbeli munkáit

A pedagógusok feladatai

- A pedagógusok általános működési feladatait / ügyeleti rend, ügyviteli feladatok, rendezvényszervezés, tanórán kívüli feladatok. stb. /az iskola színvonalas működéséhez szükséges mértékben olyan módon határozzuk meg, hogy a tantárgyi szakmai munka elsődlegessége és eredményessége mellett biztosítsuk a tanulók személyiségének optimális fejlődését, és az iskola általános működési biztonságát is garantáljuk.
- Minden pedagógusi munkamegosztás elvi alapja az arányosság. Az iskola vezetője felelős ezért, hogy a mindenkori oktatási létszámnak megfelelően olyan módon hozza létre a pedagógus munkaköröket és az adott munkakörökhöz olyan mértékben határozza meg az oktatási nevelési általános működtetési feladatokat, hogy azok egymással, az oktatási létszámmal egységes arányban legyenek és biztosítsák a meghatározott feladatok minőségi megoldásának lehetőségét.

- Minden pedagógus alapvető munkaköri kötelessége az iskolai munka zavartalanságát, eredményességét, a pedagógiai programokban rögzített célok elérését biztosító feladatok teljesítése. A fentiekre a nevelőtestület minden tagját a kiadott törvény, a rendeletek, utasítások és az iskola valamennyi vezetője kötelezheti, illetve utasíthatja.

Tételesen

- a tantervek végrehajtása,
- a pedagógiai etika írott vagy íratlan törvényeinek betartása,
- a problémák megbeszélésének kulturált, megfelelő hangnemben történő megbeszélése tanulóval - szülővel - kollégával - vezetővel egyaránt;
- az egészség, testi épség megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, azok elsajátításáról meggyőződik;
- a szükséges intézkedéseket megteszi, ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll;
- a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos tevékenységeket megszervezi,
- a megelőzésével kapcsolatos ellenőrzési tevékenységeinek eleget tesz,
- a tanulók iskolán kívüli rendezvényein, tanulmányi kirándulásokon a tanulók baleseteinek megelőzése érdekében a szükséges tennivalókat megteszi;
- a védőóvó előírásokat betartja és betartatja bombariadó esetén, gondoskodik az illetékes szervek értesítéséről, az intézmény gyors és szakszerű kiürítéséről;
- kulturált viselkedés, öltözködés / ünnepélyeken a közösség íratlan törvényének betartása/ ünnepélyeken a közösség döntése által meghatározott öltözködés.

Szaktanár feladatai, szaktárgya körében:

- Közre kell működnie a teljesítménymérésben. A mérést és az eredmény értékelését a munkacsoport-vezető útmutatásai alapján szükséges elvégeznie.

- Év elején a követelményeket, a mérések eredményét figyelembe vevő, képességek fejlesztését célzó időtervet (tanmenetet) készít. Közreműködik a követelményrendszer kipróbálásában és korrekciójában.
- Részt vesz a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatásában szintúgy, mint a szaktárgya körében kimagasló teljesítményt mutató tanulók tehetségnevelésében.
- Közreműködik a szaktárgyával kapcsolatos szabadidős programokban, versenyek lebonyolításában, a tanulók versenyeztetésében.
- Szaktárgyával kapcsolatosan szorgalmazza a tanulók körében a különféle kommunikációs csatornákon keresztül történő informálódást és önművelődést.
- Valamennyi tantárgyi tanulást irányító pedagógusnak törekednie kell, hogy a gyerekekben kialakítsa a tárgyával kapcsolatos értékőrző, később értékteremtő attitűdöt.
- A szaktárgyi tanulás irányítása mellett valamennyi pedagógusnak minden lehetséges helyzetben kötelessége:
    - a kulturált, illemtudó viselkedésre szoktatás,
    - az iskolai és az iskolán kívüli környezet tisztaságának megőrzése és védelme,
    - a szakszerű ügyeletellátás.

- Ügyeletes tanárként feladatai:
    - baleset- és vagyonvédelem az ügyeleti beosztás alapján kijelölt területen,
    - a saját nemének megfelelő WC-ben ellenőrzést végez,
    - megakadályozza a dohányzást,
    - ügyeleti idő: 7.30-tól a 6. tanóráig

- A tanulók felméréseit, dolgozatait 1 évig megőrzi. Adminisztrációs munkája (naplóbeírás) naprakész.
- Gondoskodik arról, hogy a tanulóknak megfelelő számú érdemjegye legyen. Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a tanulók haladásáról.
- Az érdemjegyek beírása a naplóba a szaktárgyat tanító pedagógus kötelessége. Az ellenőrző könyvek ellenőrzése – a pedagógiai program útmutatásai alapján - az osztályfőnök feladata.
- A szintezett követelményrendszer alapján humánus, megalapozott, értékálló osztályzatok kialakítására törekszik.
- A szaktárgyat tanító pedagógusnak jelen kell lennie a közös fogadóórákon, minden iskolai szintű eseményen.
- A munkaköri leírásban nem szabályozott kérdésekben az iskolai alapdokumentumokban (SZMSZ, Házirend, Pedagógiai Program) leírtaknak megfelelően jár el.

Az osztályfőnökök feladatai

Az osztályfőnököt az igazgató jelöli ki. Munkáját az iskola nevelési és oktatási terve, valamint az iskolai munkaterv alapján végzi. Felelős vezetője az osztály közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése. Munkájában támaszkodik a diákönkormányzat vezetőségére, segíti és figyelemmel kíséri tevékenységüket. Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal.

- Végzi az osztályával kapcsolatos adminisztrációs feladatokat, vezeti az osztálynaplót, az anyakönyvet, a tanulók ellenőrzőit.

- Meghatározott időközönként (2 havonta) ellenőrzi a tanulók ellenőrző könyvébe való beírásait. Nyilván tartja a tanulói hiányzásokat, szükség esetén a szülővel és az iskolavezetéssel egyeztet.
- Vezeti az osztálya osztályozó értekezleteit, és itt értékeli az osztálya helyzetét, neveltségi szintjét, magatartását, tanulmányi helyzetét.
- A tanulóknak ismerteti a házirendet, a rendelkezésre álló segédanyagok felhasználásával tűz- és munkavédelmi oktatást tart. Bombariadó esetén az intézményben elfogadott intézkedési rend alapján tevékenykedik.

- Tájékoztatja a tanulókat az őket érintő kérdésekről, vezetője utasításai alapján információkat gyűjt a tanulóktól (pl.: tankönyv ingyenesség, fakultációválasztások, érettségire való jelentkezés).
- Az osztályfőnök kötelessége a szülőkkel való kapcsolattartás, ezen belül
    - a pedagógiai program rendelkezéseinek megfelelően szülői értekezleteket tart,
    - a szülőket tájékoztatja gyermekük iskolai teljesítményéről, előmeneteléről, az aktuális feladatokról, iskolai rendezvényekről,
    - feladata a szülői szervezetek felépítésének megismertetése a szülőkkel, illetve gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák az osztályt képviselő szülői munkaközösség (SZMK) tagjait,
    - kapcsolatot tart a szülői egyesület képviselőjével.

  Fogadóórát a munkatervben meghatározott rendben tart.

- Az osztályfőnöknek rendszeresen figyelemmel kell kísérnie osztályának tanulóit a tantárgyi és nem tantárgyi tanulási folyamat során. Törekednie kell arra, hogy jelen legyen azokon az eseményeken, melyeken tanulóiknak többsége is részt vesz. Az osztályfőnököknek lehetőségük van az osztályuk tanítási óráit látogatni. Információszerzési és konfliktus megoldási céllal kapcsolatot tart és együtt működik a szaktanárokkal.
- Igazolt mulasztást engedélyezhet a házirendnek megfelelő mértékben.
- Koordinálja az osztály szabadidős foglalkozásait. Szervezi a közművelődési intézményekbe való látogatásokat.
- Nyomon követi a tanulók fejlődését, tevékenységét és konfliktusait a szülői házban és a kortárscsoportban.
- Az osztályfőnököknek, mint pedagógusnak törekednie kell arra, hogy osztályában
    - kultúraközvetítőként,
    - fejlesztőként
    - a csoport vezetőjeként
    - a csoport életének szervezőjeként,
    - értékelő pedagógusként irányítsa a rábízott tanulók életét, munkáját.

- Felelősséget kell vállalnia tanítványai viselkedéskultúrájáért, személyi biztonságukért, a környezettisztaság megőrzése érdekében tanúsított magatartásukért.
- Pontos információkkal kell rendelkeznie osztálya szociometriai képéről, az osztályon belüli konfliktusokról, rivalizációról, az uralkodó értékekről. Tisztában kell lennie az iskola által preferált alapértékek fejlettségével osztálya tanulóinál.
- Törekednie kell a munka világának, a munkamegosztás rendszerének bemutatására. Mindezt hozzáigazítja a tanulók képességeihez, növelve ezáltal pályaismeretüket, formálva pályaválasztási kompetenciájukat.

- A továbbtanulásra jelentkezést megelőzően segíti a pályaválasztási munkát.
- Rögzített szempontok alapján munkájáról tanév végén rövid írásos beszámolót ad a munkaközösség vezetőjének, illetve az iskolavezetésnek.
- Felügyeli a közösségi szolgálat teljesítését.

4.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Kiemelt figyelmet igénylőgyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatásának és fejlesztésének elvei

Középiskolai intézményegységünk az oktatás személyi és tárgyi feltételeinek figyelembe vételével a mozgásszervi fogyatékosságok köréből a központi vagy perifériás idegrendszer sérülése következtében kialakuló féloldali bénulás (hemiparesis; BNO: G81.1) típusát látja el.
Az SNI tanulók oktatása integráltan történik, (egyéni fejlesztésüket) egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs fejlesztésüket a pedagógiai szakszolgálati intézmény utazó pedagógusa, illetve külön megállapodás alapján (a szakértői vélemény tartalmának megfelelően) más szakképzettséggel rendelkező szakember végzi.
Helyi tantervünk elkészítésénél figyelembe vettük a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és a Nat előírásain túl a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve (32/2012. (X.8.) EMMI rendelet) előírásait is. A nevelési-oktatási folyamatokban való sikeres részvételt a megfelelő tanulási környezet megteremtésével, és a tanuló szakértői véleményében megfogalmazott javaslatok, egyéni megsegítési módszerek alkalmazásával biztosítjuk:

- Az egyéni szükségleteknek megfelelő technikai jellegű segítséget biztosítunk (pl. számítógép), hosszabb teljesítési, felkészülési időt teszünk lehetővé.
- A tanulók a szakértői vélemény alapján bizonyos tárgyakból, illetve tantárgyrészekből mentesülhetnek az érdemjeggyel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól.
- Az eredményes előrehaladás megsegítéséhez a sérülés specifikus fejlesztést végző szakember segítséget nyújt a pedagógusoknak a feltételek és a tanuló egyéni szükségleteinek összehangolásában, az egyéni értékelés kialakításában.
- az IKT eszközök és internethasználat lehetőségét tanulóinknak tanórán kívüli tevékenységekhez is egyenlő mértékben, a felzárkózás, tehetséggondozás támogatására.

A mozgáskorlátozott tanulók oktatásának és fejlesztésének elvei, céljai és feladatai és fejlesztési programja

Alapelv

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének, oktatásának, mozgásfejlesztésének alapelve, hogy a képességek tervszerű fejlesztése az egyéni fejlődési sajátosságokhoz szabottan az individuális szükségleteknek megfelelően történjen meg annak érdekében, hogy a gyermekek mozgáskorlátozottként is meg tudják állni a helyüket a környezetükben, a társadalomban. A sérülésből adódó hátrányos következmények csökkentését, ellensúlyozását ezáltal segítjük. Mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét, az iskolában – a tanuló állapotának megfelelően – biztosítjuk az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret, az ehhez szükséges eszközöket (pl. lejtő, kapaszkodó), illetve a befogadó, elfogadó környezetet.

Célok

Kiemelt célunk megteremteni az esélyegyenlőség alapjait, hogy a mozgáskorlátozott tanulók az iskolai tanulmányaik során felkészültté váljanak az ismeretszerzésre és tanulásra, az önálló döntéshozatalra, képessé váljanak az önrendelkező életvitelre.
Ennek érdekében:

- ki kell alakítani a tanulókban az egészséges énképet és önbizalmat;
- meg kell erősíteni belső motivációjukat a fejlődésre;
- növelni kell a kudarctűrő képességüket;
- önállóságra kell nevelni őket;
- meg kell ismertetni velük a sajátos helyzetükből adódó jogaikat;
- el kell sajátíttatni az egészségügyi ellátás lehetőségeit;
- meg kell alapozni az eredményes továbbtanulás, munkába állás igényét, segítve a sikeres felnőtt élet megvalósulását.

Feladatok

A mozgáskorlátozott tanuló iskolai tanulásának nehézségeit leginkább a mozgásszervi károsodás következtében kialakult kommunikációs és kognitív funkciókat érintő zavarok, illetve a mozgásteljesítményt igénylő feladatok kivitelezésének problémái jelentik. Mindkettő befolyásolja az olvasás, írás, beszéd elsajátítását is, ezáltal az iskolai teljesítmények alakulását is, ezért kiemelt fejlesztési feladatként kell kezelni. A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítést igényel. Ennek során figyelembe kell venni kommunikációjának formáját, szintjét, a gyermek érzelmi állapotát, értelmi képességeit és fizikai adottságait is. A sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamat során differenciálás és fokozatosság szükséges.

A NAT alkalmazása

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetségesek, így az iskolai fejlesztés szakaszai megegyeznek a NAT pedagógiai szakaszolásával. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembe vételével érvényesíthetők.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok teljesítését a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolhatják. Ennek megfelelően a tanagyag, a követelmények, a számonkérés, értékelés egyéni fejledtségi szinthez történő igazítása, adaptálása szükséges, a fokozatosságot e téren is figyelembe véve.
Speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása:

- technikai jellegű segédeszközök, adaptációk igénybevétele;
- előírt gyógyászati segédeszközök használata;
- gépírás, szövegszerkesztő program használatának elsajátítása (ha a tanuló nem tudná iskolai munkáját kézírással elvégezni), szükség esetén speciális kiegészítő eszközök és szoftverek alkalmazása;
- tanórai differenciált feladatadás.

Az együttnevelés eredményes megvalósulását szolgálja az Irányelv 1.5. pontjában leírtak érvényesítése. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

Fejlesztési területek

Énkép, önismeret

A személyiség építésének és a lelki egyensúly fenntartásának egyik eszköze a lehetőségek szerinti önállóságra nevelés. A tanulókban akkor alakul ki reális, pozitív énkép, ha önmagához képest fejlődik, ér el sikereket.

Információs és kommunikációs kultúra

A mozgáskorlátozott tanulóknak gondot okozhat a kommunikáció, a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányaikat az információszerzésben és adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. Az információs társadalom fejlődése azt is lehetővé teszi, hogy a mozgáskorlátozott tanuló nem az alkalmatlanságot, a képességek hiányát érzi, mert olyan eszközöket használhat, amelyek alkalmazásával az életminősége javulhat.
Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a tanulók ne csak az informatika műveltségi területen belül használják a számítógépet, hanem – ha szükséges – a tanítási órákon is. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a kézírásra a mozgásállapota miatt képtelen, vagy korlátozottan képes, és a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Tanulás tanítása

A mozgáskorlátozott tanulónál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek megválasztására. Az előzetes tapasztalatszerzésre a mozgáskorlátozottság miatt nem mindig kerül sor, ezért a tanuló előzetes tudása is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, a kíváncsiság, az érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el.

Testi és lelki egészség

A fejlesztések során törekedni kell arra, hogy a tanulók minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, elsajátítsák és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiéniás szabályokat. A kellő mértékű önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra nem javasolt mozgásokat, azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek a hely- és helyzetváltoztatást lehetővé teszik számukra. A tanulókban ki kell alakítani, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz, ismerjék meg saját értékeiket.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, kidolgozása és működtetése, illetve azoknak az eszközöknek a megtalálása, amelyek a mozgáskorlátozott tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Kiemelt jelentőséggel bír a mozgáskorlátozottak számára elérhető pályák, munkahelyek megismertetése, az ezek iránt való érdeklődés felkeltése. A lelki egyensúly fenntartásának elengedhetetlen eszköze a bizonytalanság kezelésének képessége, amelynek kialakítása a nevelő oktató munka fontos feladata.

Pályaorientáció

Mozgáskorlátozott tanulók esetében a sikeres pályaorientáció nagyban függ a mozgásos és pszichés tevékenységek működésétől, ezért a reális pályakép kialakítása, átgondoltabb előkészítő munkát kíván, esetleg szükséges pályaválasztási tanácsadás, pályaalkalmassági vizsgálat igénybevétele is.

Kompetenciafejlesztés

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifkus pedagógiai fejlesztő folyamatába valamennyi kulcskompetencia fejlesztése beépül. Ezek közül a gyors és cselekvőképes alkalmazkodás illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében kiemelten hangsúlyos a digitális kompetencia, idegen nyelvi kommunikáció, a hatékony önálló tanulás, a kezdeményezőképesség, és a vállalkozói kompetencia fejlesztése.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Iskolánkban a félévi osztályozó értekezleten sor kerül a 9. évfolyamos osztályok bemutatására, ahol a beilleszkedési és magatartási zavarok feltárása is megtörténik.

Feladatok:

- A szülőkkel való konzultáció szülői értekezleteken, fogadóórákon, esetleg családlátogatás alkalmával.
  - a szülői segítségnyújtás várható mértékének feltérképezése
  - az osztályfőnök vagy a szaktanár ismertesse a szülőkkel a tanuló helyét, szerepét a közösségben, személyiségének alakulását
  - tájékozódás a tanuló otthoni tanulási szokásairól, lehetőségeiről, a családon belüli viszonyokról, következtetés levonása
  - a fogadóóra alkalmával megnyerni a szülőket és az együttműködésre közösen találjanak megoldást
  - a szülői értekezleten aktuális nevelési kérdésekkel foglalkozzon az osztályfőnök
  - folyamatos kapcsolattartás az elért eredményekről
- Pszichológiai ellátás az osztályfőnök, a szaktanár, ifjúságvédelmi felelős vagy egyéni tanulói kérés alapján az iskolapszichológus segítségével.
- Családsegítő szolgálat és a gyámügyi hatóságok segítsége
- Az osztályfőnök szerepe a beilleszkedési nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdő tanulók gondjainak megoldásában kiemelten fontos:
  - az osztályfőnöki órán való beszélgetés együtt és külön-külön a problémás tanulókkal
  - ezeknek a tanulóknak a bevonása a közös programok, klubdélutánok, mozi, színház ill. sportprogramok szervezésébe
  - megerősíteni, bátorítani a gyermeket abban, amiben eredményes
  - ha a beilleszkedési nehézség az egyes tantárgyakból való lemaradásból ered, akkor kis létszámú tanulócsoportok szervezésével is nyújthatunk segítséget
- Az osztályfőnök és a pszichológus az önismereti osztályfőnöki órák szervezésével cél lehet a személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, valamint a személyiség stabilizálása. Egy meghívott tréner vagy pszichológus előadása vitaindító lehet
  - mennyire reális a tanuló énképe,
  - milyen előítéletei vannak, milyen az alkalmazkodóképessége,
  - milyen hatást (s mivel) kelt másokban,
  - képes-e változtatni, s megoldási variációkat találni,
  - felismeri-e a konfliktushelyzetet, s milyen szinten tudja kezelni azokat
  - videofilmek megtekintése, szituációs helyzetek megbeszélése, elemzése

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A középiskolában jelentkező tanulási hátrányok, kudarcok többféle – szociális és mentális – ok(ok)ra vezethetők vissza. Az általános iskolához képest igen nagy változást jelent a középiskolába kerülés – mind tanulási, mind lelki szempontból; s a tanulók különböző előképzettséggel, eltérő családi háttérrel, különböző (sokszor helytelen) tanulási módszerekkel rendelkeznek; ezek a tényezők külön-külön vagy együtt tanulási kudarcokhoz vezethetnek. Ezért fontos felismerni a tanulási hátrányokat és nehézségeket; ez az osztályfőnök és a szaktanár(ok) feladata.

Abban a kérdésben, hogy a tanuló tanulási nehézségekkel küzd-e, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. De az okok feltárásában, esetleges kezelésében az iskola nevelői, az ifjúságvédelmi felelős és az iskolapszichológus is segítséget nyújthat.

- A felzárkóztatás feladatai:
  - a kezdeti (általános iskolából hozott) tanulási-tudásbeli hátrányok kiszűrése és csökkentése,
  - a tanulási kudarcok kezelése,

- A felzárkóztatás módszerei:
  - egyéni képességek szerinti differenciálás,
  - differenciált értékelés (minősítő és fejlesztő értékelés, árnyalt értékelés),
  - kooperatív tanulási technikák alkalmazása,
  - a tanulói együttműködésre építő technikák; csoportmunka, heterogén csoportok szervezése, egymástól való tanulás,
  - a tanulói aktivitásra építő tevékenykedtető, probléma központú tanítás,
  - korszerű eszközökkel történő, motiváló, élményszerű tanítás,
  - önálló tanulási formák (internet, prezentáció készítés, elektronikus feladat benyújtás),
  - projektmódszer, témahét,
  - a képesség szerinti sávos bontást az idegen nyelvek és a matematika tantárgy esetében tartjuk célszerűnek,
  - az emelt szintű képzésre való jelentkezés a tanuló és a szülő együttes döntése alapján történik,
  - indulási hátrányok kiküszöbölésére, a tanulási folyamatban lemaradó tanulók felzárkóztatására az iskola minden tanévben korrepetálási rendszert dolgoz ki, ahol egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás keretében van lehetőség a tananyag feldolgozására,

A tanulási kudarcoknak kitett tanuló felzárkóztatásával kapcsolatos tevékenységet elsősorban az iskola látja el:

a) A tanórán belüli felzárkóztatás módja: egyéni vagy csoportos foglalkoztatás keretében. A szaktanár feladata annak megítélése, hogy kiknek kell ebben részt venni, illetve, hogy mennyi idő van erre.

b) A tanórán kívüli felzárkóztatás módja: délutáni foglalkozások, melyek keretében egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra van lehetőség.

c) Felzárkóztatás szervezhető továbbá nem kötelező tanórai foglalkozás keretében a tanulók érdeklődése, igénye szerint, illetve egyéni – egy-három tanuló részére szervezett – foglalkozás keretében, egyéni fejlesztési terv alapján.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- kiemelt feladatunk a tehetségek felkarolása, fakultációkon, szakkörökön vagy egyéni foglalkozás keretében az érettségire, felvételire vagy versenyekre való felkészítés
- az iskola nem kötelező (választható) foglalkozásokat szervez tehetséggondozás céljából

A kötelező tanítási időn túl igénybe vehető szolgáltatások:

program	feltétel
tanulmányi versenyekre, pályázatra való felkészítés, egyéb versenyekre felkészítés	megfelelő tanulmányi eredmény és magatartás, tehetség, szorgalom
szakkör, önképzőkör	érdeklődés
könyvtár- és számítógép-használat, internet	öntevékenység vagy érdeklődés
speciális tanfolyamok	iskolai vagy csoportszervezés
differenciált képességfejlesztés	szaktanár, osztályfőnök, szülő kérése, javaslata
sportversenyek	tehetség
önköltséges tanfolyamok	igény szerint

4.7 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az intézmény tanulói feladat-ellátási helyenként diákképviselettel diákönkormányzatot alakítanak. A diákönkormányzat az iskola nevelési-oktatási célkitűzéseinek megvalósítását az életkori sajátosságok fegyelembevételével, sajátos eszközökkel, a tanulói aktivitás és öntevékenység fejlesztésével segíti. A diákönkormányzat éves munkaterv alapján dolgozik.
Tevékenysége során törekszik a tanulmányi munka fejlesztésére, közreműködik a színvonalas kulturális- és sportélet megszervezésében és a tanulóközösség érdekképviseletében, gyakorolja a tanulóközösség és saját jogosítványait. A diákönkormányzat vezetője beszámolási kötelezettséggel tartozik a végzett munkáról az őt megválasztó közösségnek, tájékoztatási kötelezettsége van iskolavezetés és nevelőtestület felé.

A diákönkormányzat tisztségviselői:

DMS tanár (tanárok): az iskola tanulói közösségét segítő felnőtt személyek. Kikerülhetnek az iskola tanári karából vagy alkalmazotti közösségéből, speciális esetben a szülők köréből. Iskolánkban hagyományosan a nevelők köréből kerül ki a diákmozgalmat segítő tanár. A segítőket a tanulók kérik fel, és az igazgató jóváhagyásával válik érvényessé.

Diákvezetők: az osztályok képviselői által megválasztott diákképviselők. Tagjainak száma 5-10 fő. Választásuk tanév elején, évente történik. A választás során minden osztály két fővel képviselteti magát, és választ a jelölést elfogadó tanulók közül. Feladatuk a diákközösség érdekképviselete, szabadidős programok szervezése, tanulói érdekképviselet biztosítása.
Az iskola a diákképviselet döntési, egyetértési, véleményezési és javaslattételi jogosítványait a mindenkori jogszabályoknak (köznevelési törvény és végrehajtási rendeletei) megfelelően biztosítja.

4.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal és az iskola partnereivel

Kapcsolat a szülőkkel

A szülő az iskola életének résztvevője, mint a szolgáltatás megrendelője, az oktatási-nevelési folyamat segítője és szereplője. Az iskola biztosítja a szülők törvényben előírt jogainak és kötelezettségeinek gyakorlását.

A kapcsolattartás formái

- a szülői munkaközösség (SZMK)
  - osztályonként kettő vagy háromtagú, demokratikusan választott testület
- az alapítványi kuratóriumok
  - az iskolában működő alapítványok alapító okiratuknak megfelelő összetételű kuratóriumot választanak. Ebben az alapítvány célrendszerének megfelelően szerepet kapnak az oktatási-nevelési folyamat különböző résztvevői, partnerei. A kuratórium tagjai részt vesznek az alapítványi megbeszéléseken, és az alapítványi támogatások odaítélésében döntési jogukat gyakorolják.
- szülői értekezletek
  - az iskola évente minimum két szülői értekezletet tart (ősz, tavasz)
  - rendkívüli esetben a tanulók, a szülők vagy a tanárok kezdeményezésére is összehívható a problémák megoldása érdekében, az osztályban tanító tanárok részvételével
- fogadóóra
  - a személyes megbeszélés lehetőségét hivatott biztosítani a szülő és a tanár között
  - iskolai szinten szervezett, évente négy alkalommal (kéthavi gyakorisággal)
  - a szaktanárok heti rendszerességgel fogadóórán várják a szülőket és tanulókat, a fogadóórák időpontját az iskola nyilvánosságra hozza
  - rendkívüli esetekben az osztályfőnök, a szülők, tanulók igénye alapján, előzetes egyeztetés alapján
- tájékoztatás
  - a tanár és az iskola, valamint a szülő kölcsönösen tájékoztatják egymást a tanulóval kapcsolatos kérdésekről, a nemzeti köznevelési törvény és a szakképzési törvény titoktartási kötelezettséget meghatározó részeinek figyelemben vételével
  - a tájékoztatás, kapcsolattartás fontos eszköze az ellenőrző, amelynek bejegyzéseit az osztályfőnök minimum kéthavonta ellenőzi, és a tanuló köteles azt havonta a szülővel aláíratni
  - egyes esetekben jogszabályok is meghatároznak tájékoztatási kötelezettséget, (pl. emelt szintű képzésekre való jelentkezések a 10. évfolyamosoknál)
  - beiskolázási tájékoztatókat és nyílt napot tartunk az általános iskolás tanulóknak és szüleiknek, ahol bemutatjuk képzéseinket és az iskola életét
- közös programok: alapítványi bál, közös főzések, teadélutánok, vegyes kórus, képzőművészeti kör, kulturális programok, színjátszó-kör, sportrendezvények, kirándulások szervezése, amely erősíti a partnerkapcsolatot
- kérdőíves felmérés az iskolában folyó oktató-nevelő munkáról, a felmerülő igényekről

4.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata,

A tanulmányok alatti vizsgák szabályozásáról a gimnáziumi tanulók esetében a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletének 64-73. §-ai, a technikumi tanulók esetében a 12/2020. (III. 7.) Korm. rendeletének 180-190. §-ai rendelkeznek. Helyben szabályozandók a vizsga részei, követelményei és az értékelés.
A tanulmányok alatti vizsgákat az iskolában, vagy külön kérésre a Kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottság előtt lehet tenni.

A tanulmányok alatti intézményi vizsgák típusai

Osztályozó vizsga

A tanulónak a félévi és tanév végi osztályzat megállapításához osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- tanulmányait magántanulóként folytatja,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- az iskolai nevelés-oktatás általános műveltséget megalapozó szakaszában 250 tanóránál többet mulasztott,
- egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékánál többet mulasztott,
- az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékánál többet mulasztott,
  és emiatt a tanuló teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető, és a nevelőtestület engedélyezi az osztályozó vizsgát.
- ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye nem volt érdemjeggyel értékelhető,
- előrehozott érettségi vizsgát kíván tenni olyan tantárgyból, amelynek a tanítása az Intézmény helyi tanterve szerint csak magasabb évfolyamon fejeződik be. Ilyenkor a hiányzó év/évek tananyagából kell az írásbeli érettségi vizsgák megkezdéséig osztályozó vizsgát tennie.

Sikeres osztályozó és előrehozott érettségi vizsga esetén az adott tantárgyból a tanulmányok megrövidítésére is engedélyt kap a tanuló. Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet.
A tanítási év végén osztályozatlan tanuló nem tehet osztályozó vizsgát, csak javítóvizsgát. Ha a szabályosan megtartott javítóvizsgája elégtelen, tanévet kell ismételnie.

Különbözeti vizsga

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az Intézmény a különbözeti vizsga letételét. Iskolánk nem 9., és szakképző13. évfolyamába belépőtanulók esetén, ha a helyi tantervünkben szereplő, a beiratkozás tanévéig tanult tantárgyak éves óraszámainak összege kevesebb, mint az iskolánk helyi tantervében szereplőösszeg, a belépőtanulónak különbözeti vizsgát kell tennie.
Ugyancsak különbözeti vizsgát kell tenni a nem tanult tantárgyakból is. A különbözeti vizsgatantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az Intézményvezetőjének határozatot hoznia a jelentkezőtanuló ügyében.

Különbözeti vizsgát a tanuló abban a szakképző intézményben tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. A különbözeti vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni.

Javítóvizsga

A tanulónak javítóvizsgán kell számot adni tudásáról, ha

- tanév végén elégtelen osztályzatot kapott (legfeljebb három tantárgyból),
- a tanuló az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le,
- az osztályozó vagy különbözeti vizsgán elégtelen osztályzatot kapott.
- Az érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben, ha a képzésben részt vevő személy elégtelen ágazati alapvizsgát tett, a javítóvizsgát a tanév második félévében teheti le. A javítóvizsgán is elégtelen ágazati alapvizsgát tett képzésben részt vevő személy a tanév végén nem minősíthető, és a tanulmányait az ágazati alapoktatás megismétlésével folytatja.

Javítóvizsga az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban szervezhető. Ha az osztályozó vagy különbözeti vizsgára a tanév közben kerül sor, s a tanulóelégtelen minősítést szerez, a vizsgát követő három hónapon belül kell a javítóvizsga időszakot kijelölni.

Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni. Ha a tanuló nem teljesíti az iskolai évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülőév végi bizonyítványba be kell írni.

Pótló vizsga

Amennyiben a tanuló az osztályozó, különbözeti vagy javítóvizsgáról igazoltan távol marad, pótló vizsgát tehet. A pótló vizsgát lehetőleg ugyanabban a vizsgaidőszakban kell letenni. Pótló vizsgát csak az elmaradt vizsgarészekből kell tenni.
Technikumban a pótlóvizsga a képzési és kimeneti követelmények megváltozásáig, de legalább a szakmai vizsgát követő egy évig a képzés megkezdésekor hatályos képzési és kimeneti követelmények szerint tehető le. A vizsgázó a pótlóvizsgát még ugyanabban a vizsgaidőszakban is leteheti, ha a szakmai vizsga letételét gátló akadályok elhárultak és lebonyolításának feltételei adottak.

Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapoktatás ágazati alapvizsgával zárul.
Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy az ágazati alapoktatás elvégzését követően tehet ágazati alapvizsgát.
Ágazati alapvizsgát az intézmény oktatóiból és az elnökből álló vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét az intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

A tanuló magasabb évfolyamra nem léphet, ha elégtelen ágazati alapvizsgát tett.

A tanulmányok alatti intézményi vizsgákkal kapcsolatos általános szabályok

Az iskolában a vizsgák az igazgató által megbízott vizsgabizottság előtt zajlanak. A vizsgák írásbeli, szóbeli, illetve gyakorlati vizsgarészekből állhatnak.

A középiskolában, olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a helyi tanterv alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimum hatvanperces, az adott tanév helyi tantervének legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgarész, valamint a szóbeli vizsgarész sikeres teljesítése.

Az egyes tantárgyak évfolyamonkénti követelményeit a helyi tanterv tartalmazza.

Az írásbeli maximális ideje vizsgatárgyanként 60 perc. Egy napon legfeljebb 3 írásbeli vizsgát lehet megtartani, a vizsgák között pihenőidővel. Az írásbeliről jegyzőkönyv készül a megfelelően kialakított ülésrenddel, az esetleg előforduló rendkívüli események, szabálytalanságok leírásával, a dolgozatokat beszedő felügyelőtanár aláírásával. A javító tanár piros tollal javítja ki a dolgozatokat, rávezeti az eredményt és aláírja.

A szóbeli vizsgán a vizsgázó alkalomhoz illő ruhában legalább 10 perccel a meghirdetett vizsgakezdés előtt érkezik meg. A vizsgabizottság jelenlétében tantárgyanként tételt húz, kiválasztja a hozzá tartozó segédeszközt, majd (az idegen nyelv kivételével) legalább 30 perc felkészülési idő után önállóan felel. A szóbeli feleltetés időtartama nem lehet több 15 percnél. Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagából teljesen tájékozatlan, az elnök egy alkalommal póttételt húzat. A következő vizsgatárgy tételhúzása előtt a vizsgázónak legalább 15 perc pihenőideje van, ez alatt elhagyhatja a vizsgatermet. Egy napon legfeljebb 3 tárgyból szóbelizik egy vizsgázó. A szóbeli felelet végén az elnök rávezeti a javasolt értékelést a jegyzőkönyvre.

Ha a tanuló nagyon komoly indokkal nem tud megjelenni a vizsgán, akkor írásban kérheti az igazgatótól (az igazolást mellékelve), hogy másik napon vizsgázhasson.

Vizsgaidőszakok

A tanulmányok alatti vizsgát a rendes vizsgaidőszakokban lehet letenni. Osztályozó vizsgát az iskola tanítási év (szorgalmi idő: szeptember 1-jétől a következő év június 15-éig terjedő időszak) során bármikor szervezhet. A vizsgaidőszakok a következők:

- Őszi: szeptember első két tanítási hete,
- Félévi: a félév utolsó napja előtt két tanítási hét,
- Tavaszi: az aktuális tanév rendjében szereplő május-júniusi érettségi vizsgaidőszak első vizsganapját megelőző második hét (öt tanítási nap),
- Év végi: az utolsó tanítási nap előtti két tanítási hét,
- Nyári: augusztus 15-31 közötti javítóvizsga időszak

A vizsgák követelménye, részei, az értékelés rendje

A vizsgák követelménye a helyi tantervben szereplő, az adott tanévre vonatkozó tananyag. A vizsgák részeit és az értékelés rendjét a helyi tanterv alapján az alábbiak szerint határozzuk meg:

	vizsgarész típusa		
tantárgy	írásbeli	szóbeli	gyakorlati
Magyar nyelv és irodalom	X	X	
Idegen nyelvek	X	X	
Matematika	X	X	
Történelem, társ. és állampolgári ismeretek	X	X	
Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek	X	X	
Etika			
Biológia- egészségtan	X	X	
Fizika	X	X	
Kémia	X	X	
Földrajz	X	X	
komplex természettudomány	X	X	
Ének-zene		X	X
Vizuális kultúra	X		X
Dráma és tánc		X	
Művészetek		X	
Informatika		X	X
Életvitel és gyakorlat		X	
Testnevelés és sport		X	X
Református hit- és erkölcstan	X	X	
Egyházi ének		X	X
Tanulásmódszertan és önismeret			X
Szakmai tárgyak (közgazdasági)	X	X	
Szakmai tárgyak (informatika)		X	X
Szakmai tárgyak (rendészeti és közszolgálati ism.)	X	X	
Szakmai tárgyak (közlekedés, szállítmány. és logisztika)	X	X	
Angol célnyelvi civilizáció	X	X	

Az értékelés helyi rendje

- Osztályozó és különbözeti vizsgák esetén, illetve ezek pótló vizsgájánál

  0 - 29% - 1
  30 - 48% - 2
  49 - 66% - 3
  67 - 84% - 4
  85 -100 % - 5

- Javító vizsgánál, illetve ennek pótló vizsgájánál
  0 - 49% - 1
  50 - 84% - 2
  85 -100% - 3

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal, technikumban a szakképzési államigazgatási szerv szervezi.
A tanuló - kiskorú tanuló szülője aláírásával - a félév, illetve a szorgalmi időutolsó napját megelőző harmincadik napig jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója bejelentést nyolc napon belül továbbítja a gimnáziumi tanuló esetén a kormányhivatalnak, technikumi tanuló esetén a szakképzési államigazgatási szerv felé, amelyik az első félév, illetve a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.
A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülő aláírásával - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehessen. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja gimnáziumi tanuló esetén a kormányhivatalnak technikumi tanuló esetén a szakképzési államigazgatási szervnek.
Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgabizottság, illetőleg a vizsgáztató iskola törzslapi bejegyzés céljából értesíti azt az iskolát, amelyikkel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamra lépéséről - figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott, illetve a vendégtanulóként szerzett osztályzatot - az az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

4.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Másik középiskolából való átvétel feltételei

- a szülőnek az igazgatóhoz benyújtott írásbeli kérelme
- megfelelő tanulmányi eredmény és jó magatartás
- amennyiben azt a fogadó osztály létszáma lehetővé teszi

Más intézmény azonos típusú képzési formáiból különbözeti vagy osztályozó vizsga nélkül léphet át a tanuló, ha az általa tanult tárgyak évfolyamonkénti elosztása és óraszáma a két intézményben megegyezik.
Minden egyéb esetben előzetes egyeztetés során kell megvizsgálni azt, mely tárgyakból kell különbözeti vagy osztályozó vizsgát tennie az átlépni kívánó tanulónak. Az összehasonlítás alapja a tanult tárgyak óraszáma, illetve évfolyamonkénti elosztása lehet.
Az átlépésről minden esetben az igazgató dönt a leendő osztályfőnök, esetenként az illetékes szaktanárok véleményének kikérésével. Az átlépéshez szükséges különbözeti vagy osztályozó vizsga kiírása (időpont, tantárgyak, tartalmak) is az igazgató feladata, de ezt a hatáskörét átadhatja szakmai helyettesének.
Intézményen belül is van lehetőség tagozatok közötti átlépésre, erre a fenti szabályok egyaránt érvényesek.
Az osztályozó és különbözeti vizsgával kapcsolatos szabályokat a tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata tartalmazza (1.10. fejezet)

4.11 A felvételi eljárás különös szabályai

A középiskolai felvételi eljárás éves menetrendjéről, az eljárás során betartandó határidőkről minden évben az Emberi erőforrások minisztere által kibocsátott, a tanév rendjéről szóló rendelet intézkedik.

Felvételi vizsgát nem szervezünk. A felvétel elbírálásánál, a teljesítmények rangsorolásánál az általános iskola 7. osztályának év végi és a 8. osztály félévi eredményeit összesítjük úgy, hogy a magatartás/szorgalom, illetve a készségtárgyak eredményeit nem számítjuk.

4.12 Tanórán kívüli foglalkozások kialakításának szempontjai, tartalmi tervezése

A tanórán kívüli foglalkozásokat kezdeményezőjük és feladatuk szerint a következő csoportokba soroljuk:

1. Szakkör
2. Differenciált képességfejlesztő foglakozás
3. Önköltséges tanfolyam
4. Irodalmi színpad, énekkar
5. Klubfoglalkozás
6. Tömegsport, DSE
7. Diákvállalkozás
8. Projektoktatás, pedagógiai projekt
9. Témanap, témahét

Szakkör
Feladata: a tehetségápolás és a tanulmányi versenyekre való felkészítés
Kezdeményezője: az iskolavezetés, munkaközösségek, tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés terhére
Működési ideje: október 1-től április 30-ig órarend szerint
Létszáma: legalább 8 fő
Tagja lehet: érdeklődő, jó képességű tanuló a szaktanár véleménye alapján
Vezetője: az intézmény vezetője által megbízott szaktanár vagy külső szakember
A szakkörök éves programját a szakkörvezető állítja össze és az igazgató hagyja jóvá.

Differenciált képességfejlesztés
Feladata: a 9-12. évfolyam gyengébb képességű tanulóinak felkészítése a tantárgyi és vizsgakövetelmények teljesítésére
Kezdeményezője: az iskolavezetés, munkaközösségek, tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés terhére
Működési ideje: szeptember 15-től május 31-ig órarend szerint
Létszám: Nem meghatározott
Vezetője: az intézmény vezetője által megbízott szaktanár

Önköltséges tanfolyam
Szervezhető a tanulók igénye szerint a tanórát meghaladó ismeretek bővítésére

Irodalmi színpad, színjátszó kör, énekkar
Feladata: a 14-18 éves fiatalok műveltségének bővítése, önkifejező készségük fejlesztése, zenei ismereteik kiszélesítése
Kezdeményezője: az iskolavezetés, magyar munkaközösség, tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés terhére
Működési ideje: október 1-től május 31-ig
Létszám: nem meghatározott
Vezetője: az intézmény vezetője által megbízott szaktanár

Klubfoglalkozás
Feladata: a 14-18 éves fiatalok műveltségének bővítése
Kezdeményezője: az iskolavezetés és a tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés terhére
Működési ideje: október 1-től május 31-ig havonta egyszer
Létszám: nem meghatározott

Tömegsport, DSE
Feladata: mindennapos testedzés feltételeinek biztosítása, a 14-18 éves fiatalok mozgáskultúrájának fejlesztése, testi egészségük megőrzése
Kezdeményezője: az iskolavezetés, testnevelő tanárok, tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés, és a DSE bevételeinek terhére
Működési ideje: szeptember 15-től május 31-ig
Létszám: nem meghatározott
Vezetője: A DSE által megbízott szakember

Diákvállalkozás
Feladata: a gyakorlatorientált szakmai képzés megvalósítása, a vállalkozói készségek fejlesztése
Kezdeményezője: szaktanárok (közgazdasági munkaközösség), iskolavezetés, tanulók
Finanszírozása: az iskolai költségvetés terhére (a heti kapcsolódó óra), saját vállalkozási költségvetés
Működési ideje: szeptember 15-től a diákvállalkozás beszüntetéséig
Létszám: nem meghatározott
Vezetője: a diákok által felkért pedagógus

Projektoktatás, pedagógiai projekt
Feladata: a projektmódszer egy sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A projektmódszer átlép a hagyományos oktatáson, az iskola hagyományos időkeretein, falain, élet közeli problémákból indít, és a résztvevők tapasztalataira épít. Részei: valamely összetett, komplex, gyakran a mindennapi életből származó téma meghatározása; a témafeldolgozáshoz kapcsolódó célok, feladatok meghatározása; a munkamenet és az eredmények megtervezése; az eredmények bemutatása.
Kezdeményezője: iskolavezetés, szakmai munkaközösségek
Finanszírozása: az iskolai költségvetés az intézményi órakeret terhére, vagy pályázati forrás
Működési ideje: az éves munkaprogramnak megfelelően; összetettségétől függően megvalósulhat tanórai keretek között és tanórán kívüli tevékenységként is
Létszám: nem meghatározott, de rendesen osztályhoz vagy tanulói csoporthoz kötött foglalkozás
Vezetője: az intézmény vezetője által megbízott szaktanár vagy külső szakember

Témanap, témahét

Feladata: a tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája, amikor az adott tárgykört a diákok hosszabb időkeretben, akár több napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Kezdeményezője: iskolavezetés, szakmai munkaközösségek

Finanszírozása: az iskolai költségvetés az intézményi órakeret terhére, vagy pályázati forrás

Működési ideje: az éves munkaprogramnak megfelelően; összetettségétől függően megvalósulhat tanórai keretek között és tanórán kívüli tevékenységként is. A témahét a nyári szünidőben is megvalósulhat.

Létszám: nem meghatározott, de rendesen osztályhoz vagy tanulói csoporthoz kötött foglalkozás. A nyáron megvalósuló tevékenység tanulói jelentkezéshez kötött.

Vezetője: az intézmény vezetője által megbízott szaktanár vagy külső szakember

V.

Az általános iskolára vonatkozó helyi tanterv

5.1 Az új NAT

Alapvető célunk – a közoktatási reform keretei között – *az egész életen át való tanulás, a versenyképes tudás, a gyermekközpontúság és az esélyegyenlőtlenség megvalósítása.* Célunk továbbá az, hogy csökkentsük a gyerekek fölösleges terhelését, hogy legyen idejük hasznos és az önkiteljesedést szolgáló tudás megszerzésére. A korábbinál jobban kívánjuk *fejleszteni az alapkészségeket* (szövegértés, problémamegoldás, önálló gondolkodás), hogy megfelelő legyen az arány a lexikális tudás megszerzése és a képességfejlesztés között, ennek lehetőségét teremti meg a kompetencia alapú oktatás.

5.2 A választott kerettanterv

Intézményünk helyi tantervét a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló EMMI rendelet figyelembevételével az alábbiak szerint határozza meg:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára

TANTÁRGY NEVE	ÉVFOLYAM	VÁLASZTOTT KERETTANTERVI VÁLTOZAT
Magyar nyelv és irodalom	1-2. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom
Magyar nyelv	3-4. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom
Magyar irodalom	3-4. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom
Matematika	1-4. évfolyam	Matematika
Környezetismeret	3-4. évfolyam	Környezetismeret
Ének-zene	1-4. évfolyam	Ének-zene
Vizuális kultúra	1-4. évfolyam	Vizuális kultúra
Technika és tervezés	1-4. évfolyam	Technika és tervezés
Testnevelés	1-4. évfolyam	Testnevelés
Digitális kultúra	3-4. évfolyam	Digitális kultúra
Idegen nyelv	4. évfolyam	Élő idegen nyelv

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára

TANTÁRGY NEVE	ÉVFOLYAM	VÁLASZTOTT KERETTANTERVI VÁLTOZAT
Magyar nyelv	5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom
Magyar irodalom	5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom
Idegen nyelv	5-8. évfolyam	Élő idegen nyelv (angol, német)
Matematika	5-8. évfolyam	Matematika
Történelem	5-8. évfolyam	Történelem
Állampolgári ismeretek	8. évfolyam	Állampolgári ismeretek
Hon- és népismeret	6. évfolyam	Hon- és népismeret
Természettudomány	5-6. évfolyam	Természettudomány
Biológia	7-8. évfolyam	Biológia
Fizika	7-8. évfolyam	Fizika
Kémia	7-8. évfolyam	Kémia
Földrajz	7-8. évfolyam	Földrajz
Ének-zene	5-8. évfolyam	Ének-zene
Dráma és színház	7. évfolyam	Dráma és színház
Digitális kultúra	5-8. évfolyam	Digitális kultúra
Vizuális kultúra	5-8. évfolyam	Vizuális kultúra
Technika és tervezés	5-8. évfolyam	Technika és tervezés
Testnevelés	5-8. évfolyam	Testnevelés

A Református Pedagógiai Intézet kerettantervi ajánlása alapján

TANTÁRGY NEVE	ÉVFOLYAM	VÁLASZTOTT KERETTANTERVI VÁLTOZAT
Hit- és erkölcstan	1-4. évfolyam	Református hit- és erkölcstan mintatanterv- KÓD: ÁLT 01
Hit- és erkölcstan	5-8. évfolyam	Református hit- és erkölcstan mintatanterv – KÓD: ÁLT 02
Hit- és erkölcstan (választható)	1-8. évfolyam	Magyar Katolikus Egyház hittan tanterve 1-12.
Hit- és erkölcstan (választható)	1-8. évfolyam	Magyar Evangélikus Egyház hittan tanterve 1-12.
Egyházi ének	4-5. évfolyam	Egyházi ének - Helyi tantárgyi tanterv Általános tantervű tanulócsoportok 4., 6. és 9. évfolyamok

5.3 Tantárgyi struktúra és óraszámok

A 2020/2021. tanévtől, a kifutó évfolyamokra érvényes óraszámok

Óraterv a helyi tantervekhez 1–8. évfolyam								
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**7+0,5**							
Magyar nyelv		**2,5**	**3,5**	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**
Magyar irodalom		**5**	**4**	**4**	**2,5**	**2,5**	**2**	**2**
Idegen nyelvek				**2**	**3**	**3**	**3**	**3**
Matematika	**4+0,5**	**4+0,5**	**4+0,5**	**4+0,5**	**4**	**3+1**	**3+1**	**3+1**
Hit- és erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					**2**	**2**	**2**	**2**
Környezetismeret	**1**	**1**	**1**	**1+0,5**				
Természetismeret					**2**	**2**		
Fizika							**1,5+0,5**	**1,5**
Kémia							**1,5+0,5**	**1,5**
Biológia-egészségtan							**1,5**	**1,5+0,5**
Földrajz							**1,5**	**1,5+0,5**
Ének-zene	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**
Dráma és tánc					**1**			
Hon- és népismeret						**0+1**		
Vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**2**	**1+0,5**	**1+0,5**	**1**	**1**
Informatika	**0+1**	**0+1**	**0+1**	**0+1**	**0+1**	**1**	**1**	**1**
Életvitel és gyakorlat	**1**	**1**	**1**	**1**				
Technika, életvitel és gyakorlat					**1**	**1**	**1**	**1**
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Osztályfőnöki					**1**	**1**	**1**	**1**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**	**28**	**28**	**31**	**31**
Egyházi kiegészítés, mely a tanuló óraterhelésébe nem számít bele								
Hit- és erkölcstan (heti 2 óra, de ebből egyik már a törvényből adódik)	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Egyházi ének				**1**	**1**			

*****Azokban a mezőkben, ahol összeg szerepel, az első tag a kerettantervi kötelező óraszámot, a második tag a szabadon felhasználható órakeretből az iskola által biztosított óraszámot jelenti.

A 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben érvényes óraszámok (1. és 5. évfolyamtól)

Óraterv a helyi tantervekhez 1–8. évfolyam								
Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**7+0,5**	**7+0,5**						
Magyar nyelv			**2+1**	**3**	**2**	**2**	**1+1**	**1+0,5**
Magyar irodalom			**3**	**2+1**	**2**	**2**	**2**	**2**
Idegen nyelvek				**2**	**3**	**3**	**3**	**3**
Matematika	**4+0,5**	**4+0,5**	**4**	**4**	**4**	**4**	**3+1**	**3+0,5**
Etika/hit-erkölcstan	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Történelem					**2**	**2**	**2**	**2**
Állampolgári ismeretek								**1**
Környezetismeret			**1**	**1**				
Természettudomány					**2**	**2**		
Fizika							**1**	**2**
Kémia							**1**	**2**
Biológia							**1,5+0,5**	**1**
Földrajz							**1,5+0,5**	**1**
Ének-zene	**2**	**2**	**2**	**2**	**1+1**	**1**	**1**	**1**
Dráma és színház							**1**	
Hon- és népismeret						**1**		
Vizuális kultúra	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**
Technika és tervezés	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Digitális kultúra			**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Osztályfőnöki					**1**	**1**	**1**	**1**
Rendelkezésre álló órakeret	**23**	**23**	**23**	**24**	**27**	**26**	**30**	**30**
Egyházi kiegészítés, mely a tanuló óraterhelésébe nem számít bele								
Hit- és erkölcstan (heti 2 óra, de ebből egyik már a törvényből adódik)	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Egyházi ének				**1**	**1**			

*****Azokban a mezőkben, ahol összeg szerepel, az első tag a kerettantervi kötelező óraszámot, a második tag a szabadon felhasználható órakeretből az iskola által biztosított óraszámot jelenti.

5.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az alsó tagozatos évfolyamokon

Az adott évfolyamon belül a munkaközösségek egyetértésével - a tanári módszertani szabadság tiszteletben tartása mellett - minden osztály *azonos tankönyv*ekkel dolgozik. Kivételt képezhetnek a szakértői vélemény alapján eltérő tanterv szerint haladó tanulók tankönyvei. Így tudjuk biztosítani többek között az osztályok közötti zökkenőmentes átjárhatóságot.
Az első évfolyamon indított tankönyvcsaláddal haladunk a 4. év végéig, mely így biztosítja minden tanuló számára a NAT és a rá épülő kerettanterv szerinti követelményrendszer teljesítését. Kivételt képezhetnek a szakértői vélemény alapján eltérő tanterv szerint haladó tanulók tankönyvei.

A felső tagozatos évfolyamokon

Mivel a 4. tanév végi követelmény nem függ az alkalmazott tankönyvcsaládtól, az alsó tagozattal történő egyezés nem szükségszerű, legfeljebb célszerű az egymásra épülés figyelembe vétele miatt. Kivételt képezhetnek szakértői vélemény alapján eltérő tanterv szerint haladó tanulók tankönyvei.

A felső tagozaton is fontos elv, hogy a tankönyvek egymásra épüljenek mind vertikálisan, mind horizontálisan.

Az alkalmazott tankönyvek tartós, vonzó, tartalmilag a korosztálynak megfelelőek legyenek, melyeket az átlagos képességű tanulók szintjéhez méreteztek.

A taneszközök és segédletek kiválasztásánál az ésszerűséget és a szülők anyagi helyzetét is figyelembe vesszük alsó és felső tagozaton egyaránt. A fenti valamennyi eszköz kiválasztásánál az iskolaszék véleményét is figyelembe vesszük.

Kompetencia alapú oktatás

Két pályázati lehetőséget kihasználva indítottuk az Arany János Általános Iskolában a kompetencia alapú oktatást. Kipróbálás szintjén a 2005/2006-os tanévben HEFOP pályázatok keretében szövegértés-szövegalkotás, matematika-logika, életpálya építés, IKT kompetencia területeken, míg a 2009/2010-es tanévben a TÁMOP 3.1.4. pályázatban tovább bővítve szociális-életviteli és idegen nyelvi kompetencia területeken próbáltuk ki.

A 2007/2008-as tanévben induló első osztálytól kezdődően felmenő rendszerben történik a matematika kompetencia alapú oktatása évfolyamonként egy osztályban, a 2010/2011-es tanévtől a szövegértés-szövegalkotás kompetencia terület elemeit harmadik osztálytól alkalmazzuk a magyar nyelv és irodalom tantárgyak oktatásánál.
A 2007/2008-as tanévtől 5. osztálytól, szintén felmenő rendszerben a matematika és a szövegértés oktatása évfolyamonként egy osztályban.
A 2007/2008-as tanévtől 7. és 8. évfolyamon minden osztályban az osztályfőnöki tantervbe építve mindkét évfolyamon 50-50%-ban az ön- és társismeret, valamint a pályaorientáció témájába tartozó modulok feldolgozása a kompetencia alapú programcsomag tartalma és módszerei alapján.

A 2007/2008-as tanévtől informatika tantárgyból 5. évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben a kompetencia alapú IKT oktatási program szerint történik az oktatás az informatika órákon.
A 2009/2010-es tanévtől a szociális-életviteli kompetencia elemeit igyekszünk a tanulók személyiségfejlesztésének szolgálatába állítva alkalmazni minél több tantárgy esetében és osztályfőnöki órákon, de önálló tantárgyként vagy órakeretbe nem illesztjük.
A 2010/2011-es tanévtől 4-8.évfolyamon az idegen nyelv oktatása során a tankönyv választás elvei között szerepel, hogy olyan idegen nyelv könyveket alkalmazzunk, melyek szerkesztési elvei, tartalma és digitális kiegészítői megfeleljenek a kompetencia alapú oktatás és a modul rendszerű oktatás elveinek.
A pályázatokból adódó, a fenntartási időszakra vonatkozó követelményeknek meg kívánunk felelni.

A konkrét *tankönyvválasztás*t a pedagógiai program 3. számú melléklete tartalmazza.

5.5 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A hit- és erkölcstan oktatására vonatkozó szabályok

Intézményünkben a tanulók (szülők) választása alapján református, evangélikus vagy római katolikus felekezeti hitoktatás, ill. erkölcstan oktatás folyik valamennyi évfolyamon, heti 2-2 órában.
A MRE Zsinatának és a Református pedagógiai Intézetnek az ajánlásait követve az általuk ajánlott hit- és erkölcstan tanterveket adaptáltuk iskolánkban. A szükséges engedélyezési eljárás megtörtént, az általunk elkészített helyi tantervet 32.55-0345/2013. iktatószámú szakvéleménnyel jóváhagyták.
A Hit- és erkölcstan tantárgyat megfelelő végzettségű hitoktató tanítja. Mind a nyolc évfolyamon heti 2 órában, melyből egyiket a Köznevelési Törvény, másikat a Református egyház Közoktatási törvénye biztosítja. Ezen kívül 4. és 5. évfolyamon heti 1-1 órában – szintén az egyházi hitoktatás keretein belül – folyik az egyházi ének tantárgy oktatása.
A MRE által biztosított hit- és erkölcstanra, valamint egyházi énekre fordított órákat nem számítjuk bele a tanulók heti kötelező óraterhelésébe.

Természettudományos nevelés

Főbb jellemzőit a környezeti nevelési program tartalmazza:

Személyi erőforrások:

Pedagógusok: Tudatosítják a gyermekekben a környezet értékeit. Hozzájárulnak a megfelelő környezeti attitűd kialakulásához. Környezeti tartalmakat közvetítenek. Megalapozzák a környezeti problémák többoldalú megközelítését és a megoldásukhoz szükséges együttműködő készséget. Munkájukat segíti az iskolaorvos és a védőnő.

Tanulók: Megismerik a környezet értékeit, az ember természet iránt viselt felelősségét.

Adminisztratív és technikai dolgozók: Környezettudatos munkavégzésükkel járulnak hozzá a környezeti neveléshez.

Szülők: Megerősítik a gyermekekben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetít.

Adottságok, célok és feladatok összefüggése:

Az iskola elhelyezkedéséből adódó jellemzők	**Célok**	**Tevékenység, feladat**
Közepes forgalom	Közlekedési biztonság növelése	– közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása – kerékpárral közlekedők számára biciklitároló
Zaj	Csökkentés	– fák, cserjék ültetése
Légszennyezés	Csökkentés	– zöldesítés az iskola környékén, növények gondozása, pótlása – gyomtalanítás, parlagfű-irtás
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	– szeméttárolók sűrítése – szelektív hulladékgyűjtés, (papír, olaj, fémdoboz, szárazelem) komposztálás – felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről
Az iskolabelső	Tiszta, meghitt környezet	– festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élő sarkok, , – a mellékhelyiségekben szappan, WC papír – portalanítás (atkák-allergia) – gyakori szellőztetés (beltéri szennyezőanyagok: formaldehid, szén-dioxid) – lábtörlők alkalmazása
Energia-felhasználás	Takarékos fűtés	– gázkazán szabályozása – nyílászárók javítása (esetleg cseréje), tetőszigetelése
Vízfelhasználás	Egészséges ivóvíz, vízfogyasztás csökkentése	– víztakarékos öblítés, csapok karbantartása, a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása
Udvar	Biztonságos aljzat	– az aszfaltozott rész felújítása, gumiburkolatok létesítése
Az iskola eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élmény-központúságának növelése, az esztétikai érzék fejlesztése –egészséges személyiség kialakítása	– a tantermekben írásvetítő, TV, video és számítógép, interaktív tábla – esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető-anyagok – digitális fényképezőgép, gáztűzhelyek, konyhai eszközök, – ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár –

Tanórai keretek

Magyar nyelv és magyar irodalom

- Az irodalmi művekben megjelenő természeti – és környezeti értékek, azok harmonikus kapcsolatának megismerése.
- Hivatalos iratok készítésének elsajátítása (kérvények, javaslatok, petíciók).
- Törekvés a helyes és szép beszédre.
- Az esztétikai, erkölcsi érzékenység fejlesztése.

Történelem

- Hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet?
- A múlt eredményeinek és hibáinak megismerése révén a természetes és az épített környezetért való felelős magatartás formálása.
- A helyi történelmi értékek megismerése, védelme.
- A hagyományok tiszteletének kialakítása.
- Az egész világot érintő globális problémák megértésének segítése; hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelőssége és feladatai a problémák elhárításában, csökkentésében.
- A földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.

Idegen nyelv

- A nyelvtanítás egyéb módszereinek segítségével a hazai környezeti problémák megismerése; más országok hasonló problémáinak feltárása.
- Más népek környezetvédő tevékenységeinek, szervezeteinek megismerése.
- A környezettel szembeni nemzetközi felelősség szemléletének kialakítása.

Biológia

- Ökológiai életmód kialakítása.
- A földi élővilág sokféleségének, e sokféleség értékének megismerése.
- Az élőlények alapvető szervezeti – működési jellemzői, az azok között lévő ok – okozati összefüggések.
- A globális környezeti problémák és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségei.
- A környezet – egészségügyi problémák megismerése, megelőzésük illetve mérséklésük módjai.
- A testi – lelki egészséget megőrző életviteli technikák elsajátítása.

Kémia

- A tanulók figyelmének felhívása a kémiai ipar jelentős környezetkárosító, valamint potenciális környezetvédő szerepére egyaránt.
- Az anyag – és energiatakarékosság, mint a környezetvédelem egyik hatékony módszere szemléletének kialakítása.
- Az elterjedt vegyszerek és ezek élettani hatásainak megismerése (környezetbiztonság).
- A különböző technológiák hatása a természeti és épített környezetre, ezek gazdasági hatásainak felbecsülése.

Földrajz

- Tapasztalatok, ismeretek, élmények szerzése a közvetlen élő és élettelen környezetről.
- A földrajzi környezet hatása egy ország, térség fejlődésére.
- A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeként lezajló változások felismerése, értékelése.
- A regionális és globális problémák megismerése, és a lehetséges megoldási módok számbavétele.
- A természeti és társadalmi értékek megismerése, megőrzése.

Fizika

- Az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés) egészségkárosításának megismerése.
- A fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti hasonlóság, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatások felismerése.

- A környezet változásainak, a változások okainak értelmezése, s ezek tudatában megoldások keresése a környezeti problémákra.
- A környezeti változások fizikai magyarázatának megismerése, megértése.

Matematika
- A tanulókat körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése mérése.
- A környezeti mérések eredményeinek értelmezése, elemzése, statisztikai módszerek alkalmazása, reális becslések képességének kialakítása.
- Más tárgyakban megismert környezeti összefüggések matematikai módszerekkel való szemléltetése, táblázatok, grafikonok készítése, elemzése.
- A logikus gondolkodás, a szintetizáló – és lényegkiemelő képesség fejlesztése.

Technika és tervezés
- Annak a megismertetése, miképpen tudunk együtt élni azzal a technikai környezettel, amelyet az élet megkönnyítése érdekében hoztunk létre.
- A fenntartható fejlődés összefüggéseinek, követelményeinek, problémáinak feltárása.
- A környezetgazdálkodás lényegének megismerése.
- A környezeti válság okainak és lehetséges megoldásainak bemutatása.

Ének – zene
- A természeti és művészeti szépség rokonságának felismerése.
- A természet zenei ábrázolásának módjai.
- A természet szépségének megjelenítése a népdalokban.
- A zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepének felismerése.
- A „zenei környezetszennyezés” felismerése.

Vizuális kultúra
- A természeti és művészeti szépség rokonságának felismerése.
- A természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségei.
- A hagyományápolás fejlesztése (pl. népi építészet, díszítőművészet).
- A természetes alapanyagok használatának ismerete.
- Műalkotások elemzése környezetnevelési szempontok szerint.
- A tárgyi világ formanyelvi elemeinek ismerete, a tartalom és a forma összefüggése.
- A helyi népi építészeti emlékek felkutatása, megismerése.
- Példák mutatása környezetbarát formatervezésre.

Testnevelés
- A környezeti hatások és az egészséges testi fejlődés közötti összefüggés felismerése, megértése.
- A sport nélkülözhetetlen szerepe az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében.
- A környezetszennyezés egészséget veszélyeztető hatásai a sport szemszögéből nézve.
- Lehetőség szerint természetes anyagok használata a sportoláshoz (sportruházat, sportszerek).

Tanórán kívüli keretek

Napközi otthon
A délutáni szabadidős tevékenységek sora (a környezet tisztaságának óvása, díszítése, növények gondozása, madarak etetése, az időjárás megfigyelése, természetfilmek megtekintése stb.) hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljon bennük a környezettudatos magatartás.
A napirend segíti a rendszeres életmód kialakulását
A szabad levegőn való tartózkodás, a sport, a játék edzi egészségüket, elősegíti harmonikus emberi kapcsolatok kialakulását.

Szakkörök
Az érdeklődő, kutató típusú, vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színterei: földrajz szakkör, természetjáró szakkör, technika szakkör, biológia szakkör, „életmód" szakkör (testi – lelki egészség)

Tanulóknak adott külön feladatok (projektek)
Az érdeklődő diákok számára lehetőség nyílik a környezeti neveléshez kapcsolódó témák, problémák önálló kutatására, feldolgozására (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás stb.)

Akciók, vetélkedők, tanulmányi versenyek
Jeles napokon (pl. Föld Napja, Madarak és Fák Napja) versenyek, kirándulás, vagy egyéb rendezvény szervezésével hívjuk fel a figyelmet a helyi vagy globális környezeti problémákra. Tanulóink lehetőség szerint rendszeresen részt vesznek környezetvédelemmel kapcsolatos versenyeken.

A mindennapos testnevelés
A helyi megvalósításának részletes szabályai a Pedagógiai program. „A mindennapos testnevelés" c. fejezetében találhatók.

A mindennapos művészeti nevelés
Az egyes tanórai, valamint a délutáni foglalkozási keretek (napközi otthon, énekkar, szakkörök, iskolai és egyházi ünnepségek stb.) felhasználása mellett szorosan együttműködünk az Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel. Diákjaink számára zene- és táncművészeti ágban, illetve képzőművészeti ágban biztosít ez az intézmény tanulási lehetőséget.

Az idegennyelv-oktatás
Intézményünkben az elsőtől harmadik évfolyamig - a szülők/gyermekek választása alapján – az angol és német nyelv oktatása szakköri formában biztosítjuk..

Az emelt szintű képzési forma
Intézményünkben emelt szintű testnevelés oktatás folyik. Pedagógiai program „*Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység*" c. fejezetében találhatók.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei
A helyi megvalósításának részletes szabályai a Pedagógiai program „*Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység*" c. fejezetében találhatók.

5.6 A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A Nkt. 27. § (11) bekezdés szerinti mindennapos testnevelést az iskolai nevelés-oktatás első, ötödik, kilencedik évfolyamán 2012. szeptember 1-jétől kezdődően felmenő rendszerben vezettük be.

A program célja

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás programjának célja *a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésé*nek elősegítése a testmozgás eszközeivel. Lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy modern korunk, és az ezzel együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény mindennapokhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás *hatékonyan* megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon történjen meg a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési óra bemelegítő szakaszában legyen gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna;
- fontos a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire;
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömöt és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- érvényesüljenek a teljes testmozgás-programban a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai;
- a testmozgás-program a tanulónak életmód-sportokat, életminőség-sportokat is tanítson meg (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat, táncot, úszásoktatást is tartalmaz, melyek a testnevelés órákon túl - lehetőségeink szerint - a gyógytestnevelés órán, tömegsport foglalkozáson és egyedi megvalósításban is történik;

Azon tanuló- és napközis csoport tanulói részére, akik nem tudják igénybe venni a tömegsport foglalkozások által biztosított lehetőségeket, az alábbi lehetőséget biztosítjuk;

A testnevelési órát nem tartalmazó napokon sportfoglalkozás (konditerem, tömegsport, a DSE sportcsoportjainak foglalkozása) felkínálása azzal a megkötéssel, hogy minden tanulónak a pedagógiai programban megfogalmazott elvek szerint részt kell vennie valamelyiken.

A mindennapos iskolai testedzés programjának feladatai

A mindennapos iskolai testedzés feladatainak megvalósításához mindenképpen szükséges, hogy a testnevelési munkaközösség tagjai a testnevelést tanító alsós pedagógusokkal, valamint a testmozgás-program megvalósításába bevont többi tanárral közösen *dolgozza ki* a szakmailag megfelelő *testmozgás-programot.* Az eredményesség függ a fenntartó elkötelezettségétől, mert csak így biztosítható a *rendszeres finanszírozás*. A mindennapos iskolai testedzés programjának tervezésekor és megvalósításakor meghatározó szereplők a nevelőtestület elkötelezett, hivatásszerető testnevelői, hiszen az odaadó szerepvállalásuk a siker másik kulcsa.

Könnyített- és gyógytestnevelés

A tanulót, ha egészségi állapota miatt a testnevelési órák gyakorlatait csak részben vagy egyáltalán nem tudja elvégezni - az orvosi szakvéleményben foglaltak szerint - a kötelező testnevelési óra keretében, vagy helyette könnyített testnevelésre, illetve a kötelező testnevelési óra helyett gyógytestnevelésre osztjuk be, vagy felmentjük mindenféle testnevelési órán való részvétel alól.

Könnyített testnevelési órán vesz részt a tanuló, ha hosszabb betegség miatt fizikai állapota leromlott, kismértékű mozgásszervi, belgyógyászati elváltozása van, s emiatt a testnevelési órák egyes gyakorlatait nem végezheti.

Gyógytestnevelési órán vesz részt a tanuló, ha mozgásszervi, belgyógyászati elváltozása miatt az állapotát figyelembe vevő foglalkozásokat kell részére szervezni. A tanuló orvosi javaslat alapján testnevelési órán is részt vehet.

Felmentjük a tanulót a testnevelési órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati, stb. elváltozása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelési órán való részvételét sem.

Az orvos által vizsgált tanulókról nyilvántartást vezetünk, melyben feltüntetjük a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A külön órakeretben szervezett könnyített, illetve gyógytestnevelési tanítási órák száma megegyezik az azonos évfolyamra járó tanulók kötelező testnevelési óráinak számával.

A könnyített és gyógy-testnevelésre kötelezett tanulók feldolgozzák a testnevelés tantervében számukra nem ellenjavallt tananyagot. Felkészülnek az egészséges tanulók testnevelés óráira való visszatérésre. Arra törekszünk, hogy a nem ellenjavallt normál tantervi anyag elsajátításával károsodásukat kompenzáljuk, felkészítsük őket az iskola elhagyása utáni legmegfelelőbb „önkarbantartásra”.

Testnevelő tanáraink a tanulók diagnózisainak pontos ismeretében állítják össze a *különböző, egyénekre szabott korrigáló gyakorlatsor*t. Céljuk, hogy a tanulók a deformitásaiknak, elváltozásaiknak javítását szolgáló speciális gyakorlatokat önállóan, tudatos, pontos kivitelben, rendszeresen végezzék, és szokjanak hozzá a megfelelő terheléshez. Fontos feladatuknak tekintik, hogy tudatosítsák a tanulókkal a gyakorlatok végrehajtásához szükséges elemi funkcionális anatómiai ismereteket (pl. főbb izomcsoportok működése, mobilizálás-erősítés variálása, gerinc helyzetének függése a medence állásától), ellensúlyozzák a különböző elváltozásokból fakadó kisebbségi érzésüket, gátlásaikat.

A mindennapos testnevelés megvalósítása

- 1-2. évfolyamon heti egy órában néptáncot oktatunk
- 1-8. évfolyamon az emelt szintű sportcsoportoknál törvényes szabályozás szerint szakkollégiumi vagy testnevelő tanári végzettséggel, illetve néptánc és úszás oktatói végzettséggel rendelkező pedagógusok tartják a foglalkozásokat.

5.7 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

1-8 évfolyam: református, evangélikus ill. római katolikus hittan heti 2-2 óra.

4-8. évfolyam: angol vagy német nyelv tanulása választható. A választás 4. évfolyam megkezdése előtti tanév május végéig (vagy más iskolából érkező tanuló esetén a beiratkozáskor) történik a szülő írásos nyilatkozatával. A választás nyolcadik évfolyam végéig szól, azaz később megváltoztatni nem lehet. Különösen indokolt esetben az igazgató engedélyezheti, de a változtatást különbözeti vizsga letételéhez kötheti.

Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

5.8 Projektoktatás

Projektpedagógia

A gyermekek számára megszűnik a világ komplexitása, ahogy bekerülnek az iskolába. A természet tantárgyakra oszlik, amelyek csak nagyon ritkán találkoznak egymással. Ez jellemzi a hagyományos pedagógiai módszereket. Azonban a projektmódszer kicsit más. Ismeretanyaga talán kevesebb a hagyományos iskola információtömegénél, de a megszerzett ismeretek egységesebbek, jobban hasznosíthatóak és átfogóbb világképet adnak.
A projektpedagógia olyan tanulásszervezés, melynek középpontjában valamilyen elvégzendő tevékenység áll, a hangsúly nem magára a tanulásra, hanem az ismeretszerzés folyamatára kerül. A tanuló egy alkotófolyamat részeként és eredményeként sajátítja el a tudnivalókat. Nem passzív hallgató és befogadó, hanem aktív résztvevő. A projekt során lehetősége van képességeinek kipróbálására és alakítására. A hierarchikus munkamegosztás helyébe az együttműködés fontossága lép. Ez az irányzat **nagyfokú szabadságot** ad a gyermeknek, gondolva itt a célok kiválasztására, a feladat végrehajtási módjainak kiválasztására és a produktum értékelésére is. Nagyfokú tanulói szabadság jellemzi, és lehetőséget ad az **ismeretek integrálására**, **kapcsolatok alakítására** és az iskolán kívüli **világ megismerésére.** Teret biztosít a **sikereknek,** a tanulási stressz helyébe a **magabiztosság és az önbizalom** lép. Ez a módszer a tanulást **indirekt** módon biztosítja. A megismerés fő forrása a gyermek **tapasztalata és érdeklődése**. Vagy másként fogalmazva a megismerés forrása a csoportos és az egyéni tapasztalás. A munka során szükséges elméleti ismereteket maguk a diákok tárják fel, és osztják meg egymással. Fejleszti a kreativitást, hiszen a projekt feldolgozása már önmagában egy **kreatív** feladat, hiszen a megvalósítás módját és részleteit a diákok dolgozzák ki. Segíti az **önálló ismeretszerzési képesség** és az **egész életen át tanulás igényének** kialakulását.
A **projekt témájának** megválasztása során érdemes bevonni a tanulókat is. Olyan témát kell találni, ami érdekli és bensőleg motiválja a gyermekeket, amelyet szívvel-lélekkel tudnak kivitelezni. A tanulók **kis csoportokban** munkálkodnak egy-egy téma feldolgozásán. A csoport tagjaiban tudatosul az **egyéni és csoportérdek egybeesése**. Ha a csoportban a gyermekek jól együttműködnek, akkor a feladatot magukénak érzik és mindent elkövetnek a projekt sikeres befejezése érdekében. A csoportokra jellemző az **önkéntesség** (önként csinálja, mivel élvezi a témát) és a **nyitottság**. A magas fokú **szocializációt** a cél elérésének tudata biztosítja.
A projekt közelebb hozza az iskolában nehezen megvalósítható **esélyegyenlőség** lehetőségét is. A **különböző kulturális és anyagi háttérrel** rendelkező gyerekek más és más tapasztalattal járulnak hozzá a közös projekthez, és így olyan ismereteket szereznek, amilyeneket semmilyen tankönyv nem tud eredményesebben közvetíteni számukra.

A projektoktatás során a tanítási-tanulási tevékenység *eszköztára* lényegesen gazdagabb az iskolai eszköztárnál.
A projektoktatás eredménye mindig *egy produktum, egy projekt.* A projekt *sajátossága,* hogy kettős funkciójú: egyrészt tanulási egység, középpontjában a valós életben felmerülő, az emberek többségét érintő kihívás, probléma áll, amelynek megoldása felelős, együttműködésre képes magatartást kíván; másrészt a tanulva tanulás során létrejött produktum, projekt magában hordozza az elsajátított tanulás további alkalmazását, gazdagítását, újabb produktumok alkotását.
A tanár feladata a projektmódszerben megváltozik. Nem az irányítás a fő feladata, hanem az együttműködés elősegítése és az egyes munkafolyamatok koordinálása. A diákokat egyenrangú partnerként kezeli, de ő az első az egyenlők között.

A projektmódszerrel fejleszthető kompetenciák

- Szervezett, alkalmazható szaktárgyi ismeretek bővülése, minőségi tudás létrejöttének elősegítése érdekében.
- Szocializáció, másokkal való együttműködés, konfliktuskezelés megtanulása.
- Divergens gondolkodásmód fejlődése.
- Tervezési eljárások jobb megismerése, munkaszervezés, időbeosztás.
- Esztétikai érzék fejlődése a különböző produktumok előállításakor.
- Lámpaláz leküzdéséhez segítenek hozzá a kisebb, majd esetleg nagyobb csoportok előtt való szereplések a projekt eredményeinek a bemutatása során.
- A világ komplex voltának tudatosulása.
- Nyitottság a világ dolgai iránt.
- Különböző ismeretforrások megkeresése, a kapott információk kezelése, adott szempont szerinti válogatása és kritikus felhasználása (internet, könyvtár, folyóiratok, tévé, rádió stb.), kritikai gondolkozás, értő olvasás fejlődése.
- Előzetes tudás elemeinek felszínre hozása, mozgósítása.
- Tanulási technikák fejlődése, élethosszig tartó tanulás elősegítése.
- Az ismeretek különböző helyzetekben való használata, a transzfer segítése, és annak tudatosítása, hogy sok tudáselemünk nem csak abban a helyzetben lehet hasznos, amilyenben megtanultuk.

Alkalmazható tudás létrejöttének elősegítése

- Problémaérzékenység, a problémamegoldással kapcsolatos tudásrendszer fejlődése.
- Kreativitás, az alkotókedv fejlődése.
- Kommunikációs kompetencia fejlődése.
- Vitakultúra elsajátítása, mások véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása.
- Saját maga szerepének, lehetőségeinek és határainak felismerése, tudatosítása, reális énkép kialakítása.
- Felelősségvállalás saját maga és társai iránt.

Témanap

7. évfolyamon témanapot szervezünk Nemzeti összetartozás – Határtalanul címmel.

Témahetek

Iskolánk minden évben megszervezi a Jelenség alapú témahetet. Ezek témája az előző évi kérdőíves értékelés javaslatai alapján konkretizálódnak.
Minden évfolyam minden tantárgyból részt vesz a tanév elején kiválasztott, és a Munkatervben meghatározott jelenség, egy héten keresztül történő tanulmányozásában.

Az országos kezdeményezés alapján kapcsolódunk a Pénz7, a Digitális témahét és a Fenntarthatósági témahetekhez.

5.9 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Jogszabályi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 2003. évi CXXV. törvény – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Kisújszállás város Esélyegyenlőségi programja
- Arany János Általános Iskola Tagintézmény Pedagógiai programja

Helyzetelemzés

Tagintézményünkben a HH tanulók aránya 10% alatti, a HHH tanulók, a sajátos nevelési igényű, illetve a BTMN tanulók aránya nem éri el az 5%-ot. Kijelenthető, hogy az iskolában kiegyenlített a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya a különböző évfolyamok egyes tanulócsoportjaiban, osztályaiban.
A tagintézmény három oktatási és egy könyvtárépületből áll. Az épületek egymáshoz viszonylag közel a város központjában találhatóak.
Valamennyi iskolaegység rendelkezik udvarral, ezen belül sportudvarral és megfelelő zöld területtel.
Egyéb sport- és kulturális rendezvényeinket tartottuk már nagyobb jelentősége miatt a székhelyintézmény, a Móricz Zsigmond Református Gimnázium tornacsarnokában, illetve a Művelődési Ház színháztermében. Továbbá természetes helyszín jeles alkalmakkor a Református Templom.
Épületeinkben 2 nagy és 1 kisebb tornaterem, valamint egy sportfoglalkozások megtartására alkalmas aula, elegendő számú osztály és szaktanterem, valamint az egyéb tanulói tevékenységek, foglalkozások megtartására alkalmas helyiség található. Számítástechnikai szaktantermeink minden épületünkben a tanulók rendelkezésére állnak, mindenhol internet eléréssel. Iskolai könyvtárunk több mint 22 ezer kötetes, ebben az épületben is vannak internet eléréssel rendelkező számítógépeink.

Épületeink egy része akadálymentesített a mozgáskorlátozottak számára 2 épületünkben állak rendelkezésre megfelelő mellékhelyiségek. Ezen a területen a Török Pál Református Általános Iskolával történt egyesülésünk miatt tennivalóink megszaporodtak.

Az oktatás infrastrukturális feltételei megfelelőek, az intézményen belül kiegyenlítetten biztosítottak az oktatás feltételei. Az oktatási anyagok és segédeszközök jelenlegi állapota és száma *megfelelő szinten* van. Az audiovizuális, digitális tananyagot bemutatni képes eszközök a közelmúlt nyertes pályázatainak köszönhetően sokat fejlődtek. Tervszerű, folyamatos

fejlesztésre, az elhasználódott, vagy elavult eszközök pótlására a kötelező eszköz- és felszerelési jegyzék alapján került sor.

Az intézkedési terv célja

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy az intézmény biztosítsa, a szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférést, de helyezzen hangsúlyt az esélyteremtésre, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálására.

Mindezek biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a

- a beiratkozásnál, felvételinél
- tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- az értékelés gyakorlatában
- tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- a továbbtanulásban, pályaorientációban
- a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel

Kötelezettségek és felelősség

Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, tanulója, a szülők és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a közoktatási, intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket. Éppen ezért az elfogadott programot az intézményben jól látható helyen függesszék ki, a tanévnyitó értekezleten annak tartalmát ismertessék.

Az intézmény vezetője felelős a tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőssséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje a tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket és magára nézve is kötelezőként kövesse azt.

Akcióterv

Azonnali beavatkozást igénylő helyzet az Arany János Református Általános Iskolában nincs.

a) Ebbe a kategóriába tartozik minden olyan helyzet, ami a hatályos törvényeknek nem felel meg (különös tekintettel a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire).

b) Ide tartozik minden, az adatok vizsgálatát követően beazonosított szegregált nevelési és oktatásszervezői gyakorlat, mivel az alapvetően sérti az esélyegyenlőség elvét és korlátozza a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási sikerességét. Ilyen eljárásokat, folyamatokat az intézményben nem tapasztaltunk.

c) Ha igazolódik, hogy az intézmény nyújtotta bármely oktatási szolgáltatáshoz (pl. emelt szintű oktatás, tanórán kívüli foglalkozások, egyéb programok), vagy az intézményben biztosított oktatási feltételekhez (pl. szaktanterem, informatikai eszközök, tanítást, vagy egyéni tanulást segítő egyéb eszközök, hiányos szakos ellátottság esetén szaktanár által tartott tanórák) nem biztosított az egyenlő hozzáférés a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók részére. Ilyen eljárásokat, folyamatokat az intézményben nem tapasztaltunk.

d) Ha az intézményben a sajátos nevelési igényű (SNI) és a pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl.dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar) tanulók aránya együttes aránya jelentősen meghaladja az országos átlagot (vagyis több 7%-nál). Az érintett gyermekek aránya az intézményben 6 % körüli, ezért nincs szükség speciális intézkedésekre.

Rövid, illetve hosszú távú fejlesztést igénylő problémák

Helyzetelemzés	Cél	Intézkedés	Felelős	Határidő	Indikátor rövidtávon	Indikátor középtávon	Indikátor hosszútávon
SNI tanulók felmérése.	Pontos képet kapjon az iskola az SNI tanulók számáról.	Szakértői vélemények áttekintése, családlátogatások. Új vizsgálatok kérése.	Igazgató-helyettesek, osztályfőnökök.	Szept. 15. Folyamatos.	Felzárkóztató programok eredményességének vizsgálata.	Adott tanév sikeres befejezése.	Nyomon követés.
Hátrányos helyzetű tanulók felmérése.	Pontos képet kapjon az iskola a HH tanulók létszámáról.	Családlátogatások.	Igazgató-helyettesek, osztályfőnökök.	Szept. 15. Folyamatos.	Felzárkóztató programok eredményességének vizsgálata.	Adott tanév sikeres befejezése.	Nyomon követés.
HHH tanulók felmérése.	Pontos képet kapjon az iskola a HHH-s tanulók számáról.	Szülők tájékoztatása	Osztályfőnökök, gyermekvédelmi felelős.	Szeptember első hete.	Kérdőívek kitöltése.	HHH-s tanulók folyamatos nyomon követése.	Eredmények vizsgálata.
Évfolyamismétlők fejlesztése.	Bukások számának csökkentése.	Felzárkóztató programok indítása.	Igazgató, igazgatóhelyettesek, szaktanárok.	Folyamatos.	Egyéni fejlesztő programok kidolgozása	Adott tanév sikeres befejezése.	Nyomon követés.
Fejlesztő foglalkozásra szoruló tanulók ellátása.	Tanulásban akadályozottak eredményes fejlesztése.	Organikus, pszichés és egyéb részképességek feltárása, fejlesztés.	Szaktanár, munkaközösség vezetők fejlesztő pedagógusok.	Szeptember 30. illetve folyamatos.	Felzárkóztatást segítő programok kidolgozása.	Diagnosztikus mérések eredményeinek vizsgálata.	Kompetencia mérés eredményei
Továbbtanulás.	Az érettségit adó középiskolákba való jelentkezések növelése.	Szülők széleskörű tájékoztatása Felkészítő, felzárkóztató foglalkozások.	Igazgató, igazgató helyettes, osztályfőnökök, nevelőtestület.	Tanév első féléve.	Eddigi beiskolázási eredmények vizsgálata.	Egyre többen jelentkezzenek érettségit adó középiskolákba.	Nyomon követés.

Hátrányos helyzet megkülönböztetése, megakadályozása.	Hátrányos megkülönböztetés megakadályozása.	Osztályok szervezésénél a hátrányos megkülönböztetés nem érvényesülhet.	Igazgató.	Aug. 30. Folyamatos.	Osztályok összetételének vizsgálata.	Osztályok összetételének vizsgálata.	Osztályok összetételének vizsgálata.
Iskolai légkör javítása.	A gyerekek jól érezzék magukat az iskolában, a szülők elégedettek legyenek.	Szülők, tanulók széles körű tájékoztatása, változatos programok biztosítása.	Tantestület.	Tanév indítá-sakor, tanév végén	Eredményesség vizsgálata.	Éves munkaterv-ben a tanulói, szülői igények figyelembe-vétele.	Nyomon követés, fejlesztés.
HHH-s tanulók szétosztása az osztályokban.	Párhuzamos osztályokban egyenlő számban legyenek HHH tanulók.	Arányok figyelembe vétele, évfolyamismétlő tanulók osztályokba sorolása.	Igazgató helyettesek.	Augusztus 30.	Az újonnan induló osztályokban az arányok betartása.	Esélyegyenlőség biztosítása.	Eredmények vizsgálata.

Megvalósítás

Az intézmény biztosítja a település közoktatási esélyegyenlőségi programjában a rá vonatkozó intézkedések megvalósítását.

Az intézmény különös figyelemmel kíséri a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.

Az intézmény, vezetőjén keresztül, az érzékelt problémák alapján javaslatokat, ajánlásokat tesz a fenntartó, illetve a helyi döntéshozók részére a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének javítása céljából.

Az intézmény, vezetőjén keresztül, folyamatosan jelzi a fenntartó felé az intézmény elérését nehezítő esetleges körülményeket, különös tekintettel a közutak akadálymentességével és a helyi tömegközlekedéssel kapcsolatos problémákra.

Az intézmény belső esélyegyenlőségi monitoring rendszert és szülői/gondviselői panasztételi mechanizmust működtet az intézményen belül. A belső monitoring rendszerben rögzíti a hátrányos helyzetű tanulók helyzetét érintő legfőbb változásokat, kiemelten vizsgálja jelen program végrehajtását, illetve a megvalósított intézményi programok hatását, eredményeit a hátrányos helyzetű tanulók vonatkozásában.

Az intézmény lehetőséget biztosít a szülők, illetve a gondviselők részére az iskolai esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos panasztételre. Az intézmény minden szülői, gondviselői panaszt kivizsgál. Tájékoztatja a fenntartót az esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos minden panasztételről, a panasztételi eljárás lefolytatásába és a vizsgálat eredményének megállapításába a fenntartó képviselőjét és a panasztevő felet bevonja. A panasztételi eljárás lefolytatásáért és az eljárás eredményéből következő döntések végrehajtásáért az intézmény vezetője felel. A panasztételi eljárás eredményével szemben a panasztevő ellenvéleményt fogalmazhat meg. A panasztételi eljárás eredményétől függetlenül a szülő/gondviselő hatósági (Egyenlő bánásmód hatósága) eljárást kezdeményezhet.

Az intézmény befogadó légkört biztosít a tanulók és dolgozók számára, éves munkahelyi esélyegyenlőségi tervet fogad el, amelyet rendszeresen vizsgál.

Az intézmény biztosítja és évente megvizsgálja, hogy minden, a működésére, pedagógiai munkájára vonatkozó iránymutatásba, stratégiai dokumentumba (kiemelten a pedagógiai programba beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és célkitűzések. A stratégiai dokumentumok vizsgálatánál az intézmény az Országos Oktatási Integrációs Hálózat által kidolgozott, Útmutató a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelésének kialakításához, az IPR alapú tervezéshez és intézményi önértékeléshez” című dokumentum ellenőrzőlistájának használja fel.

Értékeli és beépíti jelen program ellenőrzése, éves monitoringja során szerzett információkat, tapasztalatokat stratégiai programjaiba és a következő oktatási időszak vonatkozásában elfogadásra kerülő közoktatási intézményi esélyegyenlőségi programjába.

Az intézmény biztosítja a pedagógusok felkészítését, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket különös tekintettel a hatékony együttnevelés, a szociális és családi problémák azonosítása, valamint a közoktatási esélyegyenlőség területére.

Monitoring és nyilvánosság

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések során megfogalmazott feladatok megvalósulásának nyomon követése; havi rendszerességgel történik a szakköri naplók ellenőrzésével, illetve a felzárkóztatást végző szaktanárokkal történő személyes konzultáció kapcsán. Ennek felelősei az igazgató, igazgatóhelyettesek, munkaközösség vezetők.
Az eredmények, a fejlesztés hatékonyságának értékelése félévente történik.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek (tanulók, szülők, pedagógusok, pedagógiai munkát segítők, fenntartó) elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e az intézkedési terv végrehajtását. Éppen ezért bevonunk minden, az intézmény számára elérhető eszközt és helyi médiumot (honlap, intézményi tájékoztató kiadványok, faliújság, rendezvények, helyi sajtó stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében. A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a megvalósításában elért eredményekről a fenntartó, szülők és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

Konzultáció

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések kidolgozása során, az elfogadását megelőzően biztosítjuk a konzultáció és véleményformálás lehetőségét a szülők, tanulók bevonásával.

Szankcionálás

Az intézményi közoktatási esélyegyenlőség megsértését érintő eseteket és panasztételeket az intézmény vezetője köteles kivizsgálni. Az esélyegyenlőség megsértésének megállapítása esetén az intézmény köteles az esélyegyenlőséget sértő intézkedést, programot, vagy állapotot megszüntetni.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések kidolgozása Arany János Általános Iskola Tagintézmény pedagógiai programjához készült, az iskolára vonatkozóan.

5.10 Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

Jogszabályi háttér

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről, többek között az 54. §
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, többek között a 64. §

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

- A tanulók teljesítményét, elért eredményét a tantárgyak követelményrendszerének megfelelően ellenőrizzük. A számonkérés módja alkalmazkodik a tanulók életkori sajátosságaihoz.
- Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
- A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlása.
- Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
- A tanuló teljesítményét mindenkor az elvárás- képesség- teljesítmény egységében kell értékelni.
- Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szöveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét.)
- A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.
- Az értékelés nem tartalmazhat társakkal való összehasonlítást, nem rangsorolhatja a diákokat.
- Az értékelés mindenkor segítő szándékú; a gyerek fejlődését segítse, nem lehet megalázó vagy büntető jellegű. Minden értékelésben a pozitívumokból kiindulva, azokra alapozva kell megfogalmazni a további fejlődés útját.
- Az értékelést úgy kell megfogalmazni, hogy annak tartalmát, üzenetét a gyerek is megértse.

Osztályzással, érdemjeggyel a következő tanulói teljesítmények értékelhetők:
- házi feladat;
- szóbeli felelet;
- írásbeli felelet;
- házi fogalmazványok
- kiselőadások
- részösszefoglalás ellenőrzése írásban;
- tanterv által előírt iskolai feladatlapok
- a nevelő által összeállított feladatlapok
- témazáró dolgozat;
- féléves, éves teljesítmény minősítése;
- kötelező gyűjtőmunka;
- órai munka;
- iskolai versenyeken való eredményes szereplés;

- tanulói produktum;
- olvasónapló.

Az elsajátított ismeretanyag ellenőrzése záróvizsgával:
- osztályozó vizsga
- javítóvizsga
- magántanuló beszámoltató részvizsgája, ill. osztályvizsgája
- különbözeti vizsga

Írásbeli beszámoltatás súlya tanulóink tudásának értékelésében:
- másolás, tollbamondás, emlékezetből írás súlya döntő a tanulók továbbhaladásának értékelésében
- írásbeli feleletet az 1-3. évfolyamon, mint a beszámoltatás módját ritkábban alkalmazzuk, 4-8. évfolyamon az írásbeli feleltetés dominál, de ügyelni kell arra, hogy a beszámoltatás szóbeli formája is megtörténjen, súlya a szóbeli felelettel egyenértékű
- tudáspróba (hosszabb tantárgyi témák megértésénél alkalmazzuk – értékelése motiváló, hiányosságokra rávilágító), súlya megerősítés a jóknak, ösztönző a lemaradóknak
- témazáró (a tanult tananyag elsajátításának értékelése), súlya döntő a tanulók tudásának értékelésében, a naplóban piros színnel jelöljük
- felmérések (egy-egy időszak összegzését mutatják), súlya döntő a tanulók tudásának értékelésében

Hiányzó tanulók esetében felkészülési idő biztosítása után a témazárót, felmérőt megíratjuk.
A tanulókkal közölni kell, hogy a gyakorlásokat mikor követi a felmérő megírása, hogy ezzel is segítsük a felkészülésüket, gyakorlásuk intenzitását.

A teljesítmények osztályozás nélküli minősítése:
- pontszámmal
- megjegyzésekkel
- dicsérettel
- elmarasztalással

A tanév során a munkaközösségek és az iskolavezetés által meghatározott tantárgyakból három felmérést javaslunk íratni:
- év elején;
- félévkor;
- tanév végén;

A munkaközösségi megegyezés alapján a témakörök lezárásaként témazáró dolgozatok is írathatók. A tanári szabadság a témaközi tudás ellenőrzésében szabadon érvényesülhet.

Nagy hangsúlyt fektetünk a differenciálásra, a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményéhez történő igazodásra. A tanórán kívüli új tanulásszervezési módokon (témahét, projekt) való részvétel során nyújtott teljesítményt is figyelembe vesszük.

Kiemelten fontos a tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése, ezért gyakran alkalmazzuk a szóbeli ellenőrzési formát.
Írásbeli munkákat a tankönyvek, füzetek, feladatlapok, a tanító által összeállított feladatsorok alapján végzik a tanulók.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:
jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének értékelése érdekében minden tantárgyból minden tanuló munkáját havonta legalább 1 érdemjeggyel kell értékelni. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tantárgyat tanító nevelő időben értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök kéthavonta ellenőrzi és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A jegyek különböző értékűek, ezért az (elektronikus) naplóban különböző színnel jelölhetjük.

Ellenőrzés módjai:

- indirekt (munkatankönyvek használata, csoport munkákat követő beszámoló stb.)
- direkt ellenőrzés:

szóbeli:	egy-két óra anyagából témakör anyagából
írásbeli:	egy-két óra anyagából témakör anyagából félév anyagából egész éves anyagból

Egy nap, lehetőség szerint csak egy tantárgyból írnak a tanulók felmérést, de napi *kettőnél több nem lehet*. A felmérés előre bejelentett, témaköre meghatározott. A dolgozatokat a lehető legrövidebb időn, maximum *két héten belül* ki kell javítani, és értékeléssel együtt a tanulónak átadni.

Az évközi értékelés ciklusának meghatározása az adott nevelőtől és tanulócsoporttól függ. Hasonlóképpen a módszertani szabadság érvényesül az értékelésbe bevont tanulói megnyilvánulások kiválasztásakor, nemkülönben az értékelési gesztus domináns kiindulópontjának meghatározásában (nevezetesen abban, hogy az értékelésben a fejlődést vagy a hanyatlást hangsúlyozzák-e, vagy a teljesítmény objektív értékét).

A kimagasló teljesítmény esetén a tanulót dicséretben részesítjük.
A magántanulók év végén osztályozóvizsgát tesznek.

A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe illetve a bizonyítványba be kell jegyezni.

5.11 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Házi feladat szabályai

A tanulók nemzeti köznevelési törvényből, és az intézmény házirendjéből is fakadó kötelessége a tanulás. A tananyag tanórai feldolgozása mellett a tanulók számára fontos az otthoni tanulás, gyakorlás, felkészülés. A pedagógusok a tanulók tananyag elsajátításának érdekében szóbeli és írásbeli házi feladatot adhatnak.

A kötelező szóbeli és írásbeli házi feladat mennyisége nem haladhatja meg alsó tagozaton a 60 percet, felső tagozaton a 120 percet.

Hétvégén sem adható több házi feladat, mint a hét többi napján.

Csak olyan házi feladat adható, amelynek előkészítése a tanórán már megtörtént.

Hosszabb iskolai szünetekre kötelező házi feladat nem adható.

A tanulókat motiváló, szorgalmi házi feladat a pedagógus szándékától, pedagógiai céljától függően, tetszőlegesen adható.

A házi feladatokat a tanár és a tanító saját módszereivel ellenőrzi. A házi feladat elkészítését a napközi otthonban a napközis nevelő ellenőrzi.

Az otthoni (napközis) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Cél:
Az önálló tanulás és ismeretszerzés módszereinek elsajátíttatása, az állandó önművelés igényének és készségeinek megalapozása. A tanulás gazdaságos, képességekhez mérten eredményes, kedvvel végzett tevékenység kialakítása.

Feladat:

- A személyiség optimális fejlesztése.
- Az ismeretek megértését előkészítő, rögzítő, megszilárdító, gyakorló tevékenység végzése
- A tanulási szokások, tevékenységek fejlesztése.
- Tanulási technikák elsajátítása.
- Tanulási módszerek kiválasztása.

Az iskolai házi feladat adásával nevelési szándékunk:

- A házi feladat adásával erősíteni kívánjuk az órákon megtanultakat.
- Fejleszteni akarjuk az adott témában a tanulók készségeit, képességeit.
- Az új anyagot, ismereteket kívánjuk a feladattal előkészíteni.
- A házi feladat mennyisége csak olyan nagyságú lehet, hogy a tanár a következő órán ellenőrizni tudja.

A feladatadás gyakorisága:

- Minden egyes tanítási órához kapcsolódóan adható.
- Nagyobb terjedelmű írásbeli munkát (fogalmazás készítése, esszéírás) hosszabb határidővel ajánlatos tervezni.

5.12 Az iskolai dolgozatok szabályai

Az iskola minden tanulójának joga, hogy
- a dolgozatait megtekintse;
- kérje, hogy egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot ne írassanak vele tanárai (Témazáró dolgozatnak minősül az a számonkérés, amely egy meghatározott témakört összefoglalás és ismétlés után zár le.);
- kérje, hogy a témazáró időpontját öt munkanappal előre tudja;
- megtekintse a kijavított dolgozatot nyolc munkanapon belül.

A szülő tájékoztatása:
- A szülő joga, hogy a fogadóórán, szülői értekezleten gyermeke dolgozatait megtekinthesse.
- Az érdemjegyről a szülőt a tájékoztató füzeten keresztül tájékoztatni kell.

A pedagógus teendői:
- A nevelő a tanítási anyag elsajátításának mértékéről számonkérés formájában győződik meg. A számonkérésnek rendszeresnek kell lennie.

Az iskolai dolgozatok formái:
- napi rendszerességű
    - szóbeli
    - írásbeli
- témazáró feladatok

Egy-egy téma rendszerező összefoglalása után írásban. A témazárók érdemjegyei a tanulói értékelésben súlypontosak.

Év végi, félévi felmérések
- Egy nagyobb időszak tantervi követelményeinek elsajátításáról adnak számot a tanulók.
- Legalább egy óra áttekintés előzze meg a megírást.

Országos mérések
- Az OH által szervezett mérésekbe való bekapcsolódás.
- Érdemjegyeket a tanuló nem kap érte.

A nevelő a tanulót külön feladattal is megbízhatja, vagy a tanuló önként vállalhat feladatokat. Az itt végzett munka része lehet a tanulói értékelésnek.

A külön feladat formái:
- beszámoló készítése az adott témakörben,
- gyűjtőmunka,
- egyénre szabott fejlesztő feladat.

5.13 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Szabadon tervezhető órák felhasználása

Alsó tagozat

- A matematika tantárgy kerettanterv által ajánlott óraszámait az 1- 2. évfolyamon 0,5-0,5 órával;
- Magyar nyelv és irodalom tantárgynál 1-2. évfolyamon 0,5-0,5 órával, 3-4. évfolyamon 1 órával;

A megemelt óraszámú tantárgyaknál a tananyag elmélyítésére, többlet tananyagtartalom közvetítésére, és minden osztályban és a református szellemiség formálására fordítjuk a plusz időkeretet a helyi tantervekben leírtak szerint.

Felső tagozat

- A matematika tantárgy kerettanterv által ajánlott óraszámait a 7. évfolyamon 1 órával, 8. évfolyamon 0,5 órával emeltük meg;
- Magyar nyelv és irodalom tantárgy esetében a magyar nyelv tantárgyat 7. évfolyamon heti 1 tanórával, a 8. évfolyamon heti 0,5 tanórával emeltük meg;
- 6. évfolyamon Hon- és népismeret tantárgyat tanítunk heti 1 órában;
- A Dráma és színház tantárgyat a 7. évfolyamon oktatjuk heti 1 órában;
- A technika és tervezés tantárgyból 8. évfolyamon heti 1 órát biztosítunk.

A megemelt óraszámú tantárgyaknál általános tantervű osztályokban a tananyag elmélyítésére, és a matematika nívócsoportos oktatás keretében többlet tananyagtartalom közvetítésére, és minden osztályban a református szellemiség formálására fordítjuk a plusz időkeretet a helyi tantervekben leírtak szerint.

Csoportbontások

1. Hit- és erkölcstan oktatás
Egy adott évfolyam diákjaiból a református vagy római katolikus hit- és erkölcstant tanulók homogén csoportjainak megszervezése.

2. Idegen nyelv oktatás
Negyedik évfolyamon egy adott osztály (évfolyam) diákjaiból az angol, illetve német nyelvet tanulók homogén csoportjainak megszervezése.
Csoportbontásoknál idegen nyelvből törekszünk arra, hogy egy csoport létszáma ne haladja meg az osztálylétszám maximumára vonatkozó törvényi előírások 60%-át.

3. Matematika és idegen nyelv
5-8. évfolyamon **matematika és idegen nyelv** tantárgy esetén **nívócsoport**os oktatás keretében **csoportbontás**ban oktatjuk a tantárgyat.

4. Digitális kultúra
Felső tagozatban az 5.-8. évfolyamban a digitális kultúra órák bontását a technika és tervezés tantárggyal párhuzamosan valósítjuk meg, amennyiben azt az osztálylétszám és az informatika és a technika terem befogadóképessége indokolja.

Informatikából 17 fő osztálylétszám fölött történik csoportbontás.

5. Testnevelés
3. évfolyamtól amennyiben a személyi és tárgyi feltételek megfelelőek, 5. évfolyamtól a központi épületben mindenképpen az emelt szintű sportcsoportba járó tanulók nemek szerinti bontása történik. Így az évfolyamon 3 csoport, egy emelt szintű leány, egy emelt szintű fiú és egy nem emelt szintű vegyes összetételű csoport alakul ki.

5.14 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Netfit rendszer működtetése

Mérési célok:
- kardiovaszkuláris fittség (aerob kapacitás)
- vázizom funkcionális fittsége (izomerő, erő állóképesség, hajlékonyság)
- testösszetétel (testzsír százalék, testtömeg index)

Eszközei, újszerűsége:
- tudományos megalapozottsága – (Cooper Intézet USA)
- a tanulók minősítésének kritériumorientált módszere;
- a személyre szabott visszajelentő és értékelő modul;
- az egészségközpontúsága;
- a motoros tesztek ízület- és gerincvédelmet biztosító végrehajtása;
- pedagógiai alkalmazhatósága;
- online adatkezelő rendszere.

Mérési feladatok:

- Testösszetétel és tápláltsági profil:
  - Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
  - Testmagasság mérése
  - Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

- Aerob fittségi (állóképességi) profil:
  - Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

- Vázizomzat fittségi profil:
  - Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
  - Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
  - Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
  - Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
  - Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

- Hajlékonysági profil:
  - Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

Mérések időpontja: minden tanévben a tanév rendjében központilag meghatározott időszakban. A mérésben a tanulóknak kötelező a részvétel. A testnevelőknek a mérés lebonyolítása és az adatfeldolgozás végrehajtása kötelező.

5.15 Az iskolai egészségnevelés elvei

Az egészségnevelés célja

Az egészségnevelés célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat, tegyenek saját egészségük érdekében.

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az életkorral járó biológiai-, pszicho-, higiénés-, életmódbeli tevékenységek és tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);
- az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiség fejlesztése;
- az egészségérték tudatosítása.

A WHO egészségdefiníciója hangsúlyozza, hogy az egészség nem pusztán a betegségek hiánya, hanem testi-lelki és társadalmi jólét, mely a fenntartható fejlődésnek is egyik elengedhetetlen alapfeltétele.

Helyzetleírás

Az, hogy a tanulók mit tartanak értéknek (idea, történés, anyagi javak), az elsősorban a családtól függ, és ezt az iskola csak közvetve és csekély mértékben tudja befolyásolni. A gyermekük tanintézeteként az Arany János Általános Iskolát választó családokat általánosságban a szellemi értékek iránt igényesség, a belülről fakadó és a külső elvárásoknak megfelelni akarás jellemzi. Ez a késztetés a gyerekekben feszültséget kelthet. A feszültség nagyobb teljesítményre ösztönözi őket, amelynek eléréséhez mind több időt töltenek tanulással. A sok kötött elfoglaltság következménye a kialvatlanság, a nagyon kevés szabadidő, a mozgásszegény életmód.

Napjainkra jellemző, hogy a pubertásról a szociális befolyásolás ereje áthelyeződik a kortárs csoportra, és ezzel együtt a deviáns hatások és a média befolyása is megnő.

A zaklatott, túlhajszolt életmód velejárója a rendszertelen táplálkozás. A táplálkozás ahelyett, hogy élvezetes, megtervezett napirendi pont lenne a családok életében, kapkodva végrehajtott kötelező penzum: a kultikus élvezet a könnyen elérhető, kevés idő alatt kevés eszközzel elfogyasztható egyhangú táplálékfelvétellé silányul.

A városukban lakó diákok egy része idejük nagy részét falak között éli. Keveset mozognak a természetben, nem mindegyiknek van érzéke a természeti szépségek felismerésére, így nem veszik észre a természetkárosítás jeleit. Ezeknél a tanulóknál az életkor előre haladtával ez a helyzet csak romlik. A kisebb gyerekek még elkísérik szüleiket a családi üdülőbe, hobbytelekre, de a nagyobbak már önálló programot csinálnak maguknak, többnyire a városban. Az agglomerációból bejáró tanulók - bár aránylag nem sok időt töltenek utazással – természet közeli életet élnek. Ez jótékony hatással van mind az egészségükre, mind a természetről alkotott képükre, ismereteikre. Az egészségnevelési és környezeti nevelési program létjogosultságát a fentiek – is - indokolják.

Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Iskolai étkeztetés

Hazánkban kiemelkedően magas a szív- és érrendszeri, valamint a daganatos betegségek halálozási száma. Ennek nagyfokú javulása volna elérhető a helyes táplálkozással. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt sok a túlsúlyos és – sajnos – ezzel szemben egyre több az alultáplált fiatal. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

Az iskola a Szabadság téri épületben melegítőkonyhával, étkezővel rendelkezik. Mivel a tanulóknak több mint 50%-a veszi igénybe az iskolában ebédelés lehetőségét, az étkeztetés lebonyolításának megszervezésével igyekszünk biztosítani a kellő időt az ebéd elfogyasztására. (Ez irányú törekvésünk sajnos nem mindig tud megvalósulni, az órarenddel való egyeztetés nehézségei, olykor lehetetlensége miatt.)

Intézményünk – illetve a bennünket kiszolgáló konyha - diétás étkezést is biztosít a rászoruló (liszt- vagy, tejérzékeny, más diabetes betegségben szenvedő) gyermekeknek.

A 2003. évben átadott melegítőkonyhánk minden tekintetben megfelel az előírt higiéniai követelményeknek.

A tízórait a gyermekek otthonról hozzák, vagy az iskolai büfében vásárolják. 2004. tavaszától nyílt lehetőség az iskolatej-program visszaállítására. Ennek keretében az azt igénylő tanulók napi 2 dl tejet, (vagy, ha a külső források biztosítani tudják, sajtot) kapnak térítésmentesen, az egészséges táplálkozás elősegítése érdekében.

A napközis tanulók az uzsonnát a napközis konyhától kapják. Az összeállítás elsődleges szempontja az egészséges táplálkozásra való törekvés, valamint a gyerekek ízlése, igénye. Az étlap, és az uzsonna összeállításával a konyha vezetője törekszik a diákok, közvetve a családok táplálkozási szokásainak alakítására.

Az iskolai büfét szerződéses jogviszonyban vállalkozó működteti. A büfé kínálata megfelel az egészséges táplálkozás követelményeinek. A szerződés rögzíti a választékba való beleszólásunk jogát.

Mindennapos testmozgás

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a középiskolás gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerincferdülés, statikai lábbetegség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Az elváltozások gyakorisága nem igazolja a testnevelési órák hatékonyságát. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erőkifejtésre serkentsük a fiatalokat, hanem azzal tudunk segíteni, ha megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Ezt felismerve, a közoktatási törvény 2003. évi módosítása előírja a diákok mindennapos testedzésének biztosítását.

Mivel az a célunk, hogy a gyerekek életelemévé váljon a mozgás, mert ez egészséges fejlődésük elengedhetetlen feltétele, ezért egy bevált gyakorlatot folytatunk. Természetesen tudjuk, hogy e téren a belátás és a szándék még kevés, a feltételeket is kell megteremteni, valamint ezen túlmenően a tanulóink részvétele is alapvető fontosságú.

A napközi otthoni szolgáltatásunkat (1-6. évfolyamon) igénybe vevő tanulók a délutáni programjuk részeként tornatermi vagy udvari játékos sportfoglalkozáson vesznek részt minden nap.

A többi tanuló választhat az iskola által megszervezett és finanszírozott, a DSE kereteiben működő tanórán kívüli lehetőségek közül:

- tömegsport órák azonos korosztályok részére külön-külön;
- iskolabajnokságok több sportágban;
- a kosárlabda sportcsoport edzései;
- a labdarúgás sportcsoport edzései;
- atlétika edzések látogatása;
- asztalitenisz tömegsport és versenyszinten;
- kondicionálóterem használata – tanári felügyelettel.

A felsorolt lehetőségek biztosítása lefedi a teljes tanórák utáni tornatermi és udvari kapacitásunkat.

Sajnos, a felkínált lehetőségekkel nem minden tanuló egyformán él. (Ha mindenki naponta igénybe venné a felkínált sportolási lehetőségeket, akkor valószínű, kevés lenne a kapacitásunk.) Hely - és anyagi feltételek - hiányában nincs lehetőségünk a tornaterem bővítésre. A pályázati lehetőség teljes mértékű kihasználására törekedve, az akkori fenntartó

önkormányzat segítségével kívántuk megoldani 2004-ben egy sportpálya építését a Szabadság téri iskolaépület udvarán.

A testnevelés foglalkozások (tanórák, sportköri foglalkozások, tömegsport) során különös gondot fordítunk annak - a testedzés melletti - másodlagos hasznára, örömforrást biztosító jellegére. A testnevelő tanárok igyekeznek olyan légkört teremteni az órákon, amely alkalmas a napi szellemi feszültség oldására és sikerélmény szerzésére.

Az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció

Az országban az elmúlt években ugrásszerűen megnőtt a tiltott szerek, a nem orvosi alkalmazás keretében használt nyugtatók, fájdalomcsillapítók, altatók együttes fogyasztása, de a legális szerek használata sem csökkent. A droghoz kétféle okból nyúlnak az emberek: az egyik a kíváncsiság, a kaland, a kockázatkeresés azért, hogy „jól érezzék" magukat, a másik csoport, aki valamilyen lelki bajára keres gyógyírt, ezek az „öngyógyítók".

Iskolánkban fel kívánjuk mérni a drogokkal kapcsolatos ismereteket, érintettséget a tanulók körében (attitűdvizsgálat), szorosan együttműködve a diákönkormányzattal. A bővebb ismeretekkel rendelkező, felvilágosult, az egészségről, a szexualitásról, az antihumánus szenvedélyekről nyíltabban beszélő diákokra megerősítő és kompetencianövelő módszerekkel kell hatni, a negatív hangadókra inkább információ átadó és ártalomcsökkentő módon, a visszafogottabb, gátlásosabb gyerekekre fejlesztő, támogató, státuszteremtő hatást kell gyakorolni. Az elsődleges drogprevenció lényege, hogy a nem drogozó fiatalokat megtartsuk ebben az állapotban.

Legfőbb célunk tanulóinkat olyan ismeretekkel, pszichésen megalapozott, belső értékké vált normakultúrával felruházni, amelynek segítségével egyértelműen elhárítják a személyiségük integritását veszélyeztető szerek használatát, valamint a társadalmi normákhoz igazodó, életkoruknak, érdeklődésüknek megfelelő szabadidős elfoglaltságok nyújtása.

A drogprevenció összetett személyiségfejlesztő munka, ezért abban a nevelőtestület minden tagjának részt kell vennie, és kiemelten fontos az osztályfőnökök szerepe. Pedagógusainknak tisztában kell lenniük a legális, illegális drogok fogyasztása mögött meghúzódó okokkal. Közre kell működniük a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Tudniuk kell, mi a teendőjük, kompetenciájuk, ha szembesülnek a kábítószerezés problémájával.

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett megelőző munkában, megfelelő előkészítés és információátadás után részvételükkel tudják támogatni az iskola prevenciós programjait.

A pubertás kortól kezdve nagyon fontos a kortárs csoport befolyása, amit a drog-prevenciós munkában is fel tudunk használni (DÖK, kortárssegítők).

A drogprevenció lehetséges színterei

Iskolai programok

Tanórai foglalkozások keretében:

- szaktárgyi órák témafeldolgozása (minden tantárgynak van konkrét csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez és így a drogprevencióhoz);
- osztályfőnöki órákon konkrét témakörök feldolgozása, ismeretátadás és interaktív gyakorlatok, esetelemzések (az ismeretátadó órákhoz szükség esetén külső előadókat, szakembereket lehet hívni).

Tanórán kívüli foglalkozások nyújtotta lehetőségek:

- a napközis foglalkozások a személyiségfejlesztő játékoknak, gyakorlatoknak kiváló színtere;
- délutáni szabadidős foglalkozások (sportprogramok, számítógépterem-használat, vetélkedők, versenyek, játékos programok, témával kapcsolatos filmvetítések);
- szülői értekezletek (osztály-, évfolyam- vagy iskolaszintű, esetleg külső előadó - orvos, pszichológus, rendőr, exdrogos - meghívása);
- értekezletek, esetmegbeszélések, tréningek (elsősorban a pedagógusok számára, de a DÖK, illetve a szülők képviselőit is meghívjuk, amikor a program, illetve a téma engedi).

Iskolán kívüli rendezvények

- drogprevenciós rendezvények;
- továbbképzések,
- kortárssegítő képzés;
- kirándulások, túrák, sportprogramok, erdei iskola, táborok.

A drogprevenció lehetséges programformái

- Klubok; igény esetén egészségügyi segítséggel klubot lehet létrehozni tanárok, diákok vagy szülők számára.
- Gyülekezeti élet; ennek keretében akár az ifjúsági, akár később a felnőtt gyülekezeti tevékenységbe kapcsolódik be a tanuló, a közösség ereje, a lelki iránymutatás védetté teszi, teheti őt a kísértésekkel szemben. Az ez iránt érdeklődők számára a csatlakozást az iskola segíti.
- Filmvetítés; a szerfogyasztással kapcsolatos filmek bemutatása céljából vetítést szükséges szervezni. A filmek kiválasztásánál fejlődéslélektani szempontokat is érvényesíteni kell.
- Szakkörök, kortársképzés; egészségügyi szervek, gyermekjóléti szolgálatok, drogkonzultációs központok munkatársai által vezetett szervezett programok a motivált tanulók „gyűjtőhelyei” és a szemléletformálás műhelyei lehetnek.
- Kiscsoportos beszélgetések; egy osztálynak vagy kisebb csoportoknak tartott beszélgetéses témafeldolgozások lehetnek megelőző jellegűek, esetleg konkrét problémát feldolgozóak. A beszélgetésre nagyon fel kell készülnie a pedagógusnak. Odaforduló, érzékeny és mégis távolságot engedő attitűddel kell a foglalkozást vezetni. Mindenképpen kerülni kell a moralizálást, a felelősségkutatást, az elijesztést és a megszégyenítést.

- Iskolarádió, iskolaújság; a témához kapcsolódó interjúk, cikkek ismertetése tájékoztató megelőző és nevelési célzattal.
- Dramatikus játékok; osztályfőnöki órán, drámafoglalkozásokon, esetleg irodalom órán jól alkalmazható a felkészült – szakképzett - tanár számára a szituációs vezetés módszere.
- Dráma szakkör; a szenvedéllyel, a drogok fogyasztásával és az életmódot befolyásoló hatásával kapcsolatos darab kiválasztását, bemutatását, vagy videofilm feldolgozása az egyébként hagyományos módon és témafeldolgozással működő szakkör foglalkozásain.
- Sportprogramok, túrák, kirándulások; a szabadidő megfelelő eltöltésének képessége már önmagában is prevenciós eszköz. Az iskola ilyen jellegű, sokszínű szabadidős tevékenységi formái minden tekintetben lehetőséget biztosítanak a drogprevencióra.
- Könyvtár sarok; a könyvtárban, a kis olvasótermemben a tanulók számára létre lehet hozni egy olyan „olvasósarkot", amely a fenti témát feldolgozó könyveket tartalmazza. A tanári kézikönyveket, szakanyagokat külön kell elhelyezni a prevenciós tevékenység sikeres és eredményes előkészítése céljából.
- Tematikus előadások; a tanulók, a tanárok korrekt ismeretanyagának kialakításához nélkülözhetetlenek a tematikus előadások, melyek megtartására célszerű külső szakembereket felkérni. Ennek prevenciós hatékonysága önmagában nagyon csekély, de megfelelő tárgyi ismeret nélkül az interaktív módszereket sem lehet eredményesen alkalmazni.
- Internethasználat; az informatikai világháló és a hazai sulinet-rendszer információs lehetőség valamennyi iskolahasználó számára, egyben a kapcsolattartást és programszervezést segítő színtér is.
- Diákönkormányzati programok; minden szakmailag támogatható, a gyerekek részéről érkező ötlet kivitelezéséhez segítséget nyújtunk. Támogatjuk tanulóink valamennyi olyan kezdeményezését, amely a prevenció céljait szolgálja.

Másodlagos drogprevenció

A másodlagos drogprevenció célja a szerfogyasztók ártalomcsökkentő hatású megóvása a kábítószertől. Fontos a változtatási törekvés kialakítása, a döntési helyzet egyértelművé tétele. A másodlagos prevenció eszközei, módszerei meghaladják az iskolai lehetőségeket, ezért ezt egészségügyi szakemberekre kell bízni.

Az egészségneveléssel összefüggő, tanórán kívüli szakmai programok

Ezek egy része túlhaladja az iskola szervezeti kereteit, de a pedagógusok aktív részvételével a tanulók valamennyibe bekapcsolhatók:

- egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, éves szűrővizsgálat);
- védőnői ügyelet szervezése;
- egészségügyi felvilágosító előadások;
- drog-prevencióhoz kapcsolódó rendezvények;
- osztálykirándulások, táborok;
- kreatív, cselekedtető akciók;
- a külső programokhoz kötődően baleset-megelőzési előadások;
- a városi pedagógiai napokhoz, illetve a tavaszi Arany–napokhoz kötődően egészség-védelmi tablók, poszterek, filmek készítése, szituációs játékok szervezése;
- évente legalább egy sportnap (futónap) szervezése.

5.16 Az iskolai környezeti nevelés elvei

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

1. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005 és a 2014 közötti évtizedet a *Fenntarthatóságra nevelés évtizedének* nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésre, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai.

2. A hazai jogszabályi háttér az *alkotmány környezet- és egészségvédelem*mel kapcsolatos paragrafusaiból vezethető le:
   - 18. §: A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez;
   - 70. §: A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez;
   - az alkotmányban megfogalmazott alapelvek megvalósulását több jogszabály és intézkedés garantálja;
   - a környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény) 54. § 1. cikkelye szerint „… minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”, mely ismeretek iskolai terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat.

3. Magyarország második *Nemzeti Környezetvédelmi Programjában* (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.

4. A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel. A *Nemzeti alaptantervről* kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

Helyzetelemzés, helyzetkép

Az iskola története, helyzete és működése környezeti nevelési

Városunk a Nagykunságot és egyben a Tiszántúlt is átszelő 4-es számú főközlekedési út és a vasúti fővonal mellett terül el. A Nagykun városok egyike, mezőgazdasági jellegű település. A munkaképes lakosság nagyrészt mezőgazdasági, ipari és szolgáltatási területen dolgozik.

Tanulóink tehát jellegzetes Alföldi kisvárosi környezetben élnek. Helyzetünkből adódóan megtalálható itt egymás mellett az egyre romló, visszaszoruló és egyre szemetesebb természetes és a lakótelepi sajátos elmagányosodás érzését keltő környezet. E sajátos *„földrajzi környezet”,* illetve az egyre nagyobb mértékben jelentkező, súlyosbodó szociális problémák indítottak bennünket az iskola pedagógiai programjának olyan jellegű alakítására, hogy az lehetőséget adjon a gyerekeink megóvására az érzelmi elsivárosodástól, továbbá arra, hogy megtanítsuk őket a közvetlen környezetükben lévő természeti és ember alkotta értékek megismerésére és megbecsülésére.

Környezeti nevelési programunkat a több épületben való tanítás, ezek különböző állapota, adottsága határozza meg. Iskolánk hat intézményegységből áll, központi épületét 1980-ban adták át, a többi épületet a közelmúltban újították fel.

A tanulók ökológiai munkáját segíti a református templom kertjéig húzódó tanösvény, a „zöld” könyvtár és a videó gyűjtemény.

A környezeti nevelés célja

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

(NAT)

A környezeti neveléssel átfogó célunk, hogy elősegítsük tanulóinkban az életvitelüket erkölcsi alapelvként meghatározó *környezettudatos magatartás* kialakulását, amelynek segítségével képesek lesznek megakadályozni a környezeti válság elmélyülését, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.

Tanulóink ismerjék fel környezetük sajátosságait, természet és ember alkotta értékeit, legyenek érzékenyek környezetük állapota iránt.

Alakuljon ki bennük a természet ismeretén és szeretetén alapuló, meggyőződésből fakadó, tudatos, aktív természetvédelem igénye.

Ismerjék fel a környezettel kapcsolatos kötelességeiket és gyakorolják jogaikat. Őrizzék meg környezetük értékeit.

Kezdjék a környezet védelmét közvetlen környezetükben, óvják az iskola tárgyi eszközeit.

A tanulók körében váljon mindennapossá az igényes környezeti kultúra kialakítása a tantermekben, az iskola belső tereiben, az iskola valamennyi épülete körül.
(Funkcionális és aktuális dekoráció, derűs hangulatú, virágokkal díszített belső terek, ápolt parkok kialakítása.)

Tevékenységekhez közvetlenül kapcsolható részcélok

Tanulóink saját környezetükkel kapcsolatos aktivitásra és tevőleges magatartásra nevelése – többek között - rendszeres hulladékgyűjtés szervezésével, hulladékkezelési program működtetésével, tisztasági verseny lebonyolításával.

Mindennek során, de ezen túlmenően célunk:
- a válogatott hulladékkezelésre való szoktatás (hulladékgyűjtés, hulladékkezelési program);
- a kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése (kerékpáros közlekedést népszerűsítő programok, kerékpártúrák az ecsegfalvi vízibázisra, kerékpáros vándortábor);
- városunk helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése (helytörténeti programok, városszépítő tábor);
- népi hagyományaink, népszokásaink megismertetése (hagyományőrző program, honismereti tábor, stb.);

- a természet szeretetére nevelés, a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása (terepgyakorlatok, természetjáró túrák, természetismeret szakkör, Városszépítő tábor, vízi-tábor);
- a gyerekek lakóhelyük közelében található természeti értékek megismertetése („Örökzöldek" Oktatóközpont, tanösvény, természetjáró túrák, természetismeret szakkör, Városszépítő tábor);
- a természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása (művészeti szakkör, napközis és honismereti tábor);
- a kertészkedés, kertészeti munkák megismertetése, ennek örömének megmutatása (kertprogram).

A környezeti nevelési tevékenységének személyi feltételei

Iskolánk környezeti nevelési tevékenységében részt vesz a nevelőtestület valamennyi tagja, valamint az adminisztratív és technikai dolgozók is. Az iskola *pedagógus*ai rendelkeznek a színvonalas környezeti neveléshez szükséges ismeretekkel, módszertani és pedagógiai kompetenciákkal. Az iskola *adminisztratív és technikai dolgozói*nak rendszeres munkaköri tevékenységei közé tartozik több, a környezeti nevelési programokhoz kapcsolódó feladat végrehajtása.

Módszerek, tanulásszervezési formák

Az oktató-nevelő munkánkhoz kapcsolódó környezeti nevelési tevékenységeink során a következő technikákat, módszereket és tanulásszervezési formákat alkalmazzuk:

- tanítási órák klasszikus módszerei;
- kooperatív tanulási technikák,
- osztály- és tanulmányi kirándulások;
- csoportszintű előadás a napközi szabadidős időszakában;
- csoportszintű gyakorlati foglalkozás a napközi szabadidős időszakában;
- múzeumi látogatási óra egyeztetése;
- szakköri foglalkozások szervezése;
- iskolai, városi és megyei versenyekre való felkészülés és részvétel;
- terepgyakorlatokon történő részvétel;
- szaktáborok szervezése;
- szelektív hulladékgyűjtés és egyéb környezettudatos magatartásformák napi gyakorlattá tétele az iskolában.

A környezeti nevelés színterei

A környezeti nevelés a tantárgyi keretek közt

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik konkrét tantárgyak óráira, de a feladatok zömét e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, *szemlélet formálása*, amely során lehetőség van a helyes értékrend, természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata, a megvalósítást viszont nagymértékben befolyásolja, hogy milyen tantárgyról is van szó. Több tantárgy oktatását többé-kevésbé a környezeti nevelési komponensek eddig is tartalmazták, de ezek tervszerű alkalmazása, összehangolása gondos tervezést igényel.

A tantárgyi kertek közt zajló tevékenységek értelemszerűen minden tanuló számára kötelezőek és egyben ingyenesek.

Környezeti nevelés az alsó tagozatban

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és *„környezetbarát”* szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

A környezeti nevelés tantervbe illesztésének egyik megvalósítási módja a *„beleoldás”*. Beleoldásnak vagy tematikus tanításnak nevezzük azt a módszert, amikor a környezeti nevelési fogalmakat, feladatokat és példákat a már meglévő tantervi célkitűzésekbe építik be. Ezt a módszert alkalmazhatjuk egyetlen téma tanításánál, vagy úgy is, hogy az egész tantervet áthatja a környezeti nevelés szemlélete. A megszokott tananyag kiegészítését és kibővítését adják a környezeti nevelési témák.

A beleoldás módszerének előnye, hogy könnyű megvalósítani. Ahol csaknem minden tantárgyat nem egyetlen pedagógus tanít, magától értetődő módon bele lehet szőni az órák anyagába a környezeti nevelési témákat. Eredményességének oka, hogy itt nyílik a leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A *környezetismeret* tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a fókuszpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül, integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket.

A tanórák megtervezésének középpontjában elsősorban a tanulói tevékenységek állnak. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés egyidejű összehangolását.

A *magyar nyelv és irodalom órákon* környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a környezetünkből, a mindennapi életből, a természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése. Néhány példa az alkalmazható módszerekből:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között;
- szereplők cselekedeteinek értékelése;
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása;
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele.

Matematika tantárgyban a szöveges feladatokban a valódi adatok felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának, vagy az emberi népesség számának alakulása. Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése, stb.) megfogalmazásánál. Jelentős szemléletformáló hatása lehet valós, a saját „meteorológiai mérőállomáson” gyűjtött adatsorok alapján összeállított feladatoknak is.

A *testnevelés* tantárgy eszköze lehet pl. a mozgás örömének átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága, az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek:

- gyalogos, kerékpáros túrák;
- a természeti környezet sajátosságai;
- helyes viselkedés a természetben;
- tájékozódás terepen;
- a zaj természetszennyező szerepe.

Vizuális kultúra tanításán keresztül a művészeti tárgyak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására alkalmasak leginkább. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (módszer lehet pl. hulladékok felhasználása „művészeti" alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termések gyűjtése, lenyomatok készítése).

A technika és tervezés tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemzi a környezetbarát létformát, mely során a tanulók követendő, helyes példákat keresnek és mutatnak be. /Lehetséges témák: a) Ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások, a közlekedés környezetszennyezése: lég- és zajszennyezés; b) Ember és környezete; c) A természeti és az ember alkotta környezet; d) Kézműves technikák; e) Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékosság./

Környezeti nevelés a felső tagozatban

Az oktató-nevelő tevékenységünk során a felső tagozatban a környezeti nevelés alapvető pillérei a *természettudományi* tantárgyak: *biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika*. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Mint tudjuk, védeni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A *társadalomtudományi* tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti-válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez.

A *humán* tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világképet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

A *technika, életvitel és gyakorlat* tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezze a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressen és mutasson be.

Az *anyanyelv, idegen nyelvek és a matematika* oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: újságcikkek elemzése, fordítása, amelyek környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkozik, szituációs játékok játszása, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása. Jelentős szemléletformáló hatása lehet például valós, a saját „meteorológiai mérőállomáson" gyűjtött adatsorok felhasználásának matematikai és fizikai számítási feladatokban.

A *művészeti tantárgyak* alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az elértéktelenedésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára. (Egy ilyen módszer lehet pl. hulladékok felhasználása „művészeti" alkotások létrehozásához).

A *test- és egészségnevelési tantárgyak* során a pedagógusok a környezet és az egészség szoros kapcsolatának a tanulókkal történő megértetésével, és az ilyen irányú igényeiknek kialakításával tehetik a legtöbbet a környezeti nevelés területén.

Környezeti nevelés nem hagyományos tanórai keretben

Tisztasági őrjárat
Ügyeleti rendszerben szerveztük meg az iskolaépületek területén a tisztasági őrjáratot, a tervszerű szemétgyűjtést. Az osztályok feladatukat a tanórák közötti szünetekben és tanítás után végzik, mely során egy hetes időszakonként váltják egymást. Feladatuk az iskola udvarának és közvetlen környékének rendben tartása. Szeretnénk a jövőben lehetővé tenni, hogy a szemétgyűjtés az európai normáknak megfelelően szelektív célú és jellegű legyen.

Osztály- és tanulmányi kirándulások
A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a szorgalmi időben szervezett terepi program, az osztály- és tanulmányi kirándulások szervezése, melyek a helyi tanterv megvalósulását szolgálják a valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodnak. A kirándulásokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő-felfedező magatartás dominál, amely egyben ösztönző jellegű a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását is segíti. A szabadidő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos tevékenységek és együttesen megélt élmények sora képezik fontos előnyeit. Az osztály- és tanulmányi kirándulások jelentős személyiség és közösségfejlesztő hatással bírnak, így tanévente legalább egy alkalommal ajánlottak.

A kirándulások időpontja a tavaszi-nyári időszak. Megszervezéséért az osztályfőnökök és a szakkörvezetők felelősek. A kirándulások költségeit (útiköltség, étkezés, belépők) a tanulók fedezik, melyet az osztályfőnök a szülőkkel előzetesen egyeztet. A költségtérítéses kirándulásokon történő részvétel nem kötelező.

A Határtalanul program külföldre szervezett utazásai ugyancsak segítik a környezeti nevelést.

Szakköri tevékenységek, természetismereti terepgyakorlatok
A természetismeret szakkör tagjai saját munkatervük alapján szervezik programjaikat. Az éves munkatervükben lefektetett foglalkozások keretében megismerkednek a lakóhelyük közelében található természeti értékekkel. Kirándulásokon, túrákon, terepgyakorlatokon vesznek részt, mely események szerves részét képezik a környezeti nevelésnek.

Versenyek
A tanulóink számára – többek között - olyan versenyeken való indulási lehetőséget biztosítunk, ahol a környezet- és természetvédelem nagyon fontos téma, így itt is elmélyíthetik elméleti tudásukat (pl. megyei biológiaverseny, Herman Ottó verseny).

Jeles napok
A környezeti nevelés a környezetkultúra átadásáról is szól. Meg kell terveznünk, hogyan alakítjuk ki ezzel kapcsolatos hagyományainkat. Ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé, így ráhangoljuk gondolatainkat, kialakítjuk szokásainkat, kiemelkedünk a hétköznapokból. A tanév során több alkalommal rendezünk az évszakok jellegzetességeihez, a természet változásaihoz kapcsolódó rendezvényt. A jelentősebb környezetvédelmi napokról szervezett keretek között emlékezünk meg (Madarak és fák napja, Föld napja). A változatos programok szervezése a reál munkaközösség feladata.

Hagyományőrző foglalkozások
A karácsonyi ünnepkörhöz és az Arany-napokhoz kapcsolódóan játszóházat szervezünk tanulóinknak. Az időszerű jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismertetését célzó foglalkozásokat, ünnepséget rendezünk. A játszóház programjában szerepelnek különböző kézműves foglalkozások is, ahol természetes anyagokra és hagyományos kézműves technikákra fordítunk fokozott figyelmet.

Táborok
Iskolánk több nyári tábort is szervez – többek között – a környezeti nevelési céljaink megvalósítása érdekében (természetjáró tábor, városszépítő tábor, kerékpáros vándortábor, napközis tábor stb.). Ezekbe a táborokba az iskola valamennyi tanulója jelentkezhet a maximális befogadó létszám határáig. A táborokban való részvétel önkéntes és költségtérítéses, melynek díját a különböző regionális és országos pályázatok eredményessége csökkentheti.

Hulladékkezelés és hulladékgyűjtés
Hulladékgyűjtés az osztálytermekben valamennyi tanuló kötelező tevékenysége. Az osztályok mindennapi élete során az osztálytermekben „termelődött” hulladék összegyűjtésével és elhelyezésével kapcsolatos háttérismeretek, viselkedésformák elsajátíttatása minden pedagógusunk alapvető feladata.
A hasznosítható anyag gyűjtése az iskolai hulladékgyűjtés alkalmával akció szerűen, a napi hulladék gyűjtése pedig folyamatosan szelektív módon történik, mely a tanév idejétől folyamatos, az átvételt a DÖK szervezi évente két alkalommal. Fontosnak tartjuk a munka eredményeinek szemléletes prezentálását. Szeretnénk tudatosítani azt, hogy minden 60 kg papír egy kivágásra érett fa életét mentheti meg. A gyűjtött hulladék mennyisége alapján osztályok közötti versenyt szervezünk. A legtöbb hulladékot gyűjtő osztályok jutalmat kapnak.
A veszélyes anyagok, így a szárazelemek és akkumulátorok gyűjtése egyrészt az előbb említett keretek között, másrészt az iskola kijelölt veszélyeshulladék-lerakó helyein történik.
Fokozott figyelmet fordítunk a környezetünket szennyező, a mindennapi használat során felhalmozódott hulladékok további kezelési-, gyűjtési lehetőségeire. Törekszünk olyan akciók, pályázatok felkutatására, amelyeknek keretei között a gyűjtésben való részvétel eredményeképpen lehetőségünk nyílik a tanulók jutalmazására, az iskola környezetének fejlesztésére.
Csatlakozunk a szelektív hulladékgyűjtés szervezett lehetőségeihez. (Elem, papír, PET palack zsugorító.)

Kerékpáros közlekedést népszerűsítő programok
A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése egy vidéki kisvárosban a környezeti nevelés alapvető feladata. Nagyon fontos ez azért is, hiszen tanulóink nagy része kerékpárral jár iskolába. A környezetbarát közlekedés népszerűsítését szolgálják az osztályok kerékpártúrái, (amelyek során általában az ecsegfalvi vízi-bázist, vagy a környező településeket keresik fel), valamint a kerékpáros vándortábor programjai.

Kiállítások, pályázatok, kommunikáció, faliújság, rádió, iskolaújság
Tanulóink és természetesen a szülők, a pedagógusok figyelemfelkeltését, tájékoztatását biztosítják faliújságjaink, az iskolarádió, az iskolaújság adta lehetőségei. Így tudunk szóban, írásban, fotókon hírt adni a városunkban, a régióban történő jelenségekről, folyamatokról, eseményekről, programjainkról.
Az iskolai faliújságokon különböző jeles alkalmakra kiállításokat rendezünk, így

- a Föld napján rajz- és fotókiállítást;
- a nyári táborokról bemutatkozó fotókiállítást;

Rendszeresen részt veszünk a környezeti neveléshez, környezetvédelemhez kapcsolódó megyei és országos rajzpályázatokon.

„Zöld könyvtár", „zöld videofilm és CD-tár" létesítése
Az iskolai könyvtárban külön polcokat jelöltünk ki a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknek, videofilmeknek, CD-knek. Ezzel nem csak ezen információhordozók használatát segítjük, hanem fölhívjuk a diákok figyelmét ennek a témának a fontosságára is.

A környezeti nevelési ismeretek „számonkérése"
A környezeti nevelési ismeretek számonkérésére a reál munkaközösség által kidolgozott módszereket alkalmazzuk.

Az ökológiai lábnyom kiszámítása a nevelésben jól felhasználható, mert:

- A tanulók kiszámíthatják saját ökológiai lábnyomukat. Ennek során többet tudhatnak meg arról, hogy milyen hatással van az erőforrások (pl. víz, talaj, energia stb.) felhasználása a Földre.
- A tanulók összehasonlíthatják ökológiai lábnyomukat saját vagy más országok átlagával. Megtudhatják, hogy a Föld más részein hogyan élnek az emberek, és azt, hogy ez az életmód hogyan befolyásolja környezetüket.
- A gyerekek kiszámolhatják a közösségük – otthonuk, iskolájuk, városuk - ökológiai lábnyomát is. A tanulók az adatokat felmérések, kérdőívek, riportok, könyvtári kutatások során gyűjtik össze. Kitalálhatnak különféle változásokat,
- megfigyelhetik azok hatásait (pl. hulladékcsökkentés, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, energiafelhasználás csökkentése, étkezési szokások változtatása stb.)
- A tanulók beszámolhatnak az ökológiai lábnyom számításuk eredményeiről a közösségnek, javaslatokat tehetnek ökológiai lábnyomuk csökkentésére.

Az ökológiai lábnyom olyan számítási módszer, amellyel kiszámolhatjuk és megérthetjük, hogy a természet forrásainak, egyáltalán a természetnek mekkora részét használjuk, és azt, hogy mennyi természeti forrás áll a rendelkezésünkre. Ha ismerjük az ökológiai lábnyomunk méretét, akkor egy kis odafigyeléssel csökkenteni is tudjuk azt, mely a környezeti nevelés egyik legkiválóbb eszköze.

Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés, a szükség szerinti együttmunkálkodás egyben a környezeti nevelési munkánk erőforrásai is.

Nem anyagi erőforrások

Az iskolán belüli együttműködés területei

Iskola minden *tanárának* feladata, hogy környezettudatos magatartása és munkája példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés, illetve oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését.

Iskolánk minden *tanulójának* feladata, hogy vigyázzon környezetére, a mindennapi életterére és figyelmeztesse társait is erre, valamint a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata és szerepe van a diákönkormányzatnak, az osztály- és napközis közösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportoknak.

A tanárok és a tanulók együttműködése során a diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában a témanapoknak, a hulladékgyűjtési akcióknak, valamint a nyári táboroknak.

A tanárok és a szülők kapcsolatára jellemző, hogy az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván.

A nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak is aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást, folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront, a tisztítószerek lehetőleg környezetkímélők legyenek. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükség van.

Az *iskolai büfé* üzemeltetése fontos része a környezeti nevelés területének. Kívánatos, hogy folyamatosan bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen élelmiszer kínálat. Környezetvédelmi, környezeti nevelési szempontból fontos, hogy olyan termékek forgalmazása kerüljön előtérbe, amelyek csomagolása környezetbarát. Az eredményesség eléréséért az igazgató kezdeményez megbeszélést a büfét működtető vállalkozóval. A büfé környezetének hulladék-mentesítése, tisztántartása a büfé üzemeltetőjének, valamint az iskola által szervezett ügyeleti rendszernek a feladata.

Iskolán kívüli együttműködés

Együttműködés a *fenntartóval, valamint a városi* önkormányzattal. Mivel a fenntartó határozza meg az általa működtetett intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való közös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. A városi önkormányzattal, mint épületeink tulajdonosával, és a városi környezet tudatos alakítójával is szoros kapcsolatot ápolunk. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskola környezeti nevelési programjait.
Együttműködés a *környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények*kel. A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból fontosak a múzeumok és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő.
A *civil szervezetek* szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Nevelőtestületünkből is rendszeresen részt veszünk az ilyen előadásokon, továbbképzéseken. Szükséges, hogy a jövőben a jelenleginél több, az egész nevelőtestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen.
A *hivatalos szervek* egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslataikra, véleményükre továbbra is építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.
A négyfalui és pacséri *testvériskolák*kal való együttműködés is segíti a környezeti nevelést.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

A saját erőforrások egyik formája az iskola éves *költségvetés*e. Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működést szolgálják.

Az iskolai *alapítvány*ok segítséget nyújtanak ezen a területen is. Az Arany Diák Alapítvány támogatja a tanulók nyári táborokban való részvételét, a szakkörök munkáját, a tanulók versenyeztetését. A támogatást igénylő nevelőknek írásos kérvényt kell beadniuk az alapítvány kuratóriumához. Az Alsós Gyermekeinkért Alapítvány a nem kötelező tanulmányi kirándulások szervezéséhez is nyújt anyagi segítséget az arra rászoruló tanulóknak.

További lehetőségként hasznosítjuk az ecsegfalvi vízibázis biztosította feltételeket. A tárgyi feltételek fejlesztésében, az iskola közösségi és sportesemények megtervezésénél, megvalósításánál számíthatunk az Arany DSE szerteágazó tevékenységére, munkájára.

Külső erőforrások

A *fenntartó*nak a tantervi követelmények teljesítését, így a környezeti nevelési programok támogatását is a törvény által szabályozottan kell biztosítani. A szűkös anyagi források ismeretében csak a minimális támogatásban reménykedhetünk.

Az iskola szerény mértékű *saját bevétel*eiből szintén csak minimális támogatásra számíthatunk. A továbbiakban is folytatni kívánjuk azt a gyakorlatot, hogy az iskolai beszerzési egyeztetések során határozzuk meg, mekkora összeg fordítható környezeti nevelési célokra. A *pályázatok*

megjelenésének figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollegákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szólt.

Alapelvek, jövőkép, célok

A környezeti nevelés *alapelve*i közül az alábbiakat kiemelten kezeljük, melyek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait alaposan körüljárva kell megvilágítanunk a tanulók körében:

- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- a fenntartható fejlődés biztosítása;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések láttatása;
- a helyi globális szintek kapcsolatainak, összefüggéseinek megvilágítása;
- az alapvető emberi szükséglet tisztázása;
- az emberi jogok ismertetése;
- a demokrácia biztosítása;
- elővigyázatosság szem előtt tartása;
- a biológiai és a társadalmi sokféleség tudatosítása.

Hosszú távú *célunk, jövőképünk*, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink, ennek érdekében ki kell alakítani bennük:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a természetes és mesterséges környezet értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
- a rendszerszemléletet;
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését.

A célok eléréséhez szükséges *készségek kialakítása:*

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- szintetizálás és analizálás;
- problémaérzékenység, integrált megközelítés;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció-, médiahasználat;
- konfliktuskezelés és megoldás;
- állampolgári részvétel és cselekvés;
- az értékelés és mérlegelés készsége.

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítania, amelyben a alapképzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív együttműködésre alkalmas felelős magatartást kialakító, döntéshozásra,

konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.
A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.
Kisvárosi iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.
Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert.
Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Egyre bővül azonban a kör. Tanórán és szakkörökön megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroljuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédőkké, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

Új tervek:
- a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása.

Hagyományok ápolása:
- nyári táborok szervezése;
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

Szaktárgyi célok:
- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei);
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a tanórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre);
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok);
- természetvédelmi versenyekre felkészítés;
- multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
- a számítógép felhasználása a tanórákon.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A környezeti nevelés *tanórán kívüli és tanórai foglalkozások* keretében megvalósított összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról.

Ezek a lehetőségek iskolánkban:

- táborok, tanulmányi kirándulások, városismereti játékok szervezése;

- pályázatok, újságkészítés, kiállítás-rendezés;
- múzeum-, állatkert-, botanikus kert-, nemzeti park látogatás;
- versenyeken való részvétel;
- szakkörök szervezése,
- minél több zöldnövény elhelyezése és gondozása az iskola területén.

A környezeti nevelés módszerei

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

- kooperatív (együttműködő) tanulási technikák;
- játékok;
- riportmódszer;
- projekmódszer;
- terepgyakorlati módszerek;
- kreatív tevékenység;
- közösségépítés;
- művészeti kifejezés;
- a tevékenységek mindennapi gyakorlattá tétele.

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell viszont az elhasználódott vegyszereket, egyszer használatos eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni.
Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szak- és CD könyvtárat. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális, illetve multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.
A pedagógiai program végrehajtáshoz szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök- és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.
A fent említett feltételek kialakítására a szűkös anyagi fedezetet az „Anyagi erőforrások” című alfejezet tartalmazza.

Iskolai környezet

Az iskolán belüli kommunikáció formái:

- kiselőadások tartása megfelelő szemléleteszközökkel;
- házi dolgozat készítése;
- poszterek készítése és bemutatása;
- faliújságon közölt információk készítése.

Az iskolán kívüli kommunikáció formái:

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból;
- környezeti problémákról megjelent feldolgozása;
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése;

- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés a fenntartó önkormányzattal.

Pedagógus-továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést. A nevelőtestület továbbképzésének megtervezésekor külön figyelmet fordítunk arra, hogy abban a környezeti nevelés elveinek és gyakorlatának fejlesztése is helyet kapjon.

5.17 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési alapelvei

A tanuló személyiség fejlődése szempontjából kiemelt feladatunk az önértékelés fejlesztése. A tanári felügyelet mellett zajló folyamat történhet szóban, vagy valamilyen előre egyeztetett jelrendszert alkalmazva a szociális kompetencia erősítésével. Az Arany János Általános Iskola tagintézmény nevelőtestületének a tanulókkal kapcsolatos értékelési *elvei* a következők.

Az értékelés alapelvei:

- mindenki számára előre tudható,
- motiváló,
- személyre szóló legyen.

Az értékelés *céljai*:

- a személyiség fejlesztése;
- visszajelzés a tanuló tudásáról, az esetleges hiányosságokról (szülőnek, tanulónak, pedagógusnak);
- az önértékelő képesség kialakítása;
- a tanuló minősítése.

Az értékelés módjai, figyelembe véve a gyermekek adottságait

- a tanulók munkájának, teljesítményének, magatartásának és szorgalmának értékelése történhet szóban és írásban, az első évfolyamon végén, valamint a második évfolyam első félévében szöveges értékeléssel, a második évfolyam második félévétől a nyolcadik évfolyam befejezéséig érdemjegy adásával;
- az értékelést a tanuló tájékoztató-füzetébe a nevelőnek be kell ír(at)nia.

Az értékelés kiterjedhet a tanuló *tanórai munkájára* (szóbeli vagy írásbeli) és a *tanórán kívüli tevékenységére* (szereplés pályázatokon, tanulmányi- és sportversenyeken, gyűjtőmunka, tanulmány készítése, stb.).

A tanulók *magatartását és szorgalmát* kéthavonta értékeljük.

Az értékelés alapja:

- a magatartás minősítésekor a házirend előírásainak, az együttélés normáinak betartása, a tanulói-, osztály-, és iskolai közösségek alakításában, a közösségi munkában való részvétel;
- a szorgalom minősítésekor a tanulók tanórai aktivitása, a tanulással kapcsolatos kötelességeinek teljesítése, teljesítményének összhangja adottságaival, értelmi képességeivel.

A *kiemelkedő teljesítmény* elismerésére a következőket alkalmazzuk:

- szaktanári, napközis csoportvezetői dicséret;
- osztályfőnöki dicséret;
- nevelőtestület dicséret;
- igazgatói dicséret;
- könyvjutalom;
- díszoklevél adása.

Szóbeli dicséret:

- szaktanári dicséret a tantárgyban végzett kiemelkedő munkáért
- napközis (tanulószobai) dicséret a magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért;
- osztályfőnöki szóbeli dicséret szaktantárgyi javításért, szorgalomért. (Valamennyi szóbeli dicséret írásban rögzítésre kerül.)

*Írásbeli osztályfőnöki dicséret***:** többszöri szóbeli dicséret után tanév közben.

- Igazgatói dicséret: az iskolán belül ill. kívül kiemelkedő érdemeket végzett tanulóknak a tanév folyamán.
- Szaktárgyi elismerés: ha a tanuló kiemelkedő tanulmányi eredményt ér el a tantárgyban, a szaktanár javaslatára a nevelőtestület tantárgyi dicséretben részesítheti. Ebben az esetben a tanuló tantárgyi osztályzata jeles helyett kitűnő.
- Év végi nevelőtestületi elismerés (oklevél a tanévzáró ünnepélyen): több tárgyból kiemelkedően teljesítő tanuló részére adható.
- Év végi nevelőtestületi dicséret, jutalomkönyv kimagaslóan teljesítő tanuló részére adható.

Jutalmazás

Elve:

- tanulmányi munka képességhez mért kiemelkedő végzése;
- kitartó szorgalom;
- példamutató közösségi magatartás;
- iskola hírnevének megőrzése, növelése;
- eredményes kulturális tevékenység;
- kimagasló sportteljesítmény;
- közösségi élet szervezése, irányítása.

Közösségi: - csoportos dicséret, illetve jutalom.

Formái:

írásos

- szaktanári;
- napközi-vezetői;
- osztályfőnöki;
- igazgatói;
- nevelőtestületi dicséretek.

tanév végén: tárgy- vagy könyvjutalom, oklevél, díszoklevél.

A jutalmat a legjobb tanulók az osztályközösség előtt vagy a tanévzáró ünnepségen vehetik át, de a faliújságon és az iskolarádióban is kihirdetjük.

A tanulók jutalmazására javaslatot tehet:

- szaktanár;
- osztályfőnök, napközis csoport - vezető, egyéb tanulócsoportok vezetői;
- tanulói közösségek (osztályok, szakköri csoportok, diákönkormányzat);
- nevelőtestület;
- iskolavezetés;
- külső szervek képviselői.

Fegyelmező intézkedések formái, alkalmazásának elvei:

Azokat a tanulókat, akik az iskolai házirendet tanórán vagy tanórán kívül foglalkozáson megszegik, vagyis az iskolai közösség normáit sértő magatartást tanúsítanak, fegyelmező intézkedésben kell részesíteni.

Fegyelmező intézkedések formái, alkalmazásának elvei:

- humánusnak kell lennie;
- fokozatosságnak kell érvényesülnie, de ettől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel- el lehet térni;
- figyelembe kell venni a tanuló életkori sajátosságait;
- a fegyelmező intézkedés és a fegyelmi büntetés nem lehet megalázó, megtorló jellegű, testi fenyítést alkalmazni tilos!

Fokozatai:

- fokozatosság érvényesül, de ettől indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel - el lehet térni.

1. Szóbeli vagy írásbeli figyelmeztetés:

Szaktanári: a tantárgy követelményeinek nem teljesítése;
felszerelés hiánya, házi feladat hiánya;
fegyelmezetlenség a tanórán.

Napközis nevelői: többszörös fegyelmezetlenség a foglalkozásokon.

Ügyeletes tanári: tanítás előtt vagy óraközi szünetben történt fegyelmezetlenség.

Osztályfőnöki: halmozottan jelentkező tanulmányi és magatartásbeli kötelezettség megszegése, a házirend enyhébb megsértése, igazolatlan mulasztás esetén.

Valamennyi szóbeli figyelmeztetés a naplóban és a tanuló tájékoztató füzetében jelölésre kerül.

2. Írásbeli figyelmeztetés

Szaktanári intés: a szóbeli figyelmeztetés okainak halmozott előfordulása esetén;

Osztályfőnöki intés: a szóbeli figyelmeztetést követően adható, kivéve, ha a cselekmény súlya az azonnali intés alkalmazását teszi szükségessé.

Igazgatói intés: a körülmények mérlegelésével az osztályfőnök kezdeményezi.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni. A naplóban és a tanuló tájékoztató füzetében írásban jelölésre kerül.

A magatartás értékelésének szempontjai:

Szempontok	*példás*	*jó*	*változó*	*rossz*
***1.** Aktivitás, példamutatás*	igen jó, nagyfokú	közepes	gyenge	negatív vagy romboló
***2.** A közösségi célokkal való azonosulás – érdekeinek figyelembevétele –, munkában való részvétel*	igen jó élen jár	ellene nem vét, aktívan részt vesz	ingadozó, közömbös	szemben áll, érdektelen
***3.** Hatása a közösségre*	pozitív	befolyást nem gyakorol	nem árt	negatív
***4.** Törődés a társaival*	gondos, segítőkész	segítőkész	ingadozó	közömbös, gátló
***5.** A házirend betartása*	betartja, arra ösztönöz	betartja	részben tartja be	sokat vét ellene
***6.** Viselkedés, hangnem*	kifogástalan	kívánnivalót hagy maga után	udvariatlan, nyegle	durva, goromba

***7.** Fegyelmezettség*	nagyfokú	megfelelő	gyenge	elégtelen

A tanulók *magatartás*ának értékelése:

példás (5)
jó (4)
változó(3)
rossz (2)

A szorgalom értékelésének szempontjai:

Szempontok	*példás*	*jó*	*változó*	*hanyag*
***1.** Tanulmányi munkája*	igényes	figyelmes	ingadozó	hanyag
***2.** Munkavégzés képesség szerint*	kitartó, pontos, megbízható	rendszeres	rendszertelen	megbízhatatlan
***3.** Általános tantárgyi önálló munkavégzés*	mindent elvégez	ösztönzésre dolgozik	önállótlan	nem végzi el feladatát
***4.** Vállal-e többletfeladatot?*	igen	keveset	ritkán	nem
***5.** Munkabeosztás: önellenőrzés, önálló munkavégzés*	igen jó	jó	közepes	gyenge vagy nincs
***6.** Tanórán kívüli információk felhasználása*	igen sokszor, rendszeresen	előfordul	ritkán	egyáltalán nem

A tanulók *szorgalm*ának értékelése:

példás (5)
jó (4)
változó(3)
hanyag(2)

5.18 A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái

A tanulók teljesítményét, elért eredményét a tantárgyak követelményrendszerének megfelelően ellenőrizzük. A számonkérés módja alkalmazkodik a tanulók életkori sajátosságaihoz.
Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.
A számonkérésnek mindig a tanuló tudására (és nem tudásának hiányosságaira) kell irányulnia.
A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlása.
Lehetőséget kell adni a tanulónak a számonkérés során feltárt hiányosságok pótlására, hibák javítására.
A tanuló teljesítményét mindenkor az elvárás- képesség- teljesítmény egységében kell értékelni. Az értékelés és minősítés során arra kell törekedni, hogy az érdemjegy vagy szöveges minősítés mindenkor a tanuló teljesítményét tükrözze (és ne az osztályban kialakult tudásbeli rangsorban elfoglalt helyét.)
A tanulói teljesítmény értékelésekor a pozitív motiváció, a képességeknek a megerősítés útján történő fejlesztése az irányadó elv.
Az alsó tagozaton a szöveges értékelés célja az, hogy a szülők pontos képet kapjanak gyermekük képességeinek és készségeinek fejlődéséről.
Az értékelő szöveg minőségtartalma tárgyanként legalább négy teljesítményfokozatot tartalmaz.
Az értékelő szöveg az abszolút teljesítmény mellett tartalmazza az előző értékelés óta tapasztalt fejlődést is.
Az értékelés nem tartalmazhat társakkal való összehasonlítást, nem rangsorolhatja a diákokat.
Az értékelés mindenkor segítő szándékú; a gyerek fejlődését segítse, nem lehet megalázó vagy büntető jellegű. Minden értékelésben a pozitívumokból kiindulva, azokra alapozva kell megfogalmazni a további fejlődés útját.

Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló

- kiválóan,
- jól,
- megfelelően teljesített vagy
- felzárkóztatásra szorul.

Osztályzással, érdemjeggyel a következő tanulói teljesítmények értékelhetők:

- házi feladat;
- szóbeli felelet;
- írásbeli felelet;
- részösszefoglalás ellenőrzése írásban;
- témazáró dolgozat;
- féléves, éves teljesítmény minősítése;
- kötelező gyűjtőmunka;
- órai munka;
- iskolai vagy egyéb versenyeken való eredményes szereplés;
- tanulói produktum;
- olvasónapló.

A tanév során a munkaközösségek és az iskolavezetés által meghatározott tantárgyakból három felmérést javaslunk íratni:

- év elején;
- félévkor;
- tanév végén;

A felmérések értékelésének százalékos megoszlása 1. évfolyamon:

	Szöveges értékelés
0-80 %	nagyon gyenge
81-85 %	gyenge
86-90 %	átlagos
91-94 %	jól megfelelt
95-100 %	kiváló

A felmérések értékelésének százalékos megoszlása a 2. évfolyam első félévében:

	Szöveges értékelés
0-70 %	nagyon gyenge
71-77 %	gyenge
78-84 %	átlagos
85-93 %	jól megfelelt
94-100 %	kiváló

A felmérések értékelésének százalékos megoszlása a 2. évfolyam második félévétől a 8. évfolyamig:

Optimum felmérés	Minimum felmérés	Érdemjegy
0- 30 %	0- 50 %	elégtelen (1)
31- 50 %	51- 60 %	elégséges (2)
51- 75%	61- 80 %	közepes (3)
76- 90 %	81- 90 %	jó (4)
91- 100 %	91- 100 %	jeles (5)

A munkaközösségi megegyezés alapján a témakörök lezárásaként témazáró dolgozatok is írathatók. A tanári szabadság a témaközi tudás ellenőrzésében szabadon érvényesülhet.
Nagy hangsúlyt fektetünk a differenciálásra, a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményéhez történő igazodásra. A tanórán kívüli új tanulásszervezési módokon (témahét, projekt) való részvétel során nyújtott teljesítményt is figyelembe vesszük.
Kiemelten fontos a tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése, ezért gyakran alkalmazzuk a szóbeli ellenőrzési formát.
Írásbeli munkákat a tankönyvek, füzetek, feladatlapok, a tanító által összeállított feladatsorok alapján végzik a tanulók.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének értékelése érdekében a heti 1 órában tanított tantárgyak kéthavonkénti, míg a 2 ill. több órában tanított tárgyak esetén legalább havi 1 értékelésnek kell kerülnie a naplóba és a tanulók tájékoztató füzetébe.

A jegyek különböző értékűek, ezért a naplóba különböző színnel jelölhetjük.

Órai munka, szóbeli és írásbeli felelet:	– alapérték;
Témazáró dolgozat:	– kétszeres értékű;
Házi feladat, szorgalmi feladat:	– fele értékű.

Ellenőrzés módjai:

- indirekt (munkatankönyvek használata, csoport munkákat követő beszámoló stb.)
- direkt ellenőrzés:

szóbeli:	egy-két óra anyagából
	témakör anyagából
írásbeli:	egy-két óra anyagából
	témakör anyagából
	félév anyagából
	egész éves anyagból

Egy nap, lehetőség szerint csak egy tantárgyból írnak a tanulók felmérést, de napi kettőnél több nem lehet. A felmérés előre bejelentett, témaköre meghatározott. A dolgozatokat a lehető legrövidebb időn, maximum két héten belül ki kell javítani, és értékeléssel együtt a tanulónak átadni.
Az iskola nevelőtestületének tagjai a 2. évfolyamon második félévtől, valamint az 3-8. évfolyamon félévkor és év végén az osztálynaplóba (elektronikus naplóba) beírt érdemjegyek alapján értékelő (osztályozási) skálát alkalmazzuk.

A tanulók tudásának értékelésénél és minősítésénél:

kitűnő	(5) /az adott tantárgyból érdemjegye dicséretes ötös/
jeles	(5)
jó	(4)
közepes	(3)
elégséges	(2)
elégtelen	(1)

A félévi és év végi osztályzás kiszámításának alapja

A naplóban lévő érdemjegyek átlaga (figyelembe véve azok színét)

Lefelé kerekítés	A szaktanár dönt	Felfelé kerekítés
4,4 alatt	4,4 – 4,6	4,6 felett
3,4 alatt	3,4 – 3,6	3,6 felett
2,4 alatt	2,4 – 2,6	2,6 felett
1,4 alatt	1,4 – 1,6	1,6 felett

Az évközi értékelés ciklusának meghatározása az adott nevelőtől és tanulócsoporttól függ. Hasonlóképpen a módszertani szabadság érvényesül az értékelésbe bevont tanulói megnyilvánulások kiválasztásakor, nemkülönben az értékelési gesztus domináns kiindulópontjának meghatározásában (nevezetesen abban, hogy az értékelésben a fejlődést vagy a hanyatlást hangsúlyozzák-e, vagy a teljesítmény objektív értékét).

A Dráma és színház tantárgy foglalkozások teljesítésének ténye bekerül az iskolai dokumentumokba a „részt vett” bejegyzéssel.

5.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátásakor a tanulási területekben megjelenő feladatok

A SNI tanulók köréből a mozgásszervi fogyatékos, a beszédfogyatékos, az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő, a hallási fogyatékos, a látási fogyatékos és az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében a helyi tantervben, egyéni fejlesztési tervekben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételével többségében érvényesíthetők. Egyéni igényekhez igazodó eljárások alkalmazunk, ha az általános követelményeknek való megfelelés semmilyen módszertani, technikai segítségnyújtással, környezeti adaptációval nem biztosítható. Az individuális megsegítést olyan mértékben végezzük, amennyire az eredményes egyéni fejlődéshez elengedhetetlen.
A sajátos nevelési igényű tanulókhoz kapcsolódó hátrány kompenzáció, valamint az eredményes oktató-nevelő munkánk érdekében különös figyelmet kell fordítanunk a fejlesztési tartalmak tantárgyi beilleszthetőségére.
Az egyes tanulási területekre vonatkozó tanulási célok elérését, a fejlesztésre fordított időt, a tananyag adaptálásának módszereit a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának Irányelvei alapján szükséges megvalósítanunk oly módon, hogy az egyes kategóriákon belül figyelembe vesszük a tanuló különleges bánásmódot igénylő helyzetét. A tanítás során lényeges megismernünk a tanuló problémájának természetét, az információfeldolgozás sajátosságait s az egyéni szükségleteket.
A tanulási területekben megjelenő pedagógiai munkánk során fontos törekednünk a tantervi adaptációra, illetve a módszertani változatosságra. A tananyagot úgy kell megtervezni és

felépíteni, hogy az befogadható legyen a sajátos nevelési igényű tanulók számára, illeszkedjen előzetes tudásukhoz, segítse a tanulók kognitív sémáinak fejlődését.
A sajátos nevelési igényből fakadóan, az Alapító okiratban rögzített kategóriákhoz tartozó gyermekek fejlesztésénél speciális eljárásokra, módszerekre és a fejlesztést segítő eszközökre van szükségünk. Fontos, hogy a tanulási folyamat során biztosítsuk a lehető legtöbb érzékelési tapasztalat megszerzésének lehetőségét. Ehhez tárgyakat, applikációkat, infokommunikációs eszközök és tartalmakat építünk be a pedagógiai munkánkba.

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozóan
A fentieken túl enyhe értelmi fogyatékos tanulók oktatásának tartalmi elemeit a Nemzeti Alaptantervhez illeszkedően az SNI kerettantervek határozzák meg:

- https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/SNI_1_4evf
- https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/enyhe_sni_5_8

A tartalmi elemek az alsó és a felső tagozatban tantárgyakhoz illeszkedően jelennek meg:

Alsó tagozat	**Felső tagozat**
Magyarnyelv és irodalom	Magyarnyelv és irodalom
Matematika	Matematika
Környezetismeret	Idegen nyelv
Ének-zene	Történelem, Hon és népismeret
Vizuális kultúra	Természettudomány
Digitális kultúra	Ének-zene
Technika és tervezés	Vizuális kultúra
Testnevelés	Digitális kultúra
	Technika és tervezés
	Állampolgári ismeretek
	Testnevelés
	Osztályfőnöki

VI.

Középiskolai helyi tanterv

6.1 A választott kerettanterv megnevezése

A 2013/2014. tanévben vagy azt követően megkezdett középiskolai képzések esetében a szabályozás alapja:

A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet, és annak mellékletei;

- *3. melléklet* - ***Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára***
- *6. melléklet* - ***Kerettanterv a szakközépiskolák 9-12. évfolyama számára***
- *7. melléklet - A miniszter által egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy egyes sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez készített kerettantervek*
  - ***Nyelvi előkészítő évfolyam kerettanterve***
- *2.32. Szakképzési kerettanterv az 54 481 02 gazdasági informatikus szakképesítéshez, valamint a XIII. informatika ágazathoz*
- *2.56. Szakképzési kerettanterv az 54 481 04 informatikai rendszergazda szakképesítéshez, valamint a XIII. informatika ágazathoz*
- *2.104. Szakképzési kerettanterv az 54 213 05 szoftverfejlesztő szakképesítéshez, valamint a XIII. informatika ágazathoz*
- *2.61. Szakképzési kerettanterv az 54 341 01 kereskedő szakképesítéshez, valamint a XXVI. kereskedelem ágazathoz*
- *2.72. Szakképzési kerettanterv az 54 345 01 logisztikai ügyintéző szakképesítéshez, valamint a XXVI. kereskedelem ágazathoz*
- *2.91. Szakképzési kerettanterv az 54 344 01 pénzügyi-számviteli ügyintéző szakképesítéshez, valamint a XXIV. közgazdaság ágazathoz*
- *2.120. Szakképzési kerettanterv az 54 344 02 vállalkozási és bérügyintéző szakképesítéshez, valamint a XXIV. közgazdaság ágazathoz*
- *2.94.5. kerettanterv a XXXVIII. rendészet ágazathoz*

A 2014/2015. tanévtől módosítva a 34/2014. (IV. 29.) EMMI rendelet szerint.

A 2018/2019. tanévtől módosítva a 26/2018. (VIII. 7.) EMMI rendelet szerint.

A 2020/2021. tanévben vagy azt követően megkezdett középiskolai képzések esetében a szabályozás alapja:

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő, a miniszter által kiadott kerettantervek, a következők szerint;

- *Kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyamára*
- *Az Innovációs és Technológiai Minisztérium javaslata az iskolai rendszerű szakképzésben az intézmények óratervére vonatkozóan (megjelent az IKK honlapján)*
- *Kék Bolygó Alapítvány megbízásából és támogatásával elkészült, 9. és 10. évfolyamosoknak szóló Fenntarthatósági Kerettanterv*

6.2 Intézményi órahálók, tantárgyszerkezet; a kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tanórai foglalkozások rendszere

Gimnáziumi ágazat

	A **gimnázium** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2013/2014. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező és kötelezően választott tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	5
	I. idegen nyelv	3	3	4	4
	II. idegen nyelv	3	3	3	3
	Matematika	3	3	4	4
	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Biológia- egészségtan		2	2	2
	Fizika	2	2	2	
	Kémia	2	2		
	Földrajz	2	2		
	Ének-zene	1	1		
	Vizuális kultúra	1	1		
	Dráma és tánc	1			
	Művészetek			2	2
	Informatika	2	2		
	Életvitel és gyakorlat				1
	Testnevelés és sport	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Kiosztott óra	**35**	**35**	**32**	**32**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**1**	**3**	**3**
Szabadon választott tanórák					
	Idegen nyelv	2	2	2	2
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Matematika			1	1
	Történelem, társ. és áp. ism.			2	2
	Biológia- egészségtan			2	2
	Fizika			2	2
	Kémia			2	2
	Földrajz			2	2
	Informatika			2	2
	Vizuális kultúra			1	1
	Angol célnyelvi civilizáció			2	2
	Tanulásmódszertan és önismeret		1		

	Pénzügyi és gazdasági kultúra			1	1
	Társadalmi, áp. és gazd. ism.			1	1
	Ének-zene			1	1
	Református hit- és erkölcstan			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A szabadon választott tanórák közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

Magyarázatok a 2013/2014. tanévtől érvényes gimnáziumi tantárgyszerkezethez:

- A tanórák lehetnek kötelező, kötelezően választandó és szabadon választott tanórák. A minden tanuló által tanult kötelező és a kötelezően választandó tanórák a táblázat felső felében találhatóak. Ezen tanórák összege adja a Kiosztott órákat.

- A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény meghatározza azt a heti óraszámot, amelyet a tanulóknak kötelező az adott évfolyamon látogatniuk (Kötelező tanulói óraszám). Amennyiben a Kiosztott óraszám nem éri el a Kötelező tanulói óraszámot, a tanuló a szülővel egyetértésben a Szabadon választott órakeretből egészíti ki egyéni órakeretét, legalább a kötelező óraszámig.

- Lehetőség van a kötelező tanulói óraszám felett is választani a szabadon választott tanórák közül, de csak a kötelező óraszám + 4 óra keretéig.

- A református hit és erkölcstan tantárgy beépítésre került a kötelezően választott tantárgyak közé, de az így beépített óraszám a NAT 9.§-ának rendelkezései szerint a tanulói maximális terhelés szempontjából figyelmen kívül hagyható.

- A tanulók választásának megfelelően - a feltételek rendelkezésre állása esetén - református hit- és erkölcstan tantárgy helyett katolikus hittan is választható.

- Az iskola már a kilencedik évfolyamtól kezdődően biztosítja az emelt szintű idegen nyelvi képzés lehetőségét, teljesítve a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet 7. § (3) feltételeit. A csoportok indulásának feltétele a megfelelő tanulói létszám, minimum 8 fő jelentkezése.

- Csoportbontásban tanított tárgyak: idegen nyelv (képesség szerinti bontás), informatika, testnevelés (a nemek létszámarányának figyelembe vételével).

- Első idegen nyelvként az angol és német nyelv választható. Második idegen nyelv az angol, francia, német és orosz nyelv lehet, a beiskolázási kiadványokban meghatározottak szerint.

A gimnázium évfolyamainak óraterve a 2020/2021. tanévtől

Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban	A gimnáziumi képzés			
	9	***10***	***11***	***12***
Magyar nyelv és irodalom				
magyar nyelv és irodalom	3	4	4	4
Matematika				
matematika	3	3	4(**1**)	4(**1**)
Történelem és állampolgári ismeretek				
történelem	2	2	3	3
állampolgári ismeretek				1
Természettudomány és földrajz				
természettudomány			*(2)***	
kémia	1	2		
fizika	2	3		
biológia	3	2	*(2)***	
földrajz	2	1	*(2)***	
fenntarthatóság		1		
Idegen nyelv				
első élő idegen nyelv	4(5*)	4(5*)	5(**1**)	5(**1**)
második élő idegen nyelv	2	2	3	3
Művészetek				
ének-zene	1	1	0,5	
vizuális kultúra	1	1	0,5	
mozgóképkultúra és médiaismeret				1
Technológia				
digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés és egészségfejlesztés				
testnevelés	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Hitéleti oktatás				
református/katolikus hittan	2	2	2	2
Egyházi ének	1			
Fakultációs tantárgyak***			**(2)**	**(2)**
magyar nyelv és irodalom			*2*	*2*
matematika			*2*	*2*
történelem			*2*	*2*
biológia			*2*	*2*
földrajz			*2*	*2*
idegen nyelv			*2*	*2*
ének-zene			*2*	*2*
vizuális kultúra			*2*	*2*
digitális kultúra			*2*	*2*
fizika			*2*	*2*
kémia			*2*	*2*
angol célnyelvi civilizáció****			*2*	*2*
társadalomismeret****			*2*	*2*
református hittan			*2*	*2*
Kötelező alapóraszám	32	32	30	29

Szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Összes óraszám	35 (36)	35(36)	32(34;36)	31(35)
A szabadon választott óraszámba beépített hitéleti oktatásra fordított óra	*2(1)*	*1(0)*	*2(0;0)*	*2(0)*

* Az idegen nyelv magasabb szinten való tanulását választók számára.

** A megjelölt tantárgyak közül egy természettudományos tárgy választása akkor kötelező, ha a tanuló nem választ természettudományos tárgyat (biológia, kémia, fizika, földrajz) fakultációként. Szabadon választott fakultációs csoport csak minimum 10 fővel indul. Ha egy csoport nem indul, akkor a tanuló az általa sorrendben megjelölt következő csoportba kerül besorolásra.

*** A fakultációs tárgyak közül egy tantárgy választása kötelező, de maximálisan két tantárgy választható. A nem kötelezően választott fakultációs csoport indításáról a létszám ismeretében születik döntés.

**** Csak szabadon választható fakultációs tárgy.

Félkövér számok jelzik a kötelezően érettségi tárgyakra fordított óraszámot 11. és 12. osztályban

Nyelvi előkészítő képzés

A **nyelvi előkészítő képzés,** és az erre épülő gimnáziumi képzés évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (óraterv) a **2013/2014. tanévtől**

	Tantárgy / évfolyam	9NY.	9.	10.	11.	12.
Kötelező és kötelezően választandó tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	1	4	4	4	5
	I. idegen nyelv	14	5	5	3	3
	II. idegen nyelv	4	3	3	6	6
	Matematika	2	3	3	4	4
	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek		2	2	3	3
	Etika[1]					
	Biológia- egészségtan			2	2	2
	Fizika		2	2	2	
	Kémia		2	2		
	Földrajz		2	2		
	Ének-zene		1	1		
	Vizuális kultúra		1	1		
	Dráma és tánc		1			
	Művészetek				2	2
	Informatika	2	2	2		
	Életvitel és gyakorlat					1
	Testnevelés és sport	5	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2	2
	Egyházi ének		1			
	Tanulásmódszertan és önismeret	2				
	Kiosztott óra	**33**	**37**	**37**	**34**	**34**
	Kötelező tanulói óraszám	**30**	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	34	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**
Szabadon választott tanórák	Magyar nyelv és irodalom				2	2
	Matematika				1	1
	Történelem, társ. és áp. ism.				2	2
	Biológia- egészségtan				2	2
	Fizika				2	2
	Kémia				2	2
	Földrajz				2	2
	Informatika				2	2
	Vizuális kultúra				2	2
	Angol célnyelvi civilizáció				2	2
	Pénzügyi és gazdasági kultúra				1	1
	Társadalmi, áp. és gazd. ism.				1	1
	Református hit- és erkölcstan				2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A szabadon választott tanórák közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

	A **nyelvi előkészítő képzés,** és az erre épülő gimnáziumi képzés évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (óraterv) a **2019/2020. tanévtől**					
	Tantárgy / évfolyam	**9NY.**	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező és kötelezően választandó tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	1	4	4	4	5
	I. idegen nyelv	14	5	5	5	5
	II. idegen nyelv	4	3	3	4	4
	Matematika	2	3	3	4	4
	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek		2	2	3	3
	Etika[1]					
	Biológia- egészségtan			2	2	2
	Fizika		2	2	2	
	Kémia		2	2		
	Földrajz		2	2		
	Ének-zene		1	1		
	Vizuális kultúra		1	1		
	Dráma és tánc		1			
	Művészetek				2	2
	Informatika	2	2	2		
	Életvitel és gyakorlat					1
	Testnevelés és sport	5	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2	2
	Egyházi ének		1			
	Tanulásmódszertan és önismeret	2				
	Kiosztott óra	**33**	**37**	**37**	**34**	**34**
	Kötelező tanulói óraszám	**30**	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	34	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**
Szabadon választott tanórák	Magyar nyelv és irodalom				2	2
	Matematika				1	1
	Történelem, társ. és áp. ism.				2	2
	Biológia- egészségtan				2	2
	Fizika				2	2
	Kémia				2	2
	Földrajz				2	2
	Informatika				2	2
	Vizuális kultúra				1	1
	Angol célnyelvi civilizáció				2	2
	Pénzügyi és gazdasági kultúra				1	1
	Társadalmi, áp. és gazd. ism.				1	1
	Református hit- és erkölcstan				2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A szabadon választott tanórák közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

Magyarázatok:

- A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 9. § (7) rögzíti, hogy a középiskolákban a kilencedik évfolyamot nyelvi előkészítő évfolyam (NYEK) előzheti meg, feltéve hogy az intézmény megfelel a 20/2012. (VIII. 31.). EMMI rendeletben meghatározott feltételeknek.
- A rendelet 137. §-a (1-4) alapján nyelvi előkészítő évfolyam abban a középiskolában folytatható, amelyik három egymást követő tanévben teljesíti azt a feltételt, hogy a képzésbe felvett tanulók legalább 80%-a a célnyelvből érettségi bizonyítványt szerez, és a bizonyítványt szerzett tanulók 80%-a az első idegen nyelvből rendelkezik a KER szerinti B2 szintű nyelvtudást igazoló érettségi vizsgaeredménnyel vagy államilag elismert nyelvvizsgával.
- Az iskolának a második idegen nyelvből az iskola pedagógiai programjában meghatározott évfolyamokon az oktatás feltételeit oly módon kell biztosítania, hogy a középiskolai nevelés-oktatást nyelvi előkészítő évfolyamon kezdő tanulók számára **a kötelező tanórákon biztosítsa az emelt szintű érettségire való felkészítés feltételeit**.
- A nyelvi képzés tantervi feltételeinek meghatározásánál az iskola tekintettel volt a fenti előírásokra, így az említett fokozatok elérése elvárásként fogalmazódik meg az ide beiratkozó tanulókkal.
- A nyelvi előkészítő képzés a 9. évfolyam után gimnáziumi képzési formában folytatódik.
- Az I. idegen nyelv a tanuló választása szerint az angol vagy a német nyelv. Nyelvi képzés tanulócsoportja csak megfelelő számú jelentkező esetén indul.
- A II. idegen nyelv a gimnáziumi képzés feltételeinek megfelelően angol, német, francia vagy orosz nyelv. A francia és az orosz nyelv közül az iskola azt indítja az adott évfolyamon, amelyet a tanulói érdeklődés indokolttá tesz.
- Csoportbontásban tanított tárgyak: idegen nyelv, informatika, tanulásmódszertan és önismeret, testnevelés (a nemek létszámarányának figyelembe vételével).

A nyelvi előkészítő képzés, és az erre épülő gimnáziumi képzés évfolyamainak óraterve a 2020/2021. tanévtől

Tantárgyak **műveltségi terület** szerinti felosztásban		A gimnáziumi képzés			
	9/Ny	***9***	***10***	***11***	***12***
Magyar nyelv és irodalom					
magyar nyelv és irodalom	1	3	4	4	4
Matematika					
matematika	1	3	3	4(**1**)	4(**1**)
Történelem és állampolgári ismeretek					
történelem		2	2	3	3
állampolgári ismeretek					1
Természettudomány és földrajz					
természettudomány				*(2)***	
kémia		1	2		
fizika		2	3		
biológia		3	2	*(2)***	
földrajz		2	1	*(2)***	
fenntarthatóság			1		
Idegen nyelv					
Nyelvvizsgával 11. évfolyam elejéig **nem rendelkezők**					
első élő idegen nyelv	18	5	5	5(**1**)	5(**1**)
második élő idegen nyelv	2	2	2	3	3
Nyelvvizsgával 11. évfolyam elejéig **rendelkezők**					
első élő idegen nyelv	18	5	5	3	3
második élő idegen nyelv	2	2	2	5(**1**)	5(**1**)
Művészetek					
ének-zene		1	1	0,5	
vizuális kultúra		1	1	0,5	
mozgóképkultúra és médiaismeret					1
Technológia					
digitális kultúra	3	2	1	2	
Testnevelés és egészségfejlesztés					
testnevelés	5	5	5	5	5
közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1	1
Hitéleti oktatás					
református/katolikus hittan	2	2	2	2	2
Egyházi ének		1			
Tanulásmódszertan	1				
Fakultációs tantárgyak**				**(2)**	**(2)**
magyar nyelv és irodalom				*2*	*2*
matematika				*2*	*2*
történelem				*2*	*2*
biológia				*2*	*2*
földrajz				*2*	*2*

idegen nyelv				*2*	*2*
ének-zene				*2*	*2*
vizuális kultúra				*2*	*2*
digitális kultúra				*2*	*2*
fizika				*2*	*2*
kémia				*2*	*2*
angol célnyelvi civilizáció****				*2*	*2*
társadalomismeret****				*2*	*2*
református hittan				*2*	*2*
Kötelező alapóraszám		32	32	30	29
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	4	5
Összes óraszám	34	36	36	32(34;36)	31(35)
A szabadon választott óraszámba beépített hitéleti oktatásra fordított óra	*2*	*1*	*0*	*2(0;0)*	*2(0)*

** A megjelölt tantárgyak közül egy természettudományos tárgy választása akkor kötelező, ha a tanuló nem választ természettudományos tárgyat (biológia, kémia, fizika, földrajz) fakultációként. Szabadon választott fakultációs csoport csak minimum 10 fővel indul. Ha egy csoport nem indul, akkor a tanuló az általa sorrendben megjelölt következő csoportba kerül besorolásra.

*** A fakultációs tárgyak közül egy tantárgy választása kötelező, de maximálisan két tantárgy választható. A nem kötelezően választott fakultációs csoport indításáról a létszám ismeretében születik döntés.

**** Csak szabadon választható fakultációs tárgy

Félkövér számok jelzik a kötelezően érettségi tárgyakra fordított óraszámot 11. és 12. osztályban

Közgazdaság és kereskedelem ágazat

	A szakgimnázium **kereskedelmi és közgazdasági szakmacsoportos** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2016/2017. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek			1	
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Földrajz (ágazathoz kapcs. tant.)		2	2	2
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Diákvállalkozások		1		
	Érettségire épülő (fő) szakképesítés	8	8	7	7
	Érettségi vizsga keretében megszerezhető szakképesítés	3	4	3	3
	Kiosztott óra	**38**	**39**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Fizika			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

	A szakgimnázium **kereskedelem (XXVI.) és közgazdaság (XXIV.) ágazati** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2018/2019. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek	1			
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Földrajz (ágazathoz kapcs. tant.)	2	2	2	
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Diákvállalkozások		1		
	Szakmai tárgyak órakerete	8	12	11	12
	Kiosztott óra	**38**	**39**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Fizika			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

Informatika és Közlekedés, szállítmányozás és logisztika ágazat

	A szakgimnázium **informatikai szakmacsoportos** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2016/2017. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek			1	
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Fizika (ágazathoz kapcs. tant.)		2	2	2
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Érettségire épülő (fő) szakképesítés	8	8	7	7
	Érettségi vizsga keretében megszerezhető szakképesítés	3	4	3	3
	Kiosztott óra	**38**	**38**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Kémia			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

	A szakgimnázium **informatika (XIII.) és közlekedés, szállítmányozás és logisztika (XL.) ágazati** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2018/2019. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek	1			
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Fizika (ágazathoz kapcs. tant.)	2	2	2	
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Szakmai tárgyak órakerete	8	12	11	12
	Kiosztott óra	**38**	**38**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Kémia			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

Rendészet és közszolgálat ágazat

	A szakgimnázium **rendészet és közszolgálat szakmacsoportos** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2016/2017. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek			1	
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Biológia (ágazathoz kapcs. tant.)		2	2	2
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Érettségire épülő (fő) szakképesítés	8	8	7	7
	Érettségi vizsga keretében megszerezhető szakképesítés	3	4	3	3
	Kiosztott óra	**38**	**38**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Földrajz			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2
	Katonai alapismeretek			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

	A szakgimnázium **rendészet és közszolgálat (XXXVIII.) ágazati** évfolyamainak kerettanterven alapuló tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2018/2019. tanévtől**				
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**
Kötelező tantárgyak	Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
	Idegen nyelv	4	4	4	4
	Matematika	3	3	3	3+1
	Történelem	2	2	3	3
	Etika[1]				
	Informatika	2	2		
	Művészetek	1			
	Testnevelés	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	1	1	1	1
	Komplex természettudomány	3			
	Biológia (ágazathoz kapcs. tant.)	2	2	2	
	Pénzügyi és vállalkozói ism.		1		
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2
	Egyházi ének	1			
	Szakmai tárgyak órakerete	8	12	11	12
	Kiosztott óra	**38**	**39**	**35**	**35**
	Kötelező tanulói óraszám	**35**	**36**	**35**	**35**
	Egy tanuló maximális óraszáma	39	40	39	39
	Kötelezően választandó óra[2]	**0**	**0**	**0**	**0**
Kötelezően választható tantárgy					
	Magyar nyelv és irodalom			2	2
	Idegen nyelv			2	2
	Matematika			2	2
	Történelem			2	2
	Földrajz			2	2
	Informatika			2	2
	Szakmai tárgy			2	2
	Katonai alapismeretek			2	2

Megjegyzések:

1. Református hit- és erkölcstan / katolikus hittan tantárgyba beépített tartalom
2. A kötelezően választható tantárgyak közül kell kiegészíteni a kötelező tanulói óraszám teljesítéséhez

Magyarázatok a szakgimnáziumi tantárgyszerkezethez:

- A tantárgyi struktúrát a kerettanterv egységesen határozza meg. Az eltérő szakképzési irányoknak megfelelő sajátosságok a táblázatokba beépítésre kerültek. A szakmai tárgyak órakeretét a Helyi Tanterv / Szakmai programok része tartalmazza (6.16.).

- A tanórák lehetnek kötelező és kötelezően választható tantárgyak. A minden tanuló által tanult kötelező tanórák a táblázat felső felében találhatóak. Ezen tanórák összege adja a Kiosztott órákat.

- A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény meghatározza azt a heti óraszámot, amelyet a tanulóknak kötelező az adott évfolyamon látogatniuk (Kötelező tanulói óraszám). Amennyiben a Kiosztott óraszám nem éri el a Kötelező tanulói óraszámot, a tanuló a szülővel egyetértésben a Kötelezően választható tantárgyak órakeretből egészíti ki egyéni órakeretét, legalább a kötelező óraszámig.

- Lehetőség van a kötelező tanulói óraszám felett is választani a kötelezően választható tantárgyak közül, de csak a kötelező tanulói óraszám + 4 óra keretéig (= maximális terhelhetőség).

- A református hit és erkölcstan / katolikus hittan tantárgy beépítésre került a kötelező tantárgyak közé, óraszáma szerepel a kiosztott órákban. Ugyanakkor az így beépített óraszám a NAT 9.§-ának rendelkezései szerint a tanulói maximális terhelés szempontjából figyelmen kívül hagyható.

- A tanulók választásának megfelelően - a feltételek rendelkezésre állása esetén - református hit- és erkölcstan tantárgy helyett katolikus hittan is választható.

- Az 51/2021. (XII. 21.) sz. EMMI kerettantervi rendelet 14. sz. melléklete szerinti szakgimnáziumi képzés 13. évfolyamán minden ágazaton a szakmai tárgyakon túl idegen nyelv oktatása történik, heti 4 órában.

A technikumi képzésre vonatkozó óratervek a 2020/2021. tanévtől

	A technikum közismereti tárgyainak tantárgyi rendszere (**óraterv**) a **2020/2021. tanévtől**					
	Tantárgy / évfolyam	**9.**	**10.**	**11.**	**12.**	**13.**
Közismereti oktatás	Magyar nyelv és irodalom	4	5	3	3	0
	Idegen nyelv	4	4	3+1	3+1	3+1
	Matematika	4	4	3	3+1	0
	Történelem	3	3	2	2	0
	Állampolgári ismeretek	0	0	0	1	0
	Digitális kultúra	1+2	0+1	0	0	0+1
	Testnevelés	4	4	3	3	0+2
	Osztályfőnöki	1	1	1	1	1
	Kötelező komplex természettudományos tantárgy	3	0	0	0	0
	Ágazathoz kapcsolódó tantárgy[3]	0	2	2	0	0
	Érettségire felkészítő tantárgy	0	0	2	2	0+2
	Pénzügyi és vállalkozói ismeretek	0	1	0	0	0
	Református hit- és erkölcstan	2	2	2	2	0
	Egyházi ének	0+1	0	0	0	0
	Összes közismereti óraszám[1]	**26+3**	**26+1**	**21+1**	**20+2**	**4+6**
Ágazati alapozó oktatás		7	9	0	0	0
Szakirányú oktatás		0	0	14	14	24
Szabadon tervezhető órakeret (közismeret)[2]		0	0	0	0	0
Tanítási hetek száma		36	36	36	31/36	31
Éves összes óraszám		**1224**	**1224**	**1224**	**1179**	**1054**
Rendelkezésre álló órakeret/hét[1]		**36**	**36**	**36**	**36**	**34**

Magyarázat:

1. A református hit- és erkölcstan tantárgy által megemelt óraszám
2. A szabadon tervezhető órakeret minden évfolyamon kiosztásra került (3-1-1-2-6 óra). Az így kiosztott óraszám az összeadásjel (+) után szerepel.
3. Az ágazathoz kapcsolódó természettudományi tantárgy gazdálkodás és menedzsment ágazaton földrajz, informatika és távközlés illetve közlekedés és szállítmányozás ágazaton fizika, rendészet és közszolgálat ágazaton biológia.

Készült:

- az IKK (Innovatív Képzéstámogató Központ) honlapján megjelenő, a technikumi közismereti oktatás javasolt óraszámait tartalmazó munkaanyag alapján.

Megjegyzés:

- Az ágazati alapozó oktatás és a szakirányú oktatás óraszámaihoz tartozó szakmai tantárgyak rendszere és a hozzájuk tartozó szakmai tartalmak szakmánként az intézmény szakmai programjaiban találhatók. Ennek elérhetőségét az iskola honlapjáról biztosítjuk.

6.3 Választható érettségi tárgyak; a közép- és emelt szintű vizsgákra való felkészítés

A fejezet ágazati bontásban tartalmazza, hogy a közép vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola mely tárgyakból vállalja.

Az érettségi vizsgára való felkészítés és a jelentkezés szabályait az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet szabályozza részletesen, melynek legfontosabb elemei a következők:

- A középiskolának a tizenegyedik-tizenkettedik évfolyamon a kötelező vizsgatárgyból biztosítania kell, hogy a tanuló - választása szerint - mind a középszintű, mind az emelt szintű érettségi vizsgára fel tudjon készülni.
- A kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül a középiskola a helyi tantervében határozza meg, hogy mely további - legalább két - vizsgatárgyból teszi lehetővé az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészülést.
- Az emelt szintre történő felkészítés mellett a kötelező érettségi vizsgatárgyakon kívül legalább három vizsgatárgyból lehetővé kell tenni a középszintű vizsgára történő felkészülést.
- Tanulói igény esetén az iskola köteles megszervezni a középszintű érettségi vizsgát minden olyan vizsgatárgyból, amely a helyi tantervében szerepel.
- Érettségi vizsga a tanulói jogviszony keretében, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt abból a vizsgatárgyból tehető, amelynek a helyi tantervben meghatározott követelményeit az érettségi vizsgára jelentkező teljesítette, tudását osztályzattal értékelték, és ezt bizonyítvánnyal igazolni tudja.
- Az érettségi vizsgára jelentkező - függetlenül attól, hogy milyen szintű érettségi vizsgára készült fel a középiskolában - szabadon választhatja meg a vizsga szintjét.
- Amennyiben a középiskola központi vizsgakövetelményekre épülő vizsgatárgyból érettségi vizsgára történő felkészítést kíván biztosítani, középszintű érettségi vizsgára történő felkészítés esetén legalább százharmincnyolc órát, emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés esetén pedig legalább kettőszázhetvenhat órát a felkészítésre helyi tantervében biztosítania kell.

A felkészítés iskolánk által vállalt legmagasabb szintje* ágazatonként a 2016/2017. tanévtől indított képzések esetén;

tantárgy	**gimnáziumi képzés**	**nyelvi képzésre épülő gimnázium**	**közgazdasági és kereskedelmi technikum**	**informatikai technikum**	**rendészet és közszolgálat technikum**
Magyar nyelv és irodalom	E	E	E	E	E
I. idegen nyelv	E	E	E	E	E

II. idegen nyelv	E	E			
Matematika	E	E	E	E	E
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek / Történelem	E	E	E	E	E
Etika					
Biológia- egészségtan / Biológia	E	E			K
Fizika	K	K	K	K	
Kémia	K	K		K	
Földrajz	E	E	K		K
Ének-zene	K	K			
Vizuális kultúra	K	K			
Dráma és tánc					
Művészetek					
Informatika	E	E	E	E	E
Életvitel és gyakorlat					
Testnevelés és sport	E	E	E	E	E
Osztályfőnöki					
Református hit- és erkölcstan	K	K	K	K	K
Egyházi ének					
Tanulásmódszertan és önismeret					
Fenntarthatóság					
Szakmai tárgyak			E	E	E
Angol célnyelvi civilizáció	K	K			
Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek / Társadalomismeret	K	K			

* Az emelt szint vállalása magába foglalja a közép szintre való felkészítést is.

Jelölések:

K = középszintű érettségi vizsgára való felkészítés tantárgyai
E = emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítés tantárgyai

A kötelező érettségi tárgyakból az alapórákon való részvétel elegendő a középszintű érettségi vizsgára való felkészítéshez. Ezekből a tárgyakból a fakultációs rendszer többletórái (= szabadon választott kiegészítő foglalkozások) az emelt szintű vizsgára való felkészítést támogatják.
A választható érettségi vizsgára való felkészülés során már a középszintre való készülésnél is erősen ajánlott a szabadon választható tanórák kihasználása.

A választható érettségi vizsgán való részvétel feltétele a helyi tantervben szereplő kötelező- és a kötelezően választandó tantárgyak minimális követelményeinek teljesítése, tudásának legalább elégséges osztályzattal való értékelése. A követelmények részletes leírása a tantervi részben az egyes tantárgyaknál szerepel.

6.4 A középszintű érettségi vizsga témakörei

A középszintű érettségi vizsga témaköreit a Pedagógiai Program 1. sz. melléklete tartalmazza. Ugyanezt a tantárgyi kerettantervek (2.15 fejezet) részletesebben, a tantárgyi sajátosságokat feltüntetve is tartalmazzák.

6.5 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az iskola tiszteletben tartja a pedagógus jogát a tankönyvek és a taneszközök kiválasztására vonatkozóan a következő elvek érvényesülése esetén.

Tankönyvekre vonatkozóan:

- segítse a kompetencia alapú oktatást
- a kerettantervhez, illetve a helyi tantervhez igazodik
- szakmai szempontból megfelel az oktatás szintjének
- szerkesztése segíti a tanulást (a fontos ismereteket kiemelve tartalmazza)
- sok szemléltető ábrát, illetve magyarázatot tartalmaz
- szerepelnek benne a kultúrtörténeti vonatkozások
- megfelel az életkori sajátosságoknak
- esztétikus, nyelvhelyességi szempontból megfelelő
- tartós, gyakori használatra készült
- megfizethető
- összhangban van a szakmai munkaközösség ajánlásával

Taneszközökre vonatkozóan:

- a kerettantervhez, illetve a helyi tantervhez igazodik
- szakmai szempontból megfelel az oktatás szintjének
- megfelel az életkori sajátosságoknak
- könnyen előkészíthető a tanórára
- munka-és balesetvédelmi szempontból kifogástalan
- alkalmas tanulói kísérletek végzésére is
- megfizethető
- jól támogatja a kompetencia alapú képességfejlesztéseket

Az iskola könyvtára tartós tankönyvekkel rendelkezik, melyeket tanulóink tanulmányaik teljes idejében használhatnak.

A tankönyvek beszerzését az iskola szervezi. A tankönyvrendelés elkészítéséről, a tankönyvkiosztás megszervezésének helyi rendjéről külön iskolai szabályzat rendelkezik.

6.6 Mindennapos testnevelés megvalósításának módja

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény értelmében az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a Nat Testnevelés és sport műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, különféle sportjátékok, szabadtéri sportok), vagy az iskola lehetőségeinek és felszereltségének

megfelelően különféle más sporttevékenységekre fordítható (hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok). A heti két óra kiváltható továbbá iskolai sportkörben való sportolással, vagy a tanuló kérelme alapján sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett sporttevékenységgel.

A mindennapos testnevelés bevezetésére 2012 szeptemberétől került sor, felmenő rendszerben. Először a 2012/2013. tanévben 9. évfolyamos diákok számára volt kötelező jellegű.

Iskolánk a 9-12. (nyelvi képzésben a 9-13.) évfolyamon órarendi keretek között heti három testnevelés órát biztosít. Mindezek mellett a tanulók számára biztosítottak a délutáni sportfoglalkozáson való részvétel lehetőségei. A tanulók saját döntésük alapján választanak legalább egy két órás foglalkozást a délutáni időszakban felajánlott lehetőségek közül. A választott délutáni sportfoglalkozásokon való részvétel kötelező, ezek a foglalkozások az értékelés és hiányzás tekintetében a kötelező órákkal megegyező megítélés alá esnek.

A 10. évfolyamon (nyelvi képzésnél a 11. évfolyamon) a tanórai rendszerbe illesztett úszásoktatás kötelezően választandó foglalkozás, melyet más sportággal nem válthatnak ki a tanulók.

A foglalkozások típusai és tematikája a tantárgyi részben, a testnevelés és sport tantárgynál olvasható.

A technikumi képzés 2020 szeptemberétől történő bevezetésével az addig egységes középiskolai óraszám a két ágazat vonatkozásában külön vált. A gimnáziumi képzésben maradt a heti 5 órás testnevelés, a technikumi képzésben heti 4-4-3-3 órára csökkent. Intézményünkben alapelvként továbbra is heti 3 óra kerül a délelőtti órakeretbe, az a fölötti óraszámokat délutáni sporttevékenységgel lehet teljesíteni, vagy a vonatkozó szabályok szerint ki lehet váltani.

Könnyített testnevelés, gyógytestnevelés

Azokat a tanulókat, akik valamilyen szervi betegségük miatt normál testnevelés órán nem vehetnek részt, az iskolaorvos szakorvosi véleményre alapozva besorolja a megfelelő csoportba;

- könnyített testnevelés,
- gyógytestnevelés A vagy B kategória
- foglalkozás alóli teljes mentesítés.

Intézményünkben a délutáni időszakban van gyógytestnevelés foglalkozás, heti 3 alkalommal, ebből heti 2 tornatermi és 1 uszodai foglalkozás. A csoport vegyes összetételű, a tanulók nincsenek betegségtípusonként szétválasztva.
A könnyített testnevelés csoportba sorolt tanulók normál testnevelés órán vesznek részt. A gyógytestnevelés -A kategóriába tartozó tanulóknak a gyógytestnevelés órák mellett normál testnevelés órákon is részt kell venniük, a betegségtípusnak megfelelő könnyítéssel. Ezeknek a tanulóknak a 3 gyógytestnevelés foglalkozás mellett 2 délelőtti alapórán kell részt venniük.
A gyógytestnevelés – B kategóriába sorolt tanulók a normál testnevelés óra alól felmentést kapnak. Ők a 3 gyógytestnevelés foglalkozás mellé az iskolaorvossal egyeztetetve a betegségtípustól függően választanak maguknak egy délutáni foglalkozást.

6.7 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Szabadon választható tantárgyra, illetve emelt szintű képzésre való jelentkezés

A szabadon választható képzések lehetőségeit az intézményi óratervek rögzítik. A jelentkezéssel kapcsolatos szabályokat a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet határozza meg (14-15. §).
Ezzel összefüggésben a legfontosabb előírások:

- Ha a tanulót – kérelmére – felvették a szabadon választott tanítási órára, az utolsó tanítási óra befejezéséig köteles azon részt venni. Erről a tényről a tanulót és a tizennyolc év alatti, továbbá a gondnokság alatt álló tanuló szülőjét írásban tájékoztatni kell.
- A szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.
- A tanulónak, vagy kiskorú tanuló esetén a szülőnek írásban kell bejelentenie, ha a tanuló a következő tanítási évben már nem kíván részt venni a szabadon választott tanítási órán, továbbá ha jelentkezni kíván a szabadon választott tanítási órára.
- Az iskola igazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók választhatnak, továbbá tájékoztatást ad továbbá az érettségi vizsgára történő felkészítés szintjéről is. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni.
- A tanuló május 20-áig jelentheti be a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával kapcsolatos döntését. Az iskolának minden év május 20-áig fel kell mérnie, hogy a tanuló milyen szabadon választott tanítási órán, továbbá melyik egyház által szervezett hit- és erkölcstan órán kíván részt venni.
- A tanuló a tanév során egy alkalommal az igazgató engedélyével módosíthatja választását.
- Kiskorú tanuló esetén a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja. A szülő ezt a jogát attól az évtől kezdődően, amelyben gyermeke a tizennegyedik életévét eléri – ha a gyermek nem cselekvőképtelen –, gyermekével közösen gyakorolja.

Iskolánkban alkalmazott egyedi szabályok

- megfelelő számú jelentkező esetén a 9. évfolyamon a gimnáziumi ágazatban ajánlunk fel tanulóink számára az emelt szintű idegen nyelvi képzés lehetőségét,
- iskolánk a 11. évfolyamon az óraterveknél rögzítettek szerint biztosítja további közép vagy emelt szintű érettségi felkészítés lehetőségét,
- rendkívüli esetben a választás módosítására szeptember 15-éig, - az órarend ismeretében - van lehetőség. A módosítást az igazgató engedélyezheti, írásbeli kérelem alapján.
- tanév közben csak a szaktanár ajánlása alapján, és az igazgató engedélyével van lehetőség a választott képzés módosítására,
- a 9. évfolyamon az emelt szintű képzéseinkre való jelentkezések a beiratkozással zárulnak le.

- A közép vagy emelt szintre felkészítő kiegészítő foglalkozások a jelentkezők létszámának és az iskola éves szabad órakeretének alakulása függvényében indíthatóak. A kívánatos tanulói létszám csoportonként minimum 8 fő, ettől igazgatói mérlegelés alapján a tanulók javára az iskola eltérhet. Prioritás a kiegészítő foglalkozások kötelező érettségi tárgyakból való biztosítása.

Tanórán kívüli foglalkozások indítási elvei

A tanórán kívüli foglalkozásoknál a csoportok kialakítása a tanulók igénye, képessége, érdeklődési köre alapján történik. Az indítható tanulócsoportok száma – a rendelkezésre álló órakeret folyamatos változása miatt – évről-évre ismételten megállapításra kerül, azt az intézményvezetés a tantárgyfelosztás ismeretében határozza meg.

A csoportok megszervezése:

- A szaktanár az általános helyettesnél minden év szeptember 15-éig jelzi csoportindítási szándékát. Leadja a jelentkezők névsorát, a foglalkozás elnevezését és céljainak rövid leírását. Felzárkóztató foglalkozások indítására (korrepetálás) ettől eltérő időpontban is lehet jelentkezni.
- Az általános helyettes előterjesztésében az iskolavezetés dönt az indítható foglalkozásokról, és azok óraszámairól.
- A döntés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a tanulói igények minél szélesebb és változatosabb körét tudjuk kielégíteni, a foglalkozások az egyes munkaközösségek között arányosan kerüljenek felosztásra.

Az intézmény által a DSE-nek a mindennapos testedzés feltételeinek biztosítására átadott órakeretet külön megállapodás rögzíti. A DSE ezen órakeret és saját bevételei terhére dönt az adott tanévben induló szakosztályi és tömegsport foglalkozásokról.

Tanulmányi kirándulás

A közösségépítés szempontjából kitüntetett szereppel bírnak az osztálykirándulások, tanulmányi kirándulások. Iskolánkban kívánatosnak tartjuk, hogy tanulóink az osztályfőnök irányításával évente legalább egy alkalommal elmenjenek kirándulni. Erre a célra az osztályok a tanév maximum 2 tanítási napját vehetik igénybe, abban az esetben, ha azon az osztály tanulóinak legalább 70%-a részt vesz.

Mivel költségvetésünkben az osztálykirándulások, nyári táborok, terepgyakorlatok megvalósítására nincs elkülönített forrás, az ezeken való részvétel nem lehet kötelező! A maradó gyerekek felügyeletét ebben az esetben az iskola ellátja.

6.8 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Az osztályba sorolás elvei és rendje

Az iskola évfolyamai osztályokra tagolódnak. Az osztályok átlagos létszáma 26-32 fő.

Az idegen nyelv oktatása osztálybontással, csoportokban történik. A csoportokba sorolás szempontjai a választott nyelv, a nyelvi előképzettség és a választott haladási ütem. A

testnevelés oktatása nemek szerinti bontásban (általában két osztály három csoportban) történik. Az informatika oktatása csoportbontásban, a számítástechnika teremben lévő gépek számához igazodva történik.

A 11-12. évfolyamon a nem kötelező tanórai foglalkozásokon a csoportbontás a tantárgyválasztás, az ismeretszerzés szintjének (közép vagy emelt) megválasztása, a továbbtanulási irány és a szabad tanárválasztás esetleges lehetősége alapján történik. Ezek a csoportok részben osztályokon, részben évfolyamokon belül szerveződnek.

A nemzeti köznevelési törvény biztosítja a tanulóknak azt a jogot, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek. Ezen felhatalmazással élve iskolánkban a képesség szerinti csoportbontást nem tekintjük az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.

A hasonló képzési szerkezetű technikumi osztályok esetében az iskola szervezheti ágazat szerint vagy tanulói képesség szerint az osztályokat, ez utóbbi esetben egy osztályba rendelve különböző ágazat tanulóit.

Amennyiben az ágazatok szerinti osztályképzés történik, és a tantárgyszervezési feltételek lehetőséget biztosítanak rá, az iskola a kötelező érettségi tárgyak esetében szervezhet képesség szerinti bontást.

6.9 A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A tanulók munkájának értékelése, minősítése, regisztrálása

Az értékelés alapelvei

- az értékelés legyen objektív, tárgyilagos
- sokoldalú: a tanárok alkalmazzanak változatos értékelési formákat
- feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak, a tantárgy jellegének
- tantárgytól függetlenül minden pedagógusnak kiemelt figyelmet kell fordítania a szép, helyes magyar beszéd tanítására, a kifejezőkészség, az előadói készség fejlesztésére
- az értékelés alapja a helyi tanterv követelményi rendszere
- iskolánk egyaránt fontosnak tartja a bemeneti méréseket, a folyamatellenőrzést és a kimeneti vizsgáztatást
- az értékelésben a fejlesztések hatására megjelenik a csoportértékelés is, ahol a csoport eredményeinek az elfogadására, a csoport és az egyén viszonylatára kell helyezni a hangsúlyt

Az értékelés céljai

- folyamatos, rendszeres tanulásra késztetés, ösztönzés
- szembesítés az elvégzett munka mennyiségével, minőségével és értékével
- a megszerzett tudás elismerése, jutalmazása
- önismeret, önértékelési képesség kialakítása, a személyiség fejlesztése
- pályaorientáció
- a tanuló minősítése, osztályozása

Az értékelés módjai
A szaktanárok változatos szóbeli és írásbeli valamint gyakorlati (gépírás, informatika, fizikai, mozgási területeken) módszerekkel mérhetik a tanulók tudását. Az értékelés történhet szövegesen vagy az ötfokozatú számskálával, az 1-től 5-ig terjedő érdemjeggyel (egész számmal, törtjegy nem adható).

Az osztályzat (érdemjegy) akkor
- **jeles** (5): ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását önállóan alkalmazni is képes
- **jó** (4): ha a tanuló kevés hibával elsajátította a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását
- **közepes** (3): ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti. Tudásának alkalmazásához tanári segítség szükséges.
- **elégséges** (2): ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag tanári segítséggel képes önálló feladatvégzésre
- **elégtelen** (1): ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, tanári segítséggel sem képes önálló feladatvégzésre.

Az írásbeli feladatok javasolt követelményszintjét célszerű az érettségi vizsgák kétszintű követelményrendszeréhez igazítani, illetve szükséges azt munkaközösségenként és tantárgyanként egységesen kezelni.

Az érdemjegyek száma, a javítás határideje

A heti 2 órában, vagy annál magasabb óraszámban tanított tárgyak esetén, félévenként minimálisan a heti óraszám másfélszeresének megfelelő érdemjeggyel kell rendelkeznie a tanulónak. Heti 1 órás tantárgy esetén félévenként legalább 2 érdemjegy szükséges. Ha az érdemjegyek száma nem éri el az itt vázolt minimális számot, a tanuló nem értékelhető.

A témazáró dolgozatokat legalább egy héttel korábban kell jelezni a tanulóknak. Figyelembe kell venni, hogy egy nap maximum két témazáró dolgozat íratható.

A (témazáró) dolgozatok kijavításának határideje két hét (10 munkanap). A tanulók az osztályfőnök vagy érdekképviselet (DÖK) útján jelzik az iskolavezetésnek (pedagógiai helyettes), ha a dolgozatok javítása a határidőt túllépi. Az 1 hónap (22 munkanap) elteltével kijavított dolgozatokat a szaktanár csak a tanuló egyetértésével számíthatja bele az év végi osztályzatba.

Az érdemjegyeket közölni kell a tanulókkal. A kijavított írásbeli dolgozatokat meg kell mutatni a tanulónak, illetve kérésre a szülőnek, és lehetőséget kell biztosítani arról másolat készítésére.

A csoportértékelés jegyei, értékei az egyéni értékelés részét képezik.

Félévi és év végi értékelés

A félévi és év végi osztályzatokat az évközi érdemjegyek (az egész tanév érdemjegyei) átlaga alapján kell meghatározni. A köznevelési törvény felruházza a pedagógust azzal a joggal, hogy minősítse a tanulók teljesítményét.

Iskolánk a jogszabályok alapján félévkor és év végén a szaktanár döntési önállóságának határait a következő tantárgyi átlagértékeknél határozza meg:

- 1,45 – 1,7
- 2,4 – 2,65
- 3,4 – 3,65
- 4,4 – 4,65

ahol az első érték alatt lefelé, a második oszlop – mint átlag - feletti érték esetén felfelé kell kerekíteni. Indokolt esetben ettől a tanuló javára lehet eltérni, a szaktanár figyelembe veheti az órai aktivitást, továbbá a fejlődési tendenciát.

Amennyiben az osztályzat a tanuló hátrányára mégis eltér az előző értékhatároktól, az osztályfőnöknek azt jeleznie kell az osztályozó értekezleten. A tantestület a szaktanár álláspontjának meghallgatása után dönt az osztályzatról.

Az érdemjegyek esetében a különféle típusú számonkérések eltérő színnel jelölhetők ugyan, de az osztályzat kialakításánál mindegyik érdemjegy azonos súllyal szerepel. A két osztályzat határán álló tanulóknál a szaktanár a témazáró eredmények alapján dönthet.

Értékelés alóli felmentés

A köznevelési törvény felhatalmazása alapján az igazgató a tanulót – kérelmére – részben vagy egészben felmentheti a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ill. mentesítheti egyes tantárgyak tanulása alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos helyzete ezt indokolttá teszi.

Az érdemjegyek, osztályzatok dokumentálása, a szülők tájékoztatásának formái

Az érdemjegyeket a tanuló beírja az ellenőrző könyvbe, és havonta aláíratja a szülővel. Ezek tényét az osztályfőnök kéthavonta ellenőrzi. A tanulók érdemjegyeit a szaktanárok az elektronikus naplóba könyvelik. A szülők email címük megadásával jogosultságot kapnak az elektronikus napló szülői moduljának használatába.

A félévi osztályzatokat az elektronikus naplóból való nyomtatás után, az osztályfőnök által aláírt és az iskola pecsétjével ellátott formában kell a szülőnek megküldeni. Az osztályfőnök a dokumentumon történő ellenjegyzés alapján ellenőrzi, hogy a félévi osztályzatokat a szülő megtekintette. Amennyiben nincs lehetőség az elektronikus forma kinyomtatására, az osztályfőnök az ellenőrzőbe írja be a jegyeket.

Az év végi érdemjegyeket a bizonyítványba és az anyakönyvbe írja be az osztályfőnök.

A szülő jogos igénye, hogy gyermeke tanulmányi előmeneteléről és az iskolában tanúsított viselkedéséről rendszeres tájékoztatást és visszajelzést kapjon. Ezért az iskola évente két alkalommal szülői értekezletet, kéthavonta fogadóórát tart. A szaktanárok heti egy alkalommal fogadóórát tartanak, ezen időpont nyilvánosságát az iskola biztosítja.

Az iskola a szülőket a tanuló nagykorúvá válásáig (18. életév) köteles tájékoztatni.

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A képzés szakaszai a tanévek. A továbblépés feltétele a helyi tantervben meghatározott tantárgyi követelmények legalább elégséges szintű teljesítése valamennyi tantárgyból.

Javítóvizsgát akkor tehet a tanuló, ha a tanév végén legfeljebb három tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot. Ennél több tantárgyi elégtelen esetén évismétléssel folytathatja tanulmányait az iskolában. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. §)

A tanulmányi követelmények teljesíthetők:
- az évközi érdemjegyek révén,
- törvény által meghatározott esetekben osztályozó vizsgával.

A moduláris oktatás értékelése és minősítése

Moduláris oktatás

A tananyag kisebb, önmagában koherens részei a modulok, melyek az egyes tanórák anyagánál általában nagyobb, de a tanterv egészénél kisebb egységek. A modulok a tananyag egészén belül, azzal összehangoltan saját, jól átlátható követelménnyel rendelkeznek, azonos didaktikai elveket kell hogy kövessenek. A modulok önmagukban koherensek, vagyis egy témakört, témát tartalmaznak, azonban a témakörök, a témák szerveződésének logikája eltérő modultípusokat hozhat létre. A modulok sorrendje és egymásra épülése nem lehet véletlenszerű. A programoknak bejárási utakat kell kínálni a kidolgozott modulokhoz, melyekhez bizonyos eszközi elemek szorosan kötődnek. Ilyenek például a kompetenciafejlesztő oktatási programokhoz szervesen tartozó programtantervek, a csomag eszközi (tanári / tanulói) elemei, az értékelési eszközök. A modulok úgy épülnek fel, hogy ismeretanyaguk és gyakorlatsoraik teljes egészében lefedik a feldolgozandó tartalmat, vagy kisebb-nagyobb terjedelmű elemként beépíthetők a hagyományos tanulási-tanítási folyamatokba is. A modulárisan építkező tananyag elrendezés az iskola tanórai kereteit túllépve felkínálja a tanórán kívüli tevékenységeket, az élet különböző területén hasznosítható alkalmazást, a közvetlen gyakorlati kipróbálást. A modulok kapcsolatban állnak egymással, melyben a legfontosabb az egész és a rész kapcsolata, valamint azok alá, mellé és fölérendeltségi viszonya. Az oktatási programok elemi egységekből (modulokból) felépülő jellege lehetővé teszi az egységek többféle csoportosítását, az alkalmazás flexibilitását, vagyis a sorrend és a tananyagmennyiség hozzáigazítását a pedagógiai szükségletekhez és a helyi igényekhez.

A modulárisan oktatott tárgyak értékelése és minősítése szövegesen, vagy a hagyományos ötfokozatú számskálával, az 1-től 5-ig terjedő érdemjeggyel történik.

Szöveges félévi és év végi minősítést a következő moduláris tárgyak esetében alkalmazunk:
- tanulásmódszertan és önismeret,
- fenntarthatóság

A szöveges minősítés kategóriái a következők (zárójelben az értékelés osztályzatra való átváltásának szabályai):
- kiválóan megfelelt (5)
- jól megfelelt (4)
- megfelelt (3)
- gyengén megfelelt (2)

Szakmacsoportos alapozás

A szakgimnáziumi ágazatokban a szakmai követelménymodulokhoz rendelt elméleti és gyakorlati tantárgyak külön-külön kerülnek értékelésre a szakmai programok (5.16. fejezet) részletes leírása szerint.

Komplex természettudomány tantárgyszervezési módja és értékelése

A 2016/2017. tanévtől a szakgimnáziumi (a 2020/2021. tanévtől technikumi) osztályok 9. évfolyamán bevezetésre került heti 3 órában a komplex természettudomány nevű tantárgy. A kerettantervi leírások a biológia, földrajz, fizika és kémia tantárgyi tartalmakat határoztak meg az oktatáshoz. Ebből a földrajzi tartalmakhoz tartozik alacsonyabb óraszám, ismeretanyaga integrálható a többi területre. Intézményünkben a körülmények figyelembe vételével a következő **tantárgyszervezési** lehetőségek közül választunk az adott tanévre;

- Az egyes tantárgyi tartalmakat egymással párhuzamosan külön-külön szaktanár oktatja. Ebben az esetben a három tárgyat egyszerre tanulják a diákok heti 1-1 órában.
- Az egyes tantárgyi tartalmak átadása lineárisan, egymás után történik. Ebben az esetben a tanév első, második és harmadik harmadában más-más tantárgyi tananyagtartalom kerül átadásra.
- Több tudományterületet érintő témaköröknél lehetőség nyílik a tartalmak közös, több tantárgyi szempontból történő feldolgozására.

Értékelés és minősítés:
A komplex természettudomány tantárgy félévi értékelése az addig adott érdemjegyek átlagának számítása alapján történik. Az év végi minősítés megállapításának alapja a tantárgyi részminősítések átlaga. A részminősítéseket a tantárgyi érdemjegyek átlagából kell képezni. A három tantárgyhoz így három részminősítés tartozik. Amennyiben valamelyik tantárgyi részminősítés elégtelen, akkor a komplex természettudomány minősítése elégtelen (1). Ebben az esetben a tanulónak javító vizsgát kell tenni abból a tantárgyi részből, amelyből nem felelt meg a követelményeknek.

tantárgy	résztárgyak	tanév végi minősítés
komplex természettudomány	komplex természettudomány/biológia	Az adott tanévben oktatott három résztárgy átlaga alapján. Amennyiben már az egyik résztárgy elégtelen, a tantárgy minősítése elégtelen.
	komplex természettudomány/földrajz	
	komplex természettudomány/fizika	
	komplex természettudomány/kémia	

A komplex természettudomány résztárgyai és tanév végi minősítésének szabályai

Emelt szintű képzések értékelése és minősítése

Az emelt szintű képzések szervezésének kétféle technikáját alkalmazzuk:

- az egész csoport, az emelt szintű követelmények szerint, magasabb óraszámban együtt tanul (pl. idegen nyelv, matematika), illetve
- az alapóraszámhoz illesztett +2 óra biztosításával készítjük fel a tanulókat az emelt

szint követelményeire (magyar nyelv és irodalom, történelem, biológia stb.)

Az első esetben egy szaktanár foglalkozik a tanulókkal, az értékelést és minősítést is ő végzi. A naplóban is egy sorban (oszlopban) szerepelnek a tantárgyra vonatkozó bejegyzések.
A második esetben előfordulhat, hogy két szaktanár oktatja a tanulót, egyikük az alapokat, a másik az emelt szint követelményeit kérve tőlük számon. A naplóban két külön sorban (oszlopban) vezetik a szaktanárok az év közi jegyeket, de félévkor és év végén csak egy osztályzatot adnak. A minősítést a két szaktanár együttesen végzi, az osztályzatot az emelt szintet oktató pedagógus vezeti a naplóba. Az ellenőrzőbe és bizonyítványba csak egy bejegyzés kerül.

6.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthonra feladott írásbeli feladatokat úgy kell megállapítani, hogy azok aránytalanul nagy megterhelést ne jelentsenek a tanulók számára, 20-30 perc alatt odahaza is megoldhatóak legyenek. Ennél időigényesebb feladatokat csak abban az esetben szabad adni, ha a követelmények elsajátításához az indokolt.
Az eszközigényes feladatokat (pl. számítógép) csak akkor lehet számon kérni a tanulótól, ha mindenki számára megfelelő időintervallumban biztosított a taneszköz elérhetősége.

6.11 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az iskola közreműködik a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és megszüntetésében. A pedagógus (elsősorban az osztályfőnök) ennek érdekében együttműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, aki a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója indítson eljárást a tanuló lakó- ill. ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében.

A pedagógus feladata, hogy rendszeresen tájékoztassa a szülőket és a tanulókat az őket érintő kérdésekről; és figyelmeztesse a szülőt, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.

Az iskolában elérhető szociális szolgáltatások:

lehetőségek	feltétel
ebédelési lehetőség a menzán	egyéni jelentkezés
büfé	egyéni választás
iskolaorvosi ellátás	tanulói jogviszony

lehetőségek	feltétel
pszichológiai ellátás	osztályfőnök, szaktanár vagy ifjúságvédelmi felelős javaslata, illetve egyéni tanulói kérés
kollégiumi ellátás	szülő kérése vagy osztályfőnök javaslata
segélyezés (alapítványi, önkormányzati)	kuratórium, tantestület döntése
pályázatok	szociális helyzet
családsegítő szolgálat	ifj. védelmi felelős javaslata
gyámügyi hatóság	ifj. védelmi felelős javaslata

Pályaorientációs tevékenység (életpálya-építés)

Iskolánkban a kiemelten kezelt feladatok egyike az életpálya építés.

Cél:

- a diákok képesek legyenek megfelelni a választott pálya követelményeinek és elvárásainak;
- a tanulók felkészítése az életpálya során szükségessé váló rugalmas pályamódosításokra,
- átfogó tájékoztatás a munka világáról, lehetőség biztosítása az érdeklődésnek megfelelő területeken;
- fejlődjön a tanulók ön- és pályaismerete;
- az élethosszig való tanulás programjának való megfelelés;

Feladat:

- a tanulók pályaérdeklődésének feltérképezése;
- a pályaválasztás előkészítése, a döntés megalapozása;
- pályaismertetés (a tanulók megismerése alapján)
- felkészítés a választott pályára; a pályaszocializációra;
- az élethosszig tartó tanulás elméletének megértetése;
- felkészítés az esetleges pályakorrekciókra;
- segítségnyújtás a jelentkezési lapok kitöltéséhez;
- munkatapasztalatokra szert tenni (saját élmények révén);
- a munka szerepének tisztázása az ember életében;
- az egészséges munkaszokások kialakításának jelentősége;
- a pályaválasztási esélyek mérlegelése;
- speciális törődést igénylő esetek
- együttműködés az osztályfőnökkel, szülőkkel és a pályaválasztásban érdekelt intézményekkel
- a munkaerő piaci lehetőségek megismertetése:
    - a munkaerőpiac szerkezete (kereslet-kínálat)
    - az álláskeresés technikái
    - a munkahelyi feladatok és elvárások tisztázása
    - munkavállalási ill. továbbképzési elképzelések

A pályaválasztási tanácsadásban részt vevő segítők:
- osztályfőnökök,
- pályaorientációs modult tanító szaktanárok (nyelvi előkészítő képzés),
- szakmai orientációs tárgyat oktató szaktanárok

A pályaorientáció helyszínei:
- technikumban a 9-10. évfolyamokon
- osztályfőnöki órák keretében
- életpálya építési tananyag a nyelvi előkészítő évfolyamon
- szakkörök formájában (akár szülőknek is)

Eszközök:
- tesztek, kérdőívek
- számítógépes programok
    - érdeklődés
    - képesség
    - foglalkozási kézikönyv
    - CHOICES
    - tevékenység
    - pályák világa
- folyamatos, személyes beszélgetések
- 10. évfolyamon kirándulás a FIT-be
- 11. évfolyamon az Impulzus Egyesület foglalkozásai
- 12. évfolyamon pályaválasztási szakkör
- 10. évfolyamon szülői értekezletek
- FAMTA gazdasági játék

Tankönyvtámogatás

A jogszabályokban meghatározott tanulói kör után (három gyermekes család, hátrányos helyzetű tanuló, sajátos nevelési igényű tanuló), az intézmény normatív támogatásként a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott támogatást kap. Ebből kell biztosítania fenti tanulók ingyenes tankönyv ellátását, ami történhet a könyvtárból történő kölcsönzéssel, illetve a vételár átvállalásával.

Táborozási hozzájárulások

A sporttáborok (gyalogtúrák, kerékpártúrák, lovas tábor, vízi túra, sí tábor…) és az idegen nyelvi táborok (testvérvárosi kapcsolat) működéséhez támogatást nyújt a DSE, ill. azok az alapítványok, amelynek célkitűzései ezt lehetővé teszik. A táborozáshoz gyakran szponzorok természetbeni / anyagi támogatása is társul. Egyedi elbírálás esetén a DÖK ill. az iskolai költségvetésből is kaphat a tanuló hozzájárulást a táborozáshoz.

Ösztöndíjak

Tanulmányi ösztöndíj:

Célja: iskolánk tehetséges és szorgalmas tanulóinak ösztönzése, anyagi támogatása. A pénzalapot az iskola költségvetésében évente erre a célra elfogadott pénzösszeg képezi. Évente

két alkalommal az erre a célra rendszeresített adatlapon lehet pályázni, s az összeg felosztása a feltételeknek megfelelően történik. A felosztás 4,6-os tanulmányi átlagtól tizedenkénti kategóriában történik az igénylők számának megfelelő súlyozásban.

Kategóriák:	I.	4,6	-	4,69
	II.	4,7	-	4,79
	III.	4,8	-	4,89
	IV.	4,9	-	4,99
	V.	5,0		

Az ösztöndíj folyósítása október és április hónapban történik. Az ösztöndíj összegét és átvételének időpontját az ellenőrző könyvben a szülők tudomására hozzuk.

Alapítványi ösztöndíjak:

- Gyermekeink Műveltségéért Alapítvány: a nyelvoktatás; túrák, táborok támogatása; a kimagasló teljesítményű diákok jutalmazása, a diákmozgalom segítése;
- A Holnap Menedzsereiért Alapítvány: a közgazdasági képzés színvonalának emelése, a szakmai, szervezési és technikai tevékenységek finanszírozása; a vállalkozói képzést biztosító eszközök fejlesztése; a szakképzés egyéb ágazatain a vállalkozási szemlélet, vállalkozási kultúra terjesztésének támogatására fordítandó a pénzösszeg.

Az alapítványi ösztöndíjakat az erre a célra rendszeresített adatlapon igénylik a tanulók az alapítványi céloknak megfelelően. Igénylés a tanév utolsó hetéig. Kiosztása a tanévzáró ünnepségen történik.

Diák szociális juttatás, segély:
Az erre a célra fordítható alapból a megfelelő adatlapon igényelheti a tanuló; a juttatás, a segély megítéléséhez alapos indoklásra van szükség. A segély kifizetése egyszeri és a rászorultság függvénye.
A szociális támogatásra szoruló tanulókat az osztályfőnökök, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős valamint a térítési díj beszedője tartja nyilván és a jogosultság indokoltsága alapján tájékoztatja a tanulókat a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.XXXI. tv-ben foglaltakról, azaz a gyermekvédelmi támogatás.

A szociálisan rászoruló tanuló a tankönyvtámogatás differenciálása mellett segítséget kaphat (a felmérés ismeretében) a tartós tankönyvek és segédkönyvek kölcsönzésére az adott tanévre a könyvtárból.

Pályázatok útján nyerhető támogatások:
A pályázati feltételek ismeretében alkalmi jellegű (egyszeri) ill. egy szorgalmi időszakra (évre) szóló támogatás megpályázása. A pályázati lehetőségekről az iskola igazgatója tájékoztat.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

- Pedagógiai programunkban kiemelt feladatunk a tehetségek felkarolása, fakultációkon, szakkörökön vagy egyéni foglalkozás keretében az érettségire, felvételire vagy versenyekre való felkészítés
- Az iskola nem kötelező (választható) foglalkozásokat szervezhet tehetséggondozás céljából

A kötelező tanítási időn túl igénybe vehető szolgáltatások:

program	feltétel
tanulmányi versenyekre, pályázatra való felkészítés	megfelelő tanulmányi eredmény és magatartás
egyéb versenyekre felkészítés	tehetség, szorgalom
szakkör, önképzőkör	érdeklődés
könyvtár- és számítógép-használat, internet	öntevékenység vagy érdeklődés
speciális tanfolyamok	iskolai vagy csoportszervezés
differenciált képességfejlesztés	szaktanár, osztályfőnök, szülő kérése, javaslata
sportversenyek	tehetség
önköltséges tanfolyamok	igény szerint

A tehetséggondozásra fordítható egyéni, ill. nem kötelező tanórai foglalkozások időkeretét meghatározó elvek ismeretében.

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Iskolánk nemcsak a hátrányok és veszélyek megszüntetésére, hanem elsősorban azok megelőzésére törekszik. Prevenciós tevékenységét részben tanórai keretek között, osztályfőnöki órákon, részben a diákok szabadidejében végzi. A tantervi anyagba szervesen beépülnek a dohányzás, az alkohol, a drogfogyasztás veszélyeiről, a környezetvédelemről és a bűnmegelőzésről szóló témák. A tanulási hátrányokkal küzdő tanulók részére rendszeresen folynak a felzárkóztató foglalkozások és korrepetálások. Az egészséges életmód-életvitel kialakítását segítik a mindennapos testedzés, a délutáni sportolási lehetőségek, a tantárgyi versenyek, a szakkörök és a felvilágosító előadások.

Támogatásra, segítségre szoruló tanulók:

- tanulási nehézségekkel küzdők
- egészségügyi problémákban szenvedők
- pszichésen sérült tanulók
- szociális hátrányokkal küzdők
- jogi problémák szenvedő alanyai

Tanulókkal kapcsolatos feladatok

- általános prevenciós tevékenységek, az iskolát körülvevő szociális-társadalmi környezet függvényében
- mentálhigiénés programok bevezetésének szorgalmazása: iskolaorvossal, védőnővel, szoros kapcsolattartás és együttműködés
- diákönkormányzattal való kapcsolattartás, érdekképviseletük
- szociális ellátások számbavétele (törvények, helyi rendeletek ismerete, szükséges segélykérő lapok, nyomtatványok beszerzése)
- tanulók hiányzásának és azok okainak feltárása, szabálysértési eljáráson az iskola képviselése
- fegyelmi eljárásokban való részvétel
- tanácsadás a tanulóknak, segítő beszélgetés egyéni vagy csoportos formában (ugyanez szülőknél is)

- külső szakemberek bevonása a gyermek érdekében (pl. családgondozó, pártfogó, pszichológus)
- figyelemmel kíséri az iskolába járás alól felmentett tanulók életét, osztályozó vizsgára való felkészítését
- javaslatot tesz a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek iskolai eszközökkel való támogatására (kollégiumi elhelyezés, tanszersegély, tankönyvkölcsönzés, ingyenes v. kedvezményes étkeztetés...), felhívja a nevelőtestület figyelmét a beilleszkedést akadályozó iskolai ártalmakra
- gyermekvédelmi gondoskodás kezdeményezése, ezek megvalósításában való közreműködés
- a tanulók évenkénti egészségügyi szűrése
- a hátrányos helyzetű tanulók részére kiírt pályázatok „megcélzása”
- tanulói nyomon követés vezetése, elemzése

Szülők körében végzett feladatok

- együttműködés, tájékoztatás, szemléletformálás
- szülői támogatás megnyerése
- szülőknek szóló tanácsadás
- családok aktív bevonása az iskolai programokba, programok szervezésébe
- családlátogatás, környezettanulmány készítése
- személyes beszélgetés (fogadóórán, megbeszélt időpontban)
- szülői munkaközösség, iskolaszék tájékoztatása a gyermekvédelmi tevékenységről
- szülői értekezleteken, fórumokon, rendezvényeken való aktív részvétel
- szülők részére előadások szervezése

Tanári közösségben végzett feladatok

- segítségnyújtás az osztályfőnököknek a hatósági intézkedéshez szükséges környezettanulmány és pedagógiai jellemzés elkészítéséhez
- együttműködés, folyamatos és rendszeres tájékoztatás mindkét irányban
- információ áramoltatása, továbbképzéseken való részvétel, erről tájékoztatás
- tanácsadás, szakirodalom ajánlása
- a helyi programokban való részvétel (ped. stratégia)

Önálló feladatok

- pályázatok írása
- szakirodalom gyűjtése, tanulmányozása, önképzés, továbbképzés
- ismertetők, szóróanyagok gyűjtése, készítése
- külső intézményekkel, szakemberekkel való kapcsolattartás

6.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Bevezetés

A tanulók fizikai állapotának mérése nem cél, hanem eszköz, az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek tervszerű, tudatos, fokozatos fejlesztése.
A fizikai fittség pontos mérési eredménye fontos a pedagógusok, az egészségügyi dolgozók, a politikai döntéshozók és mindazok számára, akiknek a mérési eredmények biztosítják a

szükséges alapot az egyéni és általános fittség javítását célzó bármilyen program vagy irányelv kialakításához.

Választott módszer: Netfit

Netfit rendszer működtetése

Mérési célok:
- kardiovaszkuláris fittség (aerob kapacitás)
- vázizom funkcionális fittsége (izomerő, erő állóképesség, hajlékonyság)
- testösszetétel (testzsír százalék, testtömeg index)

Eszközei, újszerűsége:
- tudományos megalapozottsága – (Cooper Intézet USA)
- a tanulók minősítésének kritériumorientált módszere;
- a személyre szabott visszajelentő és értékelő modul;
- az egészségközpontúsága;
- a motoros tesztek ízület- és gerincvédelmet biztosító végrehajtása;
- pedagógiai alkalmazhatósága;
- online adatkezelő rendszere.

Mérési feladatok:
- Testösszetétel és tápláltsági profil:
  - Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
  - Testmagasság mérése
  - Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

- Aerob fittségi (állóképességi) profil:
  - Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

- Vázizomzat fittségi profil:
  - Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
  - Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
  - Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
  - Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
  - Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

- Hajlékonysági profil:
  - Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

Mérések időpontja: minden tanévben a tanév rendjében központilag meghatározott időszakban. A mérésben a tanulóknak kötelező a részvétel. A testnevelőknek a mérés lebonyolítása és az adatfeldolgozás végrehajtása kötelező.

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének gyakorlati haszna

- A felmérési eredmények lehetővé teszik az egyén, a közösség, a társadalom egészének, vagy bizonyos rétegeinek fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető elemzését.
- Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülést, a megadott követelményértékekhez viszonyítást.

- Felfedi az egészség, a terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatkozó esetleges hiányosságokat, ezáltal lehetővé teszi azok mielőbbi tudatos felszámolását.
- Az egyén fizikai állapotában bekövetkezett változás értelmezése pszichikai hatása miatt nagymértékben fejleszti az akaratot, a fegyelmet, az önfegyelmet, az önismeretet, az önbecsülést.
- A fizikai fittség mérés során felszínre kerülnek, kitűnnek az egyes kondicionális képességek területén elért kimagasló eredményükkel a genetikailag kiváló adottságokat öröklő tanulók.
- Az egyén az általános fizikai teherbíró-képessége mérése során választ kaphat arra, hogy fizikai terhelhetősége szempontjából jelenleg hol tart, hová kell fejleszteni magát és hogyan.

6.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

Fogalmak

- **egészség:** testi, lelki, szociális jól-lét állapota. Életcéljaink megvalósításának fontos eszköze.
- **egészségfejlesztés:** az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák.
- **egészségnevelés:** változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében.
- **prevenció:** megelőzés. A ***primer prevenció*** a betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység. A ***másodlagos és harmadlagos megelőzés*** a már meglevő betegségnek és hatásainak feltartóztatását vagy lassítását kívánja elérni, vagy a betegség visszatérését akadályozza. Az iskolai egészségnevelési feladatok meghatározásánál a primer prevencióra kell a hangsúlyt fektetni.

A hozzánk kerülő fiatalok életüknek az egyik legkritikusabb, legsérülékenyebb időszakában vannak. A serdüléssel a szülői kapcsolatok gyengülnek, erősödik a kortárs csoportok és az egyéb információhordozók szerepe a tanulásban és felvilágosításban. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni személyiségfejlődésükre, mely nagymértékben meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, preferenciáik kialakítását. Az iskola tehát a családi környezet mellett a szocializációnak azon színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására.

Általános fejlesztési célok:

- a pedagógusok és a tanulók egészség ismereteinek bővítése, korszerűsítése,
- az oktatási-nevelési tevékenység egészséges környezetben való biztosítása, a környezet egészségtámogató jellegének erősítése,
- az iskola-egészségügyi ellátás tervezett biztosítása,
- az iskolai egészségnevelési tevékenység tervezett, ütemezett végrehajtása,
- a mindennapos testedzés, testmozgás feltételeinek biztosítása,
- az egészségfejlesztésben érdekelt partnerek együttműködésének koordinálása

Az iskolai egészségnevelési programban alkalmazható módszerek:

- ***hagyományos felvilágosító tevékenység***: ezek egyfelől az egészségkárosító magatartásformák veszélyeire hívják fel a figyelmet – általában elrettentő tartalmú információk bemutatásának eszközével -, másrészt megoldásként kínálják a helyesnek vélt egészségmagatartást. Veszélye, hogy az ismeretek átadásának nem feltétele a hallgatóság aktív bevonása. Tapasztalatok szerint az ismeretek ilyen módon történő átadása önmagában nem elegendő a viselkedés befolyásolására, hiszen a háttérben meghúzódó motivációk lényegesen erősebbek lehetnek. Ebbe a csoportba tartoznak az iskolai felvilágosító előadások, a különböző időszaki kiadványok, brosúrák.

- ***rizikócsoportos megközelítés***: korai szűrés eredményeként feltárt egészségi (nem fertőző betegség) problémákkal, avagy szociális helyzetük szempontjából veszélyeztetettek felmérése, majd a körükben végzett célzott egészségfejlesztő, betegség megelőző tevékenység. Iskolai szinten ez valósul meg az orvosi vélemény alapján könnyített, vagy gyógy testnevelési foglalkozásokon részt vevő diákok esetében (differenciált testi nevelés).

- ***a társas-érzelmi készségek fejlesztését fokozó beavatkozások***: az érzelmi nevelést előtérbe helyező modell a személy konfliktuskezelési eszköztárának gyengeségeit nevezi meg az egészségkárosító magatartásformák kialakulásának hátttereként. Ez a módszer lehetőséget biztosít résztvevői számára a szocializációra, a társas-kommunikációs készségeik fejlesztésére. Ilyenek például a serdülőkori készségfejlesztő vagy önismereti csoport-foglalkozások, amelyek a csoportvezetésben képzett szakembert kívánnak. Az önismeret fejlődésétől remélhetjük, hogy a diákok ellenállnak az egészségkárosító magatartásformáknak, nemet mondanak a káros szenvedélyeknek.

- ***kortárshatások az egészségfejlesztésben***: a serdülőkorú fiatalok számára a felnőtteknél (szülő, pedagógus) lényegesen nagyobb véleményformáló hatással van a kortárs. Ezen felismerésen alapulva indulnak évről-évre azok a főként középiskolás korosztályt megcélzó kortárs képző programok, melyeket kiképzett szakemberek tartanak, főként a „kényes” témákat súlypontozva. A képzett kortárssegítők segíthetnek közvetlenül társaiknak, barátaiknak, illetve modellként szolgálhatnak társaik előtt az egészséges életvitel kialakításában. Iskolánk eddig is támogatta, és ez után is támogatni kívánja a kortárs képző programokon való tanulói részvételt.

A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

A program vonatkozásában a **környezeti nevelés fogalma**: az a pedagógiai folyamat, melynek során a tanulókat felkészíthetjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

Helyzetkép, adottságok

Belső: az iskola

- **Tárgyi feltételek a környezeti nevelés szempontjából**

Az iskolai épületegyüttes adottságai, berendezése a környezeti nevelés célrendszerével harmonizálnak. A patinás főépület folyosói és termei tágasak, világosak. A folyosókat különféle dekorációk díszítik (tablók, faliújságok, a gyerekek munkái, tárolók, növények). Az épület az építészeti szabványoknak és az egészségügyi előírásoknak megfelel. A felújításokat folyamatosan végezzük, baleseti veszélyek nincsenek. A szellőztetés megoldott, a természetes világításról nagy ablakfelületek gondoskodnak. Az iskola udvara tágas, részben parkos jellegű, részben sportolási célokat szolgál.

A tárgyi feltételek közül kiemelkedő jelentőéggel bír, a biológia szakteremhez kapcsolódó, országos hírű szertármúzeum. Jermy Gusztáv természetrajz tanár által 1856-ban alapított páratlan gyűjteményt 1974-ben nyilvánították múzeummá. A preparátumokat, őslénytani leleteket, gazdag ásvány és kőzettani sorozatot, néprajzi emlékeket felvonultató gyűjtemény nem csak iskolánk tanulóinak, hanem minden idelátogatónak élményszerű közelségbe hozza természetet, a környezeti nevelésben ezért az iskolai kereteket jóval meghaladó hatókörrel bír.

- **Megvalósult környezeti nevelési tevékenységek**
    - Bölcs Bagoly természettudományi vetélkedő az általános iskolák 7-8. osztályosai számára,
    - Herman Ottó Országos Biológia Verseny döntőjének lebonyolítása iskolánkban,
    - Országos és regionális versenyekre való felkészítés és versenyzés
    - Szertármúzeumunkban látogatók fogadása, vezetése,
    - A biológia szakterem faliújságán környezetvédelmi témák megjelenítése,
    - A biológia szakteremben élősarok berendezése (akváriumok),
    - Bekapcsolódás különböző természet és környezetvédelmi témájú külső programokba (pl. bagolyszámlálás),
    - Múzeumlátogatások, kirándulások, osztálykirándulások, nyári táborok szervezése (gyalogos vándortábor, vízi túra)

Külső: település és a régió, helyi értékek

Az iskolára fontos szerep hárul a környezetében található értékek megismertetésében, bemutatásában. Ezért fontosnak tartjuk a Nagykunság történetének, természeti szépségeinek és néprajzi értékeinek bemutatását, aminek megvalósulása tanórai kereteken belül illetve azon kívül (szakkör, kirándulás) egyaránt történhet. Kirándulásokra, természetjárásra a következő területek ajánlottak:

- kisújszállási Öreg-erdő (szejkői erdő); az egykor igen jellemző lösztölgyes erősen roncsolódott maradványa.

- ecsegpusztai természetvédelmi terület; a Hortobágy-Berettyófolyó a védetté nyilvánított szakaszon erősen meanderezve, nagy ívű kanyarokat alkotva folyik a Villogó torkolatától a ballai hídig.
- kisújszállási kunhalmok; városunk határában hat halom emelkedik, ezekből négy könnyen megközelíthető: Akasztó-, Nagy-, Lógókerti- és Nagykerti-halom. A kunhalmok fontos történelmi, néprajzi és növénytani érdekességeket rejtenek.
- dévaványai túzokrezervátum; előre bejelentkezve, komplex program keretében, kerékpáros túrázással egybekötve ajánlott.
- tájházak, múzeumok (Kisújszállás, Karcag)

Erőforrások

- **Humán erőforrás**

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

- Pedagógusok: kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes környezeti tartalmakat. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, különösen a természettudományos tantárgyakban van sok lehetőség. E mellett az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példát mutasson a tanulók számára.
- Osztályfőnöki munkaközösség: az egészségneveléshez kötődő környezeti nevelési tartalmak feldolgozása történik meg osztályközösségi szinten. E mellett lehetőség van az aktualitások azonnali lereagálására, „kibeszélésére”. A közvetlen környezet (osztályterem) szépítése, dekorálása is osztályközösség szintjén realizálódik.
- Adminisztratív és technikai dolgozók: támogatják a tanári munkát az egyes programok hátterének biztosításával (adminisztráció, pénzügyi és pályázati elszámolások), ezenkívül biztosítják a programok tárgyi feltételeit (termek, folyosók, vizesblokk tisztítása és karbantartása).
- Diákok: a diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Fontos feladatunk, hogy kialakítsuk a tanulókban a környezet tisztaságára való igényt, ezért bevonjuk őket környezetük szépítésébe, tisztán tartásába (tavaszi nagytakarítás, ügyeleti rendszer).
- Szülők: az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők is megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola is közvetíteni kíván. Másrészről fontos a szülők szerepe abban, hogy az egyes környezeti nevelési programok (pl. osztálykirándulások) anyagi fedezetét a családok maguk biztosítják.
- Külső intézményekkel, civil szervezetekkel sokoldalú kapcsolatok építhetők ki. A különböző intézmények (múzeumok, kiállítóhelyek, NP stb.) meglátogatása, szakmai előadások szervezése színesebbé, tartalmasabbá teszi a környezeti nevelést. Pályázati kiírásokkal, szakmai anyagok küldésével, táborok szervezésével is több intézmény és szervezet segíti munkánkat.

- **Technikai felszereltség, taneszközök**

Az iskola technikai felszereltsége a környezeti nevelés célrendszerének jelenleg is megfelelő. Rendelkezésre álló tárgyi erőforrásaink:

- természettudományi szaktantermek
- természetrajzi szertármúzeum
- könyvtár környezet/természetvédelmi tárgyú könyvekkel, folyóiratokkal (Búvár, Élet és Tudomány)
- számítógépterem a tanulók számára is elérhető internet hozzáféréssel
- modern ismerethordozók (videók, multimédiás anyagok)
- audiovizuális eszközök (médiaterem, projektor, írás és diavetítő stb.)
- csoportmunkához megfelelő számú Állatismeret és Kis növényhatározó, mikroszkópok (köztük sztereo-mikroszkópok)
- vízvizsgálati és egyéb terepi mérőkészletek

Jövőkép – alapelvek és célok
Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészének fennmaradása érdekében cselekedjenek. Ennek eléréséhez a következő célok megvalósulását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén, valamennyi tevékenységünket áthatva.

Általános célok, értékek:

- elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát (NAT)
- kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé
- érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt
- bekapcsolni az intézményt a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- képessé tenni a tanulókat arra, hogy személyes tapasztalataik alapján együtt tudjanak működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

Pedagógiai célok:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elveivel való azonosulás elősegítése
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalatokon alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakításának segítése
- az állampolgári – és egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése

- az egészséges életmód igényének kialakítása, az ehhez szükséges technikák és módszerek elsajátítása
- a helyzetfelismerés, az ok – okozati összefüggések felismerése képességének kialakítása, fejlesztése
- a problémamegoldó gondolkodás, döntőképesség fejlesztése
- globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése
- vitakészség, kritikus véleményalkotás, kommunikációs kultúra fejlesztése

Konkrét célok és feladatok:
A már megvalósult, illetve folyamatosan végzett tevékenységek mellett a következő területeken kívánunk új, rövid távú célokat megfogalmazni a környezeti nevelési program megvalósulásának érdekében.

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre, a hétköznapi környezeti problémák megjelenítésére
- a tanulók bevonása a környezetvédelemmel kapcsolatos témák feldolgozásába (kiselőadás)
- a kétszintű érettségi vizsga környezetvédelmi vonatkozású témáira, kérdéseire való felkészítés
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában
- multimédiás módszerek alkalmazása a szakórákon
- az intézmény technikai, tárgyi felszereltségének javítása: szakkönyvek, folyóiratok, videóanyag és CD-k beszerzése
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet)
- tanórán kívüli előadások, élménybeszámolók szervezése
- pedagógus továbbképzés támogatása a környezeti nevelés ismeretanyagának illetve módszertanának elsajátítására, bemutatására
- az iskola tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése: tisztasági ügyelet (osztályonként heti beosztással), a pedagógusok és alkalmazottak személyes példamutatása, tanulók bevonása a dekoráció készítésébe, a tantermek, folyosók, udvar tisztaságának következetes védelme. Kiemelt feladat a vizesblokkok tisztaságának, alapvető higiéniás feltételeinek biztosítása.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Az iskolai környezeti nevelés tartalmi kereteit, az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségeit a Pedagógiai Program 2. sz. melléklete tartalmazza részletesen, tantárgyi bontásban.

Módszerek
A környezeti nevelésben felhasználható módszerek tárháza igen széles, ami abból is adódik, hogy nagy a szerepe a tanórán kívüli tevékenységeknek. A tanórákon használt hagyományos tanítási módszereken – frontális munka, előadás, csoportmunka, kiselőadás – kívül nagyon fontos az élmény- és tevékenységközpontú, érzékenyítő, interaktív módszerek minél sokoldalúbb alkalmazása.

A környezeti nevelésben használható módszerek:
Játékok

- szituációs
- kombinációs
- ráhangolást segítő
- kapcsolatteremtést segítő
- drámapedagógia

Modellezés

- hatásvizsgálatok
- rendszermodellezés
- prognosztikus, előrejelző

Riport módszer
- kérdőíves felmérés
- direkt riportok

Projekt módszer
- analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek
- terepgyakorlatok
- nyári táborok
- egyszerű megfigyelések
- célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka
- természetvédelmi és fenntartási munkák
- rekonstrukciós munkák
- madárvédelmi feladatok
- szelektív hulladékgyűjtés
- rend- és tisztasági verseny

Közösségépítés
- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében

Művészi kifejezés
- műalkotások, rajz, film, fotó, zene
- színdarab, vers, próza
- esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

Kommunikáció

Az iskolán belüli és iskolán kívüli kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak. Részben azért, mert az információhiány is gyakran oka a környezetkárosító tevékenységnek, de még ennél is fontosabb, hogy a környezeti nevelési programot tervezni és megvalósítani is csak közösen, a pedagógusok/nem pedagógus dolgozók/tanulók szoros együttműködésével lehet. A lehetőségeket kihasználva a szülőket is be kell vonni, érdekeltté kell tenni az iskolai célok elérése érdekében, hiszen az iskolai élet környezetbaráttá alakítása közügy, minden iskolahasználó közös érdeke.
Fontos, hogy tanulóink nyitottak legyenek a környezeti problémákat feldolgozó rádió- és televíziós hírekre, olvassanak ilyen témájú cikkeket napilapokban és tudományos folyóiratokban. Legalább ilyen fontos, hogy a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudjanak eligazodni, az értékes információkat meg tudják különböztetni az értéktelentől.

6.14 A tanulók jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése

A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök végzi a pedagógiai programban rögzített alapelvek szerint. E jogosítvány lehetővé teszi, hogy érvényesüljön az osztályban az osztályfőnök pedagógiai hitvallása, erkölcsi-etikai értékrendje. A magatartás és szorgalom értékelésénél az osztályfőnök azt mérlegeli, hogy a tanuló a társadalom és az iskola által meghatározott értékrendszert milyen mértékben fogadja el, és milyen fokon képes ehhez alkalmazkodni. Elengedhetetlen azonban, hogy a tanulót önmagához mérje, figyelembe vegye családi körülményeit, örökletes vagy szerzett személyiségjegyeit. A minősítésnek a megkívánt teljesítménybeli és magatartásbeli változásokat is értékelni kell.
Az osztályfőnök a magatartás és szorgalom minősítése előtt kikéri az osztályban tanító pedagógusok, az osztály (vagy a diákbizottság) és a tanuló - önmagáról alkotott – véleményét.

A tanulók magatartását minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai

Példás az a tanuló, aki jól beilleszkedik a középiskolai rendbe, betartja az iskola házirendjét, igazolatlan mulasztása legfeljebb 1 óra lehet. Magatartását pozitív emberi vonások jellemzik. Aktív részese az osztályközösség kialakításának. Egészséges életszemléletű. Képességeinek megfelelően tanul, fegyelmi büntetése nincs.
Jó magaviseletű az a tanuló, aki a házirend követelményeit betartja, magatartása ellen csak apróbb kifogások tehetők. Jól beilleszkedik a közösségbe, társait elfogadja. A közösségben nem kezdeményező, de a rábízott feladatokat elvégzi. Osztályfőnöki intésnél súlyosabb büntetése nincs.

Változó annak a tanulónak a magatartása, aki gyakran megszegi az iskolai házirend előírásait, viselkedésében, egész magatartásában hajlamos a felelőtlenségre és a fegyelem megsértésére. Igazgatói szintű büntetést kapott. Tíznél több igazolatlan órája van.

Rossz a tanuló magatartása, ha a tanulóközösséggel szembehelyezkedik, tetteit felelőtlenség jellemzi, a házirend előírásait tudatosan és sorozatosan megsérti. A tanévben tantestületi büntetésben részesült. Húsznál több igazolatlan órája van.

A tanulók szorgalmát minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai

Példás a tanuló szorgalma, ha képességeit és körülményeit is figyelembe véve erőfeszítéseket tesz ismeretei és tudása gyarapítására. Munkatempóját, érdeklődését állandóság és rendszeresség jellemzi. Aktívan bekapcsolódik a tanítási óra menetébe.

Jó szorgalmú a tanuló, ha képességeit és körülményeit figyelembe véve megfelelően végzi munkáját. Órákon figyel, de aktivitása nem egyenletes. Rendszeres munkára csak ösztönzésre képes.

Változó minősítést kap az a tanuló, akinek a tanulmányi munkában való részvétele ingadozó. Tantárgyi bukás esetén a minősítés ennél nem lehet jobb.

Hanyag a tanuló szorgalma, ha tanulmányi munkáját nem vagy alig végzi el, teljesítménye elmarad/alulmarad képességeinek. Órákon általában nem figyel, passzív. Felszerelése hiányos, rendetlen.

A tanulók jutalmazásának és elmarasztalásának formái

A tanulók jutalmazása

Azt a tanulót, aki tanulmányi munkáját képességeihez mérten kiemelkedően végzi, aki kitartó szorgalmat vagy példamutató magatartást tanúsít, közösségi munkája kiemelkedő, illetve hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez, az iskola dicséretben részesíti, illetve jutalmazza.

Az írásbeli dicséretek formái:
- szaktanári,
- osztályfőnöki,
- igazgatói,
- nevelőtestületi.

A jutalmazások formái:
- könyv vagy más tárgyjutalom,
- alapítványi és tanulmányi ösztöndíj,
- végzős tanulóknál az Öreg Diákok Baráti Köre (ÖBK) által alapított Kiváló gimnazista, Kiváló szakközépiskolás, Kiváló kollégista emlékplakett elnyerése,
- a Diákönkormányzat (DÖK) által alapított Móriczosokért díj elnyerése
- tantárgyi díjak

Az intézmény igazgatói szintű dicsérettel jutalmazza a megyei szintű különböző versenyek I-VI, és az országos versenyek I-X helyezettjét.

Végzős tanulóink közül a legjobb gimnáziumi, technikumi és kollégiumi tanuló a ballagási ünnepségen az Öreg Diákok Baráti Köre (ÖBK) által adományozott plakettet vehet át. Személyükről az osztályfőnökök ajánlásai alapján a nevelőtestület dönt.

A tanév végi alapítványi ösztöndíjak kiosztásáról az alapítványok kuratóriuma dönt, a tanulók pályázatai és az osztályfőnökök ajánlásai alapján.
A tanulók a tanév végén könyvvel, könyvutalvánnyal vagy oklevéllel is jutalmazhatók. A jutalmak odaítéléséről az osztályfőnök dönt. Az a tanuló, akinek intézményi szinten is kiemelkedő a teljesítménye, jutalmát a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt nyilvánosan veszi át.
A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, a példamutatóan egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos jutalomban is lehet részesíteni.

Félévkor és tanév végén tanulóink tanulmányi eredményük alapján dicséretben részesülhetnek. A dicséretet a nevelőtestület az osztályozó értekezleten fogadja el az osztályfőnök javaslata alapján. A dicséret az iskolai dokumentumokba (anyakönyv, bizonyítvány) a megfelelő záradékkal bevezetésre kerül.

A dicséretek formái:
- ***általános dicséret***: amennyiben a tanuló minden érdemjegye jeles, magatartása és szorgalma példás. Záradék: ***Kimagasló tanulmányi munkájáért általános dicséretben részesült.***

- *„**kisdicséret**”*: akkor kapja a tanuló, ha a jeleseken kívül maximum 2 db jó (4) osztályzata van, illetve ezen túl még egy négyese lehet valamilyen készségtárgyból. A magatartás és szorgalom minősítése példás. Záradék: ***Példamutató kötelességteljesítéséért dicséretben részesült.***
- ***tantárgyi dicséret***: adható a szaktanár javaslata alapján. Adható általános és kisdicséret mellett is! Záradék: ***….tantárgyból dicséretet kapott.***

Fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei

Az a tanuló, aki kötelességeit enyhébb formában megszegi, **fegyelmező intézkedésben** részesítendő.

Kötelességszegésnek minősül

- a kötelező és a választott foglalkozásokról való hiányzás,
- a fegyelmezett magatartás hiánya órákon és az iskolai rendezvényeken,
- az iskolai, kollégiumi szabályzatok, a teremhasználati rend megszegése,
- saját és társai testi épségének veszélyeztetése,
- az iskolai létesítmények, felszerelések rongálása,
- az emberi méltóságot sértő magatartás (tanárai, az iskola alkalmazottai és tanuló társai esetében egyaránt).

A fegyelmező intézkedések a következők lehetnek

- szaktanári figyelmeztetés (szóban és írásban),
- osztályfőnöki figyelmeztetés (szóban és írásban),
- osztályfőnöki intés (írásban),
- igazgatói figyelmeztetés (szóban és írásban)
- igazgatói megrovás (írásban)

A fegyelmező intézkedéseket az osztályfőnök és a szaktanár az ellenőrzőbe és az osztálynaplóba is köteles beírni. A kötelesség szegések ismétlődése egyre súlyosabb intézkedést von maga után.

Ha a tanuló kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, **fegyelmi büntetésben** részesítendő. A fegyelmi büntetést a nevelőtestület hozza, az eset kivizsgálására fegyelmi bizottságot hoz létre.

A fegyelmi büntetés lehet

- megrovás,
- szigorú megrovás,
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése illetve megvonása,
- áthelyezés másik osztályba,
- áthelyezés másik iskolába,
- eltiltás a tanév folytatásától,
- kizárás az iskolából.

A tanulók fegyelmi felelősségével a köznevelési törvény és annak végrehajtási rendelete foglalkozik. Iskolai szintű szabályozást tartalmaz még a Házirend és a Szervezeti és Működési Szabályzat.

6.15 Helyi tanterv – tantárgyi rész

Ez a fejezet szabályozza a választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát, a Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályait.
A fejezet szerepe annak meghatározása, hogy milyen helyi tantervi követelményeket kell teljesíteni a választható érettségi vizsgán való részvételhez.
Ide kerülnek beépítésre a középszintű érettségi vizsga témakörei.
Ebbe a részbe épül be a nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag az egyes tantárgyakhoz kapcsolódóan.
Ágazatonként és tantárgyanként kidolgozásra kerül:

- a választott kerettanterv megnevezése
- tanítási időkeret
- csoportképzés egyedi szabályai
- tematikai egységek a kerettantervi szabályozás szerint
- szabad tantárgyi órakeretben meghatározott többlet tartalmak tananyaga
- NAT-ban előírt pedagógiai feladatok részletes szabályai
- általánostól eltérő tantárgyi szabályok, specifikumok
- a tanuló munkájának ellenőrzésében, értékelésében a tantárgyra jellemző sajátos megoldások
- középszint érettségi vizsga témakörei

A tantárgyi helyi tantervek terjedelmi okok miatt a Helyi tanterv elkülönült mellékletét képzik a következők szerint;

Kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választott tantárgyak

Tantárgy neve	Tanterv típusa	Kidolgozta és véleményezte	Nevelőtestületi elfogadás vagy módosítás időpontja
Magyar nyelv és irodalom	középiskolai tanterv (4+4+4+5)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
	emelt szintre készítő kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Magyar nyelv és irodalom	középiskolai tanterv (3+4+4+4)	Humán munkaközösség	2020. 08. 28.
Magyar nyelv és irodalom	technikumi tanterv (4+5+3+3)	Humán munkaközösség	2020. 08. 28.
Magyar nyelv és irodalom	nyelvi előkészítő évfolyammal induló képzés (1+4+4+4+5)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
I. idegen nyelv Angol nyelv	gimnáziumi alaptanterv (3+3+4+4)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.

I. idegen nyelv Angol nyelv emelt	gimnáziumi emelt szintű tanterv (5+5+6+6)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
Angol nyelv emelt	középiskolai emelt szintű kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
Angol nyelv	szakközépiskolai alaptanterv közgazdasági és informatikai szakmacsoportra (3+3+4+4)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
Angol nyelv emelt	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló emelt szintű képzés tanterve (14+5+5+3+3)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
Német nyelv	középiskolai alaptanterv a gimnáziumok (I. idegen nyelv) és szakközépiskolák számára (3+3+4+4)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
I. idegen nyelv Német nyelv emelt	gimnáziumi emelt szintű tanterv (5+5+6+6)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Német nyelv emelt	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló emelt szintű képzés tanterve (14+5+5+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Német nyelv emelt	középiskolai emelt szintű kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
II. idegen nyelv Angol nyelv	gimnáziumi tanterv (3+3+3+3)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
II. idegen nyelv Orosz nyelv	gimnáziumi tanterv (3+3+3+3)	folyamatban	-
II. idegen nyelv Angol nyelv	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló emelt szintű képzés tanterve (4+3+3+6+6)	folyamatban	-
II. idegen nyelv Német nyelv	gimnáziumi tanterv (3+3+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
II. idegen nyelv Német nyelv	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló emelt szintű képzés tanterve (4+3+3+6+6)	Idegen nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
II. idegen nyelv Francia nyelv	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló emelt szintű képzés tanterve (4+3+3+6+6)	nem indul képzés	-
Angol nyelv, mint első élő idegen nyelv (9NY)	nyelvi előkészítő képzés 9 NY évfolyam (18)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.

Angol nyelv, mint első élő idegen nyelv (NYEK 9-12)	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló gimnáziumi képzés tanterve (5+5+5+5) (5+5+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Angol nyelv, mint második élő idegen nyelv (NYEK)	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló gimnáziumi képzés tanterve (2+2+2+3+3) (2+2+2+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Angol nyelv, mint első élő idegen nyelv (alap)	gimnáziumi tanterv (4+4+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Angol nyelv, mint első élő idegen nyelv (emelt)	gimnáziumi emelt szintű tanterv (5+5+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Angol nyelv, mint második élő idegen nyelv	gimnáziumi tanterv (2+2+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Angol nyelv	a technikumi képzés tanterve (4+4+4+4+4)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint első élő idegen nyelv (9NY)	nyelvi előkészítő képzés 9 NY évfolyam (18)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint első élő idegen nyelv (NYEK 9-12)	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló gimnáziumi képzés tanterve (5+5+5+5) (5+5+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint második élő idegen nyelv (NYEK)	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló gimnáziumi képzés tanterve (2+2+2+3+3) (2+2+2+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint első élő idegen nyelv (alap)	gimnáziumi tanterv (4+4+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint első élő idegen nyelv (emelt)	gimnáziumi emelt szintű tanterv (5+5+5+5)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv, mint második élő idegen nyelv	gimnáziumi tanterv (2+2+3+3)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Német nyelv	a technikumi képzés tanterve (4+4+4+4+4)	Idegen nyelvi munkaközösség	2020. 08. 28.
Matematika	középiskolai tanterv (3+3+4+4)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27.
	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló képzés kiegészítő tanterve (2+0+0+0+0)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27.

	emelt szintű érettségire felkészítő képzés (0+0+5+5)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27.
Matematika	gimnáziumi tanterv (3+3+4+4)	Reál munkaközösség	2019. 08. 26.
	a nyelvi előkészítő évfolyammal induló képzés kiegészítő tanterve (2+0+0+0+0)	Reál munkaközösség	2019. 08. 26.
	emelt szintű érettségire felkészítő képzés (0+0+5+5)	Reál munkaközösség	2019. 08. 26.
Matematika	szakgimnáziumi képzés tanterve (3+3+3+4)	Reál munkaközösség	2019. 08. 26.
Matematika	gimnáziumi tanterv (3+3+4+4)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Matematika (emelt)	emelt szintű gimnáziumi tanterv (0+0+6+6)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Matematika (9NY)	a nyelvi előkészítő képzés kiegészítő tanterve (1+0+0+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Matematika	a technikumi képzés tanterve (4+4+3+4)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	középiskolai tanterv (2+2+3+3)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Történelem	gimnáziumi tanterv (2+2+3+3)	Humán munkaközösség	2020. 08. 28.
Történelem	technikumi tanterv (3+3+2+2)	Humán munkaközösség	2020. 08. 28.
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	emelt szintre készítő kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Biológia- egészségtan	gimnáziumi tanterv B - változat (0+2+2+2)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
	emelt kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
Biológia - egészségtan	szakközépiskolai tanterv (0+2+2+1)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
Biológia	gimnáziumi tanterv (3+2+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Biológia-egészségtan	szakgimnáziumi tanterv a rendészet és közszolgálat ágazaton (2+2+2+0)	Reál munkaközösség	2018. 09. 01.

Biológia	technikumi tanterv rendészet és közszolgálat ágazathoz (0+2+2+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Fizika	gimnáziumi tanterv A-változat (2+2+2+0)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
	gimnáziumi emelt óraszámú kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Fizika	szakközépiskolai tanterv (2+2+1+0)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27.
	szakközépiskolai emelt óraszámú kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Matematika-fizika munkaközösség	2013. 03. 27.
Fizika	szakgimnázium informatikai szakmacsoport (0+2+2+2) (2+2+2+0)	Matematika-fizika munkaközösség	2016. 09. 01 2018. 09. 01.
Fizika	gimnáziumi tanterv (2+3+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Fizika	technikumi tanterv informatika és távközlés ágazathoz (0+2+2+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Kémia	gimnáziumi tanterv (2+2+0+0)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
	emelt kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
Kémia	szakközépiskolai tanterv (2+1+0+0)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
Kémia	gimnáziumi tanterv (1+2+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Földrajz	gimnáziumi tanterv (2+2+0+0)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
	emelt kiegészítő tanterv (0+0+2+2)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27.
Földrajz	szakközépiskolai tanterv (2+1+0+0)	Természettudományi munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Földrajz	szakgimnázium kereskedelem és közgazdaság szakmacsoport (0+2+2+2) (2+2+2+0)	Természettudományi munkaközösség	2016. 09. 01 2018. 09. 01.
Földrajz	gimnáziumi tanterv (2+1+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.

Földrajz	technikumi tanterv gazdálkodás és menedzsment ágazathoz (0+2+2+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Komplex természettudomány	technikumi tanterv (3+0+0+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Természettudomány – biológia – földrajz	a gimnáziumi képzés 11. évfolyamán szabadon választott tantárgy tanterve (0+0+2+0)	Reál munkaközösség	2020. 08. 28.
Fenntarthatóság	gimnáziumi képzés (0+1+0+0)	Reál munkaközösség	2021. 05. 26.
Ének-zene	gimnáziumi tanterv (1+1+0+0)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2020. 08. 28.
Ének-zene	középszintű felkészítés kiegészítő tanterve (0+0+1+1)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27.
Vizuális kultúra	gimnáziumi tanterv (1+1+0+0)	Humán munkaközösség	2014. 08. 29. 2020. 08. 28.
Vizuális kultúra	középszintű felkészítés kiegészítő tanterve (0+0+1+1)	Humán munkaközösség	2014. 08. 29.
Dráma és tánc	gimnáziumi tanterv (1+0+0+0)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27.
Művészetek / ének-zene	gimnáziumi tanterv (0+0+1+0)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27.
Művészetek / vizuális kultúra	gimnáziumi tanterv (0+0+1+1)	Humán munkaközösség	2014. 08. 29.
Művészetek / mozgóképkultúra és médiaismeret	gimnáziumi tanterv (0+0+0+1)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2020. 08. 28.
Művészetek / ének-zene	szakközépiskolaitanterv (0+1+0+0)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27.
Informatika	gimnáziumi tanterv (2+2+0+0)	Informatika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Informatika	nyelvi előkészítő évfolyamra épülő gimnáziumi tanterv (2+2+2+0+0)	Informatika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Informatika	szakközépiskolaitanterv (2+2+1+1)	Informatika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.

Informatika	emelt óraszámú érettségire felkészítő tanterv A,B változat (0+0+2+2)	Informatika munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.
Digitális kultúra	gimnáziumi tanterv (2+1+2+0)	Szakmai munkaközösség	2020. 08. 28.
Digitális kultúra (NYEK)	nyelvi előkészítő évfolyamra épülő gimnáziumi tanterv (3+2+1+2+0)	Szakmai munkaközösség	2020. 08. 28.
Digitális kultúra	technikumi tanterv (3+1+0+0+1)	Szakmai munkaközösség	2020. 08. 28.
Életvitel és gyakorlat	gimnáziumi tanterv (0+0+0+1)	Közgazdasági munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	középiskolai tanterv (3+3+3+3) nyelvi előkészítő képzés kiegészítő tanterve (3+0+0+0+0)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés	gimnáziumi tanterv (3+3+3+3) nyelvi előkészítő képzés kiegészítő tanterve (3+0+0+0+0)	Testnevelés munkaközösség	2020. 08. 28.
Testnevelés	technikumi tanterv (3+3+3+3) technikumi képzés kiegészítő tanterve a 13. évfolyamra (0+0+0+0+2)	Testnevelés munkaközösség	2020. 08. 28.
Testnevelés és sport	atlétika sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	kosárlabda sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	kézilabda sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	röplabda sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	szertorna sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2014. 08. 29.
Testnevelés és sport	szabadidős sportok (természetjárás, kerékpározás, evezés) kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.

Testnevelés és sport	tömegsport foglalkozás kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2013. 03. 27.
Testnevelés és sport	labdarúgás sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2015. 09. 01.
Testnevelés és sport	tollaslabda sportág kiegészítő tanterve (2+2+2+2)	Testnevelés munkaközösség	2015. 09. 01.
Osztályfőnöki	középiskolai tanterv (1+1+1+1)	Osztályfőnöki munkaközösség	2013. 03. 27. 2016. 09. 15.
Osztályfőnöki	a nyelvi előkészítő képzés tanterve (1+1+1+1+1)	Osztályfőnöki munkaközösség	2013. 03. 27. 2016. 09. 15.
Református hit- és erkölcstan	középiskolai tanterv (2+2+2+2)	alkalmazást támogató RPI szakvélemény száma; 32.55-0346/2013	2013. 03. 27.
Református hit- és erkölcstan	a nyelvi előkészítő képzés tanterve (2+2+2+2+2)		2013. 03. 27.
Egyházi ének	középiskolai tanterv (1+0+0+0)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2020. 08. 28.
Tanulásmódszertan és önismeret	nyelvi előkészítő évfolyam tantárgyi tanterve (2+0+0+0+0)	Osztályfőnöki munkaközösség	2013. 03. 27.
Angol célnyelvi civilizáció	az iskola saját tanterve a szabad órakeret terhére (0+0+2+2)	Angol nyelvi munkaközösség	2013. 03. 27.
Pénzügyi és gazdasági kultúra	gimnáziumi tanterv szabad órakeret terhére (0+0+1+1)	Közgazdasági munkaközösség	2014. 08. 29.
Tanulásmódszertan és önismeret	gimnáziumi tanterv szabad órakeret terhére (0+1+0+0)	Osztályfőnöki munkaközösség	2013. 03. 27.
Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek	gimnáziumi tanterv szabad órakeret terhére (0+0+1+1)	Humán munkaközösség	2013. 03. 27. 2014. 08. 29.

A helyi tantárgyi tanterveket a szakmai munkaközösségek készítik, és véleményezés után javaslatot tesznek annak elfogadására. Az így előterjesztett tantárgyi programot a nevelőtestület fogadja el.
A szakmai munkaközösség feladatkörében eljárva javaslatot tehet a már meglevő tantárgyi tantervek módosítására, illetve új tantárgyi tantervek elfogadására. A tantárgyi tantervek módosítását a nevelőtestület hagyja jóvá.
A református hit-és erkölcstan és az egyházi ének tantárgyak esetében a fenntartó jóváhagyása is szükséges.

A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Képességfejlesztő program alkalmazása iskolánkban

Intézményünk az országban az elsők között, a 2005/2006. tanévtől kezdődően vett részt a kompetencia alapú programcsomagok kipróbálásában, tesztelésében, egy sikeres pályázat (HEFOP 3. 1. 2. – Térségi Iskola és Óvodaközpontok) konzorciumvezetőként. Matematikai-logika, szövegértés-szövegalkotás, idegen nyelv, életpálya-építés és info-kommunikációs technológia (IKT) kompetencia területeken vállaltuk a programcsomagok kipróbálását, gimnáziumi osztályokban 9. évfolyamtól felmenő rendszerben. A pályázati munka kapcsán fejlődtek személyi és tárgyi feltételeink. Pedagógusaink továbbképzéseken sajátították el a képességfejlesztő programmal kapcsolatos új ismereteket, sőt képzőivé és mentoraivá váltak a követő iskolák pedagógusainak. Az eszközbeszerzéseknek köszönhetően a programcsomagok alkalmazhatóságának feltételei biztosítottak intézményünkben.

A nevelőtestület a kipróbálási szakasz tapasztalatait figyelembe véve, a szakmai munkaközösségek ajánlásai alapján a képességfejlesztő, kompetencia alapú oktatás 2007/2008. tanévtől történő intézményi bevezetéséről a következő döntést hozta.

- A 9-12. évfolyamon az osztályfőnöki tantervbe beépítésre kerül a szociális életviteli és környezeti kompetencia „B” programcsomag. Az átvett témakörökről az osztályfőnöki munkaközösség dönt.
- A matematika tantárgy keretében a 9. évfolyamtól kezdődően felmenő rendszerben a matematikai-logika „A” programcsomag adaptációja történik meg.
- Az angol és német idegen nyelvek területén az emelt szintű (6 órás) csoportokban és a nyelvi előkészítő képzésben használják az „A” programcsomagot, 9. évfolyamtól felmenő rendszerben.
- Informatika tantárgyból a 9. évfolyamtól kezdve felmenő rendszerbe épül be a kompetencia alapú IKT oktatási program.
- A 9. évfolyam gimnáziumi osztályaiban, majd később felmenő rendszerben a szövegértés-szövegalkotás „A” típusú programja egyes moduljainak beépítésével történik a fejlesztés a magyar nyelv- és irodalom órákon. A technikumi osztályokban, ahol nem „A” típusú fejlesztés folyik, a magyar nyelv és irodalom órák tantervébe beépítésre kerül a matematikai-logika „B” típusú programcsomagja. A „C” típusú programcsomag adaptálására tanórán kívüli irodalmi önképző meghirdetésével van mód.
- A történelem tantárgy keretein belül a szövegértés-szövegalkotás „B” típusú programcsomag egyes moduljainak adaptációja történik; a kétszintű érettségi vizsga középszintű követelményeihez igazodó modulok beépítésre kerülnek az adott évfolyamon, a további modulok az emelt szintű képzésben.

- A természettudományos tárgyak közül a földrajz, biológia, kémia és fizika tárgyaknak a kereszttantervi „B” programcsomagok moduljai nyújtanak lehetőséget. A szövegértés-szövegalkotás „B” komponensét 9. évfolyamtól felmenő rendszerben a gimnáziumi osztályok vonatkozásában mind a négy tárgyból, az informatikai ágazatban fizika tantárgyból, közgazdasági ágazatban földrajz tantárgyból kívánjuk bevezetni. A matematikai-logika „B” komponens moduljainak bevezetése gimnáziumi osztályokban és informatika ágazaton történik meg a fizika tantárgy keretein belül.

- A tantárgytömbösítést (epochális oktatást) alkalmazzuk az informatika, a társadalomtudományok, a természettudományok, az idegen nyelvek és a testnevelés területén.
- A TÁMOP 3.1.4 pályázati projektben kidolgozott moduláris oktatási programokat megvalósítjuk a nyelvi előkészítő 9.; a 10. és 11. évfolyamokon

Magyarázat:

A típus: az adott kompetenciaterülethez tartalmilag legközelebb álló műveltségterülethez kapcsolódó, azt teljes egészében lefedő műveltségterületi programcsomagok,
B típus: kereszttantervi programcsomagok, amelyek az adott kompetenciát eltérő műveltségterületek tananyagába ágyazottan fejlesztik.
C típus: a tanórán kívül, de iskolai keretek között felhasználható programcsomagok.

Digitális környezet fejlesztési program alkalmazása iskolánkban

Intézményünk az EFOP-3.2.3-17-2017-00066 - ”Digitális környezet fejlesztése a biharkeresztesi, nyíregyházi, komádi, kisújszállási református köznevelési intézményekben” című program keretében a választott csomagok beépítésre kerülnek, oly módon, hogy a digitális módszertannal támogatott tanórák aránya a bevont csoportokban meghaladja az 50%-ot. Célunk hogy a digitális pedagógiai módszertani programcsomagok alkalmazásával növelni tudjuk az oktatás színvonalát oly módon, hogy a digitális eszközök és módszerek több tantárgy tanórai keretek közötti oktatását segítsék magasabb arányban.

6.16 Helyi tanterv - Szakmai programok

- A 2016/2017. tanévtől bevezetésre kerülő szakmai programok kerülnek felsorolásra. Itt azok a szakképesítések szerepelnek, amelyek a 25/2016. (II. 25.) Korm. rendelettel módosított, az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendeletben szerepelnek.
- Az OKJ változások bevezetésének időpontja 2016. szeptember 1.
- A szakmai programok kiegészülnek a 2018/2019. tanévtől módosított szakmai kerettanterv alapján készült szakmai programokkal, melyek tartalmazzák a fő szakképesítésre és a mellék-szakképesítésre vonatkozó útvonalak szakmai óraszámait.
- A 2020/2021. tanévben bevezetett technikumi képzés szakmai óraszámait tartalmazó programjai terjedelmi okokból nem kerültek a fejezetbe beépítésre. Azok a nevelőtestület által elfogadott külön szabályozó dokumentumként a Pedagógiai Program szerves részét képezik, elérhetőségüket az iskola honlapjáról biztosítjuk.

A fejezet terjedelmi okok miatt csak azoknak a képzéseknek az óraszámait tartalmazza, amelyek kifutó jelleggel képzései sorában ideiglenesen még szerepelnek, vagy amelyeket a jövőben indítani kíván.
A képzésekhez kapcsolódó részletes tartalmi leírások külön mellékletben jelennek meg. A bevezető táblázat az alapító okirat szerint összegzi a régi és új típusú szakmai programokat.

A 2016/2017. tanévtől indított szakképesítések és szakmai ágazatok

A 25/2016. (II. 25.) Korm. rendelettel módosított, az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII.6.) Kormányrendelet szerinti képzések kifutó rendszerben.

Ágazat száma	Megnevezése	Megszerezhető mellék-szakképesítés*	Érettségi végzettséghez kötött ágazati szakképesítés *
XIII.	Informatika	52 481 02 Irodai informatikus	54 481 02 Gazdasági informatikus 54 213 05 Szoftverfejlesztő 54 481 06 Informatikai rendszerüzemeltető
XXIV.	Közgazdaság	52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens	54 344 01 Pénzügyi-számviteli ügyintéző 54 344 02 Vállalkozási és bérügyintéző
XXVI.	Kereskedelem	34 341 01 Eladó	54 341 01 Kereskedő
XXXVIII.	Rendészet és közszolgálat	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő	54 345 01 Közszolgálati ügyintéző
XL.	Közlekedés, szállítmányozás és logisztika	51 344 11 Vállalkozási ügyintéző vagy 51 344 03 Vámügyintéző és 51 344 04 Pénzügyi ügyintéző	54 841 11 Logisztikai és szállítmányozási ügyintéző

*Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet 8. és 9. sz. melléklete szerint

2020/2021. tanévtől indított technikumi szakmai képzések

A szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletének szakmajegyzéke szerinti technikumi szakmai képzések

Ágazat	**Szakma azonosító száma**				**Szakma**		**Szakmai oktatás időtartama**	
	Magyar Képesítési	**Képzési terület**	**Ágazati besorolás**	**Szakma sorszám**	**megnevezése**	**szakmairánya**	**alapfokú iskolai végzettséggel**	**érettségi végzettséggel**

Gazdálkodás és menedzsment	5	0411	09	01	Pénzügyi- számviteli ügyintéző		5 év	2 év
Informatika és távközlés	5	0612	12	02	Informatikai rendszer- és alkalmazásüzemeltető technikus		5 év	2 év
	5	0613	12	03	Szoftverfejlesztő és -tesztelő		5 év	2 év
Közlekedés és szállítmányozás - **szállítmányozás alágazat**	5	1041	15	07	Logisztikai technikus	Logisztika és szállítmányozás	5 év	2 év
Rendészet és közszolgálat	5	0413	18	01	Közszolgálati technikus	Közigazgatási ügyintéző Rendészeti technikus	5 év	2 év

Szakképzési szakmacsoportok szakképesítései a 2016/2017. tanévtől

7. informatika szakmacsoport

54 481 02 Gazdasági informatikus
54 481 04 Informatikai rendszergazda
54 213 05 Szoftverfejlesztő
54 481 06 Informatikai rendszerüzemeltető

15. Közgazdaság szakmacsoport

54 344 01 Pénzügyi-számviteli ügyintéző
54 344 02 Vállalkozási és bérügyintéző

17. Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoport

54 345 01 Logisztikai ügyintéző
54 341 01 Kereskedő
54 841 11 Logisztikai és szállítmányozási ügyintéző

22. Rendészet, honvédelem és közszolgálat

54 345 01 Közszolgálati ügyintéző

Felhasznált dokumentumok:

- 2.42. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XIII. INFORMATIKA ágazathoz tartozó 54 481 02 GAZDASÁGI INFORMATIKUS SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.158. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XIII. INFORMATIKA ágazathoz tartozó 54 213 05 SZOFTVERFEJLESZTŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.73. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XIII. INFORMATIKA ágazathoz tartozó 54 481 06 INFORMATIKAI RENDSZERÜZEMELTETŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ

- 2.132. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XXIV. KÖZGAZDASÁG ágazathoz tartozó 54 344 01 PÉNZÜGYI-SZÁMVITELI ÜGYINTÉZŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.177. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XXIV. KÖZGAZDASÁG ágazathoz tartozó 54 344 02 VÁLLALKOZÁSI ÉS BÉRÜGYINTÉZŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.86. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XXVI. KERESKEDELEM ágazathoz tartozó 54 341 01 KERESKEDŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.107. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XXXVIII. RENDÉSZET ÉS KÖZSZOLGÁLAT ágazathoz tartozó 54 345 01 KÖZSZOLGÁLATI ÜGYINTÉZŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ
- 2.110. S Z A K K É P Z É S I K E R E T T A N T E R V a(z) XL. KÖZLEKEDÉS, SZÁLLÍTMÁNYOZÁS ÉS LOGISZTIKA ágazathoz tartozó 54 841 11 LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI ÜGYINTÉZŐ (51 344 04 és 51 344 03 PÉNZÜGYI ÜGYINTÉZŐ ÉS VÁMÜGYINTÉZŐÉRETTSÉGI VIZSGA KERETÉBEN MEGSZEREZHETŐ SZAKKÉPESÍTÉSSEL) SZAKKÉPESÍTÉSHEZ

2016/2017. tanévtől indított szakmai programok szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyainak óraszámai

XIII. INFORMATIKA ágazat

Gazdasági informatikus szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**4**	**4**	**5**	**5**	**0**	**2**	**5**	**0**	**2**	**4**	**12**	**19**	**13**	**18**	**0**	**12**	**19**
	Összesen	**8,0**		**10,0**			**7,0**			**6,0**		**31,0**		**31**			**31,0**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11996-16 Információtechnológiai alapok	**IT alapok**	**1**		**1**										**2**				
	IT alapok gyakorlat		**2**		**1**										**3**			
11997-16 Hálózati ismeretek I.	**Hálózatok I.**			**1**			**1**			**1**				**3**				
	Hálózatok I. gyakorlat				**2**			**3**			**2**				**7**			
11625-16 Programozás és adatbázis-kezelés	**Programozás**	**1**		**1**			**1**			**1**				**4**				
	Programozás gyakorlat		**2**		**2**			**2**			**2**				**8**			
11999-16 Informatikai szakmai angol nyelv	**IT szakmai angol nyelv**	**2**		**2**										**4**				

12010-16 Nyílt forráskódú rendszerek kezelése	**Linux alapok**						**1**											
	Linux alapok gyakorlat							**2**										
12008-16 Irodai szoftverek haladó szintű használata	**Irodai szoftverek**									**1**								
	Irodai szoftverek gyakorlat										**3**							
12009-16 Informatikai szakmai orientáció	**IT szakorientáció**	**1**		**1**														
	IT szakorientáció gyakorlat		**2**		**1**													
12002-16 Gazdasági alapok és projektmenedzsment	**Gazdasági ismeretek**											**4,5**					**4,5**	
	Gazdasági ismeretek gyakorlat												**4,5**					**4,5**
	Információs rendszerek											**2,5**					**2,5**	
	Projektmenedzsment											**1**					**1**	
	Szakmai angol nyelv											**1,5**					**1,5**	
10822-16 Az informatika alkalmazása	**Projektmenedzsment gyakorlat**												**4,5**					**4,5**
	IR gyakorlat												**2,5**					**2,5**
	IT alkalmazási gyakorlat												**5,5**					**5,5**
	Számviteli IR gyakorlat												**2**					**2**

Szoftverfejlesztő szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**5**	**6**	**6**	**6**	**0**	**3**	**7**	**0**	**3**	**6**	**14**	**17**	**13**	**18**	**0**	**14**	**17**
	Összesen	**11**		**12**			**10**			**9**		**31**		**31**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11996-16 Információtechnológiai alapok	**IT alapok**	**1**		**1**										**2**				
	IT alapok gyakorlat		**2**		**1**										**3**			
11997-16 Hálózati ismeretek I.	**Hálózatok I.**			**1**			**1**			**1**				**3**				
	Hálózatok I. gyakorlat				**2**			**3**			**2**				**7**			
11625-16 Programozás és adatbázis-kezelés	**Programozás**	**1**		**1**			**1**			**1**				**4**				
	Programozás gyakorlat		**2**		**2**			**2**			**2**				**8**			
11999-16 Informatikai szakmai angol nyelv	**IT szakmai angol nyelv**	**2**		**2**										**4**				
12010-16 Nyílt forráskódú rendszerek kezelése	**Linux alapok**						**1**											
	Linux alapok gyakorlat							**2**										
	Irodai szoftverek									**1**								

12008-16 Irodai szoftverek haladó szintű használata	**Irodai szoftverek gyakorlat**										**3**							
12009-16 Informatikai szakmai orientáció	**IT szakorientáció**	**1**		**1**														
	IT szakorientáció gyakorlat		**2**		**1**													
12011-16 Szoftverfejlesztés	**Szoftverfejlesztés**											**7,5**					**7,5**	
	Szoftverfejlesztés gyakorlat												**12**					**12**
12012-16 Webfejlesztés I.	**Webfejlesztés**											**4**					**4**	
	Webfejlesztés gyakorlat												**5**					**5**

Informatikai rendszerüzemeltető

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**5**	**6**	**6**	**6**	**0**	**3**	**7**	**0**	**3**	**6**	**10**	**21**	**13**	**18**	**0**	**10**	**21**
	Összesen	**11**		**12**			**10**			**9**		**31**		**31**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11996-16 Információtechnológiai alapok	**IT alapok**	**1**		**1**										**2**				
	IT alapok gyakorlat		**2**		**1**										**3**			
11997-16 Hálózati ismeretek I.	**Hálózatok I.**			**1**			**1**			**1**				**3**				
	Hálózatok I. gyakorlat				**2**			**3**			**2**				**7**			
11625-16 Programozás és adatbázis-kezelés	**Programozás**	**1**		**1**			**1**			**1**				**4**				
	Programozás gyakorlat		**2**		**2**			**2**			**2**				**8**			
11999-16 Informatikai szakmai angol nyelv	**IT szakmai angol nyelv**	**2**		**2**										**4**				
12010-16 Nyílt forráskódú rendszerek kezelése	**Linux alapok**						**1**											
	Linux alapok gyakorlat							**2**										
	Irodai szoftverek									**1**								

12008-16 Irodai szoftverek haladó szintű használata	**Irodai szoftverek gyakorlat**										**3**							
12009-16 Informatikai szakmai orientáció	**IT szakorientáció**	**1**		**1**														
	IT szakorientáció gyakorlat		**2**		**1**													
12003-16 Hálózati ismeretek II.	**Hálózatok II.**											**3**					**3**	
	Hálózatok II. gyakorlat												**9**					**9**
	IT hálózatbiztonság											**1,5**					**1,5**	
	IT hálózatbiztonság gyakorlat												**3**					**3**
12013-16 Hálózati operációs rendszerek és felhőszolgáltatások	**Szerverek és felhőszolgáltatások**											**3**					**3**	
	Szerverek és felhőszolgáltatások gyakorlat												**9**					**9**

XXIV. KÖZGAZDASÁG ágazat

Pénzügyi-számviteli ügyintéző szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A szakmai képzés órakerete	Összesen	**7**	**4**	**9**	**3**	**0**	**9**	**1**	**0**	**4,5**	**5,5**	**21**	**10**	**22**	**9**	**0**	**21**	**10**
	Összesen	**11,0**		**12,0**			**10**			**10**		**31,0**		**31**			**31,0**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11504-16 Gazdálkodási alaptevékenység ellátása	**Gazdasági és jogi alapismeretek**	**4**		**3**										**7**				
	Ügyviteli ismeretek	**3**												**3**				
	Ügyviteli gyakorlatok		**4**												**4**			
	Általános statisztika			**2**										**2**				
	Statisztika gyakorlat				**1**										**1**			
	Pénzügyi alapismeretek			**2**			**1**			**0,5**				**4**				
	Pénzügy gyakorlat				**1**										**1**			
	Adózási alapismeretek									**1**				**2**				
	Adózás gyakorlat										**1**				**1**			
	Számviteli alapismeretek			**2**			**2**							**4**				

	Számvitel gyakorlat				**1**						**1**				**2**			
Projekttervezés 11884-16	**Támogatási alapismeretek**						**2**			**1**								
	Gazdálkodási statisztika						**2**											
	Folyamat- és pénzügyi tervezés							**1**			**1,5**							
Támogatáskezelés 11885-16	**Támogatási ügyvitel**						**2**			**2**								
	Támogatás menedzsment										**2**							
10147-12 Gazdálkodási feladatok ellátása	**Gazdálkodási ismeretek**											**2,5**					**2,5**	
11506-16 Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok	**Vállalkozásfinanszírozás**											**3**					**3**	
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat												**1**					**1**
	Adózás											**3**					**3**	
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata												**2**					**2**
10149-12 Könyvvezetés és beszámoló készítés feladatai	**Számvitel**											**6**					**6**	
11505-12 Könyvelés számítógépen	**Könyvelés számítógépen gyakorlat**												**4**					**4**
11501-16 Projektfinanszírozás	**Projekt-finanszírozás**											**2**					**2**	
	Projektfinanszírozás gyakorlata												**2**					**2**
11502-12 Projektfolyamatok követése	**Projektfolyamatok követése**											**2**					**2**	
	Projekttervezés gyakorlata												**1**					**1**

Vállalkozási és bérügyintéző szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A szakmai képzés órakerete	Összesen	**7**	**4**	**9**	**3**	**0**	**9**	**1**	**0**	**4,5**	**5,5**	**21,5**	**9,5**	**22**	**9**	**0**	**21,5**	**9,5**
	Összesen	**11,0**		**12,0**			**10**			**10**		**31,0**		**31**			**31,0**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11504-16 Gazdálkodási alaptevékenység ellátása	**Gazdasági és jogi alapismeretek**	**4**		**3**										**7**				
	Ügyviteli ismeretek	**3**												**3**				
	Ügyviteli gyakorlatok		**4**												**4**			
	Általános statisztika			**2**										**2**				
	Statisztika gyakorlat				**1**										**1**			
	Pénzügyi alapismeretek			**2**			**1**			**0,5**				**4**				
	Pénzügy gyakorlat				**1**										**1**			
	Adózási alapismeretek									**1**				**2**				
	Adózás gyakorlat										**1**				**1**			
	Számviteli alapismeretek			**2**			**2**							**4**				
	Számvitel gyakorlat				**1**						**1**				**2**			
11884-16 Projekttervezés	**Támogatási alapismeretek**						**2**			**1**								

	Gazdálkodási statisztika						**2**											
	Folyamat- és pénzügyi tervezés							**1**			**1,5**							
11885-16 Támogatáskezelés	**Támogatási ügyvitel**						**2**			**2**								
	Támogatás menedzsment										**2**							
11506-16 Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok	**Vállalkozás-finanszírozás**											**2**					**2**	
	Vállalkozás-finanszírozási gyakorlat												**1**					**1**
	Adózás											**3**					**3**	
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata												**1**					**1**
10151-16 Bérügyi szakfeladatok ellátása	**Bérügyi feladatok**											**2**					**2**	
	Bérügyi gyakorlat												**1**					**1**
10152-16 Kis- és középvállalkozások gazdálkodási feladatai	**Kis- és középvállalkozások gazdálkodása**											**3**					**3**	
	Üzleti tervkészítés gyakorlata												**1,5**					**1,5**
10153-16 Könyvvezetési feladatok	**Könyvvezetés**											**4**					**4**	
	Pénzforgalmi könyvviteli gyakorlat												**2**					**2**
10154-16 Munkaerő-gazdálkodás	**Munkaerő-gazdálkodás**											**3**					**3**	
	Bérszámfejtési gyakorlat												**2**					**2**
10155-16 Társadalombiztosítási szakfeladatok ellátása	**Társadalom-biztosítás**											**2**					**2**	
	TB-gyakorlat												**1**					**1**

XXVI. KERESKEDELEM ágazat

Kereskedő szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**8**	**3**	**6,5**	**5,5**	**140**	**7,5**	**2,5**	**140**	**8**	**2**	**15,5**	**15,5**	**26**	**5**	**160**	**13,5**	**17,5**
	Összesen	**11**		**12**			**10**			**10**		**31,0**		**31,0**			**31,0**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
10032-12 Marketing	**Marketing**						**1**			**1**		**2,5**		**2**			**2,5**	
	Marketing gyakorlat												**4**					**4**
11718-16 Üzleti levelezés és kommunikáció	**Levelezés**	**1,5**		**2**										**3,5**				
10031-16 A főbb árucsoportok forgalmazása	**Élelmiszer- és vegyi áru ismeret**						**2**			**2**				**4**				
	Műszak cikk áruismeret						**2**			**2**				**4**				
	Ruházati- és bútor áruismeret	**1,5**										**1**		**1,5**			**1**	
11992-16 Kereskedelmi ismeretek	**Kereskedelmi ismeretek**	**3**		**3**										**6**				
	Kereskedelmi gyakorlat I.		**2**												**2**			

	Kereskedelmi gyakorlat II.		**1**		**2**			**1**			**1**							
11691-16 Eladástan	**Eladástan**	**1**					**1**			**1**								
	Eladási gyakorlat				**2**			**1**			**1**							
11508-16 Kereskedelmi gazdálkodás	**Kereskedelmi gazdaságtan**			**1,5**			**1,5**			**2**		**5**		**5**			**3**	
	Kereskedelmi gazdaságtan gyakorlat				**1,5**			**0,5**					**4,5**		**2**			**6,5**
10033-16 Vállalkozási, vezetési ismeretek	**Vállalkozástan**											**2,5**					**2,5**	
11719-16 Vállalkozási gyakorlat	**Ügyvitel**											**2**					**2**	
	Vállalkozási gyakorlat												**7**		**1**			**7**
10027-16 A ruházati cikkek és a vegyes iparcikkek forgalmazása	**Iparcikk áruismeret**	**1**																

XXXVIII. RENDÉSZET ÉS KÖZSZOLGÁLAT ágazat

Közszolgálati ügyintéző szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**6,5**	**4,5**	**8**	**4**	**140**	**5,5**	**4,5**	**140**	**5,5**	**4,5**	**19**	**12**	**17**	**12**	**160**	**19**	**12**
	Összesen	**11,0**		**12,0**			**10,0**			**10,0**		**31,0**		**29,0**			**31,0**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11654-16 Rendvédelmi jog és közigazgatás	**Közszolgálati ügyintézői ismeretek**	**1,5**																
11655-16 Magánbiztonság a közszolgálati ügykezelő számára	**Magánbiztonság és vagyonvédelem I.**	**1**																
	Magánbiztonság és vagyonvédelem II.			**1**														
	Magánbiztonság és vagyonvédelem III.						**0,5**											
	Magánbiztonság és vagyonvédelem IV. gyakorlat										**1**							

	Személy és vagyonvédelemi ismeretek gyakorlat							**0,5**										
	Személy és vagyonőri és közterület-felügyelői ismeretek gyakorlat										**1**							
11553-16 Rendvédelmi szervek és alapfeladatok	**Rendvédelmi szervek és alapfeladatok I.**	**1**		**0,5**														
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok II.	**2,5**												**2,5**				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok III.			**4**										**4**				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok IV.						**4**							**4**				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok V.									**2**				**2**				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok gyakorlat				**1**										**1**			
11556-16 Társadalomismeret és szakmai kommunikáció	**Közszolgálati ügyintézői ismeretek**	**0,5**																
	Közszolgálati ügyintéző gyakorlati ismeretek		**0,5**															
11657-16 Rendészeti szakmai idegen nyelv	**Rendészeti szakmai idegen nyelv**			**1**														
11658-16 Rendészeti szakmai informatika	**Rendészeti szakmai informatika**						**0,5**											
11552-16 Önvédelem és intézkedéstaktika	**Önvédelem és intézkedés taktika gyakorlat I.**		**0,5**															
	Önvédelem és intézkedés taktika gyakorlat II.		**3,5**												**3,5**			
	Önvédelem és intézkedés taktika gyakorlat III.				**3**										**3**			
	Önvédelem és intézkedés taktika gyakorlat IV.							**3**							**3**			

	Önvédelem és intézkedés taktika						**0,5**			**2**				**2**				
10069-12 Irodai asszisztensi feladatok	**Ügyviteli ismeretek**										**1**							
10067-12 Gépírás, dokumentum készítés iratkezelés	**Ügyviteli ismeretek**							**1**										
11555-16 Ügykezelés a közszolgálatban	**Ügyviteli ismeretek**											**4**					**4**	
	Ügyviteli gyakorlat												**2,5**					**2,5**
11632-16 Közszolgálati ügyintéző alapfeladatok	**Közszolgálati ügyintézői ismeretek**			**1,5**						**1,5**		**4**		**3**			**4**	
	Közszolgálati ügyintézői gyakorlat										**1,5**		**2**		**1**			**2**
11559-16 E-közigazgatási ismeretek	**E-közigazgatás elmélete**											**4**					**4**	
	E-közigazgatás gyakorlata												**2**					**2**
11560-16 Ügyfélszolgálati kommunikáció magyar és idegen nyelven	**Ügyfélszolgálati kommunikáció**											**2,5**					**2,5**	
	Ügyfélszolgálati kommunikáció gyakorlat												**3**					**3**
11385-16 Magyar- és idegen nyelvű panaszkezelés	**Ügyfélszolgálati kommunikáció**											**2**					**2**	
	Ügyfélszolgálati kommunikáció gyakorlat												**2,5**					**2,5**

XL. KÖZLEKEDÉS, SZÁLLÍTMÁNYOZÁS ÉS LOGISZTIKA ágazat

Logisztikai és szállítmányozási ügyintéző szakképesítés

		9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám		ögy	heti óraszám		heti óraszám		heti óraszám		ögy	heti óraszám	
		e	gy	e	gy		e	gy		e	gy	e	gy	e	gy		e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozóan:	Összesen	**8**	**3**	**8,5**	**3,5**	**140**	**7,5**	**2,5**	**140**	**4**	**6**	**20,5**	**10,5**	**20**	**11**	**160**	**20,5**	**10,5**
	Összesen	**11**		**12**			**10**			**10**		**31**		**31**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**											**0,5**					**0,5**	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**											**2**					**2**	
11504-16 Gazdálkodási alaptevékenység ellátása	**Gazdasági és jogi alapismeretek**	**1**																
	Ügyviteli gyakorlatok		**0,5**															
	Általános statisztika						**0,5**											
	Pénzügyi alapismeretek			**1**														
	Adózási alapismeretek			**0,5**														
	Számviteli alapismeretek						**1**											
11506-16 Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok	**Vállalkozásfinanszírozás**						**1**											
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat										**1**							

	Adózás						**1**											
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata										**1,5**							
10147-12 Gazdálkodási feladatok ellátása	**Gazdálkodási ismeretek**			**1**														
10156-12 Jogi-. adójogi feladatok ellátása	**Jogi-, adójogi szabályozás keretei**						**1**											
	Jogi-, adójogi gyakorlat							**0,5**										
10160-12 Vámtarifa feladatok és áruosztályozás	**Vámtarifa és áruosztályozás**									**1**								
	Áruosztályozás gyakorlata										**0,5**							
10159-12 Vámjogi feladatok ellátása	**Vámjogi szabályozás**									**1**								
	Vámjogi gyakorlat										**1**							
10496-16 Közlekedés-szállítási alapok	**Közlekedési alapfogalmak**	**3**												**3**				
	Közlekedés technikája			**4**										**4**				
	Közlekedés üzemvitel gyakorlat				**1,5**										**2**			
10501-16 Szállítmányozási ügyintézői feladatok	**Általános szállítmányozási ismeretek**											**4**					**4**	
	Ágazati szállítmányozási ismeretek											**7**					**7**	
	Szállítmányozás gyakorlat												**5**					**5**
10036-16 Logisztikai ügyintézői feladatokmodul11	**Logisztika**											**7**					**7**	
	Logisztikai tervezés gyakorlat												**5,5**					**5,5**
10036-16 A raktáros feladatai	**A raktározási folyamatok**	**3**												**3**				
	Speciális áruk raktározása	**1**												**1**				
	Raktározás gyakorlat		**2,5**												**3**			
11781-16 A raktárvezető feladatai	**A raktározás szerepe az ellátási láncban**			**1**										**1**				
	Raktár működtetése és mutatószámai			**1**										**1**				
	Raktárvezetés gyakorlat				**2**										**2**			

10070-12 Munkahelyi kommunikáció	**Kommunikáció alapjai**						**3**							**3**					
	Üzleti kommunikáció gyakorlat							**2**							**2**				
10651-12 Vezetési, jogi, gazdasági, marketing ismeretek	**Vezetési, jogi, gazdasági, marketing elméleti ismeretek**									**2**				**4**					
	Marketing gyakorlat										**1**				**1**				
	Vezetés, szervezés gyakorlat										**1**				**1**				

2018/2019. tanévtől indított szakmai programok szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyainak óraszámai

XIII. INFORMATIKA ágazathoz tartozó 54 481 06 INFORMATIKAI RENDSZERÜZEMELTETŐ SZAKKÉPESÍTÉS

Mellék-szakképesítést választók órakerete

			9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
			e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozó:	Összesen	A tantárgy kapcsolódása	**4**	**4**	**6**	**6**	**0**	**2+1**	**4+4**	**0**	**1+1**	**4+6**	**11**	**20**	**13**	**18**	**0**	**11**	**20**
	Összesen		**8**		**12**			**6+5**			**5**		**31**		**31**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**	fő szakképesítés											0,5					0,5	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**	fő szakképesítés											2					2	
10815-16 Információtechnológiai alapok	**IT alapok**	fő szakképesítés	1		1										2				
	IT alapok gyakorlat	fő szakképesítés		2		1										3			
11997-16 Hálózati ismeretek I.	**Hálózatok I.**	fő szakképesítés			2			1							3				
	Hálózatok I. gyakorlat	fő szakképesítés				2			2			2				6			
11625-16 Programozás és adatbázis-kezelés	**Programozás**	fő szakképesítés	1		2			1			1				5				
	Programozás gyakorlat	fő szakképesítés		2		3			2			2				9			
11999-16 Informatikai szakmai angol nyelv	**IT szakmai angol nyelv**	fő szakképesítés	2		1										3				

12010-16 Nyílt forráskódú rendszerek kezelése	**Linux alapok**	52 481 02 Irodai informatikus						1												
	Linux alapok gyakorlat	52 481 02 Irodai informatikus							2											
12008-16 Irodai szoftverek haladó szintű használata	**Irodai szoftverek**	52 481 02 Irodai informatikus									1									
	Irodai szoftverek gyakorlat	52 481 02 Irodai informatikus										4								
10815-16 Információtechnológiai alapok	**IT alapok**	52 481 02 Irodai informatikus																		
	IT alapok gyakorlat	52 481 02 Irodai informatikus																		
11997-16 Hálózati ismeretek I.	**Hálózatok I.**	52 481 02 Irodai informatikus																		
	Hálózatok I. gyakorlat	52 481 02 Irodai informatikus																		
11625-16 Programozás és adatbázis-kezelés	**Programozás**	52 481 02 Irodai informatikus																		
	Programozás gyakorlat	52 481 02 Irodai informatikus																		
12003-16 Hálózati ismeretek II.	**Hálózatok II.**	fő szakképesítés											4					4		
	Hálózatok II. gyakorlat	fő szakképesítés												8					8	
	IT hálózatbiztonság	fő szakképesítés											1,5					1,5		
	IT hálózatbiztonság gyakorlat	fő szakképesítés												3					3	
12013-16 Hálózati operációs rendszerek és felhőszolgáltatások	**Szerverek és felhőszolgáltatások**	fő szakképesítés											3					3		
	Szerverek és felhőszolgáltatások gyakorlat	fő szakképesítés												9					9	
ágazati kompetenciák fejlesztése		helyi tanterv szerint							2			2								

Mellék-szakképesítést nem választók szakmai órakerete a 11. és 12. évfolyamon

ágazati szakmai ismeretekhez közvetlenül kapcsolódó, azt alapozó közismereti tárgy vagy tananyagtartalom szakmai informatikai ismeretek	**szakmai informatikai ismeretek**							2			2								
a főszakképesítés magasabb színvonalon történő elsajátítását elősegítő, ágazati szakmai kompetenciákat, készségeket erősítő képzés	**ágazati kompetenciák fejlesztése**								2			4							
etikus vállalkozói ismeretek	**diákvállalkozás**								1			1							

A mellék-szakképesítés: **52 481 02 Irodai informatikus**

A mellék-szakképesítés várható vizsgaidőpontja: 12. évfolyam február-márciusi vizsgaidőszak

A mellék-szakképesítés vizsgára bocsájtási feltétele: A mellék-szakképesítéshez tartozó szakmai tantárgyak tantervi követelményeinek teljesítése

XXIV. KÖZGAZDASÁG ágazathoz tartozó 54 344 01 PÉNZÜGYI-SZÁMVITELI ÜGYINTÉZŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ

Mellék-szakképesítést választók órakerete

			9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
			e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozó:	Összesen	A tantárgy kapcsolódása	**4**	**4**	**10**	**2**	**0**	**3+6+0**	**2**	**0**	**3+3+0**	**2+4+0**	**21**	**10**	**20+1**	**10**	**0**	**21**	**10**
	Összesen		**8**		**12**			**5+6+0**			**5+7+0**		**31**		**30+0+1**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**	fő szakképesítés											0,5					0,5	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**	fő szakképesítés											2					2	
11504-16 Gazdálkodási alaptevékenység ellátása	**Gazdasági és jogi alapismeretek**	fő szakképesítés	4		2										6				
	Ügyviteli gyakorlatok	fő szakképesítés		4												4			
	Általános statisztika	fő szakképesítés			3										3				
	Pénzügyi alapismeretek	fő szakképesítés			3			1			2				6				
	Pénzügy gyakorlat	fő szakképesítés				1			1							2			
	Adózási alapismeretek	fő szakképesítés						1							1				
	Adózás gyakorlat	fő szakképesítés										1				1			
	Számviteli alapismeretek	fő szakképesítés			2			1			1				4+1				
	Számvitel gyakorlat	fő szakképesítés				1			1			1				3			

	Támogatási alapismeretek	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**						2			1								
	Gazdálkodási statisztika	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**						2			1								
	Folyamat- és pénzügyi tervezés	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**										2							
	Támogatási ügyvitel	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**						2			1								
	Támogatási menedzsment	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**										2							
	Gazdálkodási ismeretek	**fő szakképesítés**											2,5					2,5	
	Vállalkozásfinanszírozás	**fő szakképesítés**											3					3	
	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat	**fő szakképesítés**												1					1
	Adózás	**fő szakképesítés**											3					3	
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata	**fő szakképesítés**												2					2
	Számvitel	**fő szakképesítés**											6					6	
	Könyvelés számítógépen gyakorlat	**fő szakképesítés**												4					4
	Projektfinanszírozás	**fő szakképesítés**											2					2	
	Projektfinanszírozás gyakorlata	**fő szakképesítés**												2					2
	Projektfolyamatok követése	**fő szakképesítés**											2					2	
	Projekttervezés gyakorlata	**fő szakképesítés**												1					1
	Gazdasági és jogi alapismeretek	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																	

	Ügyviteli gyakorlatok	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Általános statisztika	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Pénzügyi alapismeretek	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Pénzügy gyakorlat	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Adózási alapismeretek	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Adózás gyakorlat	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Számviteli alapismeretek	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		
	Számvitel gyakorlat	**52 345 06 Pályázati-támogatási asszisztens**																		

Mellék-szakképesítést nem választók szakmai órakerete a 11. és 12. évfolyamon

ágazati szakmai ismeretekhez közvetlenül kapcsolódó, azt alapozó közismereti tárgy vagy tananyagtartalom szakmai informatikai ismeretek	**szakmai pénzügyi-számviteli ismeretek**							3			3								
a főszakképesítés magasabb színvonalon történő elsajátítását elősegítő, ágazati szakmai kompetenciákat, készségeket erősítő képzés	**ágazati kompetenciák fejlesztése**							3				2							
etikus vállalkozói ismeretek	**diákvállalkozás**											2							

A mellék-szakképesítés: **52 345 06 PÁLYÁZATI-TÁMOGATÁSI ASSZISZTENS**

A mellék-szakképesítés várható vizsgaidőpontja: 12. évfolyam február-márciusi vizsgaidőszak

A mellék-szakképesítés vizsgára bocsájtási feltétele: A mellék-szakképesítéshez tartozó szakmai tantárgyak tantervi követelményeinek teljesítése

XXVI. KERESKEDELEM ágazathoz tartozó 54 341 01 KERESKEDŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ

Mellék-szakképesítést választók órakerete

			9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
			e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozó:	Összesen	A tantárgy kapcsolódása	**6**	**2**	**6+0+1**	**4+0+1**	**140**	**4+2+0**	**2+3+0**	**140**	**4+0+2**	**1+4+1**	**17,5+0+2,5**	**9+0+2**	**20+0+1**	**9+0+1**	**160**	**17,5+0+2,5**	**9+0+2**
	Összesen		**8**		**10+0+2**			**6+5+0**			**5+4+3**		**26,5+0+4,5**		**29+0+2**			**26,5+0+4,5**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**	fő szakképesítés											0,5+0,5					0,5+0,5	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**	fő szakképesítés											2					2	
10032-12 Marketing	**Marketing**	fő szakképesítés						2			2		3+1		4			3+1	
	Marketing gyakorlat	fő szakképesítés												2+1					2+1
11718-16 Az üzleti levelezés és kommunikáció	**Levelezés**	fő szakképesítés	1												1				
	Gépírás	fő szakképesítés	1												1				

10031-16 A főbb árucsoportok forgalmazása	**Élelmiszer- és vegyi áruismeret**	fő szakképesítés			2										2				
	Műszakicikk áruismeret	fő szakképesítés			2										2				
	Bútor- és lakástextil áruismeret	fő szakképesítés	1												1				
	Ruházati áruismeret	fő szakképesítés	1												1				
11992-16 Kereskedelmi ismeretek	**Kereskedelmi ismeret**	fő szakképesítés	2		2+1			2			2				8+1				
	Üzletviteli gyakorlat	fő szakképesítés				2										2			
11691-16 Eladástan	**Értékesítés**	34 341 01 Eladó										2							
	Szakmai idegen nyelv	34 341 01 Eladó							1										
12057-16 Kereskedelmi gazdálkodás	**Kereskedelmi gazdaságtan gyakorlat**	fő szakképesítés		2		2+1			2			1				7+1			
	Kereskedelmi gazdaságtan	fő szakképesítés											4					4	
10033-16 Vállalkozási, vezetési ismeretek	**Vállalkozástan**	fő szakképesítés											5+1					5+1	
11719-16 Vállalkozás a gyakorlatban	**Ügyvitel**	fő szakképesítés											3					3	

	Vállalkozási gyakorlat	fő szakképesítés												7+1					7+1
10027-16 Ruházati cikkek és a vegyes iparcikkek forgalmazása	**Ruházati és vegyes iparcikk áruismeret**	34 341 01 Eladó						2											
10028-16 Élelmiszerek és vegyi áruk forgalmazása	**Élelmiszer- és vegyi áruismeret**	34 341 01 Eladó																	
10029-16 Műszaki cikkek forgalmazása	**Műszakicikk áruismeret**	34 341 01 Eladó																	
11992-16 Kereskedelmi ismeretek	**Kereskedelmi ismeret**	34 341 01 Eladó																	
	Üzletviteli gyakorlat	34 341 01 Eladó																	
	Pénztárkezelési és bizonylatkitöltési gyakorlat	34 341 01 Eladó							2			2							
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése		helyi tanterv szerint									2	1							

Mellék-szakképesítést nem választók szakmai órakerete a 11. és 12. évfolyamon

ágazati szakmai ismeretekhez közvetlenül kapcsolódó, azt alapozó közismereti tárgy vagy tananyagtartalom szakmai informatikai ismeretek	**szakmai kereskedelmi ismeretek**							2											
a főszakképesítés magasabb színvonalon történő elsajátítását elősegítő, ágazati szakmai kompetenciákat, készségeket erősítő képzés	**ágazati kompetenciák fejlesztése**								2			3							
etikus vállalkozói ismeretek	**diákvállalkozás**								1			1							

A mellék-szakképesítés: **34 341 01 ELADÓ**

A mellék-szakképesítés várható vizsgaidőpontja: 12. évfolyam február-márciusi vizsgaidőszak

A mellék-szakképesítés vizsgára bocsájtási feltétele: A mellék-szakképesítéshez tartozó szakmai tantárgyak tantervi követelményeinek teljesítése

XXXVIII. RENDÉSZET ÉS KÖZSZOLGÁLAT ágazathoz tartozó 54 345 01 KÖZSZOLGÁLATI ÜGYINTÉZŐ

Mellék-szakképesítést választók órakerete

			9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
			e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozó:	Összesen	A tantárgy kapcsolódása	**4**	**4**	**8**	**4**	**70**	**3+4**	**1+3**	**70**	**3+3**	**2,5+3,5**	**19**	**12**	**18+1**	**11,5+0,5**	**160**	**19**	**12**
	Összesen		**8**		**12**			**4+7**			**5,5+6,5**		**31**		**29,5+1,5**			**31**	
11655-16 Magánbiztonság közszolgálati ügykezelő számára	**Magánbiztonság és vagyonvédelem I.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő						4											
	Magánbiztonság és vagyonvédelem II.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő									1								
	Személy- és vagyonőri és közterület-felügyelői ismeretek gyakorlat I.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő							1										
	Személy- és vagyonőri és közterület-felügyelői ismeretek gyakorlat II.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő										1							
11553-16 Rendvédelmi szervek és alapfeladatok	**Rendvédelmi szervek és alapfeladatok I.**	fő szakképesítés	4												4				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok II.	fő szakképesítés			8										8				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok III.	fő szakképesítés						2							2				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok IV.	fő szakképesítés									1				1				
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok gyakorlat	fő szakképesítés				1										1			

11556-16 Társadalomismeret és szakmai kommunikáció	**Társadalomismeret és kommunikáció**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő							1										
11632-16 Közszolgálati ügyintéző alapfeladatok	**Közszolgálati ügyintézői ismeretek**	fő szakképesítés											6					6	
	Közszolgálati ügyintézői gyakorlat	fő szakképesítés										1,5		2		1,5			2
	Jogi ismeretek I.	fő szakképesítés						1							1				
	Jogi Ismeretek II.	fő szakképesítés									2				2				
11654-16 Rendvédelmi jog és közigazgatás	**Jogi ismeretek I.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																	
11552-16 Önvédelem és intézkedéstaktika	**Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat I.**	fő szakképesítés		4												4			
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat II.	fő szakképesítés				3										3			
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat III.	fő szakképesítés							1							1			
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat IV.	fő szakképesítés										1				1			
10069-12 Irodai asszisztensi feladatok	**Ügyviteli ismeretek II.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő										1							
10067-12 Gépírás, dokumentum készítés, iratkezelés	**Ügyviteli ismeretek I.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő										1							
11657-16 Rendészeti szakmai idegen nyelv	**Rendészeti szakmai idegen nyelv**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő									1								
11658-16 Rendészeti szakmai informatika	**Rendészeti szakmai informatikai gyakorlat**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő							1										
11555-16 Ügykezelés a közszolgálatban	**Ügykezelési ismeretek I.**	fő szakképesítés											4					4	
	Ügykezelési ismeretek II.	fő szakképesítés												2,5					2,5

11559-16 E-közigazgatási ismeretek	**E-közigazgatás elmélete**	fő szakképesítés												4					4	
	E-közigazgatás gyakorlata	fő szakképesítés													2					2
11560-16 Ügyfélszolgálati kommunikáció magyar és idegen nyelven	**Ügyfélszolgálati kommunikáció**	fő szakképesítés												3					3	
	Ügyfélszolgálati kommunikáció gyakorlat	fő szakképesítés													3					3
11385-12 Magyar- és idegen nyelvű panaszkezelés	**Ügyfélszolgálati panaszkezelés**	fő szakképesítés												2					2	
	Ügyfélszolgálati panaszkezelés gyakorlat	fő szakképesítés													2,5					2,5
11553-16 Rendvédelmi szervek és alapfeladatok	**Rendvédelmi szervek és alapfeladatok I.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok II.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok III.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok IV.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok gyakorlat	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Rendvédelmi szervek és alapfeladatok	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
11552-16 Önvédelem és intézkedéstaktika	**Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat I.**	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat II.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat III.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		

	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat IV.	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
	Önvédelem és intézkedéstaktika gyakorlat	52 345 04 Közszolgálati ügykezelő																		
Ágazati szakmai kompetenciák erősítése		helyi tanterv szerint									1	0,5				1	0,5		

Mellék-szakképesítést nem választók szakmai órakerete a 11. és 12. évfolyamon

ágazati szakmai ismeretekhez közvetlenül kapcsolódó, azt alapozó közismereti tárgy vagy tananyagtartalom szakmai informatikai ismeretek	**szakmai informatikai ismeretek**							2			2								
a főszakképesítés magasabb színvonalon történő elsajátítását elősegítő, ágazati szakmai kompetenciákat, készségeket erősítő képzés	**szakmai idegen nyelv**							2			2								
etikus vállalkozói ismeretek	**ágazati kompetenciák fejlesztése**							2			1	0,5							
	diákvállalkozás								1			1							

A mellék-szakképesítés: **52 345 04 Közszolgálati ügykezelő**

A mellék-szakképesítés várható vizsgaidőpontja: 12. évfolyam február-márciusi vizsgaidőszak

A mellék-szakképesítés vizsgára bocsájtási feltétele: A mellék-szakképesítéshez tartozó szakmai tantárgyak tantervi követelményeinek teljesítése

XL. KÖZLEKEDÉS, SZÁLLÍTMÁNYOZÁS ÉS LOGISZTIKA ágazathoz tartozó 54 841 11 LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI ÜGYINTÉZŐ SZAKKÉPESÍTÉSHEZ

Mellék-szakképesítést választók órakerete

			9.		10.			11.			12.		5/13.		1/13.			2/14.	
			e	gy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	e	gy	e	gy	ögy	e	gy
A fő szakképesítésre vonatkozó:	Összesen	A tantárgy kapcsolódása	**8**	**0**	**7**	**4**	**140**	**2+6+0**	**2+1+0**	**140**	**2+3+0**	**4+3+0**	**20,5**	**10,5**	**19+0+1**	**10+0+1**	**160**	**20,5**	**10,5**
	Összesen		**8**		**11**			**4+7+0**			**6+6+0**		**31**		**29+0+2**			**31**	
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**	fő szakképesítés											0,5					0,5	
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)	**Foglalkoztatás I.**	fő szakképesítés											2					2	
11504-16 Gazdálkodási alaptevékenység ellátása	**Gazdasági és jogi alapismeretek**	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző						2											
	Ügyviteli gyakorlatok	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző							1										
	Általános statisztika	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző									1								
	Pénzügyi és számviteli alapismeretek	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző						1			1								
	Adózási alapismeretek	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző						1											
11506-16 Vállalkozásfinanszírozási és adózási feladatok	**Vállalkozásfinanszírozás**	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző						1											

	Vállalkozásfinanszírozás gyakorlat	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző										1							
	Adózás	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző									1								
	Elektronikus adóbevallás gyakorlata	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző										2							
10147-12 Gazdálkodási feladatok ellátása	**Gazdálkodási ismeretek**	51 344 04 Pénzügyi ügyintéző						1											
10496-16 Közlekedés-szállítási alapok	**Közlekedési alapfogalmak**	fő szakképesítés	3												3				
	Közlekedés technikája	fő szakképesítés			3			1							4				
	Közlekedés üzemvitel	fő szakképesítés						1							1+1				
	Közlekedés üzemvitel gyakorlat	fő szakképesítés										2				2+1			
10036-16 A raktáros feladatai	**Raktározási folyamatok**	fő szakképesítés	2		2										4				
	Raktározás gyakorlat	fő szakképesítés				1			2							3			
11786-16 Raktárvezető feladatai	**A raktározás szerepe és mutatószámai**	fő szakképesítés			2										2				
	Raktárvezetés gyakorlat	fő szakképesítés				2										2			
10070-12 Munkahelyi kommunikáció	**Kommunikáció alapjai**	fő szakképesítés	3												3				
	Üzleti kommunikáció gyakorlat	fő szakképesítés				1										1			
10651-12 Vezetési, jogi, gazdasági és marketing ismeretek	**Vezetési, jogi, gazdasági és marketing elméleti ismeretek**	fő szakképesítés									2				2				
	Marketing, vezetés, szervezés gyakorlat	fő szakképesítés										2				2			

10501-16 Szállítmányozási ügyintézői feladatok	**Általános szállítmányozási ismeretek**	fő szakképesítés											4					4	
	Ágazati szállítmányozási ismeretek	fő szakképesítés											7					7	
	Szállítmányozási ismeretek gyakorlat	fő szakképesítés												5					5
10034-16 Logisztikai ügyintéző feladatai	**Logisztika**	fő szakképesítés											7					7	
	Logisztikai tervezés gyakorlat	fő szakképesítés												5,5					5,5

Mellék-szakképesítést nem választók szakmai órakerete a 11. és 12. évfolyamon

ágazati szakmai ismeretekhez közvetlenül kapcsolódó, azt alapozó közismereti tárgy vagy tananyagtartalom szakmai informatikai ismeretek	**szakmai szállítmányozási és logisztikai ismeretek**							3			3								
a főszakképesítés magasabb színvonalon történő elsajátítását elősegítő, ágazati szakmai kompetenciákat, készségeket erősítő képzés	**ágazati kompetenciák fejlesztése**							3				2							
etikus vállalkozói ismeretek	**diákvállalkozás**								1			1							

A mellék-szakképesítés: **51 344 04 PÉNZÜGYI ÜGYINTÉZŐ**

A mellék-szakképesítés várható vizsgaidőpontja: 12. évfolyam február-márciusi vizsgaidőszak

A mellék-szakképesítés vizsgára bocsájtási feltétele: A mellék-szakképesítéshez tartozó szakmai tantárgyak tantervi követelményeinek teljesítése

VII.

A Móricz Zsigmond Református Kollégium kollégiumi tagintézményének Pedagógiai Programja

Bevezetés

A pedagógiai program kollégiumunk stratégiai szakmai dokumentuma, amely igyekszik sok információt szolgáltatni mindazon tizenéves diákok és szüleik számára, akik érdeklődnek kollégiumi szolgáltatásaink iránt.
Programunkban meghatározzuk pedagógiai tevékenységünk főbb területeit, kollégiumi nevelésünk célját, feladatait, alapelveit, a működéssel és a kollégiumi élet szervezésével kapcsolatos feltételeket, elvárásokat és kijelöljük a szakmai fejlesztésünk irányait.

A program kidolgozásakor, elkészítésekor az alábbiakban felsorolt jogszabályokat, törvényeket, ill. külső és belső tényezőket vettük figyelembe:

- Központi és fenntartói dokumentumok útmutatásai:
  - 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
  - 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
  - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
  - 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról, illetve annak módosításáról szóló 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet
  - a kollégiumi nevelés országos alapprogramja (https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok)

- Makro- és mikrokörnyezeti tényezők
  - A térség gazdasági helyzete
  - A település jellege
  - A szülők iskolai végzettsége, igényei
- A helyi oktatáspolitika célkitűzései
  - Az iskola célkitűzései, szakmai profilja
  - A fenntartó fejlesztési terve
- A kollégium szakmai és a helyi társadalomban elfoglalt helye, szerepe
- A kollégium tárgyi felszereltsége
- Pedagógiai feltételrendszer
  - A tanárok felkészültsége, szakos összetétele, szakmai érdeklődése
- A tanulók fejlettsége, egyéni adottságai, motivációja, életpálya elképzelése
- A kollégiumban működő hagyományrendszer, a közösségi tevékenységszerkezet, a differenciált tevékenységkínálat

Pedagógiai programunkat a jogszabályi változások miatt a 2019/2020. tanévben módosítottuk.

Az intézményegység adatai

az intézményegység neve:	Móricz Zsigmond Református Kollégium Kollégiumi Tagintézménye
az intézményegység címe:	5310 Kisújszállás, Széchenyi u.3.
telefon:	06/59 520-814 „A” épület 06/59 520-815 „B” épület
fax:	06/59 321-056
fenntartója:	Kisújszállási Református Egyházközség
beiskolázási körzet:	Jász-Nagykun-Szolnok megye települései és a környező megyék helységei
férőhelyek száma:	35 + 96 = 131 fő
„A” épületben	35 fő - fiúk elhelyezése lehetséges
„B” épületben	96 fő - fiúk és lányok elhelyezése lehetséges

7.1 Intézményünk társadalmi szerepe

Kollégiumunk alapfeladata, hogy megteremtsük és biztosítsuk a lakhatási és tanulási feltételeket azoknak a tanulóknak, akiknek a továbbtanuláshoz a lakóhelyükön nincs lehetőségük, vagy akiknek a tanuláshoz szükséges feltételeket a család, a szülők otthon nem tudják biztosítani.

Intézményünk fő profilja a Kisújszállás város középiskoláiban tanuló, környező településekről érkező gyermekek bentlakásos intézményben történő elhelyezése, sajátos pedagógiai eszközökkel és módszerekkel történő nevelése, oktatása, szocializálása, másodsorban a városunkban és környékünkön megtartott országos versenyek résztvevőinek, ill. a vidékről bejelentkező csoportoknak és egyéneknek elszállásolása, rendezvények helyszínének biztosítása.

Kiemelt társadalompolitikai szerepünk és feladatunk, hogy segítsük elsősorban a vidéki kistelepülésekről érkező tanulóinkat a hátrányok leküzdésében, teremtsünk számukra felzárkózási esélyeket, biztosítsuk integrációjukat, a minőségi tudás elérhetőségével javítsunk életminőségükön, járuljunk hozzá társadalmi mobilitásukhoz, rakjuk le diákjainknál az egész életen át tartó tanulás alapjait, bontakoztassuk ki és erősítsük bennük az ehhez szükséges készségeket és képességeket, kulcskompetenciákat, közreműködjünk a tehetséges gyermekek kibontakoztatásában és zárkóztassuk fel a tanulmányaikban elmaradottakat.

7.2 A kollégiumi nevelés

Kollégiumi nevelésünk célja

Célunk, hogy szakszerű, humánus, a gyermekek életkorához és sajátosságaihoz igazodó pedagógiai módszereink felhasználásával és sajátos eszközeinkkel segítsük a kollégiumunkban elhelyezett diákok szocializációját, lehetővé tegyük számukra az eredményes felkészülést, biztosítva részükre a tanuláshoz szükséges nyugodt feltételeket és az állandó szaktanári támogatást. Célunk továbbá kollégistáink kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése és kibontakoztatása, valamint sokoldalú, széles ismeretekkel rendelkező, pozitív értékekre érzékeny és fogékony, a társadalom számára hasznos állampolgárokká történő nevelése.

A felsorolt célok elérése érdekében alakítjuk ki tevékenységrendszerünket, programkínálatunkat, melyeket az éves munkatervben rögzítünk.

Nevelés alapelvei, értékei

Céljaink megvalósulása érdekében kollégiumi nevelő, oktató tevékenységünket az alábbi alapelvek figyelembevételével szervezzük és végezzük:

a) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
b) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
d) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
e) a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
f) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
g) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
h) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
i) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
j) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A felsorolt elvek alapján a feladatvégzésnél a következő dolgokat kell szem előtt tartanunk:

- Biztosítani minden diákunk számára a kulturált lakhatási és ellátási feltételeket, a személyes élettér kialakításának lehetőségét!
- Érvényesíteni a gyermeki jogokat, az alapvető emberi- és szabadságjogokat!
- Demokratikus és humanista elveket vallani és alkalmazni a nevelési folyamatban!
- Az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételének elve alapján, az egyes tanulók fejlődését a saját fejlődési fokukhoz mérten kell biztosítani!
- A bizalom elvének megfelelően szociális érzékenységgel, megértéssel, szeretettel és felelősségteljes gondoskodással közelíteni a tanulókhoz, törekedve a személyes kapcsolatok kialakítására, problémák esetén felkutatni a lehetséges megoldási és segítségnyújtási módokat!
- Tiszteletben tartani a nemzeti és etnikai kisebbségi azonosságtudatot!

- Esélyegyenlőséget biztosítani a kis és nagy településről érkezett tanulók között!
- Betartani és betartatni az alapvető erkölcsi normákat és szabályokat!
- Intellektuális igényességre, és színvonalas pedagógiai munkára törekedni a tanítási-tanulási folyamatban, és a nevelés során!
- Építő jelleggel együttműködni a szülőkkel és az iskolában tanító tanárokkal!
- Építeni a külső hatások elve alapján azokra a tapasztalatokra, információkra, ismeretekre, amelyeket a tanulók az iskolán kívüli kapcsolataikból szereznek be!
- A komplexitás elve alapján figyelembe venni azt, hogy a testi, lelki, társadalmi törvényszerűségek állandóan hatnak és ezeket a hatásokat össze kell hangolni!
- Biztosítani kell a diákok számára a saját tapasztalatok, megszerzését, azok megértését, általánosítását a tapasztalatszerzés elve szerint!
- Érvényesíteni a pedagógus vezető szerepét, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségének fejlesztésében!
- A pedagógiai folyamatnak a diák is alanya, s e tekintetben az egyenrangúság elvét figyelembe kell venni!
- Nem szabad megfeledkezni a nevelés ellentmondásosságának elvéről, hiszen a nevelési folyamatban igen gyakran ütköznek egymással az egyén és a közösség érdekei!
- A kollégiumi nevelőmunkát állandóan át kell, hogy hassa a következetesség elve, az igényesség, a határozott követelmények és elvárások támasztása a diákokkal szemben!
- Lehetőséget kell nyújtani kollégistáinknak önállóságuk, kezdeményezőkészségük, kreativitásuk kibontakoztatására!

Kollégiumi nevelési feladataink

A tanulók életrendje, tanulása, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

- A tanulók életrendje a kollégium napirendi pontjainak megfelelően alakul, amely magába foglalja az önkiszolgáló tevékenységeket, valamint a kötött és kötetlen foglalkozásokat, a diákok szabadidőben végezhető tevékenységeit.
- Kollégiumunk igyekszik megteremteni és biztosítani a gyermekek optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, figyelembe véve a diákok, szülők, és az iskola által támasztott elvárásokat, igényeket, valamint az intézményünkben kialakult és jól bevált szokásokat is. Segíti az önálló életvitel kialakítását, a majdani családi háztartás és gazdálkodás tervezését, a tudatos fogyasztóvá válást, az eligazodást a mindennapi életben, a gazdaság és a pénzgazdálkodás világában.
- A diákönkormányzati tevékenység által segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.
- A tanulók napi életrendjének kialakítása belső szabályozás alapján működik, amelynél szem előtt tartjuk azt a fontos elvet, hogy az egyes tevékenységek belső arányai – a közoktatási törvény jogszabályainak keretei között – a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodjanak, figyelembe véve az egyének közötti különbözőségeket.
- A napirend kialakításánál a kollégium diákönkormányzata javaslati és véleményezési joggal él. A feladatok és célok kitűzésénél és végrehajtásánál a csoportok és a diákönkormányzat vezetői egyaránt részt vesznek.
- Kollégiumunk a rendelkezésére álló eszközökkel igyekszik megőrizni és ápolni az eddigi hagyományokat, és újabbak kialakítására is törekszik. Teszi mindezt intézményünk hírnevének javítása, és a hozzánk érkező diákok együvé tartozásának elősegítése érdekében.

Kollégistáink személyiségének megismerése és fejlesztése

- Elsődleges feladatunk, hogy a kollégiumba érkező diákok személyiségét megismerjük, hiszen csak ennek birtokában leszünk képesek céltudatosan összeállítani a tanulókhoz igazodó, változatos tevékenységformákat, amelyek hatékonyan elősegítik majd a kívánatos személyiségvonások fejlesztését.
- A tanulók személyiségének megismerését segítik az egyéni és csoportos beszélgetések, a tesztek, kérdőívek, a képességfelmérések, a diákok külső és belső vonásainak, valamint (és talán a legfontosabb) a cselekvés-, és tevékenységformáinak megfigyelései.
- Törekednünk kell arra, hogy diákjaink felismerjék a szubjektív és objektív énképük közötti különbségeket, és reális énképet alakítsanak ki önmagukról. Ennek ismeretében képesek lesznek az önnevelésre, az önfejlesztésre.
- Fontosnak tartjuk, hogy a hozzánk jelentkező diákokat alkalmazkodó képessé, empatikussá neveljük, s a másokhoz való viszonyuk mentes legyen az előítéletektől.
- Célunk, hogy kollégistáink teljesítményorientáltak legyenek, s alakuljon ki közöttük már a beköltözés után egy egészséges haladást, eredményességet elősegítő versenyszellem.
- Szituációs helyzetekkel, filmvetítések utáni beszélgetésekkel is szeretnénk elérni, hogy kollégistáink időben felismerjék a konfliktushelyzeteket, kezelni tudják azokat, s képesek legyenek bizonyos helyzeteken, problémákon változtatni, jó megoldásokat találni.

A tanulási és gondolkodási kultúra fejlesztése, a tanulási feltételek megteremtésével

- Ahhoz, hogy tanulóink felkészülése hatékony legyen, nagyon fontos, hogy a diákok a tanuláshoz kipihent állapotban fogjanak hozzá, ezért a felkészítő foglalkozások előtt biztosítjuk kollégistáink részére a kikapcsolódáshoz, a testedzéshez, és idegrendszerük regenerálódásához szükséges szabadidőt.
- Igyekszünk minden alkalommal megteremteni a tanulást segítő külső körülményeket, objektív feltételeket /saját íróasztal, állandó, megszokott helyiség, audiovizuális-, és tömegkommunikációs eszközök, számítógéppark használatának lehetőségei stb. /.
- A figyelmet elterelő ingereket kikapcsoljuk, eltávolítjuk, megszüntetjük. A zaj koncentrációs zavarokat, stresszt, idegességet idézhet elő, ezért igyekszünk azt teljesen megszüntetni, kiküszöbölni. Minden nap megpróbáljuk megteremteni a szellemi munkához, az összpontosításhoz szükséges csöndes, nyugodt légkört.
- Az olvasáshoz, a tanuláshoz, a munkához megfelelő világítást biztosítunk.
- A csoportvezető tanárok folyamatosan figyelemmel kísérik a diákok tanulmányi teljesítményét, s arról kéthavonta jelentést adnak a kollégiumvezetőnek.
- A kollégiumunkban dolgozó valamennyi nevelőtanár arra törekszik, hogy az esetleges tanulási kudarcok okait feltárja, azokat minél hatékonyabban kezelje, s a tanulókban a jó teljesítményhez szükséges pozitív önértékelést kialakítsa.
- Szünet beiktatásával lehetővé tesszük diákjaink számára a „szilenciumok” közötti mozgást, pihenést, feltöltődést!
- Célunk, hogy diákjaink megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
- Igyekszünk felébreszteni minden tanulónkban az ismeretszerzési vágyat, folyamatosan fejlesztjük megismerési és gondolkodási képességeiket, lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél előbb megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
- Megfelelő motivációs bázist kialakítva próbáljuk felkelteni diákjaink érdeklődését, fejleszteni bennük a megismerés és a felfedezés utáni vágyat.
- Segítjük a mindennapi feladatokra történő felkészülést, folyamatosan ellenőrizzük, értékeljük, az újonnan érkezett tanulókat mindaddig, amíg képessé nem válnak az önálló tanulásra!

- Biztosítjuk diákjainknak az egyéni és a közös tanulás lehetőségét (belső térelválasztás, kiszolgáló helyiségek igénybe vétele tanulási célból).
- A kiválóan teljesítő, szorgalmas diákoknak jutalmazásképpen kedvezményeket adunk („szabadszilencium”).
- Különböző tanulást segítő módszerek, technikák alkalmazásával, azok elsajátíttatásával törekszünk arra, hogy valamennyi kollégistánk számára megkönnyítsük a felkészülést!

  Ilyenek:
  - az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése
  - értő olvasás fejlesztése
  - emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakításával
  - a gondolkodási kultúra művelése
  - az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása

Tanulási motívumok fejlesztése

- Célunk, hogy a diákok érdeklődését felkeltsük, megismerési és felfedezési vágyukat előmozdítsuk, látókörüket kiszélesítésük, a tanuláshoz szükséges akaraterejüket kialakítsuk ill. továbbfejlesszük, figyelemösszpontosításukat fokozzuk.
- A tananyaghoz kapcsolódó érdekességek, kiegészítő olvasmányok ajánlásával ismeretszerzésre, tanulásra motiváljuk kollégistáinkat. Fontos feladatunk a kultúraközvetítés, amivel hozzájárulunk tanulóink általános műveltségének fejlesztéséhez. Ebben segítenek bennünket a televízióban, videóban, moziban vetített filmek, a színházi előadások, a könyvtárban megtalálható könyvek, az Interneten keresztül elérhető információk, az újságokban megjelenő cikkek.
- Igyekszünk fenntartani, és továbbfejleszteni tanulóink újabb ismeretek utáni kíváncsiságát, könyvtári szolgáltatásunkkal is.
- A kollégiumi nevelőtanárok folyamatos buzdítással, bátorítással, dicsérettel, biztatják a diákokat a tanulásra, érdeklődésfelkeltő plusz ismeretanyaggal próbálnak minden gyermeket ráhangolni a tanulásra.

Kollégiumunk egészségnevelési programja, a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Egészség: „a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota”

- Kollégiumunk egyik fontos célkitűzése tanulóink egészségének javítása.
- Fontosnak tartjuk az emberi szervezet működésével és a betegségek kialakulásával kapcsolatos ismeretek bővítését, az anatómiai és élettani ismeretek elmélyítését, saját szervezetünk megismerését és a fiziológiai folyamatok megértését.
- Az elméleti kérdéseken nagy hangsúlyt fektetünk gyakorlati tapasztalatok megvilágítására is. Életvezetési ismeretek pozitív modelljeivel kívánjuk felhívni a diákok figyelmét az egészséges életvitelre.
- Törekszünk a tanulók egészséges testi, lelki (mentálhigiénés) fejlődésének biztosítására.
- Fontosnak érezzük kollégiumunkban az egészséges táplálkozás elterjesztését, a diákok balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismereteinek bővítését, valamint a beteg és sérült embertársaink iránti segítőkész magatartás kialakítását.
- Hangsúlyt fektetünk a káros szokások kialakulásának megelőzésére. Az egészségfejlesztési célkitűzések kulcsterületeinek számítanak a következő feladatok:
  - a dohányzás visszaszorítása,
  - az alkohol- és a drogprevenció,

  - az egészséges táplálkozás,
  - az aktív testmozgás, és a mozgásszervi betegségek csökkentése,
  - a mentális betegségek megelőzése,
  - az AIDS prevenció,
  - az emberi szervezet bioritmusa, a számítógép-használat egészségkárosító ártalmainak leküzdése és a tanulási nehézségek kezelése olyan aktuális témák, amikkel rendszeresen foglalkozni kívánunk.
- A testnevelés az egészséges élet egyik alapeleme.
- Mindennapos testnevelés, Testnevelési órák
- Szeretnénk eredményeket elérni a napi rendszeres mozgás igényének kialakításában, ezen kívül az erőnlét fejlesztésének, az állóképesség javításának többféle módját is kollégistáink rendelkezésére kívánjuk bocsátani. Ennek érdekében ösztönözzük diákjainkat, hogy rendszeresen vegyenek részt délutánonként a mindennapos testnevelési foglalkozásokon, járjanak el kondicionáló edzésekre, a kora őszi, és tavaszi időszakban javasoljuk számukra a futást, valamint szerda esténként rendszeres sportolási és mozgási lehetőséget biztosítunk nekik az iskola tornatermében.
- A 18. életévüket betöltött tanulóinkat igyekszünk bevonnia a kollégiumban szervezett véradási programba / „Ha vért adsz, életet adsz!”.

A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, önálló életkezdést elősegítő tevékenység

- A nevelőtanárok feladata, hogy az újonnan érkezett, elsős diákokkal kiemelten foglalkozzanak, hogy képességeiket felmérjék, s ennek ismeretében szükséges esetekben megkezdjék a rászorultak felzárkóztatását, ill. képességfejlesztését!
- A diákok felzárkóztatása a szilenciumi idő, ill. a szabadidős foglalkozások keretein belül történjen egyéni, vagy kiscsoportos formában!
- Feladatunk, hogy támogassuk a tanulásban elmaradt, valamint a sajátos nevelési igényű tanulókat, és adjunk esélyt számukra is, hogy a választott iskolában eredményesen végezhessék tanulmányaikat.
- Minden nevelőtanár a saját szakjának megfelelően támogassa és segítse a tanulásban elmaradt diákokat!
- A gyengébb képességű kollégisták számára javasoljuk az iskolában megszervezett korrepetálásokon való részvételt!
- A kiváló, tehetséges tanulók képességeinek továbbfejlesztésére, tudásuk további bővítésére a fakultációs órákon és a szakkörök keretein belül nyílik lehetőség.
- A különböző pályák megismerésére a pályaorientációs órák adjanak alkalmat kollégistáinknak, az intézményünkben szervezett csoportfoglalkozásokon a csoportvezető nevelők beszámolóikon, könyvajánlataikon, meghívott előadók előadásain keresztül segítsék diákjainkat a pályaválasztásban!
- A kiváló, jó és kevésbé tehetséges tanulóknak egyaránt szorgalmazzuk a képességüknek és érdeklődési körüknek megfelelő felsőoktatási intézményekben ill. egyéb oktatási intézményekben való továbbtanulást, továbbképzést!

A hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások

- Az újonnan érkezett, hátrányos helyzetű diákok felmérése a gyenge és kiemelkedő képességű tanulók kiszűrése, az iskolában szerzett érdemjegyek, valamint a szilenciumokon megtanult ismeretek ellenőrzése alapján történjen meg már a tanév első hónapjaiban!
- A szociálisan hátrányos, ill. veszélyeztetett helyzetben lévő fiatalokra jobban figyeljünk oda, szükség esetén irányítsuk őket a megfelelő szakemberekhez (pl.: gyermekvédelmi felelős, pszichológus), vagy a támogatást nyújtó intézményekbe (gyámügy, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő központ)!
- A szociális juttatásokról (rendkívüli-, és rendszeres gyermekvédelmi támogatás, szociális segély, stb.), a tanácsadási lehetőségekről (családvédelmi, gyámügyi szakember) szülői értekezleten, vagy személyes találkozások alkalmával tájékoztassuk a szülőket!
- Csoportfoglalkozásokon beszélgessünk tizenéves fiatalokat fenyegető veszélyekről! Tartsunk minél több felvilágosító előadást a káros szenvedélyekről, a drogról, a fiatalkorúak szexualitásáról, a bűnmegelőzésről.
- A tanulmányi hátrányokkal küzdő diákoknak nevelőtanáraink, szakjaiknak megfelelően nyújtsanak segítséget a kötelező tanórai foglalkozásokon, valamint egyéni felkészítések keretében a szabadidőben!
- A gyenge teljesítményt nyújtó tanulóinknak szorgalmazzuk a korrepetálásokon való mindenkori részvételt!
- A tehetséges diákok képességeinek fejlesztésére az iskolában és a kollégiumban szervezett szakköri foglalkozásokon és fakultációs órákon nyíljon lehetőség!
- Nevelőtanáraink a jól és kevésbé jól tanulók számára igyekezzenek megfelelő kiegészítő szakirodalmat javasolni!
- A társadalmi beilleszkedést és a pályaismeretek bővítését legyenek hivatottak segíteni azok a foglalkozásaink, amelyeken tanulóink találkozhatnak más iskola diákjaival; előadások, amelyek útmutatásul szolgálhatnak a pályaválasztáshoz; megbízatások, melyek során kollégistáink hivatali ügyeket bonyolíthatnak le!
- Egyéni és kiscsoportos beszélgetések során nevelőtanáraink közvetett és közvetlen módon tájékozódjanak a kollégiumi tanulók érdeklődéséről, hajlamairól, kiemelkedő teljesítményeiről, továbbtanulási- és pályaválasztási szándékukról!

A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei.

- A tanulás közös formáinak alkalmazásával (tanulópárok), a kollégisták közötti viszonyok, kapcsolatok, függőségek rendszerét fejlesztjük.
- Az évente ismételten megtartott rendezvényeink, ünnepségeink nem csak a hagyományok megőrzése és ápolása miatt fontosak, hanem azért is, mert a közösségi élet kialakításának fontos eszközei.
- Ilyenek:
  - az ünnepélyes iskolai tanévnyitó,
  - a kilencedikesek fogadása
  - „Ismerd meg városunkat!”, vetélkedő a gólyáknak,
  - a szeptemberi bemutatkozó est,
  - „Ismerkedési est a tornateremben”, a diákönkormányzat által szervezett szórakoztató műsor,
  - az évnyitó diákközgyűlés,

  - a diákönkormányzat újraválasztása,
  - a történelmi eseményekhez fűződő megemlékezések, koszorúzások, városi ünnepségeken való részvétel
  - Mikulás napi mókás ébresztő
  - a fenyőünnepség, karácsonyi vacsora,
  - a negyedikesek szalagavatója,
  - húsvétolás
  - a végzős diákok szerenádja,
  - a ballagási búcsúztató,
  - a táncos-, zenés találkozók,
  - házi versenyek, ahol a diákok a cél érdekében együttműködhetnek egymással.
- A kisközösségek (szobaközösségek) részben spontán szerveződnek, részben a nevelőtanárok és a kollégiumvezető véleménye alapján. Nevelőtestületünk tanév elején és szükség esetén tanév közben is lehetővé teszi a diákok számára a szabad szobaválasztást.
- Az újonnan és egy településről érkezett elsősöket igyekszünk lehetőség szerint egy szobában elhelyezni, és ezzel is megkönnyíteni számukra a beilleszkedést.
- A heterogén (más életkorú és más évfolyamba járó) diákok egy szobában történő elhelyezését azért tartjuk helyesebbnek és jobbnak, mert így az idősebb kollégisták segítséget tudnak nyújtani fiatalabb társaiknak. Ezáltal gyorsabb a tapasztalatcsere és a szokásrendszereket is hamarabb elsajátítják az elsős tanulók.
- A szabadidőben igyekszünk minél több sportolási lehetőséget tervezni és lebonyolítani, amelyek diákjaink jó egészségi állapotának megőrzésében játszanak fontos szerepet. A tavaszi és őszi időszakban gyakran szervezünk sportversenyeket, melyekre a szomszédos szakgimnázium tanulóit is meghívjuk. Szerda esténként minden kollégistának rendelkezésére áll az iskola tornaterme, ahol 2 és fél órán keresztül űzhetnek különféle sportokat.
- A különböző játékos vetélkedőknél, sportversenyeknél úgy válogatjuk össze a csapatokat, hogy a kevésbé jó sportolók, a tehetségtelenebb diákok is szerephez jussanak és megmérethessék önmagukat, legyen sikerélményük, játékélményük.
- A művelődési lehetőséget kollégiumon belül a könyvtár, valamint a videó-tárunkban rendelkezésre álló művészfilmek teszik lehetővé.
- Célunk az, hogy a városi könyvtár által szervezett író-, olvasó találkozókon, a Vigadóban neves művészek és közéleti személyiségek előadásain is részt vehessenek tanulóink.
- A nagyobb városokban megrendezésre kerülő országos hírű kiállításokra, színházi előadásokra pénzügyi lehetőségeinkhez mérten igyekszünk elvinni kollégistáinkat.

Énkép, önismeret, szociális képességek fejlesztése, közösségfejlesztés

- Feladatunk, hogy fejlesszük diákjaink szociális tájékozódási készségét, és segítsük őket abban, hogy az új szociális környezetbe (kollégium, iskola, majd később a munkahely) sikeresen és könnyen be tudjanak illeszkedni. Ehhez igyekszünk olyan alkalmat és közeget teremteni, amelyben a közösségi értékrend és normarendszer fejleszthető.
- Elsődleges feladat a kollégiumunkba kerülő diákok további szocializációja. Nevelőtanáraink segítik a csoportjukba kerülő tanulók beilleszkedését, a kollégisták egymás közötti kapcsolatrendszerének kialakulását.
- Különösen nagy figyelmet fordítunk azokra az alulszocializált, normaszegő, beilleszkedési zavarokkal küzdő gyerekre, akik rossz családi körülmények közül érkeztek, s negatív értékrendjük átalakításához igyekszünk megkeresni és alkalmazni a legmegfelelőbb megoldási módokat, módszereket.

- Olyan kapcsolat- és tevékenységrendszert szervezünk, és olyan ismeretek közvetítünk, amelyek segítik a diákok reális önismeretének kialakulását.
- Figyelmet fordítunk a társadalmilag elfogadott közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek - empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség - fejlesztésére.
- Segítjük a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai kisebbségi és vallási sajátosságokra.
- Kiemelt szerepet és lehetőséget biztosítunk a kollégiumi diákönkormányzati rendszernek.

A közösségi értékrend és normarendszer fejlesztése

- Csoportvezető tanáraink nagy hangsúlyt helyeznek a diákok szociális készségeinek fejlesztésére.
- Cél a tanulók egymás iránti alkalmazkodó készségének, empátiájának, együttműködésének minden napi alakítása és fejlesztése.
- Állandó javításra szorul diákjaink kommunikációs és vitakészsége, amelyet tanáraink a rendszeres egyéni beszélgetések és csoportfoglalkozások keretein belül fejlesztenek eredményesen.
- Törekszünk arra, hogy diákjaink minden helyzetben segítsék egymást. Figyeljenek rászorult, esetleg sérült, fogyatékos társaikra és támogassák őket.
  - tanulópárok létrehozása, a gyengébb képességű diákok tehetségesebbek általi korrepetálása
  - a beteg szobatársak orvoshoz, ügyeletre való elkísérése
  - lázas, legyengült csoporttársra való odafigyelés, segítségnyújtás
- A kooperációt segítik a szabadidőben a szobák lakóinak érdekében együttesen végzett takarítási munkák, de együttműködésre adnak lehetőséget a vetélkedők, a szilenciumokon való felkészülések, az egymás segítése érdekében végzett tevékenységek is.
- Különösen ott, ahol több gyermek van egy szobában - és ennek következtében a diákok közötti súrlódások száma is több -, szükséges kialakítanunk és fejlesztenünk tanulóinkban a konfliktuskezelési képességet.
- A közösségi és együttélési szabályok kialakítása és betartása egyaránt fontos a diákság és a tantestület számára is, hiszen ezek nélkül felborul a rend, és nem működik a kollégiumi rendszer.
- Csoportfoglalkozások keretein belül kollégistáinkat megismertetjük más népek szokásaival, különböző kultúrákkal, és vallásokkal. Filmvetítéseken és az azt követő beszélgetéseken gyakran ejtünk szót a másságról. Ezeknek a foglalkozásoknak célja, hogy tanulóink nyitottak legyenek más kultúrák irányában és elfogják más népek élet-, és gondolkodásmódját.
- Pedagógusaink feladata, hogy odafigyeljenek a valamilyen okból (iskolai teljesítmény, etnikai hovatartozás, betegség, stb..) kisebbségben lévő tanulókra és megakadályozzák a diákok közötti bármilyen negatív irányú megkülönböztetés, kiközösítés kialakulását.
- Kollégiumunk feladatának tekinti a családi életre nevelést, ezért tanulóinknak sok előadást tartunk a családi szerepekről, a párkapcsolatokról, a takarékos, és ésszerű pénzbeosztásról.
- Mivel intézményünkben a lányok vannak többségben, ezért számukra igyekszünk olyan konzultációkat szervezni, ahol az anyaságról, a gyermeknevelésről az átlagosnál többet hallhatnak.

- A környezeti értékek megóvására neveljük kollégistáinkat akkor, amikor saját szobáikat kitakarítják, szekrényeiket rendben tartják, és a szociális helyiségekben is tisztaságot hagynak maguk után.
- Diákjainkat arra ösztönözzük, hogy szobájukat esztétikusan díszítsék, hiszen az ízlésesen elhelyezett, kulturált dekorációk, a tanulók által készített képek, plakátok, kézimunkák, az otthonról hozott virágok, és tárgyak, mind-mind értéknövelők kollégiumunk számára.
- A kollégiumi élet megszervezésébe, kialakításába, programok megtervezésébe, létrehozásába, foglalkozások, ünnepségek megrendezésébe nevelőtanáraink bevonják a kollégiumi diákönkormányzat tagjait.

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek

Nevelőtanáraink fontos feladata, hogy a kollégiumunkban élő szociális és egyéb hátrányokkal küzdő fiatalokat feltérképezzék, problémáikat megismerjék, s az ismeretek birtokában tegyék meg a szükséges intézkedéseket, kezdjék meg a segítő munkát.

- szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek
  - felzárkóztató, tehetséggondozó programok
  - drog- és bűnmegelőzési előadások
  - pályaorientáció
  - felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadó órákon, családlátogatásokon
  - helyi és regionális támogatások megszerzésének ösztönzése
  - ösztöndíjak
  - a szociális támogatást nyújtó pályázatok figyelése és megcélzása
- a lelki problémákkal küzdő diákokra való odafigyelés
  - egyéni beszélgetések során vigasznyújtás, tanácsadás
  - súlyosabb gondok esetén a megfelelő szakemberhez történő irányítás (orvos, pszichológus, védőnő, jegyző, stb.)
  - kapcsolatfelvétel a gyámügyi hivatalokkal, a családsegítő szolgálattal, a gyermekjóléti szolgálattal
  - elbeszélgetés a szülőkkel, a családdal, a közeli hozzátartozókkal, barátokkal
  - a diákönkormányzat bevonása
- segítségnyújtás az egészségügyi problémákkal küzdő tanulók esetében
  - enyhébb lefolyású, ismert betegségek esetén gyógyszeres segítségadás, intézményen belüli ellátás, házi ápolás
  - gyors, hirtelen fellépő rosszullétek esetén a doktor kirendelése
  - a beteg diákok megfelelő szakorvoshoz, háziorvoshoz, orvosi ügyeletre történő irányítása
- teendők a kollégistáknál felmerülő jogi problémák esetén
  - a tanulók megismertetése a diákjogokkal
  - a diákönkormányzat bevonása
  - a jegyző, ill. más hivatali személyek és szervek megkeresése
- A csoportvezetők többnyire tájékozottak a rájuk bízott gyermekek családi körülményeiről, így ismerik a csoportjukban lévő gyermekvédelmi ellátásra szoruló tanulókat, tudják, hogy kik azok, akik hátrányos körülmények között élnek, vagy veszélyeztetettek.
- A gyermekek szociális hátterének felkutatása általában a tanulókkal, ill. szüleikkel történő beszélgetés alapján történik (családlátogatásokra sajnos kevés lehetőség nyílik).

- A kollégiumban dolgozó nevelőtanárok prevenciós jelleggel olyan ismeretterjesztő foglalkozásokat tartanak, amelyekből a gyermekek okulhatnak, és tapasztalatokat meríthetnek.
- A helyi gyermekjóléti intézményekkel, szakszolgálatokkal folyamatos kapcsolatban állunk, s a speciális szakmai hozzáértést igénylő gyermekeket a megfelelő szakemberekhez irányítjuk.
- A gyermekvédelemben érintett fiatalok családtagjait is tájékoztatjuk arról, hogy honnan, mely szakszolgálatoktól kaphatnak segítséget, s hova fordulhatnak problémáikkal.

A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésük

Kollégium célja, hogy hagyományinkat ápoljuk, illetve új hagyományokat teremtsünk.
Kiemelt feladatunk a már meglévő hagyományok színvonalas ápolása:

- a 9. évfolyamos diákok fogadása (év elején szülői értekezlet, városismereti vetélkedő a gólyáknak)
- ismerkedési est, vetélkedő a tornateremben
- Mikulás napi meglepetés
- Karácsonyi vacsora
- húsvétolás
- őszi, tavaszi kirándulás
- szerenád, ballagás, ballagási vacsora
- házi sportbajnokságok

Ünnepi rendezvényeinkre meghívjuk a két iskola vezetőit. Feladatunk új hagyományok lehetőségeit felmérni, sikeres és magas színvonalú, színes rendezvények megvalósítása.

Az iskolákkal, szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium legfontosabb külső partnerei pedagógiai munkánk megvalósításában a szülők és a város középfokú oktatási intézménye NABOK Illéssy Sándor Technikum és Szakképző Iskola Tagintézménye. A nevelés és a személyiségfejlesztés folyamata akkor lehet hatékony, ha a családdal és a partneriskolával kialakult együttműködések rendszerében, egységes nevelési szemlélet kialakítására törekszünk.
Intézményünk a már kialakult szervezeti hagyományokra építve, a nevelőtestület és a külső partnerek igényeit, kezdeményezéseit is figyelembe véve folyamatosan fejleszti a családdal és partneriskolával való kapcsolattartást, együttműködést.

Kapcsolattartás, együttműködés a partneriskolával

Intézményünk fontos szakmai feladata a város másik középfokú oktatási intézményével való együttműködés. A kollégista tanulók nevelésének - oktatásának pedagógiai feltételeit intézményünk a jó partneri viszonyra építi, annak érdekében, hogy megteremtsük eredményes tanulásuk, továbbhaladásuk, közösségi szocializációjuk feltételeit.

Az együttműködés területei:
• a tanulók elhelyezésének egyeztetése
• az iskolák oktatási-képzési rendjéhez igazodó kollégiumi tanulói életrend, foglalkozási tevékenységszerkezet kölcsönösségen alapuló kialakítása
• a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelő felkészítő - tehetséggondozó, felzárkóztató és hátránykompenzációs – foglalkozások, egyéni törődést nyújtó és szabadidős foglalkozások, ugyancsak kölcsönösségen alapuló szervezése
• rendszeres tájékozódás a tanulók iskolai továbbhaladásáról, magatartásáról, közösségi helyzetéről

Az együttműködés, kapcsolattartás szervezeti formái:
Folyamatos kapcsolattartás a partner középiskola igazgatójával, tanáraival.
Nevelőtanárok kapcsolattartása a partneriskolával, a tanulók ügyeiben konzultáció az osztályfőnökökkel, szaktanárokkal.

Kapcsolattartás, együttműködés a szülőkkel
A nevelés-oktatás eredményességét alapvetően meghatározzák a családi szocializáció sajátosságai,a szülők által a gyermek felé közvetített érték- és normarendszer, a személyiség érzelmi-akarati,erkölcsi szféráinak fejlődését befolyásoló nevelői hatások.
A kollégium alapfeladataiból fakadóan jelentős szocializációs szerepkört tölt be a diákok életében, hiszen az intézmény részben átvállalja a családtól a tanulás támogatása, a mintaadás, a személyes gondoskodás törődés, a védelem és felügyelet funkcióit.
A tanulók felelős, felnőtt életvitelre, továbbtanulásra, életpálya választására való eredményes felkészítését intézményünk a szülőkkel kialakított együttműködés keretében valósítja meg. Célunk az egyéni tanulói utak követése, a tanulmányi és a közösségi munka segítése, hatékony segítségnyújtás a tanulók személyes problémáinak kezelésében, megoldásában.
A kapcsolattartás alapelvei, formái:
• a tanulói, szülői jogok tiszteletben tartása
• a pedagógusok részéről rendszeres, érdemi tájékoztatás nyújtása a tanuló fejlődéséről, közösségi beilleszkedéséről
• a szülőkkel közös megoldások keresése, szükség esetén családlátogatás, a tanulók egyéni problémáinak – tanulási, alkalmazkodási, beilleszkedési nehézségek, veszélyeztetettség – kezelése érdekében

Az együttműködés, kapcsolattartás szervezeti formái
- Szülői értekezletek:
- Év elején szülői értekezletet tartunk, célja a szülők tájékoztatása a kollégium házirendjéről, működési rendjéről, pedagógiai tevékenységéről, a tanulói közösség életrendjét, foglalkoztatását érintő általános kérdésekről, közösségi programokról.
- Fogadóórák:
- Iskolai szülői értekezletek, fogadó órák alkalmával lehetőséget adunk a szülőknek a gyermekeik kollégiumi nevelését, életrendjét, tanulmányi munkáját, fejlődését érintő kérdések, problémák megvitatására.
- Személyes találkozások alkalmanként.
- Szükség esetén levél, telefon, (sms, e-mail) a szülőnek.

Egészséges életmódra nevelés
- A helyesen összeállított napirenddel igyekszünk hozzájárulni tanulóink megfelelő életritmusának kialakításához. A következetesen betartatott, és rendszeresen elvégeztetett tevékenységekkel segítjük diákjainkat abban, hogy idejüket a jövőben is pontosan be tudják majd osztani, és kapkodások nélkül, ritmikusan végezhessék el feladataikat.
- Feladatunk, hogy a nevelés során tanulóink olyan ismeretekre, gyakorlati képességekre tegyenek szert, olyan szokásokat tanuljanak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.
- Célunk és feladatunk, hogy a meghatározott szokásrendszerek (mindennapi szobatakarítás, mosás, vasalás, stb..) kialakításával kollégistáink számára az egészséges öltözködés, a kulturált étkezés, a környezet tisztasága, a testápolás, a rendszeretet belső igénnyé váljon.
- Tanulóink testi-lelki egészségének megóvása és fejlesztése érdekében szorgalmazzuk a rendszeres testedzés beiktatását. Sporttalálkozók szervezésével, versenyek

megrendezésével biztosítjuk kollégistáinknak a mindennapi mozgást (foci, kézilabda, kosárlabda, stb..), ezen kívül lehetőséget adunk a sportszakkörökön való részvételre.
- Rendszeres napi ellenőrzéssel és értékeléssel próbáljuk kialakítani diákjainkban azt az igényt, hogy érzékennyé váljanak környezetük állapota iránt, hogy környezetkímélő magatartásuk beépüljön életvitelükbe.
- Felvilágosító előadásokon, egyéni és csoportos beszélgetéseken keresztül tájékoztatjuk tanulóinkat a rájuk leselkedő veszélyekről (kábítószer, alkohol, cigaretta, szexuális kapcsolatok útján terjedő fertőzések, stb…), azoknak elkerülési módjairól, a káros szenvedélyek elleni védekezési módokról és lehetőségekről.
- A kollégiumunkban végzett tevékenységek hatására a gyerekek olyan gyakorlati képességekre tesznek szert, amelyeket jól tudnak hasznosítani felnőtt életük során.
- A diákok ízlésének, igényességének kialakítását segítik elő a tanév eleji és az évközi szobadekorálások, az ünnepi díszvacsorákhoz való terítések, a szobákban esztétikusan elrendezett berendezések.

A kollégium környezetnevelési programja
- Feladatunk a tanulók környezettudatos magatartásának kialakítása.
- Igyekszünk érzékennyé tenni diákjainkat a környezet állapotváltozásaira, s ezek emberre gyakorolt hatására.
- Törekvésünk, hogy valamennyi tanulónkban környezetkímélő magatartást alakítsunk ki, s személyesen is vállaljanak felelősséget a környezetük védelméért.
- Közvetett módon a környezeti világválság kialakulásának megelőzése.
- Fontos feladatunk, hogy kollégistáinkat a természeti értékeink megőrzésére, tiszteletére neveljük, és a nevelés hatására valamennyi tanulónk törekedjen a természet és társadalom harmóniájának kialakítására.

Kulturált életmódra nevelés, szuverén világkép kialakulásának segítése
- Nevelési feladatunk, hogy bővítsük tanulóink ismereteit az egyetemes emberi civilizációról, annak legnagyobb hatású eredményeiről és felkeltsük diákjaink érdeklődését a kultúra, a tudományok, a művészetek iránt, továbbá az emberiség globális problémáival kapcsolatban.
- Természeti és társadalmi ismeretek átadásával, művészeti élményekhez való hozzájuttatással megpróbáljuk elérni, hogy kollégistáink tájékozottak és jártasak legyenek a világ dolgaiban, fejlődjön személyes és szociális azonosságtudatuk.
- Belső pályázatok kiírásával biztosítjuk számukra az önkifejezés lehetőségét. Szorgalmazzuk az intézményen belül az idegen nyelvi kommunikációt.
- Feladatunk, hogy foglalkozásaink során megismertessük a diákjainkat a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájával. Törekszünk arra, hogy ápolják nemzeti, történelmi és vallási hagyományainkat, erősödjön tanulóink hazaszeretete, és nemzeti értékeink iránti tisztelete.
- Sokszínű, kulturális tevékenységgel kívánunk hozzájárulni a magyar, az európai és az egyetemes kultúra értékeinek megismeréséhez, elsajátításához és értékeléséhez.
- Feladatunk, hogy kollégistáink világképét formáljuk és hozzásegítsük őket európai uniós polgár identitásuk kialakulásához, bemutatva számukra az Európai Uniós tagság révén megnövekedett kihívásokat, és az Unió kínálta lehetőségeinket.

7.3 A kollégium működése

A kollégista tanulók összetétele

Kollégiumunkba elsősorban Jász-Nagykun-Szolnok megyéből érkeznek azok a 8 osztályos általános iskolát végzett tanulók, akik a Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium és Technikum, vagy a Nagykun Baptista Oktatási Központ Illéssy Sándor Technikum és Szakképző Iskola Tagintézményében kívánják folytatni tanulmányaikat. A környező megyékből is rendszeresen vannak intézményünkbe beiratkozó diákok. Kollégistáink különböző szociokulturális háttérrel rendelkeznek, de közülük egyre többen vannak olyanok, akik hátrányos családi körülmények közül érkeznek (elvált -, munkanélküli -, rokkant nyugdíjas-, alacsony iskolázottságú szülők gyermekei, szegény-, rendszeres havi jövedelemmel nem rendelkező család). A Kormányhivatal engedélye alapján a 2017/2018. tanévtől tanulóink elhelyezése a Széchenyi u.3. A épületében is működik.

Személyi feltételek, elvárások

Kollégiumunkban a nevelési feladatokat – a közoktatásról szóló törvényben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező – nevelőtanárok látják el kettős munkakörben (tanár és pedagógiai felügyelő).

Nevelőtestületünk létszáma tanévenként, a diáklétszámhoz, és a kollégium feltétel-rendszeréhez igazodóan változó, jelenleg (2019/2020. tanév, 2019. október 1.): 8 fő

Ebből kollégiumvezető:	1 fő (egyetemi végzettséggel)
Kettős munkakörben foglalkoztatott	6 fő (tanár és pedagógiai felügyelő)
	• 2 fő (főiskolai végzettséggel)
	• 4 fő (egyetemi végzettséggel)
Pedagógiai felügyelő részmunkaidőben:	1 fő (egyetemi végzettséggel)

A nevelőtestület felkészültsége, a tanárok szakképzettsége:

biológus, kereskedelmi üzemgazdász, pszichológus, egészségfejlesztő mentálhigiénikus, biológia-, kereskedelmi gazdasági-, szakos tanár, tanító

Az intézményben dolgozó pedagógusok végzettségük alapján megfelelnek a kollégiumok nevelőtestületével szemben támasztott törvényi előírásoknak, elvárásoknak, követelményeknek. A testület tagjai sokféle diplomával rendelkeznek, ami nagyon kedvező a diákok munkájának segítése szempontjából, és azért is, mivel a kollégiumi nevelőmunka sajátos időbeosztást, munkarendet, komoly pedagógiai felkészültséget és helytállást igényel.
Ahhoz, hogy a hozzánk érkező diákokkal szemben felállított céljainkat megvalósíthassuk és a kitűzött feladatainkat kimagaslóan el tudjuk végezni, a magunkkal szemben kijelölt elvárásoknak is meg kell felelnünk.

Nevelőtanárainkkal szemben felállított elvárások

- A nevelőtestület tagjai a vezetővel együtt szoros szakmai együttműködésben végezzék munkájukat,
- rendszeresen vegyenek részt a saját, és más intézmények által szervezett továbbképzéseken, ahol újabb ismeretekkel és információkkal gazdagíthatják tudásukat,
- egyéni önképzéssel és tapasztalatcserékkel bővítsék eddigi ismertanyagukat,
- legyenek képesek a nevelési folyamat megtervezésére, szervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére,
- foglalkozási terveikben olyan tevékenységeket állítsanak össze és szervezzenek meg, amelyekben a diákok jól érzik magukat, s amelyek fejlesztő hatásúak,
- legyenek jártasak a különböző pedagógiai eljárások, és módszerek alkalmazásában,
- megjelenésükkel, egyéniségükkel, műveltségükkel példaképként járjanak a diákok előtt,
- a nevelési cél érdekében folyamatosan működjenek együtt az iskolában tanító tanárokkal, a tanulók szüleivel,
- empátiával közelítsenek a kollégisták felé, akiknek problémáira minden esetben figyeljenek oda, nyújtsanak segítséget, vagy irányítsák a megfelelő helyre a segítségre szoruló diákokat,
- legyenek képesek a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,
- tudjanak a tanulókkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,
- legyenek képesek a konfliktusok eredményes kezelésére
- törekedjenek a nevelés eredményességére, és munkájukban folyamatosan legyen jelen a gyermek centrikusság!

A pedagógiai folyamatokat kiegészítő, segítő rendszer vizsgálata

- **Gazdálkodás:** az intézmény működéséhez szükséges pénzügyi feltételeket a fenntartó biztosítja, a finanszírozás az iskola költségvetésének keretein belül történik. Bevételi forrást jelentenek számunkra a szállásadásból befolyt összegek, valamint a. különböző nyertes pályázatokon elnyert pénzösszegek.
- Kollégiumunkban a nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak munkáját is a gyermekközpontúság kell, hogy jellemezze.
- A technikai dolgozók jelenléte, megnyilvánulásaik, színvonalas tevékenységük nevelési tényezőként kell, hogy hassanak a kollégista diákokra.

Szervezeti jellemzők

Intézményünk, a Móricz Zsigmond Református Kollégium tagintézménye, melynek mindenkori vezetője az iskola főigazgatója. Kollégiumunk élén a kollégiumvezető áll, aki a pedagógia elveinek megfelelően irányítja, ellenőrzi és értékeli az itt folyó munkát.
A kollégium nevelőtestületét a kollégiumvezető, valamint a Dózsa úti és a Széchenyi úti épületben dolgozó nevelőtanárok alkotják. Az intézményben szükség esetén óraadó tanárokat is foglalkoztatunk. A technikai dolgozók száma 5 fő: 1 fő gazdasági ügyintéző, 2 fő takarítónő, 1 fő karbantartó, 1 fő portás. Ezen kívül a karbantartási feladatokat, napi szinten jelentkező javítási munkákat, a fűtési rendszer ellenőrzését, biztosítását a Móricz Zsigmond Református Kollégium Gimnáziumi és Technikumi egységéből kirendelt technikai munkatársak látják el.

Kollégiumunk szervezeti felépítése

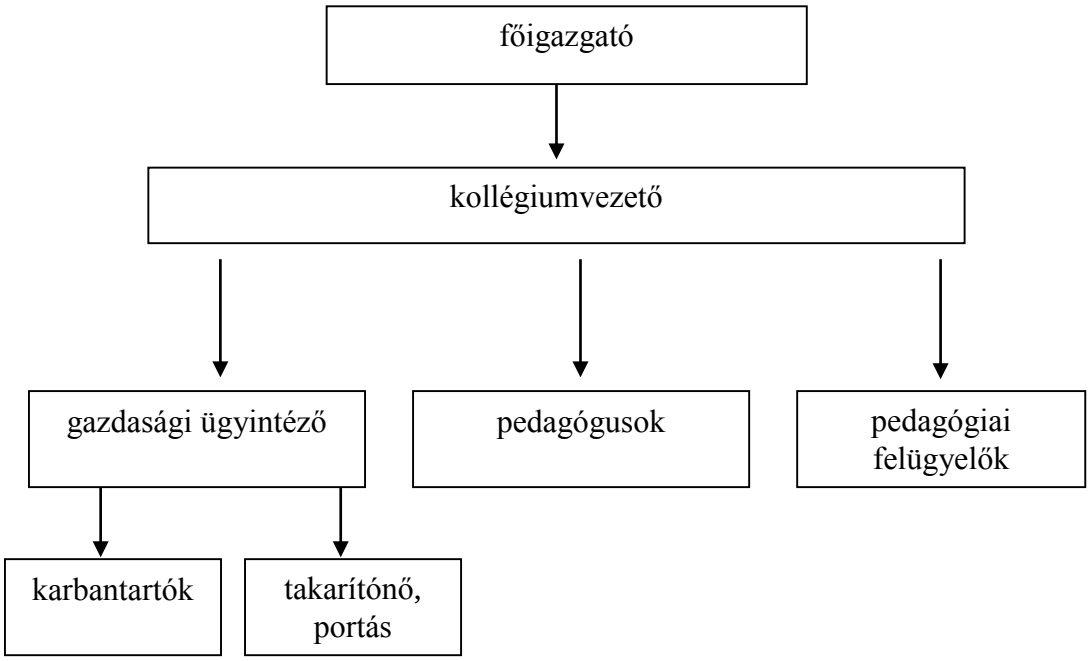

Tárgyi, dologi feltételeink, környezeti jellemzők

Kollégiumunk nem önálló intézmény, a Móricz Zsigmond Református Kollégium tagintézményeként két épületben működik: Széchenyi u.3. „A" épület, Széchenyi u.3. „B" épület. Kollégiumunk főleg az ország keleti megyéiből, elsősorban a Jász-Nagykun-Szolnok megyéből jelentkező 14 – 20 éves korú fiatalokat fogadja.
A Dózsa úti épület (B épület) a '70-es évek végén épült, s a gyerekek 1982-ben vehették birtokukba. Ebben az épületben 8 ágyas szobákban kapnak elhelyezést a diákok.
A Széchenyi úti épület (A épület) a létszámnövekedés miatt 2017. szeptember 1-től fogadja ismét a kollégiumi elhelyezést igénylő diákokat.
A nevelést és a kollégisták tanulását, szórakozását, kényelmét segítő eszközök a gyerekek és a pedagógusok rendelkezésére állnak. Intézményünk rendelkezik a szükséges és ma már nélkülözhetetlen számítógépekkel, amelyek azért is fontosak, mert diákjaink közül néhányan informatika szakra járnak, s így mindennapi felkészülésükhöz elengedhetetlenek a computerek. Magnók, videó-készülékek, televíziók, sporteszközök, társasjátékok, kollégiumunk könyvtárából kölcsönözhető könyvek biztosítják a szórakozást, konyhai berendezések teszik lehetővé a tanulók otthonról hozott élelmiszereinek tárolását, elkészítését, és a tisztálkodáshoz, mosáshoz, takarításhoz szükséges kellékek is fellelhetőek intézményünkben.
Az épületeinkben lévő régi bútorokat és technikai eszközöket folyamatosan cseréljük, ami által igyekszünk az otthonosságot, és a kényelmet biztosítani, pótolni kollégistáinknak.

A tanulók ellátása, róluk való (szociális) gondoskodás.

- Kollégiumunk mind fizikai, mind pszichés és preventív biztonságot igyekszik nyújtani az intézményünkbe jelentkező tanulóknak, teszi ezt az által, hogy a nevelőtanárok folyamatosan, és rendszeresen
  - ellenőrzik a gyermekek testi higiéniáját, öltözködésüket (időjárásnak megfelelő-e),
  - egészségi állapotukat (a beteg gyermeket azonnal orvoshoz irányítják a nevelők – a gyógyulás érdekében és a többi diák egészségének védelmében),
  - figyelnek a diákok lelki szükségleteire, a gyermekek megszokottól eltérő pszichés viselkedéseire, (síró, szomorú, búslakodó tanulók) stb..
- Az intézményben dolgozó pedagógusok igyekeznek családpótló szerepet betölteni, s az iskolai tanár-diák viszonytól eltérően szorosabb és meghittebb kapcsolatokat próbálnak kialakítani a kollégista-tanulókkal.
- A mindennapi magán- és közösségi életet szabályozó alapelveket úgy próbáljuk meghatározni a házirendben, napirendben, hogy azok szorosan igazodjanak a tanulók szükségleteihez és érdekeihez is.
- Az eddig megtett lépéseken túl (pl.: a nemdohányzók védelme érdekében szigorúbban lépünk fel a tiltott helyeken – WC, fürdőszoba - dohányzó diákokkal szemben), további intézkedéseket teszünk az egészséges életmód feltételeinek megteremtésért, javításáért (több sportrendezvényt, mozgásos játékot, szabadban történő tevékenykedtetést iktatunk be).
- Diákjaink egészségének védelme érdekében igyekszünk minél több olyan programot tervezni, és szervezni, amelynek keretében sportolhatnak, mozoghatnak a gyerekek.
- A diákoknak igyekszünk a lehetőségeken belül nagy mozgásszabadságot és önállóságot biztosítani. Kollégistáinkat a szabadidejükben és térbeni mozgásukban csak abban az esetben korlátozzuk, ha tanulmányi eredményeikben erőteljes negatív elmozdulást tapasztalunk, vagy komolyabb magatartási problémák merülnek fel viselkedésükkel szemben.
- Igyekszünk biztosítani tanulóink számára azokat a lehetőségeket, ahol személyi szükségleteiket érvényesíthetik (Többek között megpróbáljuk biztosítani azt, hogy akik igénylik, azok egyénileg félrehúzódva tanulhassanak, akár a délutáni, akár a villanyoltás utáni időszakban – természetesen a helyiségek száma adott és ez néha korlátokat szab; az éjszakai pihenés biztosítása érdekében megköveteljük a tanulóktól, hogy a villanyoltás után csendben maradjanak szobáikban.)
- Az újonnan érkező, kilencedikes diákok esetében igyekszünk úgy kialakítani a szobaközösségeket, hogy az azonos helységekből érkező tanulókat egy szobában helyezzük el, de e mellett figyelembe vesszük a gyermekek kéréseit is, s általában a barátnők kívánságai is mindig teljesülni szoktak. Évek óta kialakult és, mint azt a tapasztalok is bizonyítják, jól bevált szokás a vegyes korosztályok egy szobában történő elhelyezése. Ennek az elhelyezési formának köszönhetően nem alakul ki elszigetelődés a magasabb és az alacsonyabb évfolyamba járó tanulók között, a nagyobbak segítenek a kisebbeknek a tanulásban, a szokásrendszerek elsajátításában, a szabályok megismertetésében.
- A gyermekek étkezési kultúrája nagyon egyoldalú, mivel leginkább csak a ma már divatossá vált amerikai gyorsételeket és a szénsavas üdítőket kedvelik, és fogyasztják. A kollégista diákok élelmezését jelenleg a kisújszállási Horváth Kert Kft. biztosítja. A konyha munkatársai igyekeznek változatos, tápanyagokban, vitaminokban, ásványi anyagokban gazdag, ételeket készíteni a tanulók számára.
- A kollégisták egészségügyi ellátását az iskolaorvos végzi saját rendelőjében, de súlyosabb esetben a kollégium épületében látja el az arra rászorultakat.

- Vendégeket és látogatókat elsősorban csak a hétvégeken, és a tanítási szünetek ideje alatt áll módunkban fogadni, de a tanítási időszakban is ki tudunk elégíteni néhány szállásigényt térítési díj ellenében.
- Kollégistáink részére előzetes igényfelmérés után a hétvégeken is biztosítjuk az elhelyezést.
- A gyermekek családtagjaival, különösképpen a problémás tanulók szüleivel folyamatos kapcsolatot tartunk fenn, főként telefonon, de személyesen és írásban is.
- A Dózsa úti kollégiumban (B épület) a diákok 8 ágyas szobákban vannak elhelyezve, melyek nem csak hálószobaként, de mint lakószoba is funkcionálnak - a gyermekek itt élik mindennapjaikat, itt készülnek fel a tanórákra. Az épület bútorzatának felújítása és teljes nyílászáró csere valósult meg az elmúlt négy év során. A kollégium külső és belső környezetének esztétikáján évente sokat próbálunk javítani mind a technikai dolgozók, mind a kollégista diákok bevonásával.
- A Széchenyi úti (A) épület 2017. szeptemberétől funkcionál újra kollégiumként, ahol szintén minden évben fejlesztünk, újítunk valamit az épület felszereltségén, berendezésén.

A kollégiumi nevelés-oktatás folyamatában megfigyelt tapasztalatok, és egyéb sajátos jellemzők

tanulási kultúra

- A gyermekek mindennapi felkészülését megfigyelve a nevelőtanárok azt tapasztalják, hogy a tanév kezdetén, különösen a kistelepülésekről érkezett 9. osztályos tanulóknak gyakran okoz nehézséget az általános iskolai elvárásokról, a középiskolai követelményszintre való átállás. Sok gyermek képtelen a tananyagból a lényeget kiszűrni, és csak „hangos" tanulással képes a feladott leckék elsajátítására. A kollégiumba érkező diákok egy része hozzá szokott ahhoz, hogy nem azonos időpontokban készül fel a másnapi tanórákra, így többeknek problémát jelent a tanulás kötött időpontja (felkészítő foglalkozás /„szilencium"/.
- Megfigyelhető, hogy tanári irányítás és felügyelet nélkül több diák rendszertelenül készülne az órákra (pl.: csak akkor tanulna intenzívebben, ha tudja, hogy felelni fog, vagy ha témazárót fog írni).

munkakultúra

- Sok tanulónk esetében fejletlen munkakultúráról beszélhetünk, sajnos egyre több azoknak a diákoknak a száma, akiknek otthon semmiféle munkát nem kell végeznie, mivel a szülők mindent elvégeznek a gyerekeik helyett. A tanulók nagy részét otthon a szülők kiszolgálják. A családi közegben nincsenek kellően bevonva a diákok a munkamegosztásba, még egyszerűbb házimunkát is csak nagyon kevesek végeznek otthon (takarítást, mosogatást, bevásárlást, stb..) Ilyen előzmények miatt a kollégiumban komoly nehézségeket okoz számukra saját közvetlen környezetük rendben tartása, még a szemét kiürítése is, stb...

társas kapcsolatok kultúrája

- Kollégiumunkban is érkeznek olyan diákok, akik túlzottan befelé fordulók, s szinte csak családtagjaikkal tartják a kapcsolatot, kortársaikkal nem barátkoznak, vagy képtelenek a kapcsolatteremtésre zárkózottságukból adódóan.
- Megfigyelhető, hogy a gyermekek többsége a közösségi dolgok iránt közömbös, érdektelen, nem szívesen tesznek a gyermekek társaik érdekében szolgálatokat.
- A gyerekek vegyes korosztályonként történő elhelyezése a szobákban tapasztalataink alapján jobbnak bizonyul, mint egy homogén összetétel, mivel így a nagyobbak szorosabb kapcsolatot építenek ki a kilencedikesekkel, könnyebbé teszik számukra a beilleszkedést,

a szokások elsajátítását. Néha előfordul, hogy az idősebb diákok ki akarják használni fiatalabb társaikat – ez a jelenség főként a fiúknál a tanév elején figyelhető meg (ágyaztatás, takaríttatás, stb..), de a nevelők még időben kezelik az ilyen és ehhez hasonló helyzeteket.

a társadalmi lét, a közélet kultúrája, politikai kultúra, kollégiumi közéleti aktivitás

- A közéleti szereplési vágy nem sok gyermekre jellemző – bizonyítja ezt az is, hogy a tanév eleji diákönkormányzati tagok megválasztásánál sokszor tiltakoznak a gyerekek a jelöltetésük ellen – mondván, hogy ők nem kívánnak társaik problémáival foglalkozni.

gondolkodási kultúra, világnézet, világkép, magyarság, nemzetiségi lét, európaiság

- Kevésbé foglalkoztatja a diákokat a hovatartozás kérdése, inkább a nemzetiségi ellentétek azok, amelyek időszakonként előtérbe kerülnek náluk. Az utóbbi években felerősödött a tanulók többségében az előítéletesség – ez a média hatásán kívül részben annak is köszönhető, hogy sokan érkeznek olyan falvakból, ahol a lakosok többsége roma, s gyakoriak az etnikum által kezdeményezett verekedések, lopások, stb..

erkölcsi és etikai kultúra

- A gyermekek erkölcsi és etikai problémái a legtöbb esetben a nevelési hiányosságokból, a családon belüli elhanyagoltságból, a diákok közvetlen környezetében uralkodó rossz szokások és példák követéséből fakadnak.

vizuális és esztétikai kultúra: képzőművészet, zene, irodalom, színház, film

- Sajnos sok diákra jellemző az esztétikum iránti közömbösség, az igénytelenség. A tanulók zenei érdeklődése többnyire a könnyűzenében merül ki, míg a filmművészetben is inkább csak a „limonádé” filmeket és a szappanoperákat kedvelik. Az utóbbi években egyre inkább megfigyelhető a gyerekeknél a színházi előadások iránti érdektelenség.

környezetkultúra: környezetvédelem- és fejlesztés

- Egyre gyakrabban tapasztalható kollégiumunkban is a vandalizmus, valamint a közvetlen környezet elhanyagolása. Kevés azon diákok száma, akik környezetük tisztaságával, a kollégium bútorzatának, berendezési tárgyainak megóvásával törődnének.

mentálhigiénés kultúra: önismeret, önértékelés, önkontroll

- A diákok többsége önismereti problémákkal küzd, s mivel a gyermekek nem ismerik kellően önmagukat ebből fakadóan sokaknak téves az önmagukról alkotott képe, s rossz az önértékelése is.

egészség-, és testkultúra

- A diákok többsége nagyon keveset mozog, ennek következtében állóképességük is gyenge, fizikai erőnlétük rossz állapotban van. Keveset tartózkodnak a szabadban, szobáikat ritkán szellőztetik. Sokan egészségtelenül táplálkoznak – az üzemi konyhán elkészített ételek közül csak a kedvükre valót fogyasztják el, így szinte mindig mellőzik a főzelékféléket, de a húsokat és a leveseket sem kedvelik. Megfigyeléseink azt bizonyítják, hogy a diákok többsége a különböző gyorsan készített ételeket (pizza, hamburger) eszi a legszívesebben, és nagyon sokan fogyasztanak, különféle cukros ízesítésű szénsavas üdítő italokat.

Nevelési klíma

- törődés
  A kollégiumban dolgozó nevelőtanárok folyamatosan odafigyelnek a rájuk bízott gyermekek fizikai és pszichés állapotára, s problémás esetekben segítik a diákokat, vagy a megfelelő szakemberhez irányítják őket, szükség esetén a szülőket is bevonva.
- meghallgatás

A tanulók meghallgatása a tanárok mindennapi feladatát képezik. A diákokkal történő egyéni beszélgetések teszik lehetővé a tanulók jobb megismerését, s a problémák felszínre hozatalát.

- a diákok beleszólása az ügyekbe
  A kollégista gyermekek naponta elmondhatják véleményüket, észrevételeiket a kollégiumi élettel kapcsolatban, érdekeiket a DÖK képviselőiken keresztül is érvényesíthetik.
- pedagógusi rugalmasság
  Mivel kollégiumunk célja az, hogy a ránk bízott gyermekek jól érezzék magukat, így az intézményben dolgozó tanárok a lehetőségekhez mérten rugalmasan kezelik a napirendet, s gyermekekkel kapcsolatos ügyeket.
- diák-diák viszony
  A gyermekek egymáshoz való jó viszonyát azzal is próbáljuk elérni, hogy a szobákban vegyes korosztályú diákokat helyezünk el. A magasabb évfolyamba járó tanulók megkönnyítik az újonnan érkezett diákok számára a kollégiumi közösségbe való beilleszkedést, s a tanulásnál is segítséget nyújtanak számukra.
- követelmények
  A gyermekekkel szemben támasztott követelményeket igyekszünk úgy összeállítani, hogy azok közelítsenek az iskola, a család, és a társadalom elvárásaihoz.
- szabályok
  A szabályokat úgy állapítjuk meg a diákok számára, hogy azok megfeleljenek a törvényi előírásoknak, s lehetővé tegyék minden diák számára azt, hogy a nagy közösségben lehetőleg mindenki jól érezze, és kibontakoztathassa önmagát úgy, hogy ez által nem sérti társait.

Diákönkormányzat, a tanulók közösségei

- Nevelőtestületünk célja, hogy diákjaink ismerjék és gyakorolják jogaikat, és a mindennapi nevelő-oktató munka során érvényesüljenek a demokrácia alapvető szabályai.
- Célunk, hogy tanulóink megismerjék a kollégiumra vonatkozó legalapvetőbb szabályokat és azok dokumentumait.
- Minden tanév első hónapjában újjá szervezzük a diákönkormányzatot.
- A tanulóközösséget arra motiváljuk, hogy gyakoroljanak döntési jogkört saját közösségi életük megtervezésében, szervezésében, tisztségviselőik megválasztásában.
- Arra törekszünk, hogy az intézményünkbe jelentkező gyerekek kellő betekintést kapjanak a kollégiummal kapcsolatos döntésekbe, az érdekérvényesítés lehetőségeibe, összefüggéseibe.
- Diákjaink vegyenek részt programok, foglalkozások megtervezésében, szervezésében és lebonyolításában, tudjanak önállóan is rendezvényt előkészíteni és megvalósítani!
- Kollégistáink intézményünkről alkotott véleménye legyen a nevelőközösség számára visszajelzés a következő döntéshozatalnál
- Tanulóink ismerkedjenek meg más kollégiumok működésével, az ottani feltételrendszerrel, a diákélet sajátosságaival, az ott folyó munkával és tevékenységrendszerrel!
- A diákönkormányzat tagjait továbbképzésekre küldjük, ahol tapasztalatokat, új ismereteket szerezhetnek, s azokat a későbbiekben hasznosítják intézményünkben.
- Minden évben egy alkalommal diákközgyűlést szervezünk, ahol a diákönkormányzat beszámolhat az elmúlt időszakban végzett munkájáról, s kollégistáink megvitathatják a felmerülő problémákat.

Partneri elvárások, elégedettség

diákok
- a tanulók között végzett kérdőíves felméréseink azt mutatják, hogy a diákok többsége elégedett a kollégiumi létformával, bár életkori sajátosságukból fakadóan a meglévőnél sokkal nagyobb szabadságra vágynak, több kimenőt szeretnének és a szilenciumok időtartamát megrövidítenék.

helyi fenntartói igény, támogatói részvétel
- igény - arra, hogy minél több diák jelentkezzen kollégiumunkba, hiszen ennek jelentős pénzügyi vonzata van
- támogatói részvétel – a gazdasági problémái miatt a fenntartó nem tud pluszforrásokat biztosítani a kollégium számára

a kapcsolódó iskolák elvárásai, elégedettsége, támogatói részvétele
- a diákok jól felkészülten járjanak az iskolába, rendszeresen vegyenek részt az iskola által szervezett előadásokon, szakkörökön, képviseljék az iskola diákságát a városi rendezvényeken
- az iskola közepesen elégedett a kollégiumban folyó munkával
- az iskolánk is anyagi problémákkal küzd, ezért tagintézménye a kollégium, évek óta gazdasági téren háttérbe szorul

a szülők elvárása, elégedettsége, támogatói részvétele
- a kollégista gyermekek szülei az általános elvárásokon kívül (szállás-, étkezés biztosítása, a gyermekek tanórákra való rendszeres felkészítése) nem támasztanak egyéb kívánságokat a kollégiummal szemben
- kevés szülőtől érkezik visszajelzés elégedettségük milyenségéről
- a családok többsége nem érdeklődik gyermeke kollégiumi hogyléte felől, intézményünk dolgozói sok esetben azt tapasztalják, hogy a szülők nem működnek együtt a gyermekek nevelésében, tanításában, a követelmények és szabályok következetes betartatásában.

intézményi belső elvárások: pedagógusok és nem pedagógus munkatársak elvárásai, elégedettsége
- nem pedagógus munkatársak szeretnék, ha a diákok megbecsülnék a környezetüket, jobban ügyelnének a tisztaságra.
- a tanárok egyre többször tapasztalják, hogy a kollégiumi nevelőtanári és a szülői elvárások gyakran ellentmondanak egymásnak. A pedagógusok jogos igénye az, hogy a szülők, és a diákok a jelenleginél legyenek sokkal együttműködőbbek.

A pedagógiai munka dokumentumai
- Pedagógiai program
- Szervezeti és működési szabályzat
- Munkaterv
- KNOAP
- Munkaköri leírások
- Internetes naplók

Kollégiumunk kapcsolatrendszere

Céljaink elérésének, és nevelési feladataink megvalósításának érdekében folyamatosan együttműködünk:
- iskolánkkal, a Móricz Zsigmond Református Kollégium Gimnáziumával, és Technikumával

- nevelőtanáraink napi kapcsolatban állnak az iskolában oktató tanárokkal
- a kollégiumvezető folyamatosan tájékoztatja az intézmény igazgatóját a kollégiumban történő eseményekről, beszámol az itt végzett munkáról
- a csoportvezetők rendszeresen megkeresik a diákok osztályfőnökeit, akikkel egyeztetik, elemzik kollégistáink tanulmányi eredményeit, iskolai, iskolán kívüli, és kollégiumi viselkedését
- pedagógusaink a problémás eseteket elemzik a szaktanárokkal, és a bajokra közösen próbálnak lehetséges megoldási módokat keresni

– a diákok szüleivel, hozzátartozóival
  a kapcsolattartás és együttműködés az alábbi módon és formában történik:
  - szülői értekezleteken: házirend, napirend, egyéb szabályok, szokásrendszerek megbeszélése
  - telefonon keresztül: betegség, lelki-, vagy egyéb problémák észlelése esetén
  - a szülőt meghívjuk négy, ill. több szemközti beszélgetésekre: a tanulók viselkedési rendellenességeinek észlelése, valamint komoly, sorozatos szabályszegések esetén. Az okok együttes felkutatása, útmutatás, tanácsadás a családnak.
  - kiértesítés levélben: rossz tanulmányi eredmények, gyakori hiányzások jelzése
  - család felkeresése: abban az esetben, ha a diák jóval a képességei alatt teljesít, vagy észrevehető negatív változások álltak be viselkedésében, lelki bajai vannak, s ezek feltehetően családi problémákra vezethetők vissza.
– a Vigadó Kulturális Központtal: szervezett programokon, műsorokon, rendezvényeken való részvétel
– NABOK Illéssy Sándor Technikum és Szakképző Iskola Tagintézményével: folyamatos kapcsolattartás az iskolavezetéssel és az iskolában oktató tanárokkal
– az Arany János Városi Könyvtárral: szakirodalomhoz, szórakoztató irodalomhoz való hozzájutás, író-, olvasó találkozók, vers és prózamondó versenyek, irodalmi vetélkedők
– az iskola könyvtárával: könyv-, folyóirat, számítógép használat
– a helyi Vöröskereszttel: véradás, vetélkedők
– az iskolaorvossal: sürgős esetekben kihívjuk, enyhébb problémáknál a tanulók felkeresik
– a Gyámügyi Hivatallal: rendszeres, és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
– a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal: hátrányos és veszélyeztetett tanulók nyilvántartásba vétele, rászoruló családok segítése, tanácsadás
– a Baptista Alapfokú Művészeti Iskolával: zongora-, gitártanfolyamok
– a Kollégiumi Szövetséggel: információbővítés, tapasztalatcserék

Ellenőrzés, értékelés a kollégiumban

- Az ellenőrzés tartalma kiterjed
  - a foglalkozások színvonalára
  - ügyeleti munkára
  - a tanév elején kitűzött pedagógiai célok megvalósítására
  - a nevelőtanárok és a diákok mindennapi kapcsolatára
  - a házirendben felállított szabályok megkövetelésére
  - a gyerekek problémáira való aktív odafigyelésre
  - következetes munkavégzésre
  - pedagógustársakkal való együttműködésre
  - munkaidő pontos betartására
  - naplóvezetésre

- Az ellenőrzés működtetése
  - folyamatos
  - rendszeres
- Az ellenőrzések célja a nevelő-oktató munka eredményességének fokozása, a hibák kijavítása, a dolgozók sikerélményhez juttatása

7.4. A kollégiumi tevékenység szerkezete

A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

Felkészítő, fejlesztő foglalkozások során szorgalmazzuk a diákok tanuláshoz való pozitív hozzáállását, figyelmet fordítunk pozitív tanulási beállítódásuk megerősítésére, kreativitásuk fejlesztésére, figyelembe véve személyiségük egyéni sajátosságait.

A tanulást segítő foglalkozások

a) Rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozások.
cél: a tanulók napi tanulmányi munkájának segítése.
feladat: a tanuláshoz szükséges feltételek megteremtése és biztosítása.
tartalom: a tanuló tanulási kötelezettségének megvalósítása állandó tanári segítségnyújtás és ellenőrzés mellett.
A foglalkozások a részvétel szempontjából minden tanuló számára kötelezőek, a kötelezettség alóli esetenkénti felmentés (pl.: délutáni iskolai elfoglaltság miatti hiányzás) egyéni elbírálás alapján történik (a csoportvezető tanár dönt). A kötelező foglalkozások eltöltésének módjáról, helyéről az egyénhez igazodva a csoportvezető tanár dönt, a kötötten meghatározott időintervallumban (péntek kivételével hétköznapokon 15,30 – 19,00-ig szünet közbeiktatásával).

b) Előzetes felmérésen alapuló, differenciált képességfejlesztő, tehetséggondozó foglalkozások, illetve a valamilyen okból lemaradt tanulók felzárkóztatása – diákok egyéni segítése, iskolában ill. kollégiumban történő korrepetálása - a kiemelkedő képességű tanulók gyorsabb haladásának, a sajátos érdeklődésű tanulók foglalkoztatásának biztosítása.

cél: felzárkóztatásnál a tanulók tantárgyi hiányosságainak pótlása, a hátrányok kompenzálása, tehetséggondozásnál a tehetségek felismerése, motiválása, plusz ismeretek nyújtása
feladat: szakszerű pedagógiai segítségnyújtás az adott tantárgyi többlet ismeretek eléréséhez, ill. felzárkóztatásnál a hiányosságok leküzdésére
tartalom: egyénhez igazított tantárgyi oktatás

c) A bármely okból lemaradó tanulók felzárkóztatása, hátránykompenzáció
d) A tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök, diákkörök
e) Tematikus csoportfoglalkozás

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító csoportos foglalkozások

Csoportvezetői foglalkozások:

a) tematikus csoportfoglalkozások a kollégiumi nevelés országos alapprogramjában foglaltak figyelembevételével
b) általános - kollégiumi, iskolai élethez kapcsolódó - csoportfoglalkozás, - elsősorban a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, gondok kerülnek előtérbe, s ezekre keresnek megoldást a diákok csoportvezetőikkel együtt.
Ezeken a foglalkozásokon történik meg a csoport tanulmányi munkájának és egyéb tevékenységének értékelése.
A diákok egészséges életének védelme érdekében a csoport-összejöveteleken prevenció is folyik, ahol a balesetekről, a káros szenvedélyekről - dohányzás, alkohol, drogfogyasztás káros hatásairól, kialakulásának megelőzéséről – kaphatnak megfelelő tájékoztatást és ismereteket.
A foglalkozások keretein belül a tanulók elsajátítják a mindennapi élettel kapcsolatos ismereteket, a közösségi együttélés normáit, a szociális viselkedés alapvető szabályait, a konfliktuskezelő képességet.
Cél: a szocializációs folyamat irányítása, közösségformálás, a közösségi lét nevelői hatásainak kiaknázása, tematikus ismeretek közvetítése, átadása
Feladat: szakszerű pedagógiai ismeretközvetítés a KNOAP által megadott témakörökből, a törvény által meghatározott kötött, csoportos formában
Tartalom: a csoport igényeihez, ill. az életkori sajátosságokhoz igazítottan

A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások

a) a kollégiumi diákönkormányzatok működésének támogatása
b) kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások

a) a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat,
b) ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére, bajaikra a pedagógusokkal együtt megoldást kereshetnek, segítséget, tanácsot kaphatnak.

cél: a szocializációs folyamat egyénre szabott irányítása, a tanulók beilleszkedésének megkönnyítése, segítségnyújtás a diákok egyéni gondjainak megoldásánál.
feladat: a tanulók pedagógiai, pszichológiai megsegítése, szülői szerepek helyettesítése
tartalom: egyénre szabott.

Témanapok, témahetek, projektek

a) A kollégium bekapcsolódhat központi témahetek megvalósításába.
b) Az Alapprogramban rögzített témakörökben a kollégium szervezhet témanapokat, témaheteket, projekteket.

Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

a) irodalmi, képzőművészeti, zenei, tánc vizuális képességeket fejlesztő művészeti,
b) természettudományos, műszaki, vállalkozói, gazdasági ismereteket bővítő szakmai,
c) egészséges életmódra nevelést, a rendszeres testedzést szolgáló sportcélú
d) da hasznos gyakorlati ismeretek megszerzését, az önellátás képességének fejlesztését célzó,
e) a pályaorientáció szempontjából is fontos tartalmakat hordozó,
f) szakkörök, szakmai, művészeti foglalkozások, kollégiumi sportközök, rendezvények, versenyek, vetélkedők.

Különböző rendezvények, ünnepségek, megemlékezések a kollégiumi közösség erősítése, valamint a hagyományok megőrzése és ápolása céljából kerülnek megrendezésre.

A kollégisták szabadidejének megszervezésénél aktívan közreműködő szereplő a diákönkormányzat.

Állandó szabadon választható foglalkozások

Környezetvédelmi kör:
cél: a diákok egészséges, és kulturált életmódra, közvetlen környezetük megóvására, ápolására, gondozására, tisztántartására nevelése
feladat: ismeretközvetítés, a tanulók pedagógiai irányítása, szülői szerepek helyettesítése
tartalom: egyénre és csoportra szabott
A foglalkozások eltöltésének módjáról, helyéről az egyénhez igazodva a foglalkozást vezető tanár dönt kötötten meghatározott időintervallumban (péntek kivételével hétköznapokon 12,00 -15,30-ig).
Sportkör:
cél: a diákok egészséges, és kulturált életmódra nevelése
feladat: a tanulók rendszeres sportolásának, testmozgásának elősegítése, pedagógiai irányítása
tartalom: egyénre és csoportra szabott, aktív részvétel kollégiumi sporttalálkozókon, házi-, és kollégiumok közötti bajnokságokon
A foglalkozások eltöltésének módjáról a foglalkozást vezető tanár dönt
Helyszín: Móricz Gimnázium tornaterme
Időpont: szerda 18,30 – 20,30
További rendszeres programok, szakkörök:
Asztalitenisz kör,
Sakk-kör
Egészségvédelmi-, felvilágosító kör
Főző szakkör,
Film klub
cél: a diákok egészséges-, és kulturált életmódra nevelése, a tanulók ismereteinek bővítése
feladat: a tanulók életkorához igazodó ismeretek átadása, speciális ismeretek nyújtása, az elméleti tudás gyakorlati alkalmaztatása egyénre és csoportra szabottan, pedagógiai segítségnyújtás, irányítás

A foglalkozások eltöltésének módjáról, és időpontjáról a foglalkozást vezető tanár dönt a megadott időintervallumban (péntek kivételével hétköznapokon 12,00 -15,30-ig és 19,00 – 20,00-ig).
Helyszín: a kollégiumi társalgó-helyiségek ill. konyhák

Eseti programok

Kulturális verseny (szabad választás alapján)
Műveltségi vetélkedő (szabad választás alapján)
Egyéni megmérettetések (szavaló-, népdal-, plakátverseny) (szabad választás alapján)
Kollégiumi és egyéb pályázatok (szabad választás alapján)
Tanulmányi verseny (szabad választás alapján)
Házi bajnokságok (szabad választás alapján)
Kollégiumok közötti versenyek (szabad választás alapján)

foglalkozástípusok	**A diákok számára a részvétel szempontjából**	**A kollégium által kötelezően biztosítandó heti órák száma**	**A foglalkozás irányultsága**
Tanulást, mindennapi felkészülést segítő	kötelező	13 óra	egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító
Differenciált képességfejlesztő, felzárkóztató	előzetes felmérés alapján kötelező		egyéni fejlesztést megvalósító
Tehetségkibontakozó	javasolt		egyéni fejlesztést megvalósító
Speciális ismereteket adó, tematikus csoportfoglalkozás KNOA alapján	kötelező	1 óra	közösségi fejlesztést megvalósító
Kollégiumi élet szervezésével összefüggő	kötelező		egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító
A tanulókkal való egyéni törődést biztosító	szabadon választható	10 óra	egyéni fejlesztést megvalósító
Szabadidő eltöltését szolgáló (szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör, énekkar, program, művészeti csoport, tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, diáknap)	legalább 1 óra kötelezően választandó		egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító

7.5 A kollégiumi foglalkozások keretterve

A Kollégiumi Nevelés Országos Alapprogramjában felsorolt tizenkét témakörből minden csoportvezető heti rendszerességgel tart foglalkozásokat a meghatározott időkeretben, összesen a megadott 20-22 alkalommal, mely foglalkozásokon - a rendelet értelmében - a részvétel a diákok számára kötelező.

A kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszáma (2. melléklet az 59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelethez)

TÉMAKÖRÖK	9. és 9./Ny évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam	13–14. évfolyam
A tanulás tanítása	3	2	2	2	1
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	1	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	1	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	2	2	2	1	2
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	2	2	3	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	1	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	3	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
Összesen	**22 óra**	**22 óra**	**22 óra**	**20 óra**	**20 óra**

A tematikus kollégiumi foglalkozások nevelési és tevékenységrendszere

TÉMAKÖRÖK	Témák	Tartalmak, tevékenység formák
A tanulás tanítása	különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása	Különböző tanulási technikák, módszerek, stílusok ismertetése, a közösségben történő tanulás lehetséges módjai. Az iskolai tanórákra felkészítő tanulási technikák gyakoroltatása.
	a megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése	A tantárgyi ismeretek, tartalmi elemek szóbeli és írásbeli megfogalmazása, gyakorlatban történő alkalmazása. A megszerzett ismeretek elemzése, értelmezése, rendszerezése.
	a könyvtár-használat rendje és módszerei	A könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségek megismertetése. Az internet tudatos, tanulást segítő használatának bemutatása
Az erkölcsi nevelés	erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe, felelősség- és kötelességtudat	Az erkölcs fogalmának és szerepének, az alapvető erkölcsi normáknak a megismertetése a tanulókkal. Az erkölcsi felelősség fontosságának, az embernek, mint értékelő és erkölcsi lénynek a bemutatása. Példák az erkölcsi értékekre és az erkölcsi érzék

		kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban.
	a munka megbecsülése, mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	Különböző erkölcsi választások bemutatása és értékelése irodalmi műveken keresztül. A morális helytállás jelentősége a mindennapi életben, és a munkában. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek és az egyéni döntések fontossága.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	közösséghez tartozás, hazaszeretet, nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai	Nemzeti, népi kultúránk, értékeink, hagyományaink bemutatása. Pozitív beállítódások kialakítása a településhez, az országhoz, a nemzethez.
	a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene nemzetünk kapcsolódása Európához	A hazánkban élő nemzetiségek kulturális és nyelvi sokféleségének bemutatása. Európához és az Európai Unióhoz való tartozásunk történeti alapjaink, jelentőségének bemutatása. Közösségi összetartozást megalapozó közös értékek bemutatása. A nemzeti és az európai identitás kapcsolatának ismertetése.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	a demokratikus jogállam felépítése,a felelős állampolgári magatartás jelentősége	A demokratikus jogállam működési alapelveinek, az állampolgárság fogalmának és az alapvető állampolgári jogoknak a megismertetése a tanulókkal. Beszélgetés a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet fontosságáról.
	a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet	A tanulók figyelmének ráirányítása a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémákra. A közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentőségének, a demokratikus elvek megvalósításának, az önálló cselekvésnek, a megbízhatóságnak, a kölcsönös elfogadás elsajátításának gyakorlása a kollégiumi diákönkormányzat munkájában történő tevékeny részvétellel.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	az önismeret és társas kapcsolati kultúra, az empátia és mások elfogadása, a tudás és tapasztalat jelentősége,társas kommunikáció	Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőinek, az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségjegyeknek, tulajdonságoknak, képességeknek a megismertetése a tanulókkal. A mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességek, valamint a pozitív énkép kialakításának elősegítése a kollégiumi csoporttársakkal történő együttműködés, valamint a csoport előtti megmérettetés által.
A családi életre nevelés	a család szerepe, jelentősége az egyén életében,	A család szerkezetének, működésének ismertetése. Beszélgetés a család szerepéről, a családi közösségben élő egyének szerepeiről, a

	együttműködés és felelősségvállalás a családban	családi munkamegosztásról és a családok belső szabályairól. A család szerepe az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatás fontosságáról.
	szexuális kultúra, családtervezés	Értekezés a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontosságáról. A helyes szexuális kultúra és magatartás jellemzőinek és jelentőségének ismertetése.
	konfliktusok a családban	A családban előforduló különböző konfliktusok felismerésének, értelmezésének és megfelelő kezelésének lehetséges módjai.
Testi és lelki egészségre nevelés	egészséges életmód és életvitel, a sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében	A rendszeres testmozgás és az egészségtudatos magatartás közötti kapcsolat ismertetése, valamint figyelemfelhívás az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseire. Beszélgetés (és alkalmazás) a rendszeres fizikai aktivitásról és a sport szervezetre gyakorolt hatásáról.
	prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Az egészséget fenyegető tényezők, szenvedélybetegségek, és megelőzésének módjai. Beszélgetés a káros szenvedélyek, szokások veszélyeiről, a védekezés lehetséges módjairól. Az egyén felelőssége az egészséges életvitel kialakításában és az egészségmegőrzésre irányuló szabadidős tevékenységek megvalósításában.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás	A hátrányos helyzet fogalmának ismertetése. A társadalmi felelősségvállalás fontosságának, a másokért érzett szolidaritás jelentőségének bemutatása példákon keresztül.
	önkéntes feladatvállalás másokért, összetartás és együttérzés	Ismeretközlés a fogyatékkal élők helyzetéről. Az egyéni- és a közös felelősségvállalás egymásra hatása bizonyos élethelyzeteken keresztül. A tágabb közösségért végzett önkéntes munka lehetőségei és jelentősége.
Fenntarthatóság, környezettudatosság	a természet és az emberi környezet egymásra hatása, természeti erőforrásaink védelme	A környezetre káros anyagok és tevékenységek bemutatása (dokumentumfilm segítségével). Ismeretek az ember és a természet egészséges együttéléséről.
Fenntarthatóság, környezettudatosság	ipari termelés és a környezet védelme	Hogyan lehet segíteni környezetük megóvásában? Környezetkímélő életmód előnyeinek egyénre, és közösségre gyakorolt hatásai. A kollégium közvetlen természeti környezetét védő

		tevékenységek (park és udvargondozás, szemétszedés). A szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról, az anyagok újrahasznosításáról.
Pályaorientáció	tevékenységek és szakmák jellemzői, különféle életpályák bemutatása	Különféle szakmák és a betöltésükhöz szükséges képességek, adottságok ismertetése. Önismereti teszt kitöltése: a tanulók személyiségjellemzőinek, érdeklődési körének felmérése.
Pályaorientáció	a munka világa és jellemzői, továbbtanulási lehetőségek	Pályaválasztási dokumentumok és azok használatának bemutatása. Az álláskeresés (bemutatkozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáinak gyakoroltatása.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	a gazdaság működésének alapjai, a családi gazdálkodás	Helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetekben. A helytelen gazdálkodás következményei. A munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseinek bemutatása.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	munka, fogyasztás és gazdálkodás	A vállalkozások lényegének, alapvető formáinak és a működési módjuknak ismertetése. Kockázatelemzés, kockázatvállalás jelentősége, és veszélyei.
Gazdasági és pénzügyi nevelés	pénzkezelés technikái, vállalkozás és kockázat	Banki műveletek, ügyintézés (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzátutalás stb.) gyakoroltatása.
Médiatudatosságra nevelés	a média társadalmi szerepe, - a reklám és a fogyasztás összefüggése, a médiatartalmak és a valóság összefüggése, az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség, a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	A hagyományos média bemutatása különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül. Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakoroltatása. A reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül. Jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében. Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése. Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása.

7.6 A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszere

A tanulók minősítésének formái

A tanulmányi teljesítmények ellenőrzése az alábbi módon történik
- a napi felkészítő foglalkozásokon tanultak kikérdezése
- osztályfőnökök, szaktanárok megkérdezése
- Internetes naplón keresztül a tanulók jegyeinek, hiányzásainak nyomon követése
- dolgozatok átnézése

A tanulmányi teljesítmények mérése:
- a követelmények és a tanuló képességeinek viszonyában mérjük a teljesítményt
- az iskolában szerzett jegyek alapján
- a jelenlegi és az előző havi érdemjegyek összevetése alapján

A tanulmányi teljesítmények értékelése:
- a diákok képességeit is figyelembe véve a pozitívan teljesítő tanulókat dicséretben, jutalomban, elismerésben részesítjük
- a rossz érdemjegyeket hozó diákokat, elmarasztaljuk, jelzést küldünk a szülők felé, büntetést szabunk ki
- minden csoportvezető havonta értékeli a saját csoportjában lévő diákok tanulmányi teljesítményeit
- amennyiben a tanuló az előző hónaphoz képest sokat rontott, vagy 3-nál több elégtelent szerzett, abban az esetben a nevelőtanár köteles értesítést küldeni a szülőnek
- minden negyedévben a kollégiumi tantestület elemzi a kollégisták tanulmányi helyzetét és teljesítményét
- az eredményekről a kollégiumi közgyűléseken is beszámol a kollégiumvezető
- a félévkor és év végén 4,7-nél jobban teljesítő diákok szabadon választhatják meg szilenciumi idejüket
- a bukott tanulók kötelesek a szilenciumos terembe levonulni, és ott készülni az órákra

A tanulók neveltségi szintjének ellenőrzése
- a szilenciumi foglalkozásokon
- a szabadidőben
- a kötetlen foglalkozásokon
- az önkiszolgáló tevékenység során

A tanulók neveltségi szintjének ellenőrzése az alábbiak alapján történik
- milyen a diákok tanuláshoz való hozzáállása?
- mennyire fegyelmezettek a tanulók a foglalkozásokon és az önkiszolgáláskor történő munkavégzés során?
- milyen a kollégisták munkához való hozzáállása?
- milyen a diákok feladathoz való viszonyulása?
- milyen a kollégisták társakkal és tanárokkal történő együttműködése?

A tanulók neveltségi szintjének mérése az alábbi módon történik
- osztályfőnökök, szaktanárok beszámolói alapján
- szülők elbeszélése
- szobatársak, iskolatársak, kollégisták elmondása alapján
- a nevelőtanárok, csoportvezetők megfigyelése

A tanulók neveltségi szintjének értékelése:
- jutalmazás (szóbeli, tárgyi)

- elmarasztalás (szóbeli, írásbeli)
- büntetés (kimenő megvonása, szülő kiértesítése, behívása, fegyelmi büntetés kiszabása)

A pedagógusok értékelése

A kollégiumban dolgozó pedagógusok munkájának értékelésénél elsősorban az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

1. A csoportvezetői tevékenységét milyen színvonalon végzi el?

(a) szilenciumokon biztosítja a tanuláshoz szükséges feltételeket, s a diákokat a tanulásra készteti;
(b) folyamatosan ellenőrzi a tanulók jegyeit, s törekszik arra, hogy a rosszul teljesítők rövid időn belül javítsanak eredményeiken; (az odafigyelésre, az állandó késztetésre, tanulásra való motiválásra bizonyíték a tanulók jegyeiben történő pozitív irányú változás)
(c) munkaidejében rendszeresen részt vesz a tanulók korrepetálásában, felzárkóztatásában
(d) a csoportjában lévő diákokkal rendszeresen foglalkozik, ismeri tanulói családi, szociális hátterét;
(e) kellő figyelmet fordít a magatartási problémás tanulókra, s megpróbálja a diákokat a helyes útra terelni, ha szükséges büntetést szab ki;
(f) rendszeres kapcsolatban áll az osztályfőnökökkel, szülőkkel;
(g) a csoportjában lévő diákok rendszeresen részt vállalnak a kollégiumi rendezvények szervezésében, lebonyolításában;
(h) csoportnaplóját pontosan, és rendszeresen vezeti

2. Ügyeleti munkáját mennyire végzi eredményesen?

(a) ügyeleti munkáját igyekszik mindig pontosan kezdeni, és munkaidejében rendszeresen a kollégiumban tartózkodik, esetenként ez idő alatt csak a kollégiumi ügyek intézése miatt van távol
(b) a rá bízott tanulók a napi takarítás után rendet és tisztaságot hagynak maguk után; a rendrakást minden alkalommal személyesen ellenőrzi
(c) ügyel arra, hogy diákjai vigyázzanak a kollégium tárgyaira, bútorzatára, rendjére és megbecsüljék, óvják az intézmény tárgyi felszereltségét

3. A kollégium célja érdekében ismeretszerzésben, önképzésben, továbbképzésben vesz részt.
4. Rendszeresen segíti és támogatja az újonnan érkezett dolgozókat, a pályakezdőket.
5. A kollégium érdekében (pl.: váratlanul megbetegedett munkatársak helyettesítése, nem várt ügyelet ellátása esetén) túlórákat vállal.
6. Tanácsaival, ötleteivel, segíti a kollégiumban folyó pedagógiai munkát.
7. Tevékenyen részt vesz a kollégium tárgyi, pedagógiai feltételeinek javításában (eredményes pályázatokat készít)
8. Részt vállal a szakmai és pedagógiai munka tartalmi megújításában, új módszerek alkalmazásában és bevezetésében.
9. Sportrendezvényeket szervez, és kapcsolatokat létesít más iskolákkal
10. Szabadidős programokat, vetélkedőket szervez.

Tartalomjegyzék

A pedagógiai program legitimációja 1
I. Az intézmény működésének általános jellemzői 3
1.1 Intézményi adatok 3
1.2 Az óvoda és iskola működésének feltételei 4
II. 10
Az óvodai tagintézményre vonatkozó pedagógiai program 10
Előszó 11
A református óvoda szellemisége 11
2.1. Óvodánk nevelési alapelvei 12
2.1.1 Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott alapelveink 12
2.1.2 Keresztyén értékrendünkből fakadó további alapelveink 12
2.1.3 Környezeti és egészségnevelési alapelveink 12
2.2 Óvodai nevelésünk célja 13
2.3 A Református óvodai élet megszervezése 15
2.3.1 A nevelés tervezése és időkeretei, a foglalkozások munkaformái 15
2.4 A gyermekek fejlődésének nyomon követése 20
2.5 Óvodai nevelésünk általános feladatai 22
2.5.1 Az egészséges életmód alakítása 22
2.5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés 24
2.5.3 A Hitéleti nevelés 27
2.5.4 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása 30
2.6 Óvodai nevelésünk sajátos feladatai 33
2.6.1 Gyermekvédelem 33
2.6.2 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítése 34
2.6.3 Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése 34
2.6.3.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése 34
2.6.3.2. BTMN gyermekek fejlesztése 38
2.6.3.3 Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése 39
2.7 Az óvodai élet tevékenységformái 40
2.7.1 Játék 40
2.7.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás 42
2.7.3 Munka jellegű tevékenység 43
2.8 A komplex foglalkozások rendszere 45
2.8.1 Külső világ tevékeny megismerése 46
2.8.1.1 A természeti, társadalmi valóság megismerése 46
2.8.1.2 Matematikai tartalmú tapasztalatok 50
2.8.2 Művészeti tevékenységek 51
2.8.2.1 Verselés, mesélés 52
2.8.2.2 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 53
2.8.2.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc 55
2.8.3 Mozgásos tevékenységek 56
2.9 Az óvoda kapcsolatrendszere 57
2.10 Az óvoda ünnepei 61
NEVELÉSI PROGRAM 66
Iskolai nevelés 66
III. 68
Az általános iskolára vonatkozó nevelési program 68

3.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 69
Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása 69
Az alapelvek érvényesüléséhez a következő célkitűzéseket kell szem előtt tartani 71
A célok megvalósítása érdekében megoldandó feladatok 73
3.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 77
Tanulóink személyiségfejlesztésének területei 78
A tanítási órán kívüli személyiségfejlesztő feladatok 80
3.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok 83
Az egészségfejlesztés iskolai feladatai 83
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása 84
3.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 85
A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok 86
Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai 87
A diákönkormányzati munka közösségfejlesztő feladatai 88
A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai 88
3.5 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 90
A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait 90
Az osztályfőnök feladatai és hatásköre 90
3.6 Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 91
A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek 91
A tanulási kudarcnak kitett, tanulási gyengeséggel küzdő tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek 93
A felzárkóztatás szervezési feladatai 94
Különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése, oktatása 94
A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek 94
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő pedagógiai tevékenységek 118
Kulcskompetenciák fejlesztése az SNI, BTMN tanulók körében 119
Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása 123
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység 125
3.7 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 127
A diákönkormányzat jogkörei 127
Véleménynyilvánítás 128
Tájékoztatás 128
3.8 A kapcsolattartás formái a szülőkkel, tanulókkal és az iskola partnereivel 129
Az iskola nyilvánossági rendszere 129
Az iskola kapcsolatai 130
Kapcsolattartás a szülőkkel 132
Kapcsolattartás a tanulókkal 133
3.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata 134
A vizsgaszabályzat célja 134
A tanulmányok alatti vizsgák célja 134
Általános szabályok 134
Osztályozó vizsga 136
Különbözeti vizsga 136

Javító vizsga 136
Pótló vizsga 137
Független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsga 137
Tanulmányok alatti vizsgák szervezésének legfontosabb alapelvei 137
Írásbeli vizsgák általános szabályai 137
A szóbeli vizsga általános szabályai 138
Gyakorlati vizsga általános szabályai 139
Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje 139
Jogorvoslati lehetőség 139
3.10 A felvételi eljárás és az átvétel helyi szabályai 139
Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei 139
Magasabb szintű iskolába lépés, pályaorientáció 141
IV. 142
Középiskolára vonatkozó nevelési program 142
4.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 143
Az intézmény célja 143
Innovativitás, horizontális kapcsolatok, egymástól tanulás 145
Digitális munkarend 148
4.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 148
Az értelem kiművelésének értékei: 148
Célok 148
Feladatok 149
A szakmai képzés értékei: 149
Célok 150
A feladatokat a szakmai program tartalmazza 150
Az egészséges és kulturált életmód értékei: (részletesen az egészségnevelési programban) 150
Célok: 150
Feladatok: 150
A segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia) 151
Célok: 151
Feladatok: 151
4.3 A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos összefüggő feladatok 152
Feltételek, rendelkezésre álló eszközök: 152
Az iskolai egészségnevelés területei: 152
Iskolai egészségfejlesztő testmozgás: 154
Az egészségneveléssel kapcsolatban megfogalmazott rövid távú céljaink: 154
Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv 155
4.4 A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 156
A közöségfejlesztéssel kapcsolatos általános célok 156
A közösségfejlesztés színterei 156
Osztályközösség 156
Diákbizottságok, diákönkormányzat 157
- ODB = Osztály Diákbizottságok 157
- IDB = Iskolai Diákbizottság 157
- DÖK = Diákönkormányzat 157
Közösségi programok 157
Jelképek 158

Ünnepélyek 158
Egyéb iskolai rendezvények 158
Egyházi alkalmak 159
4.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai 159
A nevelőtestület minden tagjának feladata 159
A pedagógusok feladatai 160
Szaktanár feladatai, szaktárgya körében: 160
Az osztályfőnökök feladatai 161
4.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 163
A sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatásának és fejlesztésének elvei 163
A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek 167
A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program 167
A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek 169
4.7 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 169
A tanulók részvételi jogai gyakorlásának rendje 169
A diákönkormányzat tisztségviselői: 169
4.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal és az iskola partnereivel 170
Kapcsolat a szülőkkel 170
A kapcsolattartás formái 170
4.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata, ... 171
A tanulmányok alatti intézményi vizsgák típusai 171
A tanulmányok alatti intézményi vizsgákkal kapcsolatos általános szabályok 173
A vizsgák követelménye, részei, az értékelés rendje 174
Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga 175
4.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai 175
Másik középiskolából való átvétel feltételei 175
4.11 A felvételi eljárás különös szabályai 176
4.12 Tanórán kívüli foglalkozások kialakításának szempontjai, tartalmi tervezése 176
V. 179
Az általános iskolára vonatkozó helyi tanterv 179
5.1 Az új NAT 180
5.2 A választott kerettanterv 180
Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára 180
Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára 181
5.3 Tantárgyi struktúra és óraszámok 182
A 2020/2021. tanévtől, a kifutó évfolyamokra érvényes óraszámok 182
A 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben érvényes óraszámok (1. és 5. évfolyamtól) 183
5.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 184
Az alsó tagozatos évfolyamokon 184
A felső tagozatos évfolyamokon 184
Kompetencia alapú oktatás 184
5.5 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai 185
A hit- és erkölcstan oktatására vonatkozó szabályok 185
Természettudományos nevelés 185
Tanórai keretek 186

Tanórán kívüli keretek 189
5.6 A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja 190
A program célja 190
A mindennapos iskolai testedzés programjának feladatai 191
Könnyített- és gyógytestnevelés 191
A mindennapos testnevelés megvalósítása 191
5.7 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai 192
5.8 Projektoktatás 192
Projektpedagógia 192
A projektmódszerrel fejleszthető kompetenciák 193
Alkalmazható tudás létrejöttének elősegítése 193
Témanap 193
Témahetek 194
5.9 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 194
5.10 Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje 201
Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái 201
5.11 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 204
Házi feladat szabályai 204
Az otthoni (napközis) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 204
5.12 Az iskolai dolgozatok szabályai 205
5.13 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 206
Szabadon tervezhető órák felhasználása 206
Csoportbontások 207
5.14 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 207
5.15 Az iskolai egészségnevelés elvei 208
Az egészségnevelés célja 208
Az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok 209
Az antihumánus szenvedélyek, drogprevenció 211
Az egészségneveléssel összefüggő, tanórán kívüli szakmai programok 213
5.16 Az iskolai környezeti nevelés elvei 214
Az alapelveket szabályozó jogi háttér 214
Helyzetelemzés, helyzetkép 214
A környezeti nevelés célja 215
Tevékenységekhez közvetlenül kapcsolható részcélok 215
A környezeti nevelési tevékenységének személyi feltételei 216
Módszerek, tanulásszervezési formák 216
A környezeti nevelés színterei 216
Erőforrások 222
Alapelvek, jövőkép, célok 224
Tanulásszervezési és tartalmi keretek 225
A környezeti nevelés módszerei 226
Taneszközök 226
Iskolai környezet 226
Pedagógus-továbbképzés 227
5.17 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési alapelvei 227

Az értékelés módjai, figyelembe véve a gyermekek adottságait 227
Jutalmazás 228
Fegyelmező intézkedések formái, alkalmazásának elvei: 229
A magatartás értékelésének szempontjai: 230
A szorgalom értékelésének szempontjai: 231
5.18 A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái 232
5.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek 235
A sajátos nevelési igényű tanulók ellátásakor a tanulási területekben megjelenő feladatok 235
VI. 237
Középiskolai helyi tanterv 237
6.1 A választott kerettanterv megnevezése 238
6.2 Intézményi órahálók, tantárgyszerkezet; a kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tanórai foglalkozások rendszere 239
Gimnáziumi ágazat 239
Nyelvi előkészítő képzés 243
Közgazdaság és kereskedelem ágazat 248
Informatika és Közlekedés, szállítmányozás és logisztika ágazat 250
6.3 Választható érettségi tárgyak; a közép- és emelt szintű vizsgákra való felkészítés . 256
6.4 A középszintű érettségi vizsga témakörei 258
6.5 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 258
6.6 Mindennapos testnevelés megvalósításának módja 258
Könnyített testnevelés, gyógytestnevelés 259
6.7 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai 260
Szabadon választható tantárgyra, illetve emelt szintű képzésre való jelentkezés 260
Iskolánkban alkalmazott egyedi szabályok 260
Tanórán kívüli foglalkozások indítási elvei 261
Tanulmányi kirándulás 261
6.8 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 261
Az osztályba sorolás elvei és rendje 261
6.9 A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái 262
A tanulók munkájának értékelése, minősítése, regisztrálása 262
Az érdemjegyek száma, a javítás határideje 263
Félévi és év végi értékelés 263
Az érdemjegyek, osztályzatok dokumentálása, a szülők tájékoztatásának formái 264
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei 265
A moduláris oktatás értékelése és minősítése 265
Szakmacsoportos alapozás 266
Komplex természettudomány tantárgyszervezési módja és értékelése 266
Emelt szintű képzések értékelése és minősítése 266
6.10 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 267
6.11 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 267
Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység 267
Pályaorientációs tevékenység (életpálya-építés) 268

Tankönyvtámogatás 269
Táborozási hozzájárulások 269
Ösztöndíjak 269
A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok 271
6.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 272
6.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei 274
Általános fejlesztési célok: 274
Az iskolai egészségnevelési programban alkalmazható módszerek: 275
A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai 276
Helyzetkép, adottságok 276
Tanulásszervezési és tartalmi keretek 279
6.14 A tanulók jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek 281
A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítése 281
A tanulók magatartását minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai 281
A tanulók szorgalmát minősítő osztályzatok elbírálásának szempontjai 281
A tanulók jutalmazásának és elmarasztalásának formái 282
Fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásának elvei 283
6.15 Helyi tanterv – tantárgyi rész 284
Kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választott tantárgyak 284
A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek 292
Képességfejlesztő program alkalmazása iskolánkban 292
Digitális környezet fejlesztési program alkalmazása iskolánkban 293
6.16 Helyi tanterv - Szakmai programok 293
A 2016/2017. tanévtől indított szakképesítések és szakmai ágazatok 294
2020/2021. tanévtől indított technikumi szakmai képzések 294
2016/2017. tanévtől indított szakmai programok szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyainak óraszámai 297
2018/2019. tanévtől indított szakmai programok szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyainak óraszámai 315
VII. 333
A Móricz Zsigmond Református Kollégium 333
kollégiumi tagintézményének Pedagógiai Programja 333
Bevezetés 334
Az intézményegység adatai 335
7.1 Intézményünk társadalmi szerepe 335
7.2 A kollégiumi nevelés 336
Kollégiumi nevelésünk célja 336
Nevelés alapelvei, értékei 336
Kollégiumi nevelési feladataink 337
A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő tevékenységek 344
7.3 A kollégium működése 348
A kollégista tanulók összetétele 348
Személyi feltételek, elvárások 348
Szervezeti jellemzők 349
Kollégiumunk szervezeti felépítése 350
Tárgyi, dologi feltételeink, környezeti jellemzők 350
A tanulók ellátása, róluk való (szociális) gondoskodás. 351
A kollégiumi nevelés-oktatás folyamatában megfigyelt tapasztalatok, és egyéb sajátos jellemzők 352

Nevelési klíma 353
Diákönkormányzat, a tanulók közösségei 354
Partneri elvárások, elégedettség 355
A pedagógiai munka dokumentumai 355
Kollégiumunk kapcsolatrendszere 355
Ellenőrzés, értékelés a kollégiumban 357
7.4. A kollégiumi tevékenység szerkezete 357
A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások 357
7.5 A kollégiumi foglalkozások keretterve 361
7.6 A kollégiumban folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszere 365
A tanulók minősítésének formái 365
A pedagógusok értékelése 366

Mellékletek

Általános iskolára vonatkozó mellékletek

1. sz. melléklet: A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke
2. sz. melléklet: Helyi tantervek
3. sz. melléklet: Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek vizsgálatához
4. sz. melléklet: Esti oktatás helyi tanterve az alapfokú oktatás 7-8. évfolyama számára

Középiskolára vonatkozó mellékletek

1. sz. melléklet: A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke – középiskola
2. sz. melléklet: Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei a középiskolában
3. sz. melléklet: Középszintű érettségi vizsga témakörei tantárgyanként
4. sz. melléklet: Tantárgyi helyi tantervek a középiskolában
5. sz. melléklet: Szakmai tantervek a szakképzésben

Kollégiumra vonatkozó mellékletek

1. sz. melléklet: A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke - kollégium
2. sz. melléklet: Kollégiumi napirend és házirend